

Vanhankaupunginlahden linnustonseurantatalaskennan v. 2025 loppuraportti

Hannu Sarvanne



horm
Uhr. Cera

Nuori hormaorso

19.8.25 tallanittyn S-lamppe

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
Johdanto, seuranta-alue ja tutkimusmenetelmät.....	3
Tulokset lajiryhmittäin.....	7
- Vesilinnut.....	7
- Kahlaajat.....	12
- Lökkilinnut.....	13
- Hoitoniittyjen varpuslinnut.....	14
- Rantakanat ja yölaulajat.....	16
- Petolinnut.....	17
- Uuttukyyhky.....	19
- Merimetso.....	21
- Harmaahaikara.....	28
Tulosten tarkastelu	
- Vesilintujen pesinnän onnistuminen.....	33
- Kahlaajien pesinnöistä.....	76
- Hoitoniittyjen varpuslinnuista.....	99
- Hoitoniittyjen linnustosta.....	104
Uhanalaiset ja harvalukuiset seuranta-alueella pesivät lajit.....	108
Uhanalaiset ja harvalukuiset sopivassa pesimäympäristössä havaitut lajit.....	111
Uhanalaiset ja harvalukuiset säännölliset ruokavieraat.....	111
Joitain vähälukuisia lajeja.....	112
Huomioita pesimälaskennan tuloksista.....	114
Kirjallisuus.....	115
Taulukot.....	115

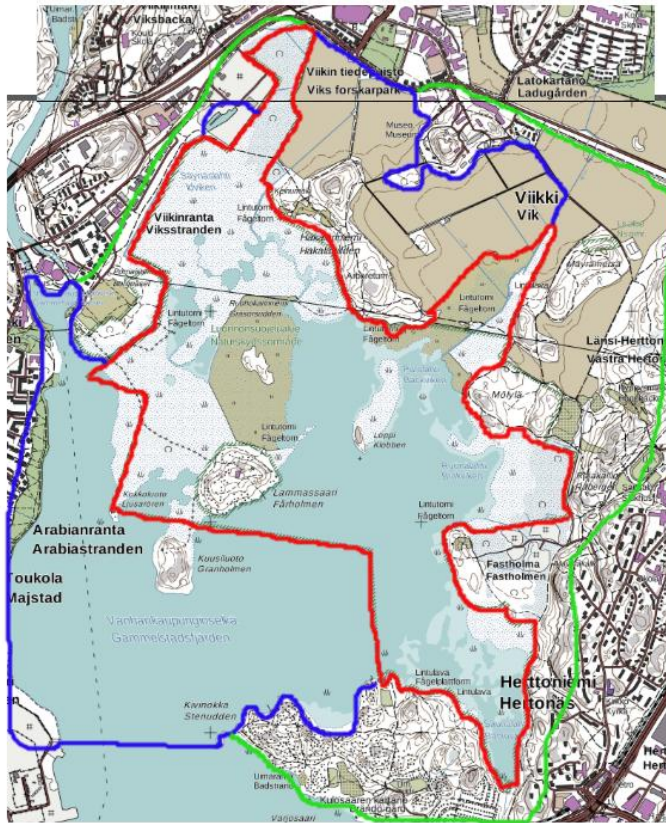
Johdanto, seuranta-alue ja tutkimusmenetelmät

Vanhankaupunginlahden linnuston tilaa seurataan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Tutkimusalue käsittää koko Vanhankaupunginlahden kosteikkoalueen (Viikin – Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualue ja Natura – 2000 – alue). Seurantalaskennat alkoivat v. 1986 ja niiden laajuus on vaihdellut eri vuosina.

Jokavuotiseen ohjelmaan kuuluvat vesilintujen, kahlaajien ja lokkilintujen pesimäkantojen laskenta sekä vesilintujen poikuelaskennat.

Vuosittain kartoitetaan myös kosteikkoalueelle perustettujen hoitoniittyjen (Lammassaari/Ruohokari ja Purolahti) pesimälinnusto. Niittämällä ja laiduntamalla hoidettavien niittyjen yhteispinta-ala oli tämän vuoden pesimäkauden alussa 52 ha: Lammassaaren/Ruohokarin hoitoniitty 19 ha (v. 1993 alkaen), Lammassaaren hoitoniityn lounaispuolen laajennusosa (pitkosten viereinen niitty) 10 ha (perustettu v. 2017 loppukesällä), Keinumäen edustan niitty 10 ha (perustettu v. 2020 loppukesällä) sekä Purolahti 13 ha (perustettu v. 2003).

Seuranta-alueeseen kuuluu myös Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen ja Natura 2000 – alueen ulkopuolisia alueita. Näillä metsä- ja peltoympäristöä ja osin myös rakennettua ympäristöä sisältävillä alueilla ei tehdä tarkkoja linnustokartoituksia, mutta uhanalaisten ja harvalukuisten lajien parimäärät selvitetään. Seurasin myös joidenkin vähälukuisten ei – uhanalaisten lajien sekä yölaulajien esiintymistä alueella, joka rajautuu Viikintien, Herttoniemen metsäselänteeseen, Itäväylän, Hermannin rantatien ja Hämeentien väliin.



Vanhankaupunginlahden linnuston seurannan laskenta-alue
 ● = Natura-alue, ● + ● = seuranta-alue, ● + ● + ● =
 yölaulajat sekä uhanalaiset ja harvalukuiset. Pohjakartta
 Maanmittauslaitos (19.9.2017).

Laskennat toteutettiin Vanhankaupunginlahden linnuston seurannassa v. 1986 alkaen käytetyin menetelmin (Koskimies & Väisänen 1988, Mikkola-Roos ym. 2013).

Laskentoihin sisältyi:

- Koko lahden kattavat kierto-laskennat (vesilinnut, kahlaajat, lokkilinnut sekä poikuelaskennat) (8 kertaa): 26.4., 5.5., 12.5., 19.5., 27.5., 24.6., 4.7. ja 14.7.
- Hoitoniittyjen kartoituslaskennat (2 x 5): 1. kartoitus 2.5. ja 4.5., 2. kartoitus 8.5. ja 10.5, 3. kartoitus 15.5. ja 16.5., 4. kartoitus 22.5. ja 23.5. ja 5. kartoitus 4.6. ja 6.6.
- Yölaulajalaskennat (3): 15.4, 25.5 ja 8.6.
- Pikkutikkojen pesien etsintä (3): 13.6., 14.6., 16.6.
- Uhanalaisten ja harvalukuisten lajien havainnointi laskentojen ohessa ja laskentojen ulkopuolisina päivinä.

Ajoittaakseni erityisesti vesilintulaskennat parimäärien selvittämisen kannalta parhaimpaan mahdolliseen ajankohtaan seurasin lepäilijämäärien kehittymistä maaliskuun lopulta alkaen. Edellytyksenä laskennalle oli esimerkiksi, että muuttoparvet olivat poistuneet.

Joidenkin lajien parimäärien varmistaminen vaati retkeilyä varsinaisten laskentojen ulkopuolisina päivinä (esim. yölaulajat). Maaliskuun lopulla oli aloitettava myös joidenkin ensimmäisinä reviiriään kuuluttavien lajien (tikat, puukiipijä, pähkinänakkeli ym.) tai muutolta saapuvien lajien, esim. töyhtöhyypän pesintöjen tarkkailu.

Retkipäiviä laskenta-alueella kertyi 15.2. – 14.7. (poikuelaskentojen loppuun) välisenä aikana 83 (v. 2020 100, v. 2021 97, v. 2022 86, v. 2023 86, v. 2024 93). Retkipäiviä oli laskenta-alueella helmikuussa 5 (15.2. alkaen), maaliskuussa 15, huhtikuussa 24, toukokuussa 20, kesäkuussa 16 ja heinäkuussa 3. Tallensin kaikki havainnot Birdlife Suomen havaintojärjestelmä Tiiraan.

Vesilintujen parimäärien tulkinnat tein kunkin lajin arvioitua pesinnän alkua lähimmän laskentakerran perusteella. Laulu- ja kyhmyjoutsenen, kanadan- ja merihanhen, telkän, isokoskelon, silkkiuikun ja nokikanan parimääräarviot perustuvat löydettyihin pesiin sekä osin myös poikue- ja reviirihavaintoihin.

Kahlaajareviirin vaatimuksena oli vähintään kaksi havaintoa samalta paikalta, joista toisen tuli ilmaista pesintää tai reviirikäyttämistä. Lokkilintujen parimäärät perustuivat hautovien emojen määriin.

Hoitoniittyjen kartoituslaskennoissa kuljin laskettavan alueen jalkaisin niin, ettei mikään osa alueesta jäänyt yli 50 m:n päähän kulkureitistä. Vuoden 2020 kevääseen saakka ehdin laskea yhtenä aamuna kaikki hoitoniityt, mutta niittyalan laajentumisen jälkeen yhteen laskentakierrokseen on nykyisin varattava kaksi aamua (2 x 5 kartoituskertaa = 10 aamua). Kartoitin niityt aamuisin (n. klo 4.30 – 11.00) suunnilleen viikon välein. Laskennan kuluessa merkitsin havaitut linnut eri käyttäytymistä kuvaavin symbolein maastokartalle, josta siirsin ne myöhemmin lajikohtaisille yhteenvetokartoille, joista tein reviirien tulkinnat. Reviirin vaatimuksena oli vähintään kaksi lähekkäistä havaintoa, joista toisen tuli osoittaa reviirikäyttämistä (laulu, varoittelu, reviirikiista, ruokaa kannettiin pesään jne).

Samat reviirin tulkinnan vaatimukset koskivat hoitoniittyjen ulkopuolella tapaamiani lajeja, kuten yölaulajia sekä uhanalaisia ja harvalukuisia lajeja. Pysyvän reviirin ehtona oli vähintään kuusi päivää ensimmäisen ja toisen havainnon välillä. Kuitenkin joidenkin myöhään saapuvien ja nopeasti pariutumisen jälkeen laulunsa lopettavien lajien (esim. viitakerttunen) reviiriin riitti yksi reviirikäyttämistä osoittava havainto.

Telkän, isokoskelon, uuttukyyhkyn ja suurelta osin myös kottaraisen parimäärät selvitti pönttöjä tarkistanut Eero Haapanen. Seurannassa olivat avustamassa rengastusharjoittelijoina Susanna Viukari ja Antti Järvenpää. Seurannassa oli isokokoisia pönttöjä 91, mukana myös luonnonkoloja. Yksittäisiä tarkastuskertoja kertyi vähän yli 200: helmikuussa 3, toukokuussa 69, kesäkuussa 36, heinäkuussa 30,

elokuussa 40 ja syyskuussa 24. Ilman seurantaan olleita pönttöjä ja luonnonkoloja oli noin 15. Näitä tarkastettiin kiikaroimalla alhaalta näkyisikö telkän untuvia tai muita merkkejä pesäkolon käytöstä.

Olosuhteet

Talvi oli lauha ja vähäluminen. Terminen talvi (vuorokauden keskilämpötila pysyvästi alle 0 °C) alkoi etelärannikolla vasta helmikuun alussa (2.2.) ja päättyi termiseen kevääseen (vuorokauden keskilämpötila pysyvästi yli 0 °C) parin viikon jälkeen (21.2.). Lumi peitti maata enimmillään ohuesti (5 – 10 cm) ja peltoaukeat sekä metsämaa pysyivät pitkiä aikoja paljaina. Helmikuun parin viikon talvijakso päättyi suoja-aihin ja pälvi pälveltä avautuvaan kevääseen.

Lahden itäinen selkä jäättyi joulukuun alkupuolella, mutta selän läntisin osa pysyi suurimman osan talvea avoimena. Yhtenäisen jääpeitteen ajat tammi- ja helmikuussa olivat lyhyitä. Maaliskuun puolivälissä vain lahden itäosa oli Purolahden poukamaa lukuun ottamatta ohuessa jäässä. Lopullisesti lahden selät avautuivat 19.3.

Jäät ovat vuosina 2015 – v. 2023 lähteneet seuraavasti: 21.3., 6.4., 6.4., 18.4., 7.4., lahti sula läpi talven, 6.4., 23.4, 12.4 ja 10.4.

Maaliskuu oli keskimääräistä selvästi lämpimämpi (Hki, Kaisaniemi, maaliskuun 2025 keskilämpötila + 2,8 °C / 1991 – 2020 - 0,7 °C), ja myös huhtikuu oli tavallista lämpimämpi (+ 6,1 °C / + 4,4 °C). Sekä toukokuun että kesäkuun keskilämpötilat olivat tavanomaiset (toukokuu + 10,1 °C / + 10,4 °C) ja kesäkuu + 14,4 °C / + 14,9 °C). Toukokuun alkupuoli oli viileä ja pohjoistuulet vallitsivat. Kuun loppu oli kesäisempi ja tuulen suunnat suotuisimmat viimeisten hyönteissyöjien saapua.

Maaliskuussa satoi normaalia vähemmän (11,4 mm / 34 mm) ja huhtikuussa lähelle tavanomaista (43,9 mm / 34 mm). Toukokuun sademäärä oli hieman keskimääräistä vähäisempi (24,1 mm / 38 mm), mutta kesäkuun sademääräkertymä oli huomattavan suuri (104,5 mm / 60 mm).

Merivesi pysytteli maaliskuun lopulta toukokuun alkupäiviin lähes yhtäjaksoisesti n. 10 – 20 cm teoreettista keskivedenkorkeutta alempana (alimmillaan 5.4. – 36 cm ja ylimmillään 12.4. + 10 cm). Vesi nousi pian vapun jälkeen pariksi päiväksi (5. ja 6.5.), korkeimmillaan + 22 cm keskivedenkorkeutta ylemmäksi, mutta laski taas pariksi viikoksi alkukevään lukemiin. Lietteitä riitti siis poukamissa kahlaajille kuin myös matalaa vettä puolisuikeltajajorsille suurimman osan kevätmuuttokautta. Kesäkuun vaihtuessa tilanne muuttui: lietteet sekä rantaniittyjen matalimmat osat jäivät veden alle. Merivesi pysytteli läpi kesäkuun n. 10 – 20 cm keskivedenkorkeutta ylempänä ja kohosi vielä korkeammalle kesä-heinäkuun taitteessa (4.7. + 67 cm). Kesäkuun alkupuolen veden nousu hukutti todennäköisesti osan silkkiiukkujen pesistä Saunalahdella (esimerkiksi 10.6. + 25 cm).

Lammassaaren ja Keinumäen edustan niityillä ei viipyillyt laajalti vettä, kuten keväällä 2024. Tuolloin merivesitulva sekä lumen sulamisvedet peittivät niityt pitkälle toukokuuta ja myöhästytivät tai estivät mm. töyhtöhyppien pesintöjä.

Tulokset

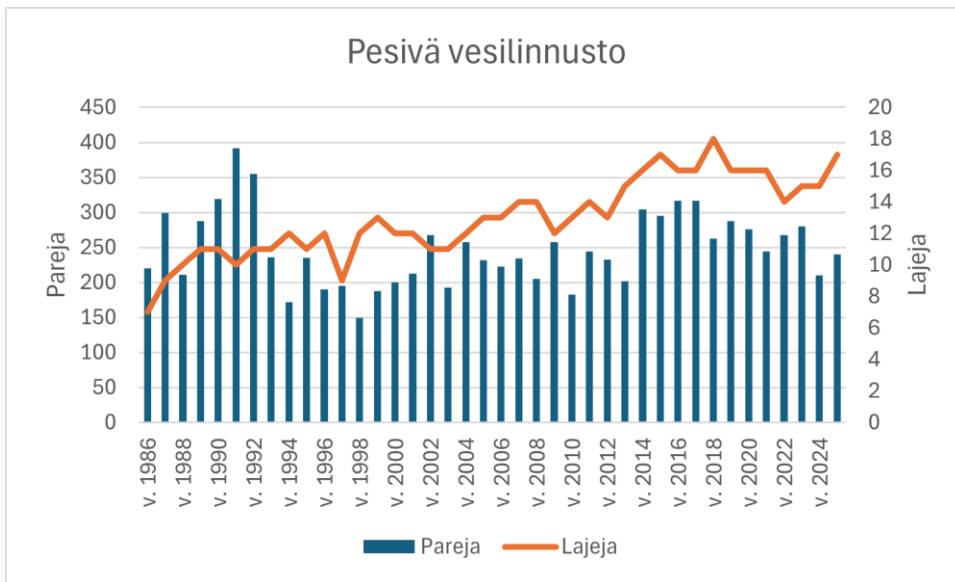
Vuoden 2025 parimäärät/reviirit (suluissa v. 2013, v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2020, v. 2021, v. 2022, v. 2023 ja v. 2024)

Vesilinnut (lajit, jotka ovat pesineet vähintään kerran v. 2013 – v. 2025)

Sinisorsa 90 (61, 123, 110, 135, 118, 98, 113, 85, 90, 91, 149, 82), haapana 23 (12, 16, 17, 14, 25, 19, 16, 26, 17, 20, 21, 18), tavi 20 (7, 14, 18, 12, 12, 13, 20, 16, 11, 19, 10, 10), lapasorsa 9 (7, 8, 5, 7, 3, 4, 6, 8, 6, 7, 4, 6), harmaasorsa 12 (1, 2, 3, 3, 5, 3, 3, 3, 4, 8, 6, 8), heinätavi 1 (1, 3, 3, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 2, 2, 2), jouhisorsa 1, (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0), isokoskelo 2 (2, 3, 3, 3, 4, 4, 1, 1, 1, 1, 1, 1), tukkakoskelo 1 (1, 1, 2, 1, 1, 1, 2, 2, 1, 0, 0, 1), telkkä 20 (34, 37, 38, 44, 36, 31, 27, 32, 31, 29, 30, 28), tukkasotka 1 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 2, 0, 0), punasotka 0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0), silkkiuikku 19 (45, 46, 44, 49, 64, 46, 45, 44, 29, 37, 21, 18), pikku-uikku 0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0), laulujoutsen 2 (0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2, 1, 2), kymyjoutsen 3 (6, 7, 6, 8, 5, 7, 9, 7, 7, 4, 5, 2), kanadanhanhi 8 (0, 2, 4, 3, 1, 8, 8, 6, 8, 7, 10, 8), merihanhi 12 (0, 0, 2, 2, 4, 5, 4, 7, 9, 11, 11, 12), nokikana 15 (21, 39, 38, 31, 35, 20, 26, 34, 25, 27, 9, 12).

Pesiviä vesilintulajeja havaitsin 17, mikä on toiseksi suurin määrä v. 2013 – v. 2025 tarkastelujaksolla (kun rantakanoihin luettava nokikana lasketaan mukaan) (v. 2013 14, v. 2014 15, v. 2015 16, v. 2016 17, v. 2017 16, v. 2018 16, v. 2019 18, v. 2020 16, v. 2021 16, v. 2022 16 ja v. 2023 14). Lajimäärä on lähes kaksinkertaistunut v. 1986 – v. 2025 seurantajakson alkuvuosista (Kuvaaja 1, s. 8).

Vesilintujen kokonaisparimäärä on vaihdellut v. 1986 alkaneissa laskennoissa 200 – 300 välillä ja v. 2025 parimäärä (239) oli keskimääräistä tasoa. Runsain oli sinisorsa (90) ja seuraavina haapana (23), telkkä (20) ja tavi (20). Silkkiuikku menetti asemansa toiseksi runsaimpana vesilintulajina v. 2023 ja parimäärä on sen jälkeen pysynyt samalla tasolla (v. 2024 18 ja v. 2025 19 paria). Puolisukeltajasorsalajien parimäärä (156) oli 2/3 kaikista vesilintupareista (v. 2022 147, v. 2023 192, v. 2024 124 paria).



Kuvaaja 1. Pesivän vesilinnuston pari- ja lajimäärät v. 1986 – v. 2025.

Huomattavaa on isojen vesilintujen (hanhet ja joutsenet) runsastuminen 2010-luvulla, lukuun ottamatta kyhmyjoutsenta. Kun v. 2013 näistä lajeista pesi vain kyhmyjoutsen (tuolloin 6 paria), on lajien määrä noussut neljään (uusina laulujoutsen, kanadanhanhi ja merihanhi). Vuonna parien yhteismäärä oli 25 (v. 2023 27). Kyhmyjoutsenia pesi v. 2025 aiempaa vähemmän (3 paria).

Useiden vesilintulajien parimäärä kasvoi v. 2024 verrattuna (sinisorsa, haapana, tavi, lapasorsa, harmaasorsa, isokoskelo, tukkasotka, nokikana). Selkeintä nousu oli tavilla, jonka parimäärä (20) tuplaantui v. 2024 nähden. Myös lapasorsalla oli runsas vuosi (9 paria (v. 2023 4 ja v. 2024 6)) ja harmaasorsan kanta on hyvässä kasvussa (12 paria). Jouhisorsan pesintä oli hieno uutinen. Pesinnästä oli epäilyksiä jo v. 2023 ja v. 2024. Lajista ei ole tiedossa olevaa pesintähavaintoa Vanhankaupunginlahdelta, ainakaan v. 1941 alkavalta jaksolta. Heinätavi on tullut yhä harvinaisemmaksi, eikä pesintä ole enää itsestäänselvyys (v. 2025 1 pari).

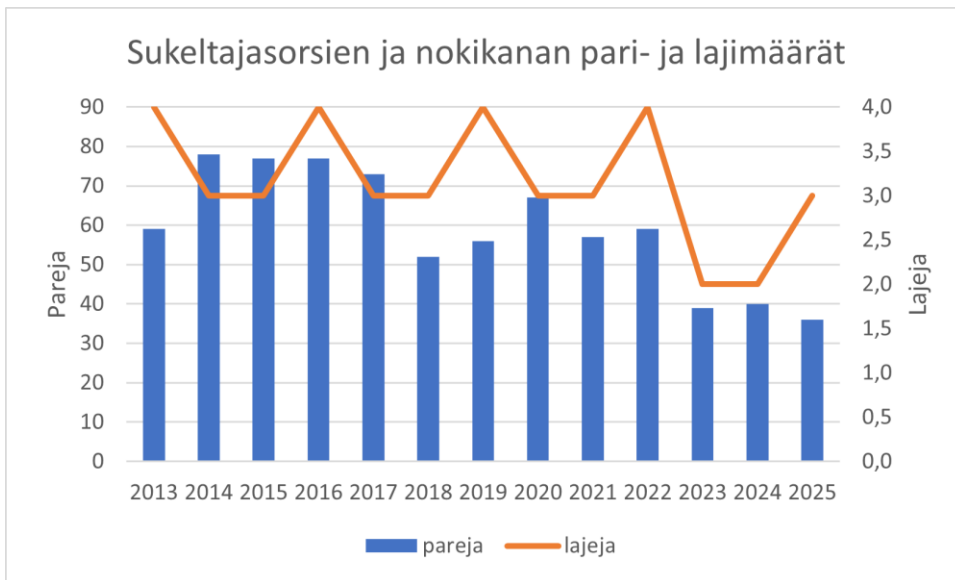
Silkkiuikun (19 paria) ja nokikanan (15 paria) parimäärät ovat viimeisenä kolmena vuonna jääneet huomattavan vähäisiksi. Edeltäneen kymmenen vuoden (v. 2013 – v. 2022) jaksolla pesivien silkkiuikkuparien määrä vaihteli 29 – 64 pariin, parien keskimäärän ollessa 45. Samalla jaksolla nokikanaparien määrä vaihteli 21 – 39 pariin, ja parien keskimäärä oli 29. Telkän parimäärä (21) oli pienin v. 2013 – v. 2025 jaksolla. Telkkiä pesii nykyisellään 5 – 10 paria vähemmän v. 2014 – v. 2017 huippuun nähden (enimmillään v. 2016 44 paria).

Vesilintujen kokonaisparimäärä (239) kasvoi v. 2024 (210) nähden, mutta oli lähivuosien tasoa hieman pienempi (v. 2019 268, v. 2020 276, v. 2021 244, v. 2022 268, v. 2023 280). Ero v. 2016 (331 paria) ja v. 2017 (317 paria) määriin on huomattava. Eniten vesilintupareja on v. 1986 alkaneissa laskennoissa pesinyt

v. 1991 (392, mistä sinisorsan osuus 267 paria). Kokonaisparimäärä on vaihdellut n. 200 – 300 välillä. Vuosien 2010 – v. 2023 jaksolla v. 2014 alkaen (jolloin vesilintupareja oli eniten sitten v. 1992) parimäärä pysytteli 300:n parin tuntumassa (v. 2014 300). Tästä tasosta on jääty viimeisestä neljästä vuodesta kolmena: v. 2021 244, v. 2024 210 ja v. 2025 240). Myös vuosiin 2010 – 2013 osuu jakso, jolloin parimäärä liikkui 183 – 233 välillä. Vanhankaupunginlahden runsaimman vesilintulajin, sinisorsan, parimäärän vaihtelu selittää suuren osan vesilintujen kokonaisparimäärän vuosien välisestä vaihtelusta.

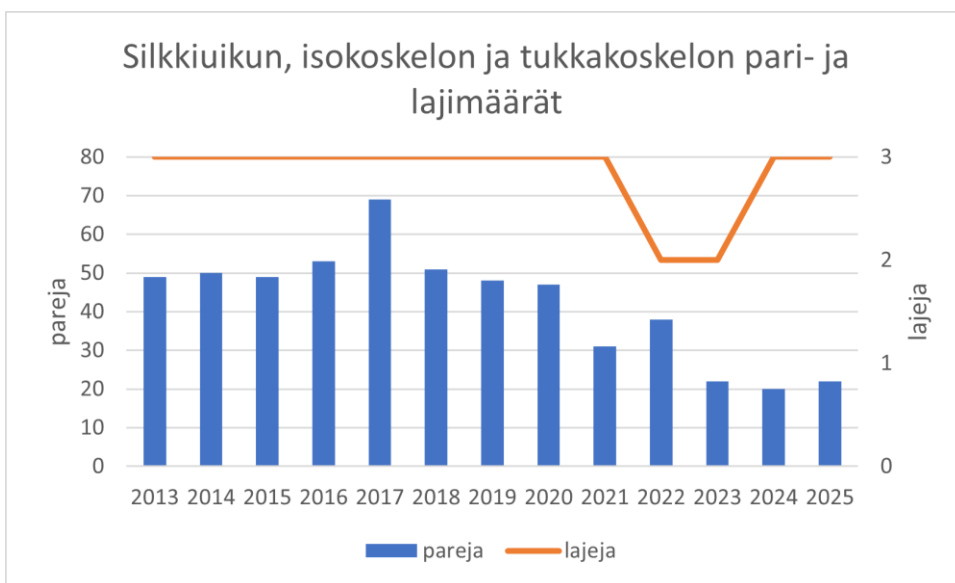


Veden selkärangattomia ravintonaan käyttävistä sukeltajasorsista (telkkä, tukkasotka, punasotka) kaikkien parimäärä on laskenut (Kuvaaja 2, s. 10). Osin samaa ravintoa hyödyntävän nokikanan parimäärä romahti v. 2023. Vähälukuisista sotkista punasotkan esiintyminen on epäsäännöllistä. Vuonna 2023 tukkasotkan pesintä jäi ensimmäistä kertaa varmistumatta sitten v. 1987, mutta v. 2025 pareja pesi taas yksi.



Kuvaaja 2. Sukeltajasorsien ja nokikanan pari- ja lajimäärät v. 2013 – v. 2025

Kaloja syövien vesilintujen (silkkiuikku, isokoskelo ja tukkakoskelo) pari- ja lajimäärät ovat lähivuosina lähteneet laskuun (Kuvaaja 3, s. 10).



Kuvaaja 3. Silkkiuikun, isokoskelon ja tukkakoskelon pari- ja lajimäärät v. 2013 – v. 2025

Sinisorsa oli totutusti runsain (90 paria), vaikka parimäärä oli vähän alle v. 2013 – v. 2024 keskiarvon (105). Parimäärän huomattavakin vaihtelu on tavallista sinisorsalla, esim. v. 2023 149 paria oli suurin sitten v. 1989 – v. 1993, jolloin pareja oli vähimmillään 174 ja enimmillään 267. Viimeisestä viidestä vuodesta neljänä parimäärä on jäänyt alle sadan (80 – 91). Vuosina 2010 – v. 2013 sinisorsan pesimäkanta oli lähivuosien tasolla (61 – 84 paria).

Sinisorsa on pitkällä aikavälillä runsastunut Suomessa, mutta viimeisen kymmenen vuoden aikana kanta on pienentynyt etenkin eteläisessä Suomessa (-24 %). Sinisorsan parimäärien vuosittainen vaihtelu

Vanhankaupunginlahdella on yleensä linjassa valtakunnallisten pesimäkannan kokoa selvittävien vesilintulaskentojen tuloksien kanssa (Luonnonvarakeskus) ja näin oli myös tällä pesimäkaudella: Vanhankaupunginlahden parimäärä oli hieman suurempi (9 %) kuin v. 2024, ja vastaavasti eteläisen Suomen kanta oli 14 % suurempi kuin v. 2024 (Luonnonvarakeskus).

Vaarantuneeksi luokitellun haapanan parimäärä (23) oli suurimpia v. 2013 – v. 2025 tarkastelujaksolla. Lähivuosista vain v. 2020 (26 paria) ja v. 2017 (25 paria) ovat yltäneet lähelle v. 1986 alkaneiden laskentojen suurimpia parimääriä (v. 1991 36 ja v. 1992 26 paria). Viime vuosien parimäärät ovat vaihdelleet 12 – 26 välillä (v. 2013 – 2024 keskiarvo 19). Hoitoniittyjen vuosittaiset koneniitot loppukesästä 2014 alkaen sekä laiduneläinten (kyytöt ja lampaat) määrän kasvu v. 2018 alkaen ovat lisänneet haapanoiden ruokailussaan suosiman, vesirajan läheisen matalan ruohovartiskasvillisuuden alaa. Myös uudet lamparealueet Purolahden hoitoniityllä ovat saavuttaneet haapanoiden suosion. Lajin suurimmat keväiset kerääntymät ovat kasvaneet hienoisesti viime vuosina: v. 2020 62 (33 koirasta, 29 naarasta), v. 2021 69 (38 koirasta, 31 naarasta), v. 2022 81 (43 koirasta, 38 naarasta), v. 2023 86 (44 koirasta, 42 naarasta) ja v. 2024 89 (48 koirasta, 41 naarasta). Vuoden 2025 suurin kerääntymä, 62 (32 koirasta, 30 naarasta), jäi hieman lähivuosien tasosta.

Haapanan pesimäkanta ei ole romahtanut Vanhankaupunginlahdella, mutta ei ole myöskään lähtenyt nousuun lajille sopivan ympäristön lisääntymisestä huolimatta. Valtakunnallisesti haapanan kanta on pienentynyt v. 1986 – v. 2025 seurantajaksolla 61 % ja taantuminen on jatkunut viimeisen kymmenen vuoden aikana etenkin maan etelä- ja keskiosissa (Luonnonvarakeskus)

Tavin parimäärä (20) oli viime vuosien suurimpia. Laji on aavistuksen runsastunut Vanhankaupunginlahdella 2000 – luvun alkuun verrattuna (vuosina 2000 – 2008 2 – 8 paria (keskimäärin 5) ja vuosina 2009 – 2022 7 – 20 paria (keskimäärin 14). Vuosien 2023 ja 2024 10 paria oli vähän vähemmän kuin v. 2009 jälkeen tavallisin (13) parimäärä. Pesiviä taveja on laskettu eniten v. 1991 (28 paria). Suomen pesimäkanta on pitkällä aikavälillä pienentynyt 26 % (maan eteläisissä osissa 19 %).

Hoitoniittyjen vesirajan niitot ovat lisänneet taviin ruokailupaikkoja, kuten myös itse hoitoniittyalan laajentuminen niille ajoittain syntyvine lätäkköalueineen. Myös Purolahden hoitoniitylle alkutalvesta 2023 kaivetuille neljälle lampareelle kerääntyy keväisin taveja. Levähtävistä puolisukseltajasorsista tavi on runsain (keväiden 2020, 2021, 2022, 2023, v. 2024 ja v. 2025 päiväkohtaiset suurimmat yksilömäärät 470, 309, 458, 417, 1030 ja 525) sinisorsan ohella (246, 354, 816, 247, 271 ja 460).

Nokikanan parimäärä pysytteli v. 2014 – v. 2017 yli kolmessakymmenessä (39, 38, 31 ja 35 paria). Alle kolmenkymmenen se painui vuosina 2018, 2019, 2021 ja 2022 (20, 26, 25 ja 27). Vuosi 2020 (34 paria) erottui poikkeuksena joukosta. Vuodet 2023 (9 paria) ja 2024 (12 paria) kertoivat jo romahduksesta, johon v. 2025 (15 paria) toi hieman lohtua. Nokikana on taantunut Suomessa 74 % pitkällä aikavälillä, mutta

viimeisen kymmenen vuoden aikana kanta on näyttänyt olevan vakaa. Valtakunnalliseen kannan kehitykseen nähden Vanhankaupunginlahden kannanromahdus tuli viiveellä.

Huomattava osa pareista on pesinyt Saunalahden suojaisalla lamparealueella (v. 2017 15, v. 2018 8, v. 2019 14, v. 2020 16, v. 2021 12, v. 2022 12, v. 2023 7, v. 2024 9 ja v. 2025 11), missä vesi on kirkkaampaa ja uposkasvillisuus runsaampaa kuin merenkäynnille alttiimmilla Purolahdella ja Hakalan edustan lahdella. Parimäärän vähennyttyä yhä suurempi osuus on pesinyt Saunalahdella: v. 2023 seitsemän yhdeksästä, v. 2024 yhdeksän kahdestatoista ja v. 2025 yksitoista viidestätoista.

Silkkiuikkupareista suurin osa (12/19) pesi totuttuun tapaan Saunalahden koloniassa (63 %). Vuonna 2024 osuus oli suurempi (15/18 (83 %)). Lähivuosista suurimmillaan kolonia oli v. 2017 (54 paria) (84 % lahden pareista). Kivinokan – Saunalahden kolonian parimäärän vaihtelu määrittää tosiasiaa koko Vanhankaupunginlahden silkkiuikkukannan koon. Lahden muissa osissa laji on pesinyt vain yksittäisparein.

Kahlaajat (suluissa v. 2013 – v. 2024 parimäärät). Parimäärät myös Taulukossa 1 (s. 118)

Punajalkaviklo 5 (2, 3, 4, 4, 5, 7, 8, 8, 8, 8, 8, 6): Purolahden hoitoniityn eteläosa 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa (tulvaniitty) 1, Etu-Viikin pellot (rajautuvat Purolahden hoitoniittyyn) 1, Lammassaaren hoitoniitty 2 (vanha osa 1, pitkosten niitty 1). Pikkutylli 5 (3, 4, 8, 9, 8, 9, 10, 11, 11, 9, 5): Purolahden hoitoniityn pohjoisosa (tulvaniitty) 1, Lammassaaren hoitoniitty (vanha osa) 1, Fastholman lumenkaatopaikka 2, etu-Viikin pellot 1. Tylli 0 (0, 0, 1, 1, 3, 1, 2, 3, 1, 1, 2, 1): Purolahden hoitoniityn eteläosa. Töyhtöhyppä 28 (15, 23, 27, 31, 27, 39, 45, 59, 55, 65, 55, 55): Hoitoniityillä yhteensä 13 paria (v. 2013 2, v. 2014 5, v. 2015 7, v. 2016 10, v. 2017 10, v. 2018 12, v. 2019 11, v. 2020 17, v. 2021 26, v. 2022 17, 2023 28 paria ja v. 2024 18 paria). Hoitoniittyjen pareista Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla 2, pitkosten viereisellä niityllä 3, Keinumäen edustan niityllä 1, Purolahden hoitoniityn eteläosassa 1 ja Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (tulvaniitty) 6. Lisäksi Etu-Viikin pelloilla 15 paria (v. 2013 13, v. 2014 18, v. 2015 20, v. 2016 21, v. 2017 17, v. 2018 27, v. 2019 34, v. 2020 42, v. 2021 29, v. 2022 48, v. 2023 27 ja v. 2024 37 paria). Rantasipi 12 (7, 10, 9, 10, 12, 12, 12, 13, 11, 11, 12, 12): Kivinokan länsikärki 1, Kivinokan N-poukama 1, Saunalahti 2, Fastholma 1, Mölylä 1, Hakalanniemen eteläranta 1, Klobben 1, Lammassaari 1, Kuusiluoto 1, Pornaistenniemi/Verkatehtaanpuisto 1, Säynäslahden tervaleppäluhta 1. Lehtokurppa 2 (1, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 3, 3, 3, 3, 3): reviirit: 1) Viikinranta - Keinumäki – Hakalanniemi - Mölylä, 2) Saunalahti – Fastholma – Rajakallio – Herttoniemen metsäselänne. Meriharakka 3 (0, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 3): Arabianranta 2, Kyläsaari 1. Taivaanvuohi 7 (5, 8, 9, 8, 6, 8, 6, 11, 11, 10, 8, 7): Lammassaaren hoitoniitty 2 (pitkosten niitty 1, vanha osa 1), Pornaistenniemi 1, Säynäslahti 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa 2, Ryönälahti 1.

Lokkilinnut

Seuranta-alueelta ei löytynyt lокkien tai tiirujen pesiä. Alueen reunoilla pesii muutamia pareja kalalokkeja, mm. Varjosaarella ja Leposaarella Kivinokan eteläpuolella. Myös Arabianrannan katoilla on joitain pareja. Lentokyvyyttömiä maastopoikasia kerääntyy heinäkuun alussa Arabianrannan rantaviivalle. Samoilla paikoin (Arabianranta – Kyläsaari) pesinee 1 - 2 paria selkälokkeja.

Leposaaren lounaispuolen luodolla, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, pesii säännöllisesti lapintiiroja. Lapintiiirat ruokailevat seuranta-alueen eteläosissa. Eero Haapanen kävi 13.6. luodon läheisyydessä eikä tiiruja ollut. Vesi oli käynyt jatkuvasti tasossa +20 cm, mikä on matalalla luodolla aallokon kanssa kohtalokasta munapesyeille.

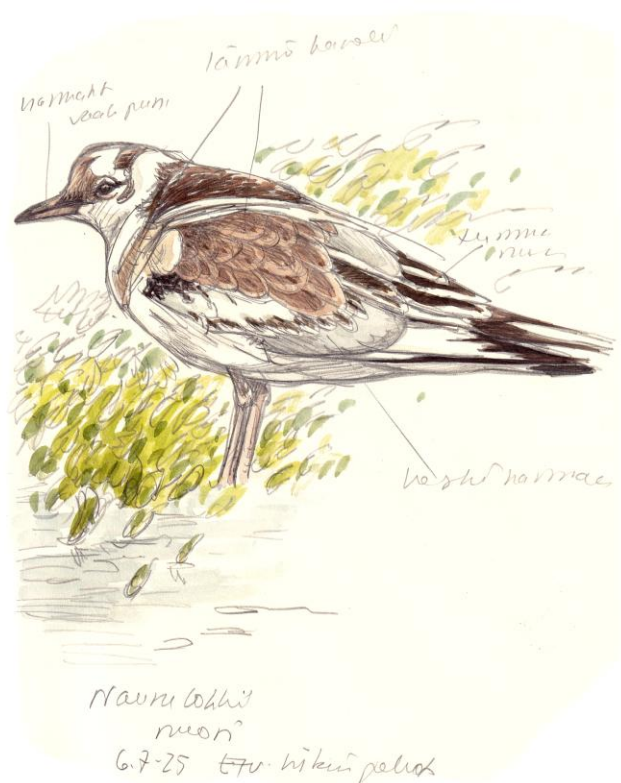
Havaintoja lapintiirojen pesinnöistä Leposaaren luodolla (Eero Haapanen) v. 2014 – v. 2024: v. 2024 luodolla oli 19.5 neljä reviirillä olevaa lapintiiraa (ajoivat varista pois), mutta pesiä ei tuolloin vielä ollut (Eero Haapanen). Havainnot hautovista lapintiiroista ajoittuvat alkukesään. Vuonna 2023 luodolla oli 22.5. kuusi paikallista lapintiiraa, mutta ei pesiä. Tiirat olivat reviirillä olevan oloisia, eivät kylläkään vihasia. Vuonna 2022 ei tiiruja ollut. Vedenkorkeus oli touko-kesäkuussa useaan otteeseen + 10 - + 20 cm keskivedenkorkeutta ylempänä. Vuonna 2021 Eero Haapanen kävi luodolla 13.5., jolloin paikalla oli 8 lapintiiraa, muttei pesiä. 18. kesäkuuta samana vuonna luotoa vartioi 12 lapintiiraa ja pienellä kallioläntillä oli yksi munapesä. Luultavasti muilla emoilla oli hiljan kuoriutuneita poikasia kasvillisuuden seassa piilossa. Ainakin yksi poikanen selvisi tuolloin siivilleen. Vuonna 2020 luodolla oli 22.6. kaksi paria lapintiiroja (1 ja 2 muna) ja v. 2019 neljä munapesää. Vuonna 2018 luodolla oli muutama aikuinen (14.5.), mutta ei pesiä. Myöhemmin paikalla ei käyty.

Vuonna 2014 luodolla oli kymmenen, v. 2015 kolme, v. 2016 yhdeksän ja v. 2017 kaksi lapintiiiran munapesää. Vedennousu yhteistyössä aallokon kanssa tuhosi munapesät ainakin v. 2016 ja 2017.

Vanhankaupunginlahdella ruokailee runsaasti kalatiiroja. Tämän kevään suurin määrä oli 38 yksilöä 19.5. Toukokuun kiertolaskennossa yksilömäärät ovat tyypillisesti n. 40 – 50, mutta v. 2022 ja v. 2023 hieman vähemmän, 30 – 40. Vuoden 2024 kalatiirojen kerääntymä oli tavallista suurempi, 13.5. kiertolaskennassa 63 yksilöä. Nuoria kalatiiroja tavataan lahdella vähäisesti, alkaen juhannuksen tienoilta. Vuosien 2018 – v. 2025 nuorten kalatiirojen enimmäismäärät ovat vaihdelleet 2 – 9 välillä (v. 2025 8 nuorta 14.7.)

Aikuisia naurulokkeja ruokailee Vanhankaupunginlahdella ja Etu-Viikin peltoalueella toukokuussa säännöllisesti n. 350 – 400. Vuonna 2025 laskin aikuisia toukokuisia (pesimäaikaisia) naurulokkeja enimmillään vain 153 (27.5.), kun taas v. 2024 287 (18.5.), v. 2023 550 (2.5.) ja v. 2022 510 (26.5.).

Kevätmuutolla alueella lepäilee enemmänkin naurulokkeja, mm. 24.4.2024 1343 yksilöä etupäässä pelloilla ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa. Vuoden 2025 suurin keräyntymä oli 610 (10.4.). Juhannuksen tienoon laskennassa aikuisten määrät ovat v. 2018 – v. 2025 olleet n. 200 yksilöä, vähäisimmillään v. 2025 121 ja v. 2022 124 ja enimmillään v. 2024 393 yksilöä. Suurin osa lahdella vierailevista naurulokeista pesii Kulosaaren/Mustikkamaan/Korkeasaaren ympäristön luodoilla. Nuoret naurulokit ilmaantuvat lahdelle aikaisimmillaan vähän ennen juhannusta. Kesä- heinäkuun vaihteen laskennoissa nuorien määrä on vaihdellut 3 – 19 yksilöön v. 2018 – v. 2025. Myöhemmin heinäkuussa, kun naurulokkien muutto käynnistyy, nuoria saapuu alueelle kauempaa. Tänä vuonna ensimmäinen seuranta-alueen läheisyydessä syntynyt nuori näkyi 24.6. ja suurin muuton aikainen määrä 4.7. (65 yksilöä) (v. 2023 16.7. 90, v. 2024 18.7. 46).



Hoitoniittyjen varpuslinnut (suluissa v. 2013 – v. 2024 parimäärät). Lammassaari = Lammassaaren hoitoniityn vanha osa + Lammassaaren pitkosten viereinen niitty (keväästä 2018 alkaen) + Keinumäen edustan niitty (keväästä 2021 alkaen). Parimäärät myös Taulukossa 2 (s. 119)

Haarapääsky 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): Purolahti. Kiuru 7 (2, 3, 1, 0, 2, 1, 4, 5, 6, 7, 9, 5): Lammassaari 3 (vanha osa 2, Keinumäen edusta 1), Purolahti 4 (eteläosa 1, pohjoisosa 3). Niittykirvinen 11 (11, 19, 22,

21, 17, 13, 17, 17, 16, 16, 21, 12): Lammassaari 8 (9, 15, 15, 14, 14, 9, 9, 9, 9, 10, 14, 9), Purolahti 3 (3, 4, 7, 7, 3, 4, 8, 8, 7, 6, 7, 3). Metsäkirvinen 0 (0, 0, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 0, 0, 0). Västäräkki 2 (1, 3, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 1, 3, 2): Lammassaari 1, Purolahti 1 (pohjoisosa 1). Keltavästäräkki 23 (6, 11, 4, 7, 5, 6, 15, 19, 15, 13, 15, 21): Lammassaari 16 (5, 9, 2, 3, 3, 2, 7, 11, 8, 7, 9, 13), Purolahti 7 (1, 2, 2, 4, 2, 4, 8, 8, 7, 6, 6, 8).

Sitruunavästäräkki 0 (3, 2, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0 (parit v. 2013 – v. 2014 ja v. 2017 – v. 2019 Lammassaari)). Satakieli 0 (1, 1, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 1, 0, 0, 0 (parit v. 2013 – v. 2014 ja v. 2017 – v. 2019 ja v. 2021 Purolahti)). Pensastasku 1 (2, 2, 1, 2, 2, 1, 1, 4, 1, 1, 1, 1): Purolahti. Kivitasku 0 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 0, 1, 0 (v. 2014, v. 2020, v. 2021, v. 2023 Purolahti)). Punakylkirastas 0 (0, 1, 0, 1, 1, 0, 1, 0, 2, 0, 0, 0 (v. 2014, v. 2016 – v. 2017 ja v. 2021 Purolahti sekä Lammassaari v. 2016 – v. 2017 ja 2019)). Laulurastas 0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0 (v. 2019 Purolahti (pohjoisosa)). Räkättirastas 0 (0, 0, 2, 3, 1, 3, 0, 3, 0, 0, 1, 0 (Purolahti (pohjoisosa) (0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0) ja Lammassaari (0, 0, 2, 2, 1, 0, 0, 2, 0, 0, 0, 0))). Mustarastas 0 (0, 0, 5, 0, 2, 2, 1, 2, 2, 0, 3, 2 (v. 2013 – v. 2022: Lammassaari (0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 1, 1, 0), Purolahti (pohjoisosa) (0, 0, 4, 0, 1, 1, 1, 1, 0))). Lehtokerttu 0 (0, 0, 0, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0 (Purolahti (pohjoisosa) v. 2016 – v. 2017)). Pensaskerttu 6 (2, 2, 3, 5, 5, 4, 2, 2, 3, 2, 3): Lammassaari 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0), Purolahti 5 (pohjoisosa) 2, 2, 3, 5, 5, 4, 2, 2, 2, 3, 2, 3). Hernekerttu 0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0): v. 2020 Purolahti. Ruokokerttunen 23 (30, 22, 8, 12, 21, 43, 20, 13, 25, 29, 21, 21): Lammassaari 13 (8, 4, 1, 1, 8, 19, 4, 3, 12, 15, 12, 10), Purolahti 10 (22, 18, 7, 11, 13, 24, 16, 10, 13, 14, 9, 11).

Rytikerttunen 3 (2, 2, 3, 2, 4, 4, 1, 3, 1, 3, 1, 2): Lammassaari. Viitakerttunen 0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 1, 2, 1, 0, 2): Lammassaari. Luhtakerttunen 6 (1, 0, 0, 0, 0, 3, 0, 0, 1, 1, 3, 2, 2): Purolahti (Purolahti (eteläosa) v. 2025, (pohjoisosa) v. 2013, v. 2018, v. 2022, v. 2023, v. 2024 ja v. 2025, Lammassaari v. 2021, v. 2024 ja v. 2025). Ruokosirkkalintu 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): Lammassaari. Pensassirkkalintu 0 (0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0 (Purolahti (pohjoisosa) v. 2016 ja v. 2020)). Harmaasieppo 0 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): Lammassaari v. 2013. Pajulintu 1 (1, 3, 2, 4, 3, 2, 2, 4, 1, 1, 1, 2): Purolahti (pohjoisosa) 1 (0, 1, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 1, 0, 0, 0) ja Lammassaari 0 (1, 2, 0, 2, 1, 1, 0, 2, 0, 1, 1, 1). Talitiainen 4 (2, 2, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 4, 2, 1, 2): Purolahti (pohjoisosa) 2 (1, 1, 0, 1, 2, 2, 2, 1, 2, 1, 0, 0) ja Lammassaari 2 (1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 1, 1, 2).

Sinitiainen 2 (1, 2, 1, 1, 3, 1, 2, 3, 1, 1, 1, 1): Purolahti (pohjoisosa) 0 (0, 1, 1, 0, 1, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0) ja Lammassaari 2 (1, 1, 0, 1, 2, 1, 1, 2, 0, 1, 1, 1). Viiksitimali 2 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 3, 0, 0, 0, 0 (v. 2018, v. 2020 ja v. 2025 Lammassaari)). Pikkulepinkäinen 2 (1, 1, 1, 2, 1, 1, 2, 1, 2, 1, 1, 1): Purolahti (pohjoisosa) 2 (1, 1, 1, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1) ja Lammassaari 0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0). Naakka 0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 3): Lammassaari. Kottarainen 1 (2, 1, 3, 3, 3, 5, 6, 2, 3, 2, 3, 3): Lammassaari 1 (2, 1, 2, 2, 2, 4, 4, 1, 2, 2, 2, 2), Purolahti (pohjoisosa) 0 (0, 0, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 0, 1, 1). Viherpeippo 0 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): v. 2014 Purolahti (pohjoisosa) 1. Peippo 2 (3, 2, 3, 3, 3, 3, 2, 1, 1, 2, 1): Lammassaari 1 (2, 2, 1, 3, 3, 2, 1, 0, 1, 1, 1, 1), Purolahti (pohjoisosa) 1 (1, 0, 2, 0, 0, 1, 2, 1, 0, 0, 1, 0). Punavarpunen 3 (3, 4, 2, 5, 2, 7, 8, 4, 7, 2,

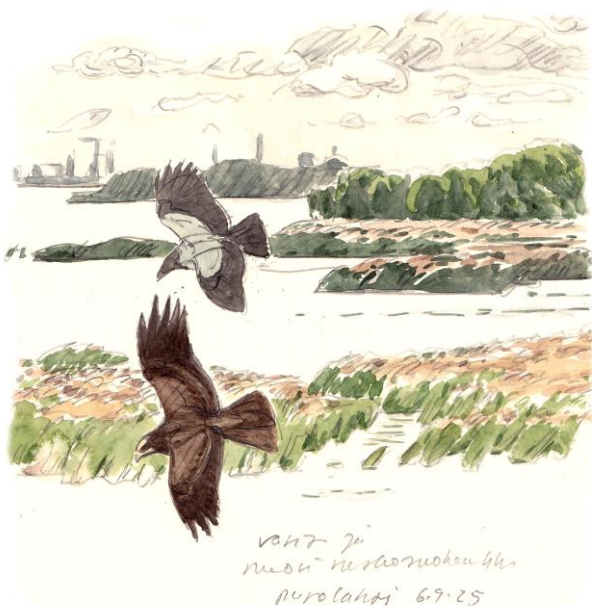
reviirien kokonaismäärään: 3/24 (12 %), 2/18 (11 %), 2/16 (12 %), 4/17 (24 %), 7/19 (37 %), 6/20 (30 %), 4/12 (33 %), 4/13 (31 %), 4/14 (29 %), 7/21 (33 %) ja 5/19 (26 %). Luhtahuitti 2 (1, 2, 10, 6, 3, 3, 2, 3, 6, 1, 0, 2) Keinumäen edustan niitty. Kaulushaikara 0 (1, 3, 1, 1, 2, 1, 0, 1, 3, 2, 0, 1) Pornaistenniemen takalampare. Rastaskerttunen 4 (8, 9, 6, 6, 8, 12, 11, 9, 3, 6, 7, 3): Reviirit Saunalahdella (3) ja Pornaistenniemen lampareilla (1). Viitakerttunen 18 (30, 30, 17, 28, 15, 25, 17, 18, 7, 10, 21): Reviirit seuranta-alueen puoliavoimissa pensaikoissa. Eniten Pornaistenniemessä (4) ja Koetilan piha-alueen pellonreunapensaikoissa (4). Luhtakerttunen 28 (10, 13, 12, 9, 11, 16, 11, 13, 21, 6, 23, 26): Reviirit kosteammassa ympäristöissä kuin viitakerttusella. Runsas esiintyminen, eniten Keinumäen ja Hakalanniemen länsireunan välisellä alueella (5), Purolahden ja Ryönälahden välisellä alueella (4), Saunalahdella (3), Lammassaaren pitkosten vartella (3) ja Säynäslahdella (3). Pensassirkkalintu 0 (0, 0, 0, 1, 2, 1, 3, 2, 2, 0, 1, 0). Ruokosirkkalintu 1 (1, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 1, 2, 5): Reviiri Pornaistenniemen etu- ja takalampareen välisessä ruoikossa. Viitasirkkalintu 0 (0, 3, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0). Satakieli 44 (69, 56, 48, 50, 53, 54, 43, 60, 38, 38, 36, 36): Eniten Pornaistenniemen lehdossa (7), Fastholman - Ryönälahden alueella (5) ja Keinumäen - Hakalanniemen arboretumissa (5). Satakieliä lauloi tänä vuonna ilahduttavasti enemmän kuin edeltävinä neljänä vuonna. Lähivuosien vähentyminen kosketi eniten Kivinokkaa, missä v. 2019 – v. 2025 oli 9, 12, 8, 6, 5, 4 ja 8 reviiriä, kun taas Pornaistenniemessä satakielen laulua kuului samalla ajanjaksolla tasaisemmin, 6, 6, 7, 9, 7, 7 ja 7 reviiriltä. Saunalahden itärannan – Fastholman alueella reviirejä on v. 2020 – v. 2025 ollut 9, 4, 2, 6, 7 ja 8.

Petolinnut

Kanahaukkapareja pesi yksi. Pesintä keskeytyi luultavasti haudonta-aikana tuntemattomasta syystä. Vuosina 2013 – v. 2025 asuttuja reviirejä on ollut Viikissä seuraavasti: 1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 1, 1, 1, 1. Poikasvaiheeseen selvinneitä pesintöjä on ollut vastaavana aikana: 1, 1, 0, 2, 2, 2, 2, 3, 2, 1, 1, 1, 0. Merikotkapari ei pesinyt tänä vuonna Vanhankaupunginlahdella. Molemmat vanhat linnut ilmaantuivat lahdelle huhtikuun alkupuolella, minkä jälkeen ne pysyttelivät syksyyn saakka paikalla. Pesintä joko epäonnistui parin vakiopesällä ulkomerellä tai ei päässyt edes alkuun. Vielä maaliskuussa koiras kävi ruuanhakumatkoilla lahdella ja palasi kaakon suuntaan merelle. Vuonna 2020 Klobbenin saarella pesineen ja kolme poikasta lentokykyisiksi kasvattaneen parin pesä romahti myrskyssä syksyllä 2021 muutaman metrin alemmas. Pesä jäi kuitenkin tervalepän oksanhaarukkaan melko ehjänä. Pari kohensi pesää v. 2021 loppusyksyllä, mutta pesimään pari ei keväällä 2022 lahdella ryhtynyt. Lahti on jäätynyt pesinnän jälkeisinä talvina vähintään pariksi viikoksi ja ulkoilijoita on liikkunut Klobbenin läheisyydessä. Tämä on saattanut häiritä merikotkaparia pesimäkauden edellä. Kotkapari tai yksittäinen aikuinen lintu on näkynyt talvisin

harvakseltaan kalastajien jättämiä saaliita syömässä. Pesää ei ole syksyn 2021 jälkeen kunnostettu parittelusta puhumattakaan. Merimetsot ovat riisuneet vanhan pesän omiin rakennelmiinsa niin, että pesästä on enintään aihe jäljellä. Keväisin, pesinnän aikaan, aikuinen merikotka on käynyt silloin tällöin lahdella kalassa ja poistunut merelle. Ainakin kesinä 2021, 2022 ja 2023 parin on todettu pesineen Helsingin edustalla, missä ne olivat pesineet myös v. 2019, ennen kuuluisaa Vanhankaupunginlahden pesintäänsä. Vuonna 2022 ja v. 2023 ne saivat ulkosaariston pesällään kolme poikasta (v. 2021 ainoa poikanen menehtyi). Keväällä 2024 (12.2. - 24.4.) vanhoja lintuja kävi lahdella enimmillään yksi (poikkeus 20.3., jolloin 4 vanhaa ja 7 esiakuista jäällä). Pesintä ulkomeren reunan pesällä luultavasti epäonnistui tai ei alkuunkaan alkanut, sillä 27.4. jälkeen lahdella viihtyi lähes päivittäin syksyn loppuun asti kaksi aikuista yksilöä. Silloin, kun pesintä on onnistunut, emot ovat tuoneet lentokykyiset poikasensa heinäkuun loppupuolella lahdelle, ja siellä nuoret ovat viihtyneet syksyn päivinä vaihtelevissa määrin.

Ruskosuohaukka yritti pesintää. Pesintä keskeytyi toukokuussa. Vuosina 2014 – v. 2025 ruskosuohaukka on pesinyt v. 2016, v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2023, v. 2024 ja v. 2025. Vuonna 2017 ja v. 2023 yksi poikanen varttui lentokykyiseksi. Vuonna 2018 pesintä tuhoutui haudontavaiheessa luultavasti veden nousun vuoksi ja v. 2016, v. 2019, v. 2024 sekä v. 2025 tuntemattomasta syystä. Nuolihaukan pesintää ei tänä vuonna todettu Vanhankaupunginlahden seuranta-alueella. Todennäköisesti yhden tai kahden lähialueen pesän aikuisia saalisteli alueella kesä- heinäkuussa ja nuoria elokuun puolivälistä alkaen. Nuolihaukan viimeisin ja onnistunut pesintä seuranta-alueelta on v. 2008. Vielä v. 2010 oli vielä yksi kesken jäänyt pesintäyritys Etu-Viikin peltojen metsäsaarekkeessa. Vuosina 2013 – v. 2024 lähin asuttu pesä on sijainnut n. 1 – 2 kilometrin päässä Viikin – Vanhankaupunginlahden alueelta. Lehtopöllöllä oli kaksi reviiriä, ja onnistuneet pesinnät molemmissa. Toisesta pesästä Tapio Solonen rengasti 6 poikasta maaliskuussa. Sarvipöllöpari pesi onnistuneesti Lammassaareissa ja sai ainakin kaksi poikasta.



Uuttukyyhky (tiedot Eero Haapanen)

Uuttukyyhkyjä oli 23 paria eli tämän verran aloitettuja pesintöjä löytyi toukokuussa ensimmäisellä pönttöjen tarkistuskierroksella (v. 2013 ja v. 2014 33, v. 2015 27, v. 2016 29, v. 2017 33, v. 2018 29, v. 2019 33, v. 2020 31, v. 2021 29, v. 2022 24, v. 2023 28 ja v. 2024 26). Pesistä oli Kuusiluodossa 6, Lammassaassa 3, Klobbenilla 3, Varjosaassa 1, Ruohokarilla (Lemmenlehdossa) 1, Viikin peltosaarekkeissa 3, Pornaistenniemessä 3, Hakalassa 2 ja Kivinokassa 1.

Uuttukyyhkyn käytössä oli 37 eri pönttöä. Aloitettuja pesintöjä oli koko pesimäkaudella 54. Onnistuneita pesintöjä oli 35, ja niistä lähti yhteensä 68 poikasta. Poikasia rengastettiin 38.

Pesintöjä epäonnistui poikasvaiheessa 7. Pöntöistä löytyi kuolleita poikasia, joita nähtävästi ei ollut mikään peto tappanut. Mahdollisesti poikasia kuoli tautiin, trikomonoosi on mahdollinen. Poikaset löytyivät kuolleina yleensä alle 15 vrk ikäisinä. Poikasten kuolemia oli Viikin peltosaarekkeessa, Lammassaassa ja Pornaistenniemellä. Yhdessä pöntössä Pornaistenniemellä oli kaksi peräkkäistä poikasten kuolematapausta. Kuusiluodossa, missä uuttukyyhkyjä pesi eniten, ei ollut poikasten kuolemia.

Munavaiheessa epäonnistui 12 pesintää. Ainakin kahdessa pöntössä oli ilmeisesti kyyhkyparien pesäkolokilpailua, joka johti munapesien hylkäämiseen.

Petojen aiheuttamia tappioita ei todettu. Näätähavaintoja oli Keinumäeltä 10.5. ja Säynäslahdelta 23.9. (Tapani Järvinen). Mahdollisesti juuri tällä alueella oleva pönttö oli nädän käytössä, pöntössä oli näätään viittaava sammalpesä.

Pönttöjä, joissa oli kolme onnistunutta pesintää, oli kuusi. Niistä neljä oli Kuusiluodossa, joka oli kuuden uuttukyyhkyparin keskittymä.

Muutamat pesinnät alkoivat hyvin aikaisin, jo 10.5. oli Kuusiluodossa nuori uuttukyyhky lennossa ja toinen pesintä alkanut. Myös 8.6. oli kolmannen pesyeen munat kahden ison poikasen vieressä. Nämä siis yhden ja saman pöntön tapahtumia. Myöhäisiä syyskuun poikaspesiä oli vain muutamia, viimeinen rengastus oli 14.9.

Vuonna 2024 aloitettuja pesintöjä oli koko pesimäkaudella 63 (v. 2023 64). Pesinnöistä onnistui ja lentopoikasia tuotti 41 pesintää (v. 2023 57). Lentopoikasia alueen pöntöt ja kolot tuottivat v. 2024 vähintään 81 (v. 2023 106). Vuonna 2024 oli onnistuneita pesintöjä Kuusiluodossa 8, Lammassaassa 6, Varjosaassa 5, Pornaistenniemellä 3 ja Viikin ”mantereella” (pellot ja rantametsät) 19.

Vuoden 2024 pesintöjen epäonnistumisen suurin syy oli yllättäen poikasten kuoleminen noin 10 vrk ikäisenä pönttöön. Kuolemat johtuivat ilmeisesti taudista, trikomonoosista. Näitä tapauksia oli 13, ja tällöin kummatkin poikaset kuolivat pönttöön, melko samanaikaisesti. Ikäeroa kuolleilla oli vain joitain

päiviä. Vuonna 2024 yksi uuttukyyhkyn pesintä tuotti kolme lentopoikasta. Tämä on harvinaista lajille, joka munii poikkeuksetta kaksi munaa. Eero Haapanen on vain kerran aikaisemmin (v. 2006) todennut kolmen poikasen onnistuneen pesinnän.

Vuonna 2024 pesinnät olivat hyvin eriaikaisia: ensimmäisillä neljällä pesällä oli poikaset lennossa toukokuun ensimmäisellä tarkistuskierroksella, kun monilla oli tuolloin vasta munapesiä ja pienempiä, rengastusikäisiä poikasia. Vuonna 2024 pöntöistä katosivat poikaset yhdessä tapauksessa; tässä Hakalassa olevasta pöntöstä löytyi lehtopöllön sulka. Munat katosivat neljässä tapauksessa. Minkki on epäilty saalistaja. Tapaukset olivat saarissa ja Pornaistenniemellä. Kyyhkyn välisen pesäpaikkakilpailun vuoksi epäonnistui muutama pesintäyritys. Yksi uuttukyyhkyn poikaspesä tuhoutui telkän aloitettua muninnan uuttukyyhkyn poikaspesässä ja poikasten jouduttua nokituiksi. Uuttukyyhkylä oli v. 2024 käytössä 44 pönttöä ja koloa (v. 2023 37). Pöntöistä kahdessa oli kolme onnistunutta pesintää.

Pesintöjä todettiin v. 2017 – v. 2023 seuraavissa paikoissa: Klobben (3, 2, 3, 3, 3, 3, 1), Kuusiluoto (14, 8, 6, 7, 7, 4, 7), Lammassaari (2, 2, 3, 2, 2, 4, 4), Ruohokari (0, 1, 1, 3, 3, 0, 0, 0), Annala v. 2022 1, Pornaistenniemi/Verkatehtaanpuisto (1, 3, 2, 4, 2, 2, 4), Hakala + Viikin vanha puhdistamo + Viikin peltosaarekkeet ja koetila (10, 10, 14, 9, 7, 7, 8), Mölylä (v. 2021 1, v. 2022 1, v. 2023 1), Fastholma (0, 1, 2, 1, 1, 0, 1), Kivinokka ja Saunalahti (2, 1, 0, 0, 0, 0, 0), Varjosaari (1, 1, 2, 2, 1, 2, 2).

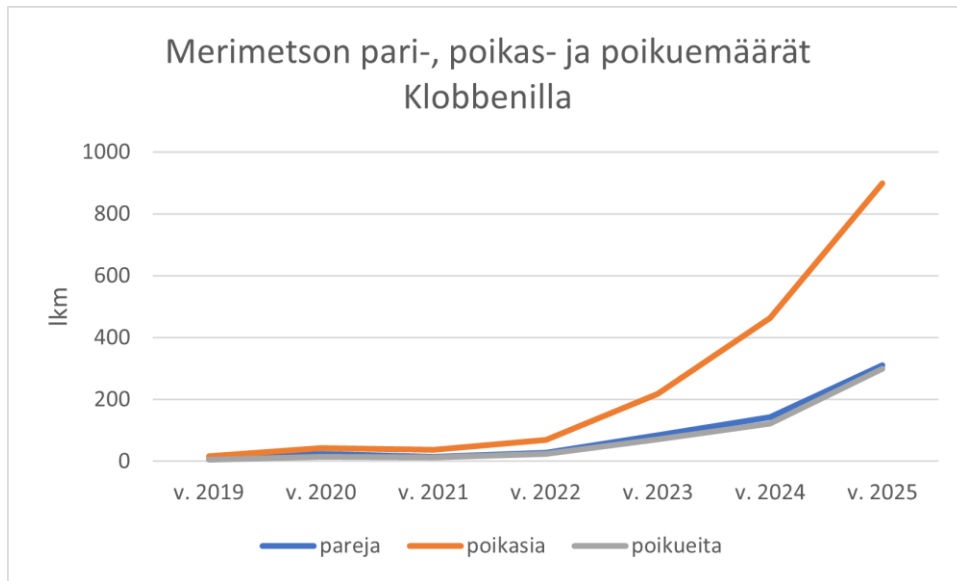
Vuonna 2023 selviä petojen pesinnöille aiheuttamia vahinkoja ei havaittu. Näätä nähtiin Saunalahdella 12.5.

Sen sijaan v. 2022 pedot verottivat pesintöjä. Kuusiluodon pohjoisrannan pöntössä oli 15.5. kaksi poikasta, mutta 30.5. se oli tyhjä. Pönttö oli sama, jossa näätä kävi huhtikuussa 2021, ja missä se oli syönyt uuttukyyhkyemon (näköhavainto). Kuusiluodon itärannalla oli 7.9. pöntön katolla nädän ulosteita ja maassa kaksi rikkinäistä, syötyä munaa. Pornaistenniemessä/Annalassa näkyi 7.9. näätä tervalepän kolossa 3 m korkeudella. Puu oli sama, jossa uuttukyyhky oli pesinyt viimeksi 2019. Silloin emo joutui saaliiksi. Lisäksi lähellä oli kaksi uuttukyyhkyn hylättyä munapesää. Hakalan pohjoisreunan pöntössä oli 10.7. kyyhkyn mätä, n. 18 vrk ikäinen päätön poikanen. Toinen poikanen oli viety, ja katolta löytyi sulkatuppo. Etu-Viikin peltosaarekkeessa (Urnalehto) oli 14.5. uuttukyyhkyn höyheniä pöntössä sekä ulkopuolella ja pöntössä kaksi munaa. Emo oli joutunut mahdollisesti kanahaukan saaliiksi. Pikku-Fastholmassa oli 10.7. yhden munan kuoret pöntössä ja kyyhkyn (aikuisen) höyheniä.

Petojen aiheuttamien pesätappioiden määrä on oletettavasti aliarvio. Vuonna 2021 löytyi kolme uuttukyyhkyemoja pöntöistä kuolleena ja tyhjennettyjä munapesiä oli vähintään kaksi. Vuonna 2020 petotappioita oli 11 eri pöntössä.

Merimetso

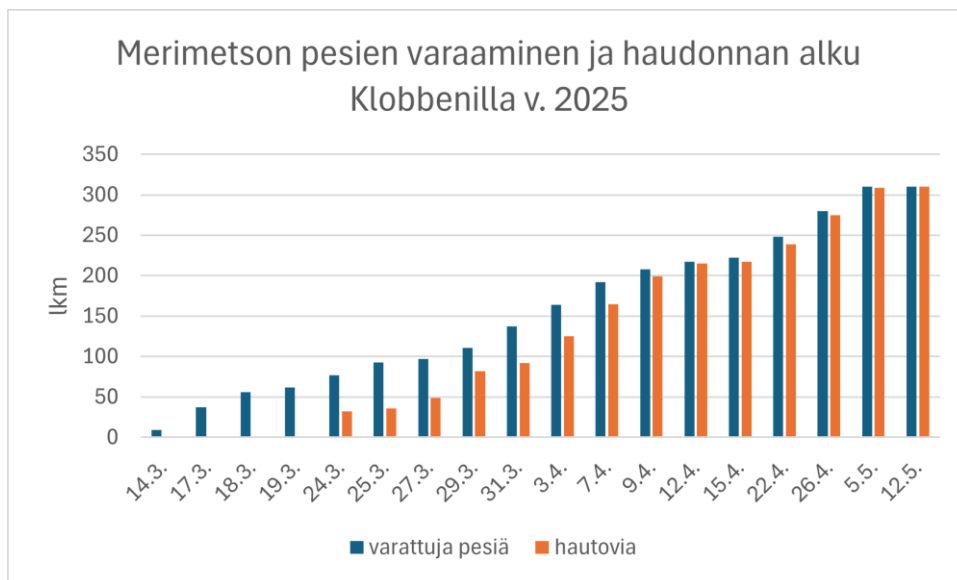
Klobbenin kolonia jatkoi voimakasta kasvuaan, saarella pesi 310 paria (v. 2019 7, v. 2020 25, v. 2021 14, v. 2022 28, v. 2023 84 ja v. 2024 142 paria) (Kuvaaja 4, s. 21).



Kuvaaja 4. Merimetsokolonian kehitys Klobbenilla v. 2019 – v. 2025

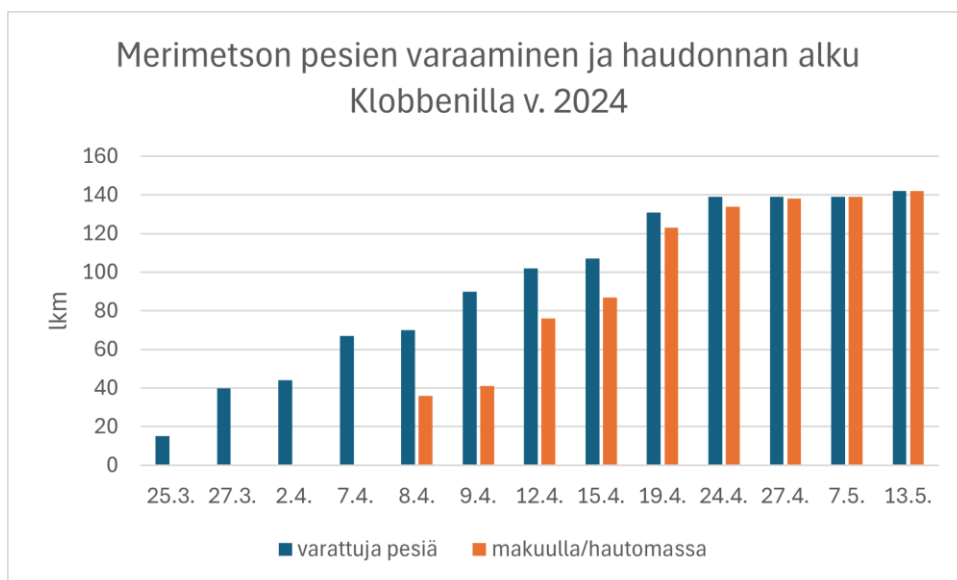
Pesät sijoittuivat pääosin saaren itäreunalle, koko etelä - pohjoisosan pituudelle. Pesäpaikoiksi soveltuvien puiden rajallisen määrän vuoksi pesiä rakennettiin yhä lähemmäs edellisten vuosien pesiä. Saaren keskiosan vanhat pesät varattiin ensimmäisinä. Viimeisiä pesiä rakennettiin pohjoispään suuriin tervaleppiin ja koivuihin vielä silloin, kun pesinnän ensinnä aloittaneilla olivat jo poikaset lähellä kuoriutumista. Pääasiassa harmaahaikaroiden asuttaman saaren pohjoisosan lehtipuiden tiheikköön ilmaantui v. 2023 muutamia merimetson pesiä, ja tänä vuonna entistä useammalla haikaralla oli naapurina merimetso. Jotkut näyttivät ottaneen haltuun harmaahaikaroiden viimevuotisia pesiä, mikä oli uutta. Tiheimmillään pesiä oli saaren keskiosan tervalepissä, ja saaren länsireunassa erottui parikymmentä uutta pesiä. Merimetsot kaapivat materiaalia tyhjistä haikaroiden pesistä sekä taittelivat oksia myös lehtipuista. Oksia poimittiin monesti myös maasta, sekä ruokoja ruoikon vesirajan ruokovalleilta. Enenevässä määrin oksia tuotiin Ruohokarilta (= Lemmenlehdosta), jonka tervalepät ja koivut jo selvästi kärsivät oksien riivinnästä.

Pesiä varattiin varhain: jo 14.3. seiso i yhdeksässä pesässä juhlapukuinen lintu. Aiempina keväinä pesien varaaminen alkoi seuraavasti: v. 2021 10.4., v. 2022 19.4., v. 2023 3.4. ja v. 2024 25.3. Vuonna 2022 lahti vapautui jäistä myöhään, vasta 23.4.



Kuvaaja 5. Merimetson pesien varaaminen ja haudonnan alku v. 2025

Pesien varaaminen (yksi tai kaksi lintua pesässä) eteni seuraavasti: **14.3.** 9, **17.3.** 37, **18.3.** 56, **19.3.** 62, **24.3.** 77, **25.3.** 93, **29.3.** 111, **31.3.** 137, **3.4.** 164, **7.4.** 192, **9.4.** 208, **12.4.** 217, **15.4.** 222, **22.4.** 248, **26.4.** 280, **5.5.** 310 varattua pesää. Puolet varattujen pesien määrästä tuli täyteen 20 vrk pesien varaamisen alkamisesta (Kuvaaja 5, s. 22), ja vastaavasti v. 2024 18 vrk pesien varaamisen alkamisesta (Kuvaaja 6, s. 21). Ensimmäiset pesän pohjalla makaavat (hautovat) linnut näkyivät 21.3., viikon kuluttua varaamisen alkamisesta, kun taas v. 2024 aikaa kului kaksi viikkoa pesän varaamisesta haudonnan alkuun.



Kuvaaja 6. Merimetson pesien varaaminen ja haudonnan alku v. 2024

Ensimmäisinä varatut pesät olivat aiempina vuosina käytettyjä. Kun nämä oli varattu, alkoi uusien pesien kyhäily oksille, jotka tarjosivat tukevan alustan. Vielä 22.4. soidinteli muutamia yksinäisiä saaren pohjoisosan oksilla vailla pesää saati puolisoa. Vuonna 2023, kun kolonia lähti toden teolla kasvuun, suurin osa pareista rakensi alusta alkaen pesänsä, vähemmistö pesi vanhoissa.



Ensimmäiset hautovat (lintu pesän pohjalla makuulla) näkyivät 24.3. Lopullisesta hautovien lintujen määrästä (310) vähän yli puolet oli aloittanut haudonnan kahden viikon kuluttua tästä (7.4.). Haudonnan aloitus eteni seuraavasti: **24.3.** 32, **25.3.** 36, **27.3.** 49, **29.3.** 82, **31.3.** 92, **3.4.** 125, **7.4.** 165, **9.4.** 199, **12.4.** 215, **15.4.** 217, **22.4.** 239, **26.4.** 275, **5.5.** 309 ja **12.5.** 310 pesässä hautova lintu.

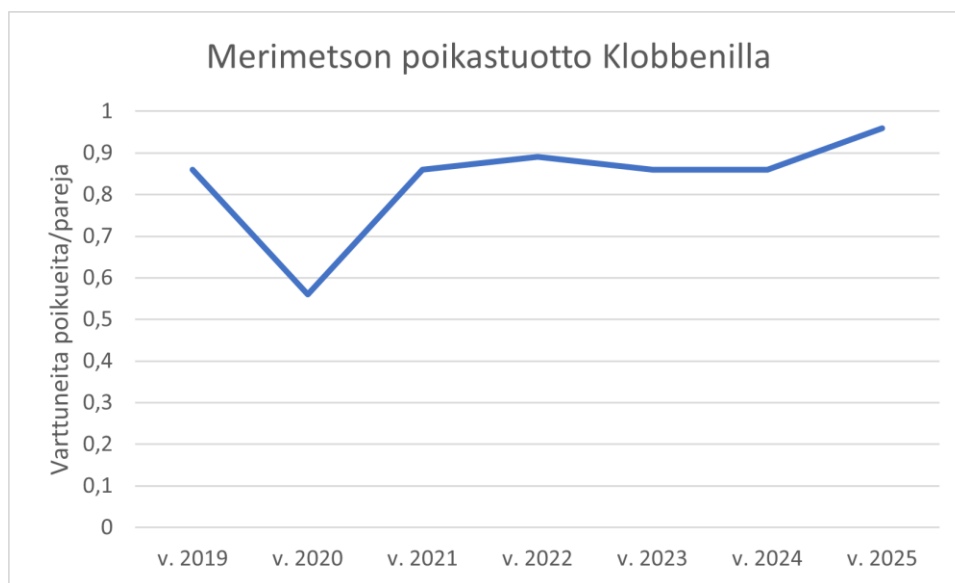
Ensimmäiset poikaset tulivat pesissä näkyville 19.5. (123 pientä poikasta 51:ssä pesässä). Poikasista oli pieniä 106 (44 pesää) ja keskikokoisia 17 (7 pesää). Keskikokoiset pystyvät jo seisomaan ja siipisulkia on alkanut kasvaa, pienet ovat vielä makuulla eikä siipisulkia näy. Pienet olivat arviolta enintään kahden viikon ikäisiä ja keskikokoiset noin kolmen viikon ikäisiä. Alle viikon ikäisiä poikasia oli luultavasti usean emon alla suojassa. Merimetsot hautovat vähän alle kuukauden.

Kuoriutumisen ajankohta (ensimmäisiä poikasia näkyvillä) on kolonian alkua ajoilta lähtien vaihdellut seuraavasti: v. 2019 5.6., v. 2020 29.5., v. 2021 2.6., v. 2022 8.6., v. 2023 22.5. ja v. 2024 18.5. Merimetsoilla on tapana munia 3 – 4 munaa, yksi muna 2 – 3 vrk:n välein. Haudonta alkaa ensimmäisestä munasta eikä vasta lopullisen munaluvun täytyttyä, joten poikaset kuoriutuvat eriaikaisesti.

Poikasia ja poikueita (suluissa) oli v. 2025 näkyvillä seuraavanlaisesti: **19.5.** 123 (51), **27.5.** 272 (103), **11.6.** 607 (282), **18.6.** 899 (n. neljäsosa poikasista siirtynyt pesästä lähioksille), **24.6.** 494 pesäpoikasta (167) + 146 nuorta oksilla ja 14 uimassa (lisäksi joitain nuoria lintuja lähti merelle aikuisten seurassa), **4.7.** 182

pesäpoikasta (65) + 321 nuorta oksilla ja 100 uimassa, **14.7.** 50 pesäpoikasta (25) + 388 nuorta oksilla ja 100 uimassa, **11.8.** 6 pesäpoikasta (2) + 86 nuorta oksilla ja uimassa, **15.8.** 6 isoa pesäpoikasta (3) + 47 nuorta oksilla ja uimassa, **19.8.** 3 isoa pesäpoikasta (1) + 46 nuorta oksilla ja uimassa, **21.8.** 3 isoa pesäpoikasta (1) + 34 nuorta oksilla ja uimassa. Pesissä näkyi hautovia lintuja vielä siinä aiheessa, kun ensimmäiset nuoret oppivat jo lentämään. Esimerkiksi **24.6.** näkyi hautojia 38, **4.7.** 11 ja **14.7.** 10.

Klobbenin merimetsoparien pesintä on onnistunut yhtä vuotta (v. 2020) lukuun ottamatta erinomaisesti (Kuvaaja 7, s. 24). Vuonna 2020 merikotka pesi saareissa, mikä johti joidenkin pesintöjen hylkäämiseen ja muutamiin pesätuhoihin. Pesinnät onnistuivat (poikueita/pesivä pari) v. 2019 – v. 2025 seuraavasti: v. 2019 0,86 (6/7), v. 2020 0,56 (14/25), v. 2021 0,86 (12/14), v. 2022 0,89 (25/28), v. 2023 0,88 (74/84), v. 2024 0,86 (122/142 (vähimmäismäärä, sillä osa pesistä (20 pesää) jäi vähän ennen poikasvaihetta lehvästön peittoon) ja v. 2025 0,96 (299/310).



Kuvaaja 7. Merimetson poikastuotto v. 2019 – v. 2025.

Tavallisin poikuekoko on ollut 2 tai 3 (v. 2019 3, v. 2020 3, v. 2021 2, v. 2022 2, v. 2023 3, v. 2024 3 ja v. 2025 3). Muutamia kertoja on pesässä ollut 6 poikasta. Vuoden 2025 40 pesän otoksessa (27.5.) näkyi seuraavia poikasmääriä: 3 x 1, 17 x 2, 18 x 3, 1 x 4 ja 1 x 5 poikasta. Koska emot suojaavat pariviikkoisiakin poikasia, jää pesinnän varhaisessa vaiheessa havaittu poikasluku usein todellista pienemmäksi.

Myöhemmässä vaiheessa enemmistö poikueista on jo kokonaisuudessaan näkyvissä. Poikuekoko asuttua pesää kohden oli v. 2019 2,4 (17/7), v. 2020 1,7 (14/25), v. 2021 2,6 (37/14), v. 2022 2,5 (70/28), v. 2023 3,0 (255/84), v. 2024 3,3 (464/142) ja v. 2025 2,9 (899/310).

Merikotkat ovat verottaneet vähemmän Klobbenin merimetsoja kuin alkuun epäiltiin. Munia on syöty yhtenä vuonna (v. 2020) ja yhden nuoren linnun on nähty jääneen merikotkan saaliiksi: vanha merikotka

söi 9.7.2020 Klobbenin kalliolla nuorta merimetsoa, jonka toinen vanhoista kotkista oli ilmeisesti ottanut pesästä (Eero Haapanen).

Ennen pesimäkautta 2024 merimetsot jättivät Vanhankaupunginlahden elokuun alkupuoliskolla, jonka jälkeen vain yksittäisiä nuoria ja aikuisia näkyi lahdella. Vuosina 2024 ja 2025 käytös on poikennut tästä. Läpi syksyn, lokakuun puoleenväliin, Klobbenilla on yöpynyt suunnilleen pesivien parien ja saarella syntyneiden nuorten yhteismäärä: v. 2024 n. 700 – 800 yksilö/yö (284 aikuista (2 x 142) + 470 nuorta) ja v. 2025 n. 1500 yksilöä/yö (610 aikuista (2 x 310) + 900 nuorta). Suurin v. 2024 yöpyjien määrä oli 826 yksilöä (7.10.) ja v. 2025 2000 yksilöä (31.8. ja 7.10 (T.Sulander)). Merimetsot lähtivät aamuisin merelle ja palasivat ennen auringonlaskua Klobbenin puihin. Vielä marraskuun puolenvälin aikoihin yöpyjiä on laskettu pari-kolmesataa yksilöä.

Tässä vielä osin samoja, mutta yksityiskohtaisempia tietoja pesinnän vaiheista Klobbenilla pesimäkaudella 2025:

Pesinnät edistyivät seuraavasti: **14.3.** 9 yksilöä yhdeksässä pesässä (9 x 1 yksilöä/pesä), 7 oksilla (soidintelua pesissä (siipien läpsyttelyä)). Varatut pesät saaren keskiosan tervalepissä lähekkäin, vanhoja merimetsojen pesiä. **17.3.** 37 pesässä 42 (32 x 1, 5 x 2 yksilöä pesissä (soidinta ja yhdessä pesässä parittelu), oksilla 9. Merimetsoilla varattuja pesiä nyt myös samoissa puissa harmaahaikaroiden kanssa (saaren N-puoli). **18.3.** 56 pesässä 67 jp (45 x 1, 11 x 2 yksilöä/pesä), oksilla 14 jp. selällä kalassa 3 (1 jp, 2). Parittelu yhdessä pesässä, yleistä soidintelua pesissä, joissa yksi lintu (siipien läpsyttelyä ja kaulan nostoa ylös). Jotkut merimetsot näyttäisivät ottaneen haltuun harmaahaikaroiden viimevuotisia pesiä Klobbenin N-osassa (tiheät tuomet ja iso tervaleppä), arviolta 5 - 10 pesää. Näin ei ole aiemmin tapahtunut. **19.3.** 62 pesässä 74 jp (53 x 19 x 2 yksilöä/pesä). Kuusi pesää varattu nyt myös keskiosan S-puolelta, aiemmin vain N-puolelta. Oksilla 25 jp. **21.3.** 68 pesässä 97 jp (39 x 1, 29 x 2 yksilöä/pesä (useat makuulla)), Oksilla 67 (62 jp, 5 imm). **23.3.** 127 jp 90 pesässä (53 x 1, 37 x 2 yksilöä/pesä), pariutumattomien soidintelua pesissä ja myös pesien viereisillä oksilla. Oksilla 49 (47 jp, 2 imm). **24.3.** 120 jp 77 pesässä (34 x 1 ja 43 x 2 yksilöä/pesä, makuulla 32:ssa pesässä), oksilla 52 (50 jp, 2 imm). **25.3.** 138 jp 93 pesässä (49 x 1 ja 44 x 2 yksilöä/pesä (makuulla 36)), oksilla 70 (68 jp, 2 imm). **27.3.** 143 jp 97 pesässä (51 x 1 ja 46 x 2 yksilöä/pesä) (49 pesässä makuulla), Oksilla 83 (78 jp, 5 imm), monet soidintelevia (sekä yksin että pareittain). Vesillä (Purolahti) ja noutamassa pesäaineiksia ruoikon reunasta tai leppien alta (pudonneita oksia) 21 (18 jp, 3 imm)). **29.3.** 173 jp (111 pesässä (49 x 1 ja 62 x 2 yksilöä/pesä, makuulla 82 pesässä (haudonta on monilla jo alkanut (haudonta alkaa ensimmäisestä munasta)), oksilla 73 (65 jp, 8 imm), soidintelevia yksinäisiä sekä parin kanssa yhteensä parikymmentä, vielä ilman pesää. **31.3.** 431 (339 jp, 32 imm, 60 (211 jp 137 pesässä (63 x 1 ja 74 x 2 yksilöä/pesä (makuulla 92). Oksilla 70 (68 jp, 2 imm), W-reunan kalliolla 90 (60 jp, 30 imm (laskettu Fastholman W-kalliolta)). **3.4.** 334 (327 jp, 7 imm. 256 jp 164 pesässä (72 x 1, 92 x 2 yksilöä/pesä

(makuulla (hautomassa) 125). Oksilla 78 (71 jp, 7 imm). **7.4.** 357 (336jp, 16 imm, 5 (pesissä 289 jp (192 pesässä (95 x 1, 97 x 2 yksilöä/pesä (makuulla/hautomassa 165 pesässä), oksilla 41 (39 jp, 2 imm), SW-kalliolla 27 (8jp, 14 imm, 5). **9.4.** 320 (291 jp, 14 imm, 15 (262 jp 208 pesässä (v. 2024 142 paria) (pesissä 155 x 1, 53 x 2 yksilöä, hautomassa 199), oksilla 26 (25 jp, 1 imm (vielä jokunen pariton soidintelemassa), SW-kalliolla 32 (4 jp, 13 imm, 15). **12.4.** 287 jp (217 pesässä (v. 2024 142 paria), hautovia 215 pesässä (147 x 1, 70 x 2 yksilöä/pesä)). Oksilla 65 (62 jp, 3 imm), vesillä 15. Klobbenin W-reunan kalliolle en nähnyt, joten kokonaismäärä luultavasti suurempi. W-kalliolla ja -rannassa oleilee usein erityisesti esiaikuisia. Yksinäisiä soidintavia lintuja vielä hieman toistakymmentä, erityisesti Klobbenin N-reunan isossa tervalepässä. Tuohon tervaleppään tehty lukuisia uusia pesiä (ainakin 10 uutta pesää). **13.4.** 314 jp näkyvissä 213 pesässä (12.4. näkyvissä 217 pesässä) (209 hautojaa (114 x 1, 99 x 2 yksilöä/pesä), oksilla 65 (55 jp, 10 imm)). Muutamia yksinäisiä vielä soidinteli Klobbenin N-reunan isossa tervalepässä. **15.4.** 333 jp 222 pesässä (217 hautovaa, pesissä 111 x 1, 111 x 2 yksilöä/pesä), kalassa 140 (40 jp, 100 imm (näistä a 120 (40 jp, 80 imm). Klobbenissa oksilla 20 imm (pääasiassa SW-reunan puissa). Muutamia yksinäisiä soidintavia lintuja vielä N-reunan isossa tervalepässä. **17.4.** 395 (341 jp, 54 imm (näkyvissä 214 pesässä 286 jp (hautovia 209 (pesissä 136 x 1 ja 75 x 2 yksilöä). Varattuja pesiä/pareja aiempien laskentojen perusteella 222. Tänään sumu haittasi pesien laskentaa. Oksilla 77 (48 jp, 29 imm) ja SW-kalliolla 30 (5 jp, 25 imm). Muutamia yksinäisiä lintuja vielä soidintamassa leppien oksilla. **22.4.** 551 (430 jp, 121 imm (323 jp 248 pesässä (172 x 1, 76 x 2 yksilöä/pesä, hautovia 239 pesässä). Muutamia yksinäisiä juhlapukuisia vielä soidintamassa erityisesti Klobbenin N-reunan puissa. **26.4.** 387 (382 jp, 5 imm) (344 jp 280 pesässä (hautovia 275 pesässä, pesissä 215 X 1 ja 65 x 2 yksilöä). **5.5.** 380 (376 jp, 4 imm (310 pesässä 347 (346 jp, 1 imm (hautovia 309, pesissä 273 x 1, 37 x 2)), oksilla 33 (30 jp, 3 imm). **12.5.** 310 pesässä 346 (345 jp, 1 imm (makuulla 310 (309 jp, 1 imm), puolisoita pesän reunalla 36jp), oksilla 61 (48jp, 13 imm). Klobbenin SW-rantalliolla 47 (7jp, 40imm) (yhteensä Klobbenilla 454 (400 jp, 54 imm)). **19.5.** 553 (näkyvillä 294 pesässä (asuttuja pesiä 310, mutta osa jää lehvästön piiloon) 319 jp, 1 imm, 123 pesäpoikasta (poikasia näkyvillä 51 pesässä (6 x 1, 22 x 2, 17 x 3, 5 x 4 poikasta. Poikasista pieniä 106 (44 pesää) ja keskikokoisia 17 (7 pesää). Keskikokoiset pystyvät seisomaan ja siipisulkia alkanut kasvaa, pienet vielä makuulla eikä siipisulkia näy. Pienet arviolta enintään kahden viikon ikäisiä ja keskikokoiset n. kolmen viikon ikäisiä. Aivan pieniä poikasia (alle viikko) luultavasti usean emon alla suojaassa. Oksilla 87 (42 jp, 45 imm), SW-kalliolla 23 imm. **27.5.** 700 (385 jp, 34 imm, 270 pesäpoikasta. Klobbenilla näkyvissä 292 pesää (asuttuja pesiä 310, mutta lehvästö peittää osan). Pesissä 592 (316 jp, 4 imm, 272 pesäpoikasta (poikasia näkyvissä 103 pesässä (k.a 2,6 poikasta/pesä). 62 pesän otoksessa 40 pesää, joissa poikasia ja näissä 3 x 1, 17 x 2, 18 x 3, 1 x 4 ja 1 x 5 poikasta. Otoksen pesissä, joissa poikasia ei näkyvillä, emo makuulla 51 pesässä ja seisomassa 11 pesässä. Noin 2/3 pesissä vielä haudontaa tai poikaset niin pieniä, että emot suojaavat niitä vielä allaan. Haudonta alkoi ensimmäisissä

pesissä n. kuukautta aiemmin (maalis - huhtikuun vaihteessa) kuin viimeisinä aloittaneilla pareilla. Klobbenissa oksilla 108 (69 jp, 39 imm). **11.6.** 771 (282 pesässä näkyvissä 106 ad, 607 pesäpoikasta (asuttuja pesiä 310, mutta osa lehvästön peitossa (mm. saaren W-puolella). Oksilla 58 (49 ad, 9 imm). Poikasia näkyvissä 174 pesässä (keskimäärin 3,5 pesää kohden). Suurimmissa poikueissa 5 poikasta (muutama poikue). Lopuissa pesissä (108) emo suojasi poikasia siipien tai kehonsa alla (muutamissa pesissä mahdollisesti vielä poikasia kuoriutumatta (viimeisinä toukokuun alkupuolella muninnan aloittaneita)). Poikasista enemmistö isoja (käsisulat vähintään 2/3 täyspituudesta) ja monilla jo lähes täyspitkät käsisulat (lähes juv - nämä kuoriutuivat jo vähän ennen vappua). Joitain isoimpia poikasia siirtynyt pesän viereisille oksille. Kehittyneimmät poikaset leyhyttelivät siipiään, lähes jatkuvaa siipien viuhtomista pesien vieressä. Emolintuja lensi pienissä parvissa (5 - 10) ulkomerelle kalaan ja palasi pesille ruokkimaan. Isoja poikasia jätetään jo yksin pesiin siksi aikaa, kun molemmat emot ovat merellä. Pienimmät poikaset Klobbenin N-reunan pesissä. Nämä pesät rakennettiin huhtikuun lopulla - toukokuun alussa, ja haudonta alkoi myöhään. Joissain näissä pesissä vielä ilmeisesti haudontaa. 18.6. 935 (78 +2kv, 857 1kv (pesäpoikasia sekä nuoria (siirtyneet pois pesästä (täyspitkät siipisulat). Pesissä 650 poikasta (n. 90 % isoja (siipisulat lähes täyspitkät, muutamissa pesissä keskikokoisia tai pieniä poikasia), oksilla pesien läheisyydessä 207 isoa poikasta tai nuorta (jotkut kiivenneet tai lennähtäneet pesäpuun latvaan). +2kv - linnuista pesissä 43 (näistä makuulla/hautovia 27) ja oksilla 35. Emoja käy ulkomerellä kalassa alle kymmenen linnun parvissa (parvia koko ajan merelle ja takaisin). Vanhimpia poikasia ei todennäköisesti enää aktiivisesti ruokita. Saaren W-puolen pesiä ei näy Klobbenille. Sieltä jää n. 30 pesää poikasineen näkymättä. Poikasia 11.6. näkyvissä 607 174 pesässä (monissa pesissä poikaset näkymättömissä emojen alla sateella) keskimäärin 3,5/pesä. 24.6. 944 (88 ad, 160 juv, 494 pesäpoikasta, 2 imm, 200 fl (täysikasvuista) (Klobbenilla 928 (88 ad, 160 juv, 494 pesäpoikasta, 200), 167 pesässä 494 pesäpoikasta (keskimäärin 3,0 poikasta/pesä, makuulla/hautomassa 38 ad, oksilla 196 (50 ad, 146 juv). Klobbenilta lähti n. 200 merimetsoa merelle klo 5.50 - 9.15 (lähes kaikki aikuisia, joukossa jo joitain nuoria tämän vuoden poikasia), Purolahti 14 juv (sukeltelemassa (harjoittelemassa kalastusta) ja lentämässä lyhyitä matkoja). Pesäpoikaset 90 % isoja (käsisulat lähes täyspituiset, loput poikaset keskikokoisia. Makuulla olevien aikuisten alla todennäköisesti pieniä poikasia, joita emot suojasivat sateelta. **4.7.** 831 (25 ad, 421 juv, 203 fl, 182 pesäpoikasta (Klobbenilla 728 (25 ad, 321 juv, 182 pesäpoikasta (65 pesässä (keskimäärin 2,8 poikasta/pesä (suurin osa poikasista isoja, mutta myös muutama poikue, joissa poikaset keskikokoisia) (hautovia/makuulla 11 pesässä), 200 fl (lähtivät merelle klo 7.00 jälkeen), Hakalanlahdella 100 juv (uimassa/kalassa sekä pesimäautoilla ja hoitoniityn vesirajassa). **14.7.** 1120 (1120 (55 ad, 488 juv, 50 pesäpoikasta (25 pesässä, keskimäärin 2 poikasta/pesä)), 527 fl), makuulla/hautomassa 10 (mahdollisesti pieniä poikasia alla suojassa). Aamulla (klo 6.00)

Klobbenilla 1120 yksilöä, ja näistä lähti 517 merelle klo 6.00 - 9.15). Nuoria 100 n. klo 7.00 alkaen pesimäautoilla ja uimassa Klobbenin ympäristössä.

Harmaahaikara

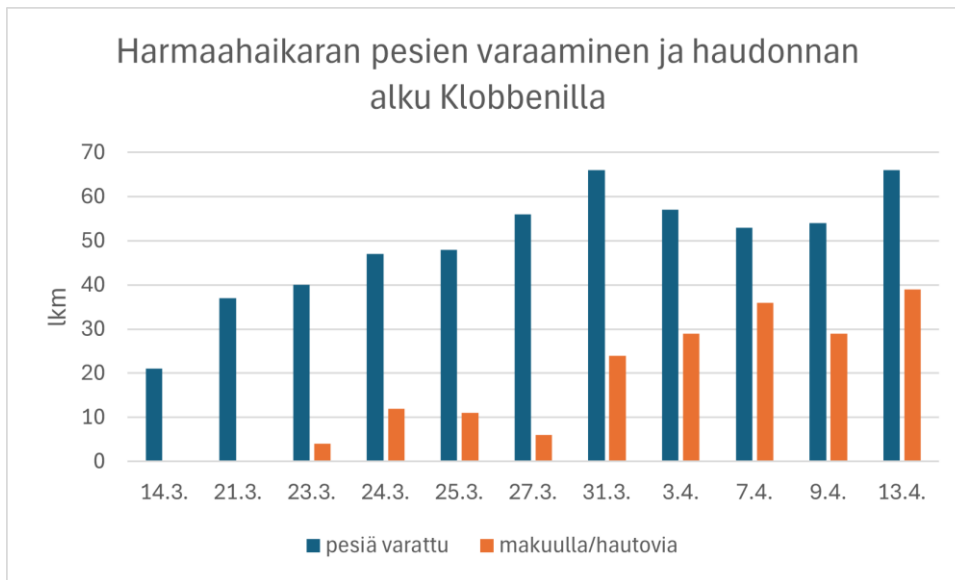
Harmaahaikarat asuttivat vähintään 66 pesää (v. 2013 22, v. 2014 26, v. 2015 35, v. 2016 37, v. 2017 38, v. 2018 40, v. 2019 44, v. 2020 52, v. 2021 45, v. 2022 43, v. 2023 55 ja v. 2024 55). Vuotta 2020 lukuun ottamatta kaikki pesät ovat sijainneet Klobbenilla.

Vuonna 2020 yhdeksän paria pesi ruoikossa Pornaistenniemen lampareilla ja loput 45 Klobbenilla. Ruoikossa ei ole sen jälkeen pesitty.

Vuonna 2025 harmaahaikarat alkoivat varata pesiä Klobbenilla samaan aikaan kuin merimetsot. Aiempina vuosina harmaahaikarat ovat ehtineet pesille vähintään viikkoa ennen merimetsoja. En havainnut merimetsojen vievän harmaahaikaroiden jo varaamia pesiä, mutta jotkut merimetsot (5 – 10 paria) asettuivat haikaroiden edellisvuotisiin pesiin mm. saaren pohjoisosan tiheissä tuomissa.

Pesien varausvaiheessa harmaahaikarakoiras elehtii pesällä ja yrittää houkutella pesälle naaraan. Harmaahaikaroiden pariside rajoittuu pesään. Pariutuminen tapahtuu siellä tai sitten ei ollenkaan.

Pesiä varattiin ja haudonta alkoi seuraavassa aikataulussa (Kuvaaja 8, s. 29): **14.3** 21 pesässä (18 x 1, 3 x 2 haikaraa/pesä), **21.3.** 37 pesässä (27 x 1, 10 x 2), **23.3.** 40 pesässä (32 x 1, 8 x 2, neljässä pesässä makuulla/hautomassa), **24.3.** 47 pesässä (32 x 1, 15 x 2, 12 pesässä makuulla/hautomassa), **25.3.** 48 pesässä (34 x 1, 14 x 2, 11 pesässä makuulla/hautomassa), **27.3.** 56 pesässä (34 x 1, 22 x 2, kuudessa pesässä makuulla/hautomassa), **31.3.** 66 pesässä (41 x 1, 25 x 2, 24 pesässä makuulla/hautomassa), **3.4.** 57 pesässä (34 x 1, 23 x 2, 29 pesässä makuulla/hautomassa), **7.4.** 53 pesässä (39 x 1, 14 x 2, 36 pesässä makuulla/hautomassa), **9.4.** 54 pesässä (36 x 1, 9 x 2, 29 pesässä makuulla/hautomassa), **13.4.** 66 pesässä (35 x 1, 31 x 2, 39 pesässä makuulla/hautomassa). Hautovia haikaroita oli hyvin vaikea havaita, sillä linnut makasivat syvällä pesän pohjalla ja usein vain nokka tai kaistale hopeanharmaata selkää jäi näkyviin. Myös tiuha oksisto kätki ison osan pesistä. Hautajat nousivat välillä seisomaan eli haudontaa oli kuitenkin useammassa kuin vain makuulla näkyvien pesissä.



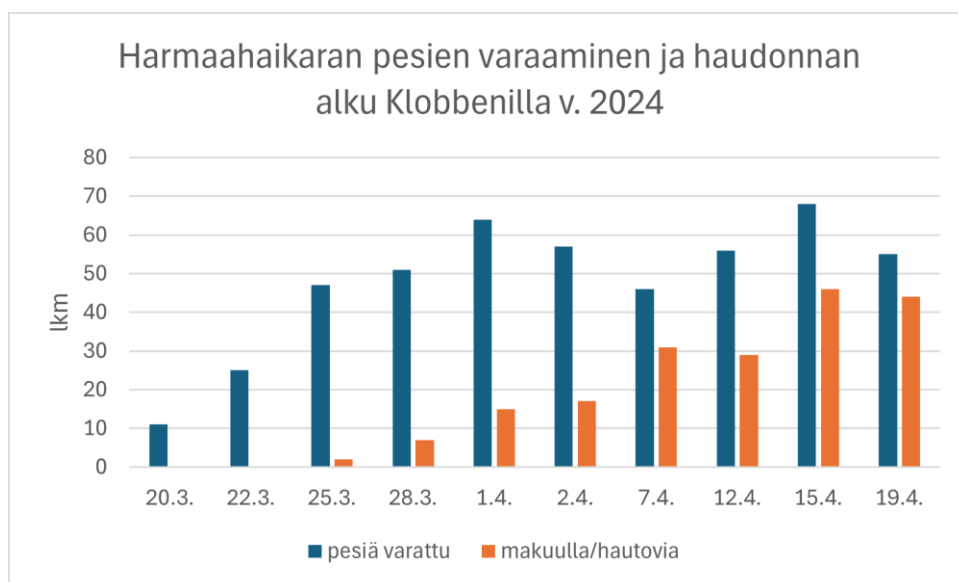
Kuvaaja 8. Harmaahaikaran pesien varaaminen ja haudonnan alku v. 2025

Ensimmäiset poikaset näkyivät **12.5.**, 10 pesäpoikasta viidessä pesässä (1, 2, 2, 2, 3). Poikaset olivat vähintään viikon, mutta alle kahden viikon ikäisiä. Lehvästö peitti jo enimmäkseen osan pesistä ja poikueista näkyviltä. Tämän jälkeen poikueita erottui seuraavasti: **19.5.** 16 poikasta seitsemässä pesässä (pieniä poikasia 4 (2, 2), keskikokoisia 7 (2, 2, 3) ja isoja 5 (2, 3). Pienet poikaset olivat alle kahden viikon ikäisiä, keskikokoiset vähän yli kahden viikon ikäisiä ja isot yli kolmen viikon ikäisiä (siipisulkien kasvu jo pitkällä ja poikaset seisoivat tukevasti). **27.5.** 35 poikasta kuudessatoista pesässä. Pieniä poikasia 5 (n. viikon ikäisiä), keskikokoisia 15 (kahden - kolmen viikon ikäisiä), isoja 15 (n. neljän viikon ikäisiä). Poikasia oli pesää kohden: 2 x 1, 6 x 2, 7 x 3 (k.a 2,2 poikasta/pesä), osa pesien poikasista jäi luultavasti näkemättä. **11.6.** 80 poikasta. Kaikki poikaset olivat isoja ja oksille oli siirtynyt jo lähes nuoria lintuja. Pesissä oli näkyvissä 49 poikasta kahdeksassatoista pesässä. Poikasia oli keskimäärin 2,7 (49/18) pesää kohden (3 x 1, 4 x 2, 7 x 3, 3 x 4, 1 x 5 poikasta/pesä). Oksilla oli 31 isoa, lähes nuorta poikasta (siipisulat lähes täyspituiset)). **18.6.** Klobbenilla näkyi 33 isoa poikasta kahdessatoista pesässä, oksille oli siirtynyt 31 nuorta, Purolahdelle 2 nuorta ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan 21 nuorta. Yhteensä 87 poikasta ja nuorta. **24.6.** Klobbenilla näkyvissä 41 isoa pesäpoikasta seitsemässatoista pesässä, oksilla seisomassa 29 nuorta, Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityn rannoilla 39 nuorta ja Lammassaaren hoitoniityllä 8 nuorta. Yhteensä 127 poikasta ja nuorta. **4.7.** Klobbenilla 18 isoa pesäpoikasta yhdeksässä pesässä, 34 nuorta oksilla, 3 nuorta läntisellä rantakalliolla, Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityillä 27 nuorta. Yhteensä 82 poikasta ja nuorta. **14.7.** Klobbenilla 6 isoa pesäpoikasta neljässä pesässä, 4 nuorta oksilla, 11 nuorta läntisellä rantakalliolla ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa 22 nuorta. Yhteensä 43 poikasta ja nuorta

Vasta kuoriutuneet, huterat poikaset eivät näy pesäkorin yli. Näkyville nousseet ovat useamman vuorokauden ikäisiä. Tämän, sekä harmaahaikaroiden haudonta-ajan (n. 25 vrk) huomioon ottaen, haudonta on v. 2015 – v. 2025 alkanut aikaisimpina keväinä huhtikuun ensi päivinä ja myöhäisimmillään muutamia päiviä huhtikuun puolenvälin jälkeen.

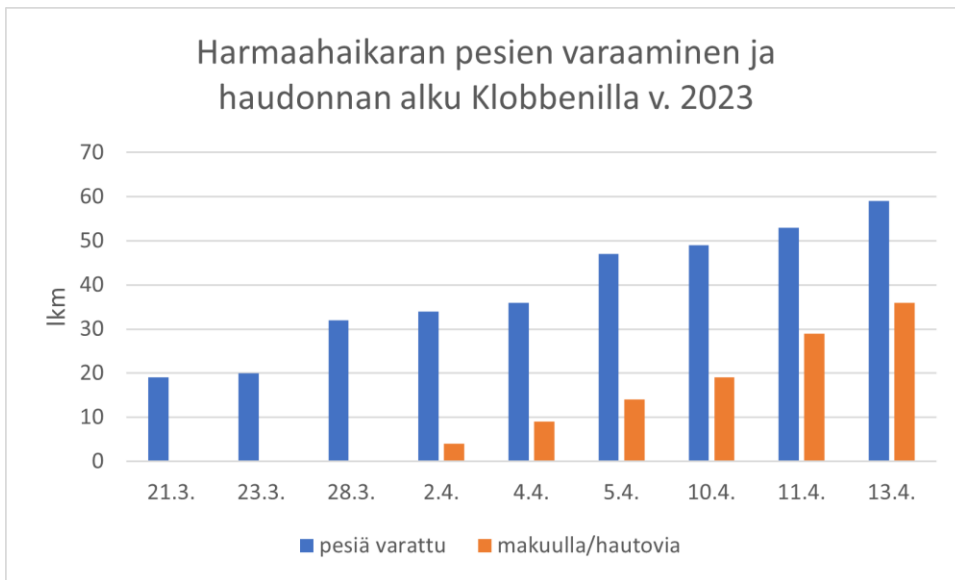
Poikasten kehittyneisyyden perusteella ensimmäiset poikaset kuoriutuivat v. 2025 muutamia päiviä ennen vappua. Vuonna 2024 ensimmäisistä poikasista oli viitteitä 2.5., mikä on aikaisin Vanhakaupunginlahden harmaahaikaroiden kuoriutumiseen viittaava havainto. Harmaahaikaroiden pesistä suurin osa on rakennettu tiheisiin tuomiin ja niiden tapahtumia, kuten poikasten näkyville tuloa, on lehvästön kasvun jälkeen vaikea seurata.

Vuonna 2024 pesien varaaminen alkoi vähän yli viikkoa myöhemmin kuin tänä vuonna. Kevään alku oli verkkaisempi v. 2024 ja lahti vapautui jäistä 10.4. eli yli kolme viikkoa myöhemmin kuin v. 2025 (19.3.). Myöhäisemmällä pesien varaamisella tai pariutumisella ei ollut juurikaan vaikutusta haudonnan alkamisajankohtaan (Kuvaaja 9, s. 30).



Kuvaaja 9. Harmaahaikaran pesien varaaminen ja haudonnan alku v. 2024

Vuonna 2023 haudonta alkoi huhtikuun ensimmäisellä viikolla: 2.4. näin neljä haikaraa makuulla, 5.4. 14 ja 11.4. oli hautojia jo yli puolessa (29/55) asutuista pesistä (Kuvaaja 10, s. 31). Ensimmäiset, vähintään viikon ikäiset poikaset nousivat näkyville 15.5.



Kuvaaja 10. Harmaahaikaran pesien varaaminen ja haudonnan alku v. 2023

Myöhäisen kevään 2022 ensimmäisinä, 24.5. havaittujen noin viikon ikäisten poikueiden haudonta oli alkanut hieman huhtikuun puolenvälin jälkeen. Vuonna 2021 varhaisia viitteitä poikasten kuoriutumisesta oli havaittavissa 12.5. emojen kurotellessa pesän pohjalle, ja ensimmäinen noin kahden viikon ikäinen poikanen näyttäytyi tästä parin viikon kuluttua (24.5.). Tämän pesyeen haudonta oli alkanut vähän ennen huhtikuun puoltaväliä.

Vuonna 2015 ensimmäiset poikaset näkyivät 12.5., v. 2016 10.5., v. 2017 17.5. (poikaset olivat tällöin jo yli viikon ikäisiä), v. 2018 7.5., v. 2019 7.5. ja v. 2020 14.5. (Pornaistenniemen takalampare, Klobbenilla 18.5.).

Kolonian kasvettua ja siirryttyä v. 2020 isoksi osaksi saaren pohjoispään tiheälehvästöisiin puihin, on poikaslaskenta hankaloitunut. Olen joutunut käyttämään arvioissa pesäpoikasten ja jo pesästä saaren puihin sekä hoitoniittyjen lietteille siirtyneiden nuorten yhteismäärää. Mitä pitemmälle heinäkuun alkupäivistä arviointi menee, sitä isommaksi virhe tulee. Heinäkuun puolta väliä lähestyessä nuoria lintuja on voinut jo poistua lahdelta ja toisaalta niitä on saattanut saapua etelämpää meren takaa.

Vuonna 2025 oli poikasia 24.6. kiertolaskennan perusteella 1,9 (127/66) asuttua pesää kohden. Siitä huolimatta, että 2/3 havaituista oli pesästä lähteneitä nuoria, tämä on aliarvio. Vuoden 2024 24.6. kiertolaskennan perusteella poikasia oli 1,3 asuttua pesää kohden (73/55), ja v. 2023 26.6. kiertolaskennan perusteella keskimäärin 2,2 asuttua pesää kohden (120/55).

Aiempina vuosina on poikasia ollut asuttua pesää kohden seuraavasti: v. 2013 $69/22 = 3,1$ (Eero Haapanen) vain tuona vuonna on kaikkien pesien poikaset saatu laskettua), v. 2014 $60/26 = 2,3$, v. 2015 $73/35 = 2,1$, v. 2016 $59/37 = 1,6$, v. 2017 $83/38 = 2,1$, v. 2018 $81/40 = 2,0$, v. 2019 $78/44 = 1,8$, v. 2020 $55/43 = 1,3$ (vain Klobbenin pesät), v. 2021 $77/45 = 1,7$ ja v. 2022 $77/43 = 1,8$.

Koska lehvästö kätki pesäpoikasaikaan suurimman osan pesistä, jäi pesäpoikasaikaisen poikuekoon selvittäminen vain näkyvien pesien varaan. Eniten poikasia laskin 11.6. jolloin 49 poikasta näkyi 18 pesässä ($49/18 = 2,7$).

Vuosina 2013 – 2024 näkyi poikasia pesää kohden seuraavasti: v. 2013 $69/22 = 3,1$, v. 2014 $47/18 = 2,6$ (hav. päivä 18.6), v. 2015 $52/19 = 2,7$ (10.6), v. 2016 $32/14 = 2,3$ (28.6), v. 2017 $83/29 = 2,9$ (15.6), v. 2018 $81/26 = 3,1$ (26.6), v. 2019 $78/25 = 3,1$ (14.6.), v. 2020 $37/13 = 2,8$ (10.6.), v. 2021 $14/7 = 2,0$ (23.6.), v. 2022 $32/11 = 2,9$ poikasta/pesä (22.6.), v. 2023 $62/21 = 3,0$ poikasta/pesä (26.6.) ja v. 2024 $34/12 = 2,8$ poikasta/pesä (24.6.).

Klobbenista on muutamassa vuodessa rakentunut risulinnojen saari. Harmaahaikarat ja merimetsot ovat rakentaneet oksistojen varaan pitkälti yli 400 pesää. Vuoden 2024 pesimäkauden loppuun mennessä pesämäärä ylitti kahdensadan.

Kesällä 2023 pesiä oli jo lähemmäs 150. Merimetsojen (84) ja harmaahaikaroiden (55) asuttamien pesien lisäksi saarella näkyi tuolloin vähintään parikymmentä tyhjää pesää. Keväällä 2022 pesämäärä oli n. 80, kun harmaahaikaroista muutamit sekä noin puolet 28 merimetsoparista oli rakentanut uusia. Vähän yli 70 oli kevään aikana käytössä.

Vuotta aiemmin ennen lehvästön puhkeamista näkyi saaren puissa 81 pesää, joista monet olivat romahtamispisteessä. Pesistä 59 oli käytössä (45 oli harmaahaikaroiden ja 14 merimetsojen asuttamia). Erityisesti merimetsot hakevat uusiin pesiinsä pesämateriaalia vanhoista pesistä, joten saaren pesämäärä ”elää” erityisesti keväällä. Myös syksyn myrskyt sekä talven tuiverrukset purkavat asumuksia.

Vuonna 2020 saarella oli yhteensä 64 pesää näkyvissä ja näistä 62 käytössä (merikotkalla 1, merimetsoilla 18 ja harmaahaikaroilla 43 (tilanne 14.5.)). Ennen v. 2019 pesimäkauden alkua Klobbenilla oli 55 pesää (v. 2016 – v. 2017 49) (Eero Haapanen), joista muutama oli kuitenkin huonossa kunnossa.

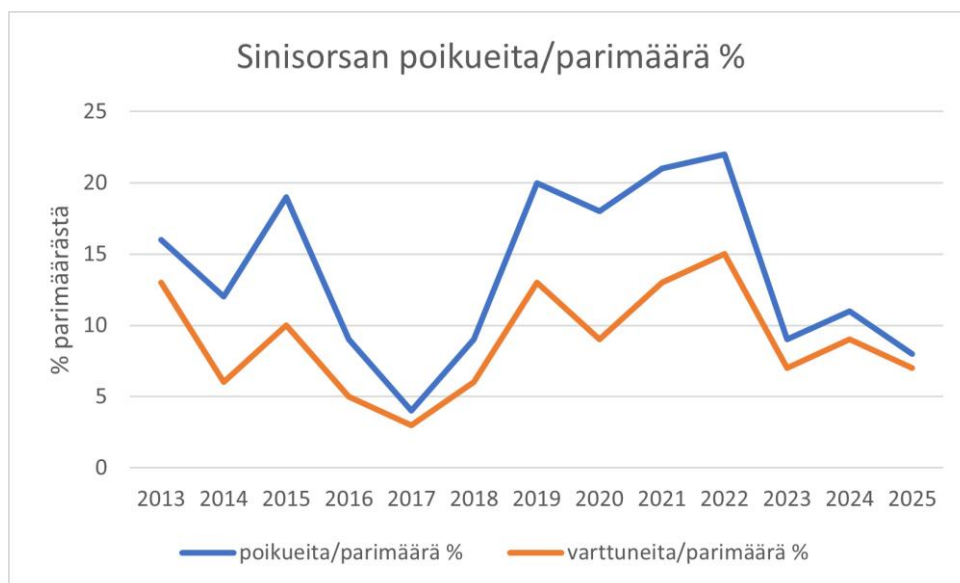
Merimetsokolonian kasvaessa uusien pesien paikat käyvät vähiin. Harmaahaikarat saattavat vähitellen joutua luopumaan pohjoisosan tuomitiheikköön rakentamistaan pesistä varsinkin varhaisina keväinä, jolloin niillä ei ole aikaisemmasta pesinnän aloituksestaan etua. Tämä toteutui osin jo keväällä 2025.

Ulostaiden tahrimisessa tervalepissä näkyy rapistumisen merkkejä (levhästöala on pienentynyt ja oksia kuollut). Aika näyttää, kuinka suuren merimetsokolonian Klobbenin puusto voi kantaa, ja miten iso kynnys merimetsoilla on siirtyä pesimään saaren kallioille. Klobbeniin kulkee maanisäkkäitä ruoikkokannasta pitkin ja maapedoilla (erityisesti kettu) on vapaa kulku saarelle silloin, kun vesi ei ole korkealla. Klobbenin kannaksen ja Purolahden hoitoniityn välille voisi kaivaa kanavan, jolloin nisäkäspetojen kulku Klobbeniin estyisi.

Vesilintujen pesinnän onnistuminen

Sinisorsan pesintä onnistui Vanhankaupunginlahdella yhtä heikosti kuin viime vuonna ja selvästi heikommin kuin neljänä sitä edeltävänä vuonna. Valtakunnallisten poikuelaskentojen tulokset kertoivat sinisorsan pesintöjen sujuneen viime vuotta paremmin: poikasten kokonaismäärä oli pitkäaikaisen keskiarvon tuntumassa, mutta parikohtainen poikastuotto oli n. 8 % pitkäaikaista keskiarvoa suurempi. Vuoteen 2024 verrattuna poikasia oli 12 % enemmän, ja parikohtainen poikastuotto 13 % suurempi. (Luonnonvarakeskus 2025). Pitkällä aikavälillä parikohtainen poikastuotto on kuitenkin pienentynyt

Havaitsin poikuelaskennoissa (24.6., 4.7. ja 14.7.) eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikueita yhteensä 8 (v. 2013 10, v. 2014 15, v. 2015 21, v. 2016 13, v. 2017 5, v. 2018 9, v. 2019 23, v. 2020 16, v. 2021 19, v. 2022 20, v. 2023 13 ja v. 2024 9). Parimäärään suhteutettuna tämä tarkoitti, että vähemmän kuin joka kymmenes (8 %) pareista onnistui tuottamaan poikueen, joka poikuelaskentojen aikaan oli hengissä (poikueita $8/90 = 0,08$), kun täydellinen onnistuminen olisi 1). Vastaavasti v. 2013 16 % ($10/61 = 0,16$), v. 2014 12 % ($15/123 = 0,12$), v. 2015 19 % ($21/110 = 0,19$), v. 2016 9 % ($13/135 = 0,09$), v. 2017 4 % ($5/118 = 0,04$), v. 2018 9 % ($9/98 = 0,09$), v. 2019 20 % ($23/113 = 0,20$), v. 2020 18 % ($16/85 = 0,18$), v. 2021 21 % ($19/90 = 0,21$), v. 2022 22 % ($20/91 = 0,21$) ja v. 2023 9 % ($13/149 = 0,09$) ja v. 2024 11 % ($9/82 = 0,11$).



Kuvaaja 11. Sinisorsan pesinnän onnistuminen ja poikastuotto v. 2013 – v. 2025.

Varttuneita eli n. neljän viikon ikään hengissä säilyneitä poikueita näin 6 (v. 2013 6, v. 2014 7, v. 2015 11, v. 2016 8, v. 2017 4, v. 2018 6, v. 2019 15, v. 2020 8, v. 2021 12, v. 2022 14, v. 2023 11 ja v. 2024 7). Näin ollen 7 % ($6/90 = 0,07$) pareista sai kasvatettua poikueensa sen verran vanhoiksi, että selviytymismahdollisuudet olivat hyvät. Tuloksena tämä on keskiarvoa v. 2013 – v. 2024 aineistossa.

Vuonna 2013 osuus oli 13 % ($8/61 = 0,13$), v. 2014 6 % ($7/123 = 0,06$), v. 2015 10 % ($11/110 = 0,10$), v. 2016 5 % ($8/135 = 0,05$), v. 2017 3 % ($4/118 = 0,03$), v. 2018 6 % ($6/98 = 0,06$), v. 2019 13 % ($15/113 = 0,13$), v. 2020 9 % ($8/85 = 0,09$), v. 2021 13 % ($13/90 = 0,13$), v. 2022 15 % ($14/91 = 0,15$), v. 2023 7 % ($11/149 = 0,07$) ja v. 2024 9 % ($7/82 = 0,09$) (Kuvaaja 11, s. 33).

Huomattakoon, että vuosina, jolloin pesinnässä on onnistuttu hyvin (paljon pienten poikasten poikueita), kuitenkin vain hieman yli kymmenesosa pareista on onnistunut tuottamaan todennäköisesti nuoruusiän saavuttavia poikasia. Suuresta poikuemäärästä ei välttämättä seuraa suurta poikastuottoa.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko oli huomattavan suuri, 4,8 (38/8). Vuoden 2024 tulos, 2,4 (22/9), oli pienin kolmentoista vuoden tarkastelujaksolla. Myös v. 2023 tulos oli heikko, 2,5 (33/13) poikasta. Vuosina 2013 – v. 2022 poikueiden keskikoko on vaihdellut 3,5 ja 5,3 poikasen välillä (keskiarvo 4,4): v. 2013 3,5, v. 2014 5,2, v. 2015 4,6, v. 2016 5,3, v. 2017 4,4, v. 2018 3,6, v. 2019 4,4, v. 2020 4,4, v. 2021 4,7 ja v. 2022 4,2. Suurimmassa poikuelaskennassa havaitussa poikueessa oli tänä vuonna 8. Edellisistä kahdestatoista vuodesta on viitenä vuonna ollut isoimmissa poikueissa 10 poikasta (v. 2014, v. 2015, v. 2018, v. 2019 ja v. 2022), kerran 9, kahdesti 8, kolmesti 7 ja kerran 6 (v. 2024).

Poikuelaskennoissa havaittujen kaikkien poikueiden ja poikasten yhteenlasketussa määrässä on suuria vuosittaisia eroja. Tänä vuonna havaitsin 12 poikuetta ja 55 poikasta. Sekä poikue- että poikasmäärä on pieni. Suurimmat poikue- ja poikasmäärät laskin v. 2019 (36 poikuetta, 147 poikasta), v. 2021 (33 poikuetta ja 153 poikasta) ja v. 2022 (37 poikuetta ja 123 poikasta). Vähiten poikueita havaitsin v. 2017 (8 poikuetta, 34 poikasta). Vuosi 2017 osoittautui huonoksi ja v. 2019 hyväksi pesimävuodeksi.

Suuri poikuemäärä ei itsessään merkitse hyvää pesimävuotta, vaan menestys tulee tietenkin suhteuttaa pesivien parien määrään, ja parien määrä voi vaihdella sinisorsalla perättäisinä vuosina suuresti.

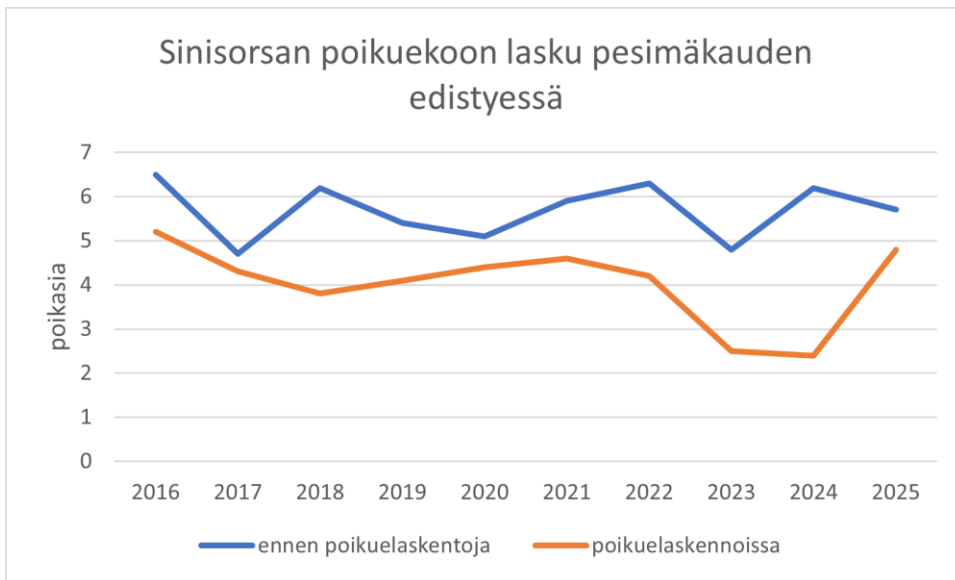
Esimerkiksi v. 2013 näkyi poikueita vähän, mutta pesintä onnistui kohtuullisesti, sillä tuolloin oli myös pesiviä pareja niukasti (v. 2013 (16 poikuetta, 52 poikasta), v. 2014 (24 poikuetta, 117 poikasta), v. 2015 (33 poikuetta, 141 poikasta), v. 2016 (15 poikuetta, 78 poikasta), v. 2018 (11 poikuetta, 43 poikasta) ja v. 2020 (23 poikuetta, 97 poikasta). Suurien parimäärien vuosiin (v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2023) on osunut sekä heikkoja että hyviä pesimävuosia.

On itsestään selvää, että sinisorsan pesinnän onnistumista selvitettäessä on tärkeitä onnistua poikuelaskentojen ohella myös parimäärän laskemisessa. Ajankohdan oikea valinta on silloin avainasemassa. Olen laskenut Vanhankaupunginlahden sinisorsan parimäärät, kun kevätmuutolla levähtävät parvet ovat poistuneet ja yksinäisten, hautovia puolisoitaan ruokailemaan odottavien koiraiden osuus on ollut noin puolet pareina esiintyvien määrästä.

Varttuneissa poikueissa oli keskimäärin paljon poikasia, 5,3 (32/6) eli vähän enemmän kuin eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko (4,8). Yhdeksänä aiempaa vuonna kahdestatoista varttuneiden

poikueiden keskipöko on ollut pienempi kuin eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskipöko ja kolmena vuonna suurempi. Erot ovat pieniä, paitsi v. 2022: v. 2013 (3,7/3,5), v. 2014 (4,9/5,2), v. 2015 (5,0/4,6), v. 2016 (5,8/5,3), v. 2017 (5,0/4,4), v. 2018 (3,2/3,6), v. 2019 (4,8/4,4), v. 2020 3,9/4,4, v. 2021 4,7/4,3, v. 2022 4,2/2,6, v. 2023 2,5/2,3, v. 2024 2,4/2,0

Poikasmäärä laskee tyypillisesti pesimäkauden edetessä (Kuvaaja 12, s. 36). Ennen poikuelaskentoja, ajanjaksolla 8.5. – 18.6. havaitsemisani eri poikueiksi tulkitsemisani poikueissa oli keskimäärin 5,7 poikasta (97 poikasta/17 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaitsemisani poikueissa oli 4,8 poikasta. Vuosina 2023 ja 2024 poikasmäärä on ollut poikuelaskennoissa huomattavasti alhaisempi kuin kuutena niitä edeltävänä vuonna. Vuonna 2024 poikasmäärä putosi kaikkein eniten: 15.5. – 19.6. havaitsemisani eri poikueiksi tulkitsemisani poikueissa oli keskimäärin 6,2 poikasta (204 poikasta/33 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaitsemisani poikueissa oli 2,4 poikasta. Vuonna 2023 22.5. – 22.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 4,8 poikasta (164 poikasta/34 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 2,5 poikasta. Vastaavasti v. 2022 ajanjaksolla 24.5. – 19.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 6,3 poikasta (125 poikasta/20 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaittujen kaikkien poikueiden keskipöko oli 4,2. Vuonna 2021 ajanjaksolla 28.5. – 22.6. oli poikueissa keskimäärin 5,9 poikasta (295 poikasta/50 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaittujen poikueiden keskipöko oli 4,6. Vuonna 2020 aikavälillä 14.5. - 22.6. oli poikueissa 5,1 poikasta (132 poikasta/26 poikuetta) ja poikuelaskennoissa havaittujen poikueiden keskipöko oli 4,4. Vuonna 2019 aikavälillä 15.5. – 17.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 5,4 poikasta (235 poikasta/44 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 4,1. Vuonna 2018 havaitsin ennen poikuelaskentoja (22.5. – 14.6.) keskimäärin 6,2 poikasta (364 poikasta/ 59 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 3,8, v. 2017 (17.5. – 19.6.) keskimäärin 4,7 poikasta/poikue (141 poikasta/ 30 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 4,3 sekä v. 2016 (16.5. – 17.6.) keskimäärin 6,5 poikasta /poikue (315 poikasta/ 48 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 5,2. Osa havainnoista saattaa koskea samoja poikueita.



Kuvaaja 12. Sinisorsan poikuekoon lasku pesimäkauden edistyessä v. 2016 – v. 2025

Poikueissa oli v. 2023 keväällä melko vähän poikasias jo ennen poikuelaskentoja. Yhtä vähän poikasias oli myös huonona pesimävuonna 2017. Huomattavin poikueen keskimääräisen poikasmäärän muutos poikuelaskentoihin tullessa oli kuitenkin v. 2024: ennen poikuelaskentoja havaitsin 6,2 ja poikuelaskennoissa 2,4 poikasta. Myös vuosina 2018 ja 2023 muutos oli suuri: v. 2016 (6,5/5,3), v. 2017 (4,7/4,3), v. 2018 (6,2/3,8), 2019 (5,4/4,1), v. 2020 (5,1/4,4), v. 2021 (5,9/4,6), v. 2022 (6,3/4,2) ja v. 2023 (4,8/2,5). Vuoden 2025 muutos oli pienimpiä havaituista (5,7/4,8).

Poikueista suurin osa kuoriutuu toukokuun jälkimmäisellä puoliskolla. Vuonna 2025 ajanjaksolla 8.5. – 27.5. oli poikasista 83 % alle viikon ikäisiä (alle viikon ikäiset 30/kaikki poikaset 36) ja 2.6. – 18.6. 70 % (52/74), mikä oli muutoksena tavanomaista pienempi. Vuonna 2024 ajanjaksolla 15.5. – 30.5 oli poikasista 92 % alle viikon ikäisiä (65/71) ja 3.6. – 19.6. enää 49 % (67/138). Vuonna 2023 ajanjaksolla 22.5. – 30.5. oli poikasista 88 % (alle viikon ikäiset 71/ kaikki poikaset 80) alle viikon ikäisiä ja 1.6. – 22.6. enää 33 % (27/85). Vastaavasti v. 2020 ajanjaksolla 14.5. – 29.5. oli poikasista 82 % (62/76) alle viikon ikäisiä ja 4.6. – 22.6. enää 16 % (9/56). Vastaavasti v. 2019 ajanjaksolla 15.5. – 31.5. oli poikasista 64 % (45/70) alle viikon ikäisiä ja 1.6. – 17.6 enää 29 % (49/170). Vuonna 2017 oli 17.5. – 31.5 havaituista poikasista 81 % (44/54) alle viikon ikäisiä, mutta 3.6. – 19.6 vain 29 % (25/87).

Erityisen varhaisia, vapun tienoon poikueita ei tänä vuonna näkynyt. Haudonta alkoi keskimääräiseen aikaan (26.4. vähintään puolet kannasta aloittanut haudonnan) ja ensimmäiset alle viikon ikäiset poikueet havaitsin 8.5. Naaras hautoo n. 26 vrk. Myöhäisenä keväänä 2022 ensimmäiset kaksi alle viikon ikäistä poikuetta uivat esiin 24.5. Vuonna 2021 ensimmäiset neljä vähän yli viikon ikäistä poikuetta näyttäytyivät 28.5.

Isoja, yli kymmenen pienen poikasen poikueita näkyy hieman ennen juhannusta alkavissa poikuelaskennoissa enää vähän, sillä poikasten hävikki on heti yleisimmän kuoriutumisaajanjakson jälkeen suuri. Tämä ilmenee havaittujen poikueiden poikasmäärän nopeana pientymisenä kesäkuun kuluessa.

Poikasten määrä vähenee toukokuun poikueista kohti juhannusta eli jo ennen varsinaisten poikuelaskentojen alkua. Vuonna 2025 teki poikkeuksen sääntöön: ajanjaksolla 8.5. – 27.5. keskimääräinen poikuekoko oli 4,6 (23 poikasta/5 poikuetta) ja 2.6. – 18.6. 6,3 (75 poikasta/12 poikuetta). Huomattakoon, että toukokuun poikuemäärä oli hyvin pieni, joten sattuma saattoi vaikuttaa tulokseen. Vuonna 2024 ajanjaksolla 15.5. – 30.5. keskimääräinen poikuekoko oli 7,1 (71/10) ja 3.6. – 19.6. 5,8 (138/24).

Vuonna 2023 ajanjaksolla 22.5. – 30.5. keskimääräinen poikuekoko oli 6,2 (80/13) ja 1.6. – 22.6. 4,1 (82/20).

Vuonna 2020 ajanjaksolla 14.5. – 29.5. keskimääräinen poikuekoko oli 5,4 (76/14) ja 4.6. – 22.6. 4,7 (56/12). Vuonna 2019 poikuekoon pientyminen oli vähäisempää: aikavälillä 15.5. – 31.5. keskimääräinen poikuekoko oli 5,8 (70/14) ja 1.6. – 17.6. 5,5 (165/30). Tilanne oli toinen v. 2018, jolloin toukokuun lopun (22.5. – 1.6.) poikueissa oli keskimäärin 6,9 poikasta (187/27), kun taas kesäkuun alkupuolen (8.6. – 14.6.) poikueissa enää 5,5 poikasta (177/32). Samoin kävi v. 2017, kun 17.5. – 31.5. poikueissa oli vielä keskimäärin 6,0 poikasta (54/9), mutta 3.6. – 19.6. enää 4,1 (87/21) – kesäkuun alku oli tavallista kylmempi ja sateisempi. Poikuekoon pientyminen näkyi myös v. 2016, jolloin 16.5. – 30.5. tavatuissa poikueissa oli keskimäärin 7,8 poikasta (203/26), mutta 1.6. – 17.6. enää 5,1 (112/22).

Vuonna 2022 poikueita ilmaantui vesille liian vähän ennen kesäkuun alkua, jotta samanlainen vertailu olisi edes lähellä luotettavaa: 24.5. – 1.6. oli keskimääräinen poikuekoko 6,9 (55/8) ja 3.6. – 19.6. 5,8 (70/12). Myös v. 2021 poikueita ilmaantui myöhään: 28.5. – 1.6. oli keskimääräinen poikuekoko 5,8 (29/5) ja 2.6. – 22.6. 6,4 (185/29).

Vuosien 2013 – v. 2021 ja v. 2023 – v. 2025 yhteenlasketussa aineistossa ennen poikuelaskentoja havaittujen poikueiden koko pienenee toukokuun poikueista kesäkuun poikueisiin seuraavasti: 8.5. – 1.6. poikueissa on keskimäärin 6,2 poikasta (861 poikasta/140 poikuetta) ja 2.6. – 22.6. 4,6 poikasta (1138/245). Kaikkien ennen poikuelaskentoja havaittujen poikueiden keskikoko on 5,2 (1999/385).

Pesimäkauden edistyessä kohti keskikesää on poikuekoko joinain vuosina edelleen laskenut, mutta aina ei näin ole käynyt. Vuosina 2016 – 2020 ovat poikuekoot olleet seuraavanlaiset: (poikuekoot kolmelta ajanjaksolta: n. 15.5. – 31.5., n. 1.6. – 15.6. ja n. 20.6. – 14.7.): v. 2016: 7,8 (n = 26), 5,1 (n = 22) ja 5,2 (n = 13), v. 2017: 6,0 (n = 9), 4,1 (n = 21) ja 4,3 (n = 8), v. 2018: 6,9 (n = 27), 5,5 (n = 32) ja 3,8 (n = 11), v. 2019: 5,8 (n = 12), 5,3 (n = 32) ja 4,1 (n = 36), v. 2020: 5,4 (n = 14), 4,7 (n = 12) ja 4,2 (n = 23). Vuosina 2016 ja 2017 ei poikuekoko pientynyt kesäkuun alkupuolen kokoluokasta keskikesää lähestyttäessä. Sen sijaan v. 2018 ja v. 2019 on poikueiden koossa havaittavissa vähenemistä. Koska suurin osa keskikesän poikueista

on jo useamman viikon ikäisiä, täytyy poikasmäärän vähentymisen johtua poikasten kuolleisuudesta, ei esimerkiksi samaan aikaan ilmaantuvista uusintapesyeistä, joissa on useimmiten vähemmän poikasia kuin kevään poikueissa. Aineiston osittainen pienuus on kuitenkin otettava huomioon.

Purolahden – Purolahden hoitoniityn tienoo on ollut kuutena vuonna kahdeksasta (v. 2017 – v. 2025) suosituin sinisorsan poikuealue. Vuonna 2025 havaitsin eniten eri poikueiksi tulkittuja poikueita Purolahden matalilta rannoilta ja hoitoniityn lampareilta (8). Monesti näin poikueita myös lahden länsirannalla Arabianrannan – Vanhankaupunginkosken ja Viikinmäen alueella (puhdistamon purkuoja) (6) sekä itärannan Saunalahdella (5). Myös v. 2024 eniten poikuehavaintoja tuli Purolahden hoitoniityn tienoilta (8). Useasti näin poikueita myös Kyläsaaren – Arabianrannan (7) ja Kivinokan pohjoisrannan – Saunalahden (6) alueella. Vuonna 2023 suosituimpia alueita olivat Purolahden ja sen hoitoniityn (9) ohella Kivinokan - Saunalahden alue (6) ja Viikin vanhan puhdistamon ja sen purkuojan alueella (5). Vuonna 2022 havaitsin eniten poikueita Kyläsaaren – Vanhankaupunginkosken (6) ja Kivinokan pohjoisrannan – Saunalahden (6) alueella. Useita poikueita näkyi tuolloin myös Purolahdella (4), puhdistamon altaalla (4) ja Lammassaaren hoitoniityn - Keinumäen hoitoniityn - Pornaistenniemen – alueella (4).

Vuonna 2021 ajanjakson 28.5. – 22.6. poikueista havaitsin eniten eri poikueiksi tulkittuja poikueita Purolahdella (7). Useita poikueita näkyi myös mm. Saunalahdella (5), Verkatehtaanpuiston – Vanhankaupunginkosken alueella (4), Etu-Viikin peltojen lantalan altaalla (4) ja Viikin vanhan puhdistamon altaalla (3).

Vuonna 2020 ylivoimaisesti eniten poikuehavaintoja kertyi Purolahdelta – Purolahden hoitoniityltä, missä näkyi 30 % kaikista poikueista (11/37). Paikka oli sinisorsapoikueiden suosima myös v. 2017 (17 %) ja v. 2019 (18 %). Myös Saunalahdelta olen kirjannut runsaasti poikueita: v. 2017 32 % ja v. 2019 18 % kaikista poikueista ruokaili siellä.

Lahden itäranta on kolmena vuonna neljästä ollut aavistuksen enemmän poikueiden suosiossa. Vuonna 2023 havaitsin kaikista ajanjakson 22.5. – 16.7. eri poikueiksi tulkitsemistani poikueista (43 poikuetta) kaksi kolmasosaa (67 %) lahden itäosassa (Saunalahti – Fastholma – Purolahti – Hakalanlahti – Keinumäki), yhteensä 29 poikuetta (Kartta 1, s. 94). Lahden länsiosassa (Viikin puhdistamo – Pornaistenniemi – Arabianranta – Kyläsaari – Kivinokan länsikärki) poikueita näkyi 14. Vastaavasti v. 2020 havaitsin ajanjakson 14.5. – 13.7. eri poikueiksi tulkitsemistani poikueista (37 poikuetta) hieman yli puolet (59 %) lahden itäosassa, yhteensä 22 poikuetta. Lahden länsiosassa poikueita näkyi 15. Vuonna 2019 jakauma oli samanlainen, sillä ajanjaksolla 7.5. – 14.7. poikueista 64 % näkyi itäosassa. Vuonna 2018 tilanne oli päinvastainen, sillä kaikista poikueista (39) enemmistön (64 %) havaitsin länsipuolella.

Sinisorsapoikueet näyttävät tulevan havaituksi melko tasaisella todennäköisyydellä eri puolilla Vanhankaupunginlahtea, niin kaupunkimaisemmalla länsipuolella kuin rakentamattomalla itäpuolella (Kartta 1, s. 39). Ruoikkoisilla lahdelmilla ja katveisilla lamparealueilla poikueita jää kuitenkin todennäköisimmin havaitsematta.



Kartta 1. Puolisukeltajasorsapoikueiden tapaamispaikat v. 2023, v. 2024 ja v. 2025

Sinisorsapoikueita on varmasti liikkunut Vanhankaupunginlahdella hieman enemmän kuin mitä onnistuin havaitsemaan. Poikueita uiskentelee havainnoitsijalle helposti hallittavien ruoikon reunojen ja hoitoniittyjen avoimen vesirajan lisäksi ruoikon sokkeloissa, minne kiikarilla tai kaukoputkella ei yllä. Osa poikueista saattaa hieman vartuttuaan myös poistua emon perässä lahdelta. Toisaalta havainnointipaikat kattavat suurimman osan poikueiden todennäköisistä ruokailupaikoista. Havaitsematta jäävien poikueiden osuuden selvittäminen vaatisi muita menetelmiä kuin tähystyspaikoilta tarkkailu. Kamerakopteri (drone) mahdollistaisi lamparealueiden tarkkailun, mutta poikueet todennäköisesti myös pelkäävät kopteria ja suojautuvat ruoikon kätköihin. Joka tapauksessa vuodesta toiseen samoilla menetelmillä ja samalla teholla toistuva havainnointi paljastaa vuosien väliset vaihtelut sinisorsan pesinnän onnistumisessa kuin myös poikueiden tärkeimmät ruokailualueet.

Pesintä voi epäonnistua niin muninta- kuin poikasvaiheessa. Rantametsissä liikkuva ulkoilija tai vapaana juokseva koira on iso uhka haudontavaiheessa. Hautova naaras voi pelästyä pesältään, jolloin munat jäävät

alttiiksi esimerkiksi varislinnuille. Vesilintujen poikastuoton on todettu parantuneen Vanhankaupunginlahdella niinä vuosina, kun vierasperäisiä pienpetoja (minkki ja supikoira) on poistettu tavallista tehokkaammin. Myös ravintopula poikasaikana, eli hyönteisten ja muiden pienten selkärangattomien väheneminen liiallisen rehevöitymisen, särkikalojen aiheuttaman ravintokilpailun ja joinakin vuosina kylmien säiden myötä, lisää erityisesti pienten poikasten kuolleisuutta.

Haapanapoikueita näkyi yhteensä vain kaksi. Ainoa poikuelaskennoissa havaittu poikue (4 poikasta (yli kolmen, mutta alle neljän viikon ikäisiä)) ui Hakalanlahdella 14.7. Lisäksi Purolahden hoitoniityn pohjoisosan lampareella (tulvaniityn eteläinen lampare) ruokaili 31.7. 7 poikasta (vähän alle kuuden viikon ikäisiä (käsikulat kasvussa (n. 1/2 täyspituudesta, kuoriutuminen n. 20.6.)). Näiden havaintojen pohjalta eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikasia näkyi yhteensä 11 kahdessa eri poikueessa. Keskimääräinen poikuekoko oli 5,5.

Pesintöjen epäonnistumisen merkkejä näkyi kesäkuussa, kun 14.6. neljä naarasta ja 26.6. kuusi naarasta oli jättänyt pesinnän kesken ja liittynyt Purolahden hoitoniityn koirasparveen. Vuonna 2024 pesintöjen keskeytykset olivat vielä selvemmin havaittavissa: 3.6. kiertolaskennassa oli viisi, 13.6. seitsemän ja 24.6. 10 naarasta liittynyt koirasparveen (huom. parimäärä 18). Myös v. 2023 pesintöjen keskeytyminen näkyi kesäkuun alkupuoliskolla (13.6.), kun Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa ruokailevaan koirasparveen (17) oli lyöttäytynyt seitsemän naarasta ja hulevesialtailla oleili neljän naaraan parvi (parimäärä 21).

Vuonna 2024 en havainnut yhtään poikuetta poikuelaskennoissa, mikä oli ensimmäinen kerta v. 2015 – v. 2024 jaksolla. Poikuelaskentojen ulkopuolella näkyi kaksi poikuetta: Purolahti 19.6. 8 alle viikon ikäistä poikasta ja mahdollisesti sama poikue 28.6. 2 (vähän yli viikon ikäisiä) ja 19.7. 1 (noin neljän viikon ikäinen). Pornaistenniemen etulampareella ui 19.7. 4 alle viikon ikäistä poikasta (K.Söderling, H.Lampen).

Näiden havaintojen pohjalta eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikasia näkyi v. 2024 yhteensä 12 kahdessa eri poikueessa. Keskimääräinen poikuekoko oli 6,0.

Vuosien 2015 – v. 2025 poikuelaskennoissa poikasia on näkynyt yhteensä 169, vähimmillään 8 (v. 2018) ja enimmillään 27 (v. 2019), keskimäärin 18. Poikueita olen havainnut poikuelaskennoissa yhteensä 45 ja niiden keskikoko on ollut 3,8 (169/45).

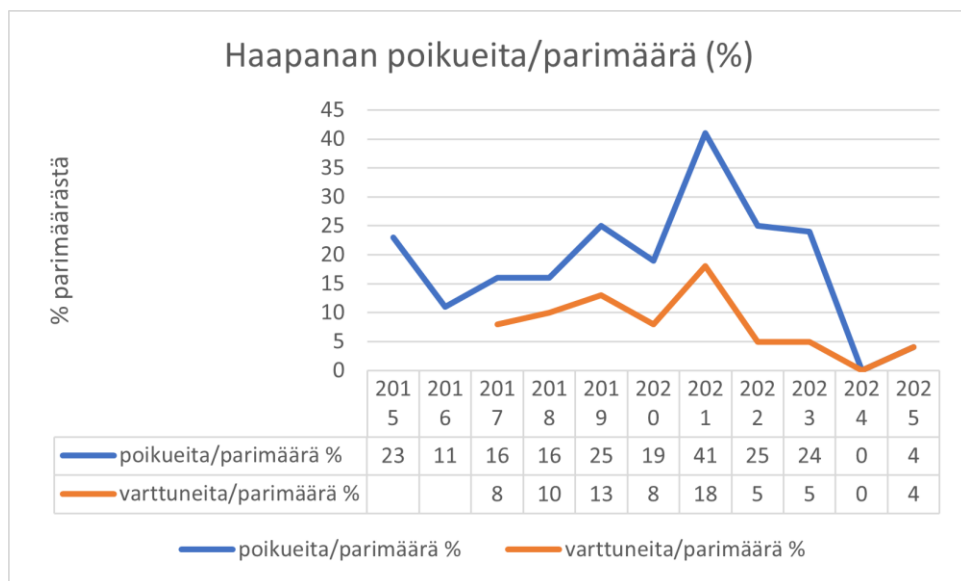
Vuonna 2015 näin 19 poikasta neljässä poikueessa (keskimääräinen poikuekoko 4,8), v. 2016 11 neljässä poikueessa (2,8), v. 2017 18 neljässä poikueessa (4,5), v. 2018 8 poikasta kolmessa poikueessa (2,7), v. 2019 27 poikasta neljässä eri poikueessa (6,8), v. 2020 17 viidessä eri poikueessa (3,4), v. 2021 21 seitsemässä eri poikueessa (3,0), v. 2022 20 poikasta viidessä eri poikueessa (4,0) ja v. 2023 24 viidessä eri poikueessa (4,8).

Poikuelaskennan havaintojen pohjalta pareista 4 % (1/23) tuotti v. 2025 poikueen, joka oli poikuelaskentojen aikaan hengissä. Poikuelaskennan ulkopuoliset havainnot mukaan lukien osuus nousisi 9 % (2/23), mutta vuosien välinen vertailu tehdään vain poikuelaskennan havaintojen perusteella

Vastaavasti v. 2015 – v. 2023 poikuelaskentojen havaintojen perusteella pareista onnistui v. 2015 23 %, v. 2016 11 %, v. 2017 16 %, v. 2018 16 %, v. 2019 25 %, v. 2020 19 % (5/26 = 0,19), v. 2021 41 % (7/17), v. 2022 25 % (5/20) ja v. 2023 24 % (5/21). Vuonna 2024 poikuelaskennoissa ei havaittu yhtään poikuetta eli pareista onnistui 0 % (0/18). Jos poikuelaskennan ulkopuoliset havainnot otettaisiin huomioon, osuus nousisi 11 % (2/18).

Viimeisimpinä kahtena vuonna haapanat ovat onnistuneet pesinnässään heikoimmin.

Varttuneita poikueita näin poikuelaskennoissa vain yhden, joten pareista 4 % (1/23) sai poikueen selviämään vähintään neljän viikon ikään. Vuonna 2017 vastaava osuus oli 4 %, v. 2018 10 %, v. 2019 13 %, v. 2020 8 %, v. 2021 18 %, v. 2022 5 %, v. 2023 5 % (1/21) ja v. 2024 0 % (0/18). Haapanan poikastuotto on Vanhankaupunginlahdella samaa suuruusluokkaa kuin sinisorsalla. Haapanapoikueista keskimäärin puolet on selvinnyt vähintään kuukauden ikään, poikkeuksena v. 2018, jolloin osuus oli suurempi (Kuvaaja 13, s. 41).



Kuvaaja 13. Haapanan pesinnän onnistuminen ja poikastuotto v. 2015 – v. 2025

Poikastuoton luotettava arviointi poikuelaskentojen perusteella on vaikeaa, sillä haapanan yleisesti melko myöhään kuoriutuvista poikueista vain harva ehtii laskentojen aikana n. neljän viikon ikään (ikäluokka 2a). Vuonna 2023 yhdestä muusta laskennoissa havaitusta, mutta viimeisessä poikuelaskennassa (16.7.) näkemättä jääneestä poikueesta, selvisi 4 poikasta varttuneeseen ikään (24.8. jo nuoria (Purolahden hoitoniityn pohjoinen lampare)). Lisäksi laskentojen jälkeen näkyi yksi uusi poikue,

missä 4 noin neljän viikon ikäistä varttunutta poikasta (puhdistamon purkuoja). Nämä huomioon ottaen poikueita selvisi varttuneeseen ikään 3 ja poikasia 10. Tämän perusteella varttuneiden poikueiden keskipöytä olisi v. 2023 ollut $10/3 = 3,3$ ja poikastuotto $3/21 = 0,14$.

Vuonna 2022 en havainnut uusia poikueita poikuelaskennan ulkopuolisilla retkillä. Vuonna 2021 näin poikuelaskennat mukaan lukien kaikkiaan 47 poikasta kahdessatoista poikueessa pesimäkauden aikana. Jos kaikki havainnot otetaan huomioon, keskimääräinen poikuekoko oli 3,9 (47/12) ja pareista oli onnistunut peräti 70 % ($12/17 = 0,7$) tuottamaan poikueen. Varttuneita poikueita näin koko v. 2021 pesimäkauden ajalla 9 ja varttuneita poikasia 34. Näiden havaintojen pohjalta varttuneiden poikueiden keskipöydäksi tulisi 3,7 (34/9). Kaikkien v. 2021 havaintojen perusteella 53 % (9/17) sai poikueen selviämään turvalliseen, n. neljän viikon ikään, mikä on huomattavan hyvä tulos. Vuosien välinen vertailu tehdään kuitenkin samalla tavoin toistettujen kolmen poikuelaskennan perusteella. Siten eri vuosina vaihteleva havainnoinnin määrä ei vaikuta tuloksiin ja niiden luotettavuus on parempi.

Yleisimmät haapanapoikueiden tapaamispaikat ovat Purolahdella ja Purolahden hoitoniityllä, Hakalanlahden pohjukassa ja Pornaistenniemen etulampareella (Kartta 1, s. 39).

Tavien pesintä onnistui heikosti, havaitsin poikuelaskennoissa vain yhden poikueen. Poikueessa oli 7 poikasta (n. viiden viikon ikäisiä) ja ne ruokailivat emon seurassa puhdistamon purkuojan pohjoispäässä 4.7. Sama poikue näkyi ensimmäisen kerran 16.6., jolloin poikasia oli 8 ja ne olivat vähän yli viikon ikäisiä (kuoriutuminen n. 7.6.). Lisäksi huomasin munapesyeen Fastholmassa 13.6.: Naaras lähti kuivien heinien katosmaisesti peittämästä pesästä, jonka suojissa oli 7 munaa. Ympäristö oli puoliavoin, kosteapohjainen, heinien ja mataroiden hallitsema, siellä täällä korkeita salavia ja sadeveden synnyttämiä lammikoita maapohjan painaumuksissa.

Kaikkina vertailujakson 2013 – 2025 vuosina, paitsi v. 2021, olen havainnut vähintään yhden tavipoikueen. Vuonna 2015 havaitsin kolme poikuetta ja 13 poikasta (1, 4 ja 8), v. 2016 yhden poikueen (6 poikasta), v. 2017 niin ikään yhden poikueen (5 poikasta), v. 2018 kaksi poikuetta ja 8 poikasta (3 ja 5) ja v. 2019 neljä poikuetta ja yhteensä 28 poikasta (6, 7, 7 ja 8). Vuonna 2020 havaitsin neljä poikuetta, ja niissä oli yhteensä 13 poikasta (1, 1, 4 ja 7). Vuonna 2022 havaitsin kolme poikuetta ja yhteensä 9 poikasta (1, 1, 7). Vuonna 2023 havaitsin viisi poikuetta ja niissä oli yhteensä 30 poikasta (12, 11, 4 ja 2). Vuonna 2024 kohdalleni osui kolme poikuetta ja niissä oli yhteensä 21 poikasta (11, 5, 5) (Kartta 1, s. 94)

Parimäärään suhteutettuna v. 2025 5 % ($1/20 = 0,05$) onnistui pesinnässään eli tuotti poikueen. Vastaavasti v. 2015 17 % pareista ($3/18 = 0,17$), v. 2016 8 % ($1/12 = 0,08$), v. 2017 8 % ($1/12 = 0,08$), v. 2018 15 % ($2/13 = 0,15$), v. 2019 20 % ($4/20 = 0,20$), v. 2020 25 % ($4/16 = 0,25$), v. 2021 0 % ($0/11 = 0$), v. 2022 16 % ($3/19 = 0,16$), v. 2023 peräti 50 % ($5/10$) ja v. 2024 30 % ($3/10 = 0,30$). Pesinnän onnistuminen on tässä

tapauksessa laskettu koko pesimäkaudella tehdyistä poikuehavainnoista, ei vain poikuelaskennassa havaituista poikueista, ja tämä vähentää vuosien välisen vertailun luotettavuutta. Tavipoikueet liikkuvat usein tiheässä kasvillisuudessa ja ovat vaikeammin havaittavia kuin esimerkiksi sinisorsa- ja haapanapoikueet (Kartta 1, s.39).

Harmaasorsapoikueita näkyi seuranta-alueella kuusi (Purolahden hoitoniitty kolme ja Saunalahti kolme), ja niissä oli 1, 3, 3, 6, 9 ja 11 poikasta. Havaitsin niistä kolme poikuelaskennoissa ja kolme poikuelaskentojen ulkopuolisina päivinä. Ensimmäinen alle viikon ikäinen poikue (11 poikasta) näkyi 27.6. Purolahden hoitoniityn lampareella. 4.7. Saunalahdella havaitsemani vähän yli kahden viikon ikäinen poikue (6 poikasta) oli aikaisimmin, noin kesäkuun puolivälissä, kuoriutunut poikue. 4.7. näin kaksi poikuetta, joista Saunalahdella 6 poikasen poikueen (yli kahden, mutta alle kolmen viikon ikäisiä) ja Purolahden hoitoniityllä 3 poikasen poikueen (alle viikon ikäisiä). 14.7. Saunalahti 1 pull (yli kahden, mutta alle kolmen viikon ikäinen). Poikuelaskentojen ulkopuoliset poikueet (kolme poikuetta): Purolahden hoitoniityn N-osan lampare (tulvaniityn N-lampare) 27.6. 11 pull (alle viikon ikäisiä) ja sama poikue 6.7. (8 pull). 11.8. mahdollisesti aiemmin havaittu poikue, 3 pull (n. kuuden viikon ikäisiä (siipisulat kasvussa (n. 1/2 täyspituudesta). 6.7. N-lampareella myös 9 pull (yli kahden, mutta alle kolmen viikon ikäisiä). Tämä poikue 31.7. S-lampareella, jolloin 8 pull (vähän alle kuuden viikon ikäisiä (siipisulat kasvussa (käsikulat n. 1/2 täyspituudesta)). 19.8. lampareilla 5 juv. Lisäksi 11.8. Saunalahdella 3 pull (n. kuuden viikon ikäisiä (siipisulat kasvussa (n. 1/2 täyspituudesta)).

Vuosina 2014 – v. 2025 on Vanhankaupunginlahdella havaittu yhteensä 41 poikuetta (v. 2013 ei nähty yhtään). Vuonna 2014 havaittiin kaksi poikuetta: 6 poikasta Hakalanlahdella (8.7.) ja 6 poikasta Saunalahdella (18.7.) ja v. 2015 kaksi poikuetta (1 ja 8 poikasta) 28.6. alkaen Pornaistenniemen etulampareella. Vuonna 2016 näkyi samaisella lampareella vuoden ainoa poikue, 8 poikasta (15.6.) ja samalla paikalla myös vuoden 2017 ainoa poikue: 4 poikasta (15.8.). Vuonna 2018 näkyi kolme poikuetta (1, 2 ja 2 poikasta), joista 1 noin kahden viikon ikäinen poikanen (26.6.) Saunalahdella, 2 noin neljän viikon ikäistä poikasta (16.7.) Pornaistenniemen etulampareella ja 2 noin neljän viikon ikäistä poikasta (21.7.) Kivinokan länsikärjessä. Vuonna 2019 näkyi vain yksi poikue: 4.7. ui Saunalahden pohjukassa emon perässä 10 vastakuoriutunutta untuvikkoa. Myös v. 2020 oli poikueita yksi: Hakalanlahdella näkyi yksinäinen, yli kahden, mutta alle kolmen viikon ikäinen poikanen (13.7.). Samana kesänä kuljetti Leposaaren edustalla, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, harmaasorsaemo vastakuoriutunutta 11 poikasen poikuetta (23.6.).

Vuonna 2021 poikueita nähtiin kuusi, ja niistä ainakin kahden täytyi olla syntyjään alueen ulkopuolelta (seuranta-alueella pesi 4 paria). Poikueita näkyi Hakalanlahdella (2), Saunalahdella (2) ja Pornaistenniemen etulampareella (2). Ensimmäinen poikue (10 vastakuoriutunutta poikasta) havaittiin 27.6. Hakalanlahdella. 3.7. ui Saunalahdella 7 (vastakuoriutuneita), 26.7. Hakalanlahdella 9 (n. neljän viikon ikäisiä), Pornaistenniemen etulampareella 6 (n. neljän viikon ikäisiä) ja 3 (n. viikon ikäisiä) sekä 9.8. Saunalahdella 10 poikasta (n. viiden viikon ikäisiä). Keskimääräinen poikuekoko oli 7,5 (45/6). Seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä havaitsin v. 2021 kaksi poikuetta lisää: Varjosaaren vesillä 3.7. (n. kolmen viikon ikäisiä) ja Leposaaren edustalla 13.7. 1 poikasta (n. kolmen viikon ikäinen)

Vuonna 2022 poikueita havaittiin seitsemän (4, 5, 6, 8, 9, 10 ja 10 poikasta). Poikueita näkyi Pornaistenniemen etulampareella (3), Saunalahdella (3) ja Hakalanlahdella (1). Ensimmäinen vähän yli viikon ikäinen poikue (10 poikasta) ilmaantui 26.6. Pornaistenniemen etulampareelle (T.Sulander). Samalla lampareella näkyi myös kaksi muuta poikuetta: 15.7. alkaen 5 (vähän yli kahden viikon ikäisiä) ja 1.8. 9 poikasta (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Saunalahden kolme poikuetta näkyivät seuraavasti: 12.7. 8 (vähän yli kahden viikon ikäisiä) ja 10 (noin kahden viikon ikäisiä (A. ja B. Nylander)) sekä 1.8. 4 (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Hakalanlahden pohjoisosissa viihtyi yksi poikue 1.7. lähtien. Poikasia oli alkuun 6 (alle viikon ikäisiä), mutta 8.7. enää 5 ja 12.7. vain 2 ainakin 21.7. saakka.

Vuonna 2023 poikueita näkyi seitsemän (1, 2, 4, 4, 6, 7, 9), joista ainakin yhden täytyi olla syntyjään alueen ulkopuolelta. Poikueita ruokaili Pornaistenniemen etulampareella (2), Saunalahdella (2), Keinumäen edustan lampareella (1), Hakalanlahdella (1) ja Purolahdella (1). Ensimmäinen, alle viikon ikäinen poikue (10 poikasta) havaittiin 18.6. Pornaistenniemen etulampareella (useat havainnoitsijat). Kaikki poikueet kuoriutuivat kesäkuun puolivälin – juhannuksen aikaan.

Vuonna 2024 näin neljä poikuetta (1, 2, 2, 7) (Kartta 1, s. 39). Poikueita ruokaili Pornaistenniemen etulampareella (1), Saunalahdella (1), Purolahden hoitoniityllä (1) ja Kivinokan länsikärjessä (1). Ensimmäinen alle viikon ikäinen poikue (2 poikasta) näkyi 4.7. Pornaistenniemen etulampareella (ehkä samasta poikueesta havainto jo 29.6. (8 poikasta, P.Montonen). Ensimmäiset poikueet olivat kuoriutuneet juhannuksen aikoihin ja viimeinen heinäkuun toisella viikolla.

Harmaasorsien pesintä on v. 2013 – v. 2025 onnistunut erinomaisesti. Vuonna 2025 pareista 50 % (6/12) sai poikueen vesille.

Pesintä onnistui v. 2013 – v. 2023 seuraavasti: v. 2013 100 % (2/2), v. 2014 67 % (2/3), v. 2016 33 % (1/3), v. 2017 20 % (1/5), v. 2018 100 % (3/3), v. 2019 33 % (1/3), v. 2020 33 % (1/3), v. 2021 100 % (4/4), v. 2022 88 % (7/8 = 0,88), v. 2023 100 % (6/6) ja v. 2024 50 % (4/8).

Vuosien 2014 – v. 2025 poikueista (41) varhaisimmat ovat kuoriutuneet kesäkuun toisella viikolla ja myöhäisimmät heinäkuun toisella viikolla.

Lapasorsapoikueita ei havaittu yhtään.

Edeltävinä kahtenatoista vuonna (v. 2013 – v. 2024) poikueita näkyi vain viidellä pesimäkaudella (yht. kahdeksan poikuetta): v. 2015 ruokaili tulvaniityllä (= Purolahden hoitoniityn pohjoisosa) 10.7. alkaen emojensa kera kaksi poikuetta, joissa oli yhteensä 15 (9 ja 6) muutaman vuorokauden ikäistä poikasta. Vuonna 2021 havaitsin kaksi poikuetta: Saunalahdella 26.7. yhden noin viiden viikon ikäisen poikasen (sama yksilö myös 2.8.) ja Purolahdella 7.8. kaksi niin ikään viiden viikon ikäistä poikasta. Purolahdella ui 4.8. myös kaksi nuorta lintua, mutta on mahdollista, että ne olivat saapuneet lahdelle muualta. Vuonna 2022 näkyi kaksi poikuetta: Purolahdella ruokaili 7 poikasen poikue 12.7. (P.Montonen). Mahdollisesti sama poikue näkyi myös 18.7. ja 21.7., ja tuolloin siinä oli enää 3 poikasta (noin viiden viikon ikäisiä). Myös toinen, 4 poikasen poikue (noin neljän viikon ikäisiä) havaittiin 30.7. Purolahdella (T. Sulander). Vuonna 2023 havaitsin kaksi poikuetta: ensimmäinen ui Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa 16.7 (yksi vähän yli neljän viikon ikäinen poikanen) ja Saunalahden eteläisessä pohjukassa 11.8. (yksi vähän yli viiden viikon ikäinen poikanen). Vuonna 2024 ui 6 poikasta 30.6. Hakalanlahdella (P.Montonen). (Kartta 1, s.39).



Vuonna 2025 pesinnässä onnistui 0 % (0/9) pareista. Vuoden 2024 kaikkien pesimäaikaisten havaintojen perusteella 17 % (1/6) pareista sai poikueen vesille. Vuonna 2023 50 % (2/4) onnistui pesinnässään. Molempien poikueiden poikaset selvisivät varttuneeseen ikään. Vastaavasti v. 2022 29 % (2/7 = 0,29) pareista sai poikueen vesille. Molemmista selvisi poikasia (3 ja 4) myös turvalliseen ikään. Vuonna 2021 ainakin kaksi paria eli 33 % (2/6 = 0,33) onnistui pesinnässään. Molemmat parit saivat vähintään yhden poikasen kasvatettua vähintään kuukauden ikään.

Varttuneita poikueita ei havaittu v. 2024, kun taas v. 2023 kaksi ja molemmissa yksi poikanen. Vuonna 2022 varttuneita poikueita oli kaksi ja poikasia 7, joten varttuneiden poikueiden keskipöytä oli 3,5 (7/2). Vuonna 2021 oli varttuneita poikasia 3, ja varttuneiden poikueiden keskipöytä 1,5 (3/2).

Telkkien poikastuotto oli vertailujakson v. 2013 – v. 2025 poikuelaskennoista parhaimpien joukossa. Pesinnöistä 35 % (7/20) tuotti varttuneeseen, vähintään kuukauden ikään selvinneen poikueen. Viimeisenä kolmena vuonna telkkien poikastuotto on ollut totuttua paremmin.

Vuonna 2024 54 % ($15/28 = 0,57$) tuotti poikueen, joka selvisi varttuneeseen ikään. Myös v. 2023 tulos oli hyvä, 30 % ($9/30 = 0,30$) ja samoin v. 2013, jolloin 29 % ($10/34 = 0,29$) pareista/aloitetuista pesinnöistä tuotti vähintään kuukauden ikään ehtineitä poikasia. Huonoimmat vuodet ovat olleet v. 2018 ja v. 2021: molempina vuosina 31 pesintää tuotti vain 2 varttunutta poikuetta ($2/31 = 0,06$) eli 6 % pesinnöistä. Useimpina vuosina poikastuotto on ollut lähellä 10 %. Esimerkiksi v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2020 ja v. 2022 (v. 2014 3 poikuetta eli 8 % ($3/37$), v. 2015 4 poikuetta eli 10 % ($4/38$), v. 2016 5 poikuetta eli 11 % ($5/44$) ja v. 2020 4 poikuetta eli 13 % ($4/32 = 0,13$) ja v. 2022 4 poikuetta eli 14 % ($4/29$) pesinnöistä. Keskimääräistä parempia vuosia ovat olleet v. 2019, jolloin 27 pesintää tuotti 5 varttunutta poikuetta eli 19 % ($5/27 = 0,19$) ja v. 2017, jolloin 36 pesintää tuotti 6 varttunutta poikuetta eli 17 % ($6/36 = 0,17$) pesinnöistä.

Poikastuoton kuin myös pesinnän onnistumisen arvioinnissa täytyy kuitenkin ottaa huomioon pönttöjen tarkistuskierroksen havainnot pönttöjen sisällöstä: pesyitä on munankuorijätteen perusteella kuoriutunut ja poistunut pöntöistä useammin kuin poikuelaskennat ovat antaneet olettaa. Poikkeuksellisesti v. 2024 poikuelaskennassa havaittujen poikueiden määrä (16) oli sama kuin pönttöjen tarkistuskierroksella havaittujen onnistuneiden pesintöjen määrä.

Varttuneiden poikueiden keskipöytä oli tänä vuonna 3,3 (23/7), joka oli keskitasoa (v. 2013 2,1, v. 2014 6,0, v. 2015 2,5, v. 2016 5,0, v. 2017 3,2, v. 2018 3,5, v. 2019 3,4, v. 2020 2,3, v. 2021 6,0, v. 2022 3,0, v. 2023 2,4 poikasta ja v. 2024 2,4).

Pesinnässä onnistuneiden osuus nousee, kun huomioon otetaan myös poikuelaskentoja edeltävillä ja sen jälkeisillä retkillä havaitut poikueet. Tänä vuonna uusia poikueita ei ilmaantunut, mutta esim. v. 2023 näin kolme poikuetta, joita en varsinaisissa poikuelaskennoissa havainnut.

Vuonna 2025 pesinnän onnistuminen eli kuoriutuneiden poikueiden osuus suhteessa parimäärään oli poikuelaskentojen perusteella 40 % ($8/20 = 0,40$). Vuonna 2024 pesinnässä onnistui 57 % ($16/28 = 0,57$) ja v. 2023 37 % ($11/30 = 0,37$) pareista. Jos kaikki v. 2023 pesimäkaudella näkemäni telkkäpoikueet lasketaan mukaan pesinnässä onnistui 46 % ($14/30 = 0,46$).

Vuoden 2022 poikuelaskentojen perusteella 17 % (5/29) pareista sai poikueen vesille. Ennen tai poikuelaskentojen en havainnut näiden lisäksi uusia poikueita. Vuonna 2021 poikuelaskentojen perusteella pareista onnistui, 19 % (6/31 = 0,19), mutta ennen poikuelaskentoja tehdyt poikuehavainnot kohottivat tuloksen 29 % (9/31 = 0,29). Vuoden 2021 heikkoa poikastuottoa eli varttuneiden poikueiden pientä osuutta (6 %) nämä havainnot eivät muuttaneet.

Aiempina tarkastelujakson vuosina pesintä onnistui poikuelaskentojen havaintojen perusteella seuraavasti: v. 2013 35 % (12/34 = 0,35), v. 2014 10 % (4/37 = 0,10), v. 2015 29 % (8/28 = 0,29), v. 2016 20 % (9/44 = 0,20), v. 2017 26 % (8/31 = 0,26), v. 2018 6 % (2/31 = 0,06), v. 2019 19 % (5/27 = 0,19) ja v. 2020 13 % (4/32 = 0,13).

Vuosien välistä pesinnän onnistumista ja poikastuottoa arvioidaan vuodesta toiseen samana ajankohtana toistettujen poikuelaskentojen (10 päivän välein toistetut laskennat) tulosten perusteella. Satunnaistekijät, kuten sää tai poikueen piilottelu laskijan tullessa paikalle, voivat heikentää tuloksen totuudenmukaisuutta. Laskentojen ulkopuolisen havainnoinnin määrä voi vaihdella eri vuosina, mikä taas vähentää tulosten vertailukelpoisuutta vuosien välillä. Poikuelaskentojen ja muun havainnoinnin yhdistelmä vie ainakin yksittäisten vuosien tasolla lopputulosta lähemmäs oikeaa. Telkkäpoikueet ruokailevat yleensä avoimessa ympäristössä, kuten lampareilla, vanhan puhdistamon altaassa tai pienen välimatkan päässä ruoikoiden reunoista. Ne ovat siten helpommin havaittavia kuin puolisukeltajapoikueet, joita emot kuljettavat monesti kasvillisuuden suojissa. Helppo havaittavuus tuottaa tietenkin piilottelevaa käytöstä todenmukaisempia tuloksia pesinnän onnistumisen arvioinnissa.

Pesinnän onnistumisen tai poikastuoton arviointi pelkän maastohavainnoinnin pohjalta osoittautuu erityisen vajaaksi, kun havaintoja verrataan pönttöjen tarkistuskierrosten (Eero Haapanen) antamiin tietoihin. Telkkien pesät ja niiden onnistuminen on melko helppo tulkita pesinnän jälkeen.

Pönttöjen tarkistuskierrosten perusteella aloitettuja munapesyeitä oli v. 2025 20, ja näistä onnistui 18. Tämän perusteella pareista 90 % (18/20) onnistui pesinnässään, kun taas poikuelaskennan perusteella pesinnässä onnistui vain 40 % (8/20).

Vuonna 2024 28 aloitetusta pesinnästä onnistui 16, muihin jäi hylättyjä munia. Pesintöjä oli seuraavissa paikoissa: Kuusiluoto 15, Lammassaari 2, Ruohokari (= Lemmenlehto) 1, Kivinokka – Varjosaari – Leposaari 3, Viikin peltosaarekkeet 3, Pornaistenniemi 2, Hakalanniemi 1, Saunalahti 1. Edellä mainituista pesinnöistä epäonnistui Kuusiluodossa 7, Varjosaari – Kivinokka – Leposaari 1, Viikin peltosaarekkeet 1.

Epäonnistuneissa pesinnöissä jäi munia pönttöön 1, 3, 7, 7, 9, 10, 13, 17. Pesäkolokilpailua uuttukyyhkyn kanssa oli Kuusiluodossa neljässä eri pöntössä, joihin jäi telkän munia kolmessa tapauksessa uuttukyyhkyn kantamien risujen alle. Yksi telkän munima muna jäi uuttukyyhkyn poikaspesään.

Vuonna 2023 aloitettuja pesintöjä oli 30, ja niistä onnistui 17 (13 hylättiin). Kaikki pesyeet, joita oli alettu hautoa, myös kuoriutuivat. Hylätyt munapesyeet tarkastettiin rikkomalla pari munaa, ja pesyeistä yksikään ei ollut sellainen, että haudonta olisi keskeytynyt. Yksi tuhoutui uuttukyyhkyn vallattua pöntön kantamalla risuja munien päälle. Kahdessa oli rikkinäisiä munia - mahdollisesti näissä oli jokin peto vierailut. Muut olivat hylättyjä, hautomattomia munapesiä. Näissä kaikissa esiintyi todennäköisesti tai pääosin telkälle tyypillistä loismunintaa. Näihin jäi yhteensä 102 munaa (noin 102 munaa). Telkkänaarilla on tapana munia useampaan pönttöön, vaikka naaraat eivät itse aikoisikaan hautoa niitä – tällaiset, munaluvultaan suuriksi kasvavat pesyeet jäävät usein vaille varsinaista emoa, mutta osaa näistäkin pesyeistä voidaan hautoa.

Vuonna 2025 oli Kuusiluodon pöntöissä ainakin kolmessa paljon telkän loismunintaa. Kahdessa paljon loismunintaa käsittäneessä pesässä haudottiin kuoriutumiseen asti, mutta kuoriutumattomia munia jäi niihin paljon. Toiseen jäi 15 munaa ja kuollut poikanen. 30 munaa käsittäneessä pesinnässä mätämunia jäi pönttöön 10, ilmeisesti 20 munaa oli kuoriutunut. Yksi 17 munaa sisältänyt pesä hylättiin kokonaan. Nämä kaikki kolme pönttöä olivat Kuusiluodon eteläpäässä. Ilmeisesti liian lähekkäin ja näkyvillä olevat pöntöt aiheuttavat telkän loismunintaa.

Loismunintaa oli v. 2023 onnistuneissa pesinnöissä jonkin verran, ja niihin jäi pitkälle haudottuja munia 1, 3, 1, 2 ja lisäksi 3 isokoskelon munaa. Yhdessäkään hylätyssä pesinnässä munaluku ei ollut suurempi kuin 11.

Pönttöjen tarkistuskierroksen antamien tietojen perusteella telkät onnistuivat v. 2023 pesinnässä paljon paremmin kuin poikuelaskennat antoivat olettaa. Loismunitut (10) pesyeet pois lukien todellisia pesintöjä oli 20 (17 haudottua ja 3 tuhoutunutta). Näistä 85 % (17/20) tuotti poikueen, kun taas poikuelaskennan pelkästään aloitettuihin pesintöjen/parien määrään perustunut tulos jäi 37 % (11/30).

Vuoden 2022 pönttöjen tarkistuskierrosten perusteella haudottuja munapesyeitä oli 23 (aloitettuja oli 29, joista kuutta ei alettu hautoa). Aloitetuista munapesyeistä kuusi olivat sellaisia, joissa naaras muni joko vain yhden munan pönttöön tai kyseessä oli ns. loismuninta

Haudotuista pesyeistä 21 onnistui eli poikue oli kuoriuduttuaan hypännyt pöntöstä. Kaksi munapesyettä ryöstettiin ennen poikueen kuoriutumista. Näin ollen pesintä onnistui eli tuotti poikueen 91 % (21/23) pesinnöistä. Loismunittuja ja yhden munan pesyeitä en laskenut pesinnöiksi. Tämä on aivan eri luokkaa kuin poikuelaskentojen tulos, 17 % (5/29), antoi olettaa, kun tiedossa on vain aloitettujen (pönttöön munittu) pesintöjen määrä. Jos poikuelaskennassa havaittujen poikueiden määrää verrataan haudottujen (pesässä untuvia) munapesyeiden määrään, jää tulos edelleen liian alhaiseksi, vain 22 % (5/23).

Aiempien vuosien tulokset pesinnän onnistumisesta ja poikastuotosta ovat siis liian alhaiset. Aiemmissa laskelmissa parimäärän pohjana on käytetty aloitettujen pesintöjen (= moneenko pönttöön on munittu) määrää, joka on hieman suurempi kuin todellinen pesintää yrittävien naaraiden määrä. Pesinnän onnistumisen arvot pitäisikin laskea takautuvasti uudelleen. Tämän raportin kirjoitusvaiheessa v. 2022 edeltävien vuosien pönttöjen tarkistuskierroksen tulokset eivät ikävä kyllä olleet saatavilla.

Kiertolaskennoista ei ole isoa apua telkän parimäärän arvioinnissa, niin suurta on vuosien välinen vaihtelu pönttöjen tarkistuskierrosten tulosten kanssa. Kiertolaskennat on toteutettu jäidenlähdon jälkeen, aikaisimmillaan 20.4. ja myöhäisimmillään 3.5. Yhtenätoista keväänä kolmestatoista laskenta ajoittui 23.4. – 28.4. Vuoden 2025 kiertolaskennan (26.4.) perusteella parimäärä olisi ollut 19, mikä oli varsin lähellä pönttöjen tarkistuskierroksen tulosta aloitettujen pesintöjen määrästä (21). Vuoden 2024 kiertolaskennan (27.4) perusteella parimäärä olisi ollut 22, kun pönttöjen tarkistuskierron antoi luvuksi 28. Vuoden 2023 kiertolaskennan tulos oli 17, kun taas pönttöjen tarkistuskierroksen 30. Vuonna 2022 tulokset olivat taas melko lähellä toisiaan, 32 ja 29.

Kiertolaskennan parimääräarviot alittavat pönttöjen tarkistuskierroksen määrät yhtenätoista vuonna ja ylittävät kahtena vuonna. Aliarvio parimäärissä vaihteli v. 2013 – v. 2024 13 – 63 % tarkistuskierroksen tulokseen nähden (keskimäärin 55 %) ja ylitykset olivat enimmillään 10 % tarkistuskierroksen tuloksia suurempia.

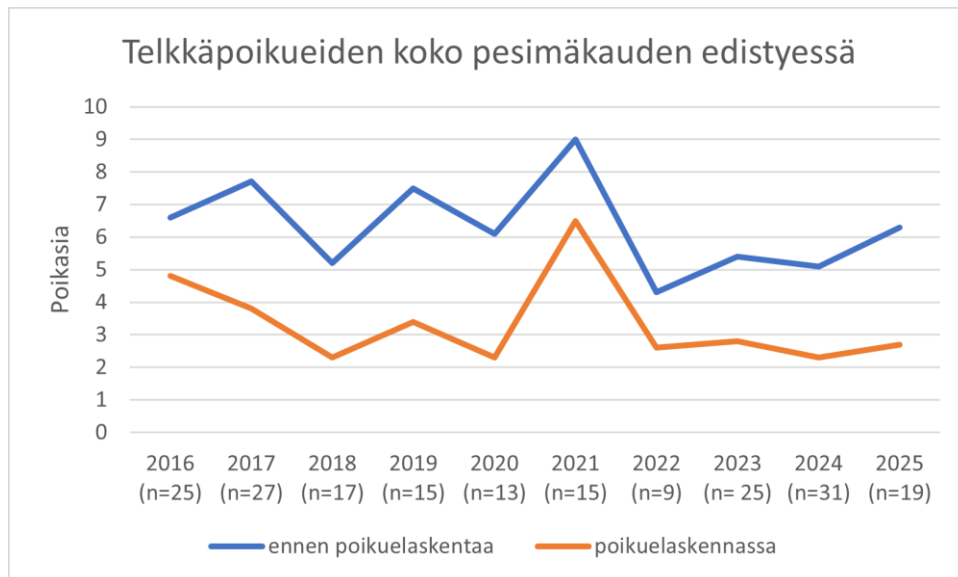
Vuoden 2021 pönttöjen tarkastuskierrosten perusteella 13 pesintää haudottiin ja niistä kuoriutui poikasia, kun taas poikuelaskentojen mukaan vain 6 pesintää onnistui ($6/31 = 0,19$). Koska aloitettuja pesintöjä (pönttöön munittu, mukaan lukien loispesintä) on aina enemmän, kuin lopulta haudotaan, pesinnät onnistuvat arvioitua paremmin.

Isot poikastappiot pian pesästä lähdon jälkeen ja/tai joidenkin vastakuoriutuneiden poikueiden uittaminen ulos lahdelta voivat osaltaan selittää pönttöseurannan ja poikuelaskentojen tulosten välistä eroa. Jonnekin tuoreet poikaset häviävät.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko ennen poikuelaskentoja oli v. 2025 6,3 (38/6), mutta poikuelaskennoissa enää 3,0 (24/8). Vastaavasti v. 2024 ennen poikuelaskentaa 5,1 (77/15), ja poikuelaskennoissa 2,3 (37/16). Vuonna 2023 poikueiden keskikoko oli 5,4 (76/14), ja poikuelaskennoissa 2,8 (31/11). Vuonna 2022 poikasten lukumäärä poikueissa laskee poikuelaskentaa edeltävän ajan 4,3 (17/4) poikasesta poikuelaskentojen 2,6 (13/5) poikaseen.

Poikuekoko laskee jyrkästi pian kuoriutumisvaiheen jälkeen (Kuvaaja 13, s. 50). Esimerkiksi v. 2021 kaikkien pesimäkauden poikuehavaintojen perusteella keskimääräinen poikuekoko oli 9,0 (81/9), mutta poikuelaskennoissa enää 6,5 (39/6). Vuoden 2021 isoimmassa poikueessa ui 16 untuvikkoa. Vuonna 2019 ja v. 2020 kaikki poikuelaskennoissa havaitut poikueet olivat vähintään n. neljän viikon ikäisiä, mutta v.

2021 oli poikueista kolme (7, 7 ja 8) korkeintaan vähän yli viikon ikäisiä. Haudonta näytti alkaneen v. 2021 useissa pesissä tavallista myöhempään, kuten sinisorsilla sinä vuonna, tai sitten poikueet olivat uusintapesyeistä.



Kuvaaja 14. Telkkäpoikueiden koko pesimäkauden edistyessä v. 2016 – v. 2025

Vuonna 2020, ennen poikuelaskentoja ajanjaksolla 12.5. – 18.6., havaitsin 9 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 55 poikasta (6,1 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (23.6., 3.7. ja 13.7.) näkyi enää 9 poikasta neljässä poikueessa (2,3 poikasta/poikue). Vuonna 2019 havaitsin ennen poikuelaskentoja (17.5. – 19.6.) 10 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 75 poikasta (7,5 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (24.6., 4.7. ja 14.7.) näkyi enää 17 poikasta viidessä poikueessa (3,4 poikasta/poikue). Jo tämän perusteella huomataan, että poikuekoot vähintään puolittuvat kuoriutumisen jälkeisinä viikkoina.

Vastaavasti v. 2018 havaitsin ennen poikuelaskentoja (25.5. - 11.6.) 13 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 67 poikasta (5,2 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (26.6., 6.7. ja 16.7.) näkyi enää 9 poikasta neljässä poikueessa (2,3 poikasta/poikue). Vuonna 2017 aikavälillä 17.5. – 19.6. näin 123 untuvikkoa eri poikueiksi tulkitsemisiani 16 poikueessa (7,7 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (21.6., 1.7. ja 11.7.) näkyi enää 42 poikasta 11 poikueessa (3,8 poikasta/poikue). Vuonna 2016 aikavälillä 16.5. – 17.6. näin 106 untuvikkoa 16 eri poikueessa (6,6

poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (20.6., 30.6. ja 10.7.) näkyi enää 43 poikasta 9 poikueessa (4,8 poikasta/poikue).

Poikasten kuolleisuus on nopeinta välittömästi pesästä lähtöä seuraavan viikon aikana. Esimerkiksi v. 2024 poikueen vähittäistä hupenemista sai seurata Purolahden hoitoniityn pohjoisella lampareella, missä poikue väheni seuraavasti: 20.5. vastakuoriutuneita poikasia oli 10, 21.5. 6 ja 22.5 alkaen 5. Tästä eteenpäin poikue selvisi samankokoisena ainakin 31.5. saakka. Vuonna 2020 poikue hupeni Purolahdella Viikinojan suulla dramaattisemmin: 12.5. oli vastakuoriutuneita poikasia kaksitoista, 18.5. yhdeksän, 21.5. neljä, 26.5. kolme ja 28.5. yksi, joka kuitenkin kuin ihmeen kaupalla selvisi hengissä ainakin 10.6. saakka. Vuonna 2019 poikue kuoli kokonaisuudessaan: 20.5. oli poikasia kahdeksan, 21.5. kuusi, 23.5. viisi, 26.5. yksi ja 28.5. nolla.

Samalla paikalla oli kymmenen untuvikon poikue uhan alla v. 2021 kesäkuun 18. päivänä. Näin Mölylän kalliolta veden pinnalla pitkän selän ja tunnistin uimarin saukoksi. Saman havainnon teki myös poikueen emo, joka ei näyttänyt tietävän, mihin ohjata poikaset. Emo kuljetti poikueen hoitoniityn rantaan, mutta ei vienyt maihin. Olisiko maissa vaaninut jokin toinen uhka? Emo kääntyi poikue perässään takaisin vesille ja vei joukkueen ulommas, korsien sekaan. Kolme päivää myöhemmin poikueessa oli yksi vähemmän, ja viikon kuluttua oli kymmenestä poikasesta jäljellä seitsemän.

Kolmas esimerkki: vuoden 2017 poikasten kuoriutumisia seuraavana kahtena viikkona (17.5 – 31.5) poikueissa oli keskimäärin yhdeksän poikasta (107 poikasta 12 poikueessa, vaihteluväli 1 – 21 (!) (todennäköisesti usea naaras oli muninut samaan pönttöön ja naaras oli hautonut ne kaikki)), mutta kesä – heinäkuun vaihteeseen mennessä oli poikuekoko vähentynyt keskimäärin neljään. Vastaavasti v. 2016 (aikavälillä 16.5 – 30.5) poikueiden keskimääräinen koko oli yhdeksän (71 poikasta 8 poikueessa, vaihteluväli 1 – 15 poikasta), mutta poikuelaskennoissa viiden tienoilla.

Vuosien 2016 – v. 2025 yhdistetyssä aineistossa poikuekoko pienenee poikuelaskentoja edeltävän ajan (17.5. – 19.6.) 5,5 poikasesta (535 poikasta/97 poikuetta) poikuelaskentojen aikaiseen (20.6 – 16.7) 3,6 poikaseen (229 poikasta/63 poikuetta).

Satunnaisia luonnonkoloissa pesimisiä lukuun ottamatta Vanhankaupunginlahden telkät pesivät pöntöissä. Pönttöpesintöjen seurannalla päästään lähimmäs totuutta pesinnän onnistumisen ja epäonnistumisen syiden selvittämisessä.

Petojen aiheuttamia pesätuhoja ei ollut v. 2024 pesimäkaudella. Vuonna 2023 kahdessa pöntössä oli rikkinäisiä munia, ja näissä oli mahdollisesti jokin peto vierailut.

Vuonna 2022 Eero Haapanen totesi 15.5. tarkastuskäynnillä yhden Kuusiluodon pohjoisrannan pöntön tyhjennetyksi: pöntössä oli untuvia, ei munia. 25.5. löytyi Fastholmassa pöntöstä kaksi syötyä ja neljä hylättyä munaa.

Vuonna 2021 luultavasti näädän tyhjentämiä munapesiä oli kolme (17.4. mennessä). Tämän jälkeen yksi telkän munapesä tyhjeni ehkä näädän syömänä: pöntössä oli 15.5. lämmin muna, joka 30.5. oli poissa.

Vuonna 2020 huhti- toukokuussa tarkastettujen pönttöjen munapesyeistä 10 hylättiin. Näistä kahteen pönttöön oli munittu vain yksi muna, muut olivat täysilukuisia tai ylisuuria munapesiä.

Telkän loispesintä (usea naaras munii samaan pönttöön) näyttää keskittyvän Kuusiluotoon. Vuonna 2020 Kuusiluodossa oli seuraavia määriä eri pönttöihin hylättyjä munia: 15, 12, 14, 14, 12,13, 15, 10. Kolmea munapesyettä lukuun ottamatta kaikki hylätyt pesät olivat Kuusiluodossa. Hylätyissä pesissä haudonta ei ollut käynnistynyt. Klobbenissa hylättiin v. 2020 10 munan pesye ja Lammassaassa sekä Leposaassa yhden munan pesyeet. Vuonna 2022 hylättiin kuusi munapesyettä (1, 1, 1, 12, 13 ja 18 munaa). Usein myös onnistuneisiin pesiin voi jäädä melko paljon (osittain haudottuja) kuoriutumattomia munia.

Telkän, kuten myös puolisuokeltajasorsien poikasia uhkaavat vaarat niin ilmasta kuin maalta. Puhdistamon allas on osoittautunut turvallisemmaksi ympäristöksi telkkäpoikueille kuin Vanhankaupunginlahden poukamat. Puhdistamon altaassa ei uiskentele haukia, mutta isokokoiset loppilajit ja varikset kyllä napsivat poikasia niin poukamista kuin puhdistamon altaalta. Myös ravintopula voi johtaa poikasten kuolemaan.

Talvella 2022/2023 Purolahden hoitoniitylle kaivettiin neljä lampareta. Aiemmin yhtenäisen ruohovartiskasvillisuuden peittämälle niitylle ilmaantuneilla vesialtailla ruokaili läpi v. 2023 kesän neljä telkkäpoikuetta. Vuonna 2024 lampareilla varttui neljä ja v. 2025 kolme poikuetta. Lampareiden poikueiden lisäksi v. 2025 varttui Viikin vanhan puhdistamon altaalla kaksi poikuetta. Tulvivalla Lammassaaren hoitoniityllä näkyi yksi varttuneeseen ikään ehtinyt poikue (ehkä sama poikue myös Hakalanlahdella), kuten myös Fastholman lumenkaatopaikan lampareella. Poikueita ui myös Purolahdella (1) ja Kivinokan länsikärjessä (1).

Vuonna 2024 Viikin vanhan puhdistamon altaalla varttui neljä, puhdistamon purkuojan varrella yksi ja Pornaistenniemen etulampareella yksi poikue. Poikuehavaintoja oli myös hulevesialtailla (2 poikuetta), Viikinojan altailla (2) ja Arabianrannassa (1). Purkuojaan siirtyi myös kolme todennäköisesti muualla aiemmin nähtyä poikuetta.

Vuonna 2023 poikueita varttui Purolahden hoitoniityn lampareiden poikueiden (4) lisäksi Viikin vanhan puhdistamon altaalla (3), puhdistamon purkuojan varrella (3) ja Fastholman lumenkaatopaikan lumensulamisvesistä kertyneissä lampareissa (2). Hulevesialtailla kasvoi yksi ja Pornaistenniemen etulampareella yksi poikue.



Vuonna 2022 havaitsin neljä poikuetta Viikin vanhan puhdistamon altaassa ja yhden Saunalahdella. Aiempina vuosina poikueita on näkynyt enemmän myös muualla. Esimerkiksi v. 2021 poikueista kaksi oli Pornaistenniemen etulampareella, yksi Purolahdella, yksi Hakalanlahdella ja yksi Keinumäen edustan lampareella. Kuluneen kahdentoista vuoden aikana enemmistö nuoruusvaiheeseen selvinneistä telkänpoikasista on varttunut puhdistamon altaalla. Purolahden hoitoniityn lamparealue on uusi, turvallinen kasvupaikka niin telkkäpoikueille kuin puolisuikeltajasorsille. Tosin tulvavesien mukana lampareisiin pääsee haukia, ja yhden isohkon nähtiin hätyyttävän loppukesällä jo lähes nuorta telkkää kuin myös lampareeseen laskeutunutta nuorta mustakurkku-uikkua (K.Hällsten).

Tiheimmin telkkiä pesii Kuusiluodossa.

Silkkiuikkujen pesintä onnistui kohtalaisen hyvin ottaen huomioon Vanhankaupunginlahden merelliset olosuhteet: kuusi paria yhdeksästätoista sai poikueen vesille. Onnistuneiden osuus oli 32 % (6/19).

Vuonna 2024 en havainnut poikuelaskennoissa yhtään poikuetta, joten vertailukelpoinen tulos oli 0 % (0/18). Lahdella kuoriutui kuitenkin kaksi poikuetta, jotka havaitsin poikuelaskennan ulkopuolisina päivinä. Sen perusteella pesinnässä olisi onnistunut 11 % (2/18), mikä sekin olisi toiseksi huonoin tulos v. 2013 – v. 2025 jaksolla.

Vuonna 2013 pareista onnistui 29 % (13/45), v. 2014 28 % (13/46), v. 2015 27 % (12/44), v. 2016 57 % (28/44), v. 2017 vain 3 % (2/64), v. 2018 26 % (12/46), v. 2019 22 % (10/45), v. 2020 16 % (7/45), v. 2021 31 % (9/29), v. 2022 24 % (9/37) ja v. 2023 19 % (4/21).

Pesäpaikoiksi soveltuvia ylivuotisia ruokolauttoja tai lakoontuneita ruokosaarekkeitä oli melko hyvin perinteisellä kolonian paikalla Saunalahden suulla ja sen eteläisessä pohjukassa. Sen sijaan useana vuonna uikkujen suosimalta Kivinokan pohjoisen poukaman edustalta oli merenkäynti pyyhkinyt ruokolautat pois.

Saunalahden kolonian parit olivat rakentaneet toukokuun puoliväliin pesänsä (12), ja haudonta eteni aina kesäkuun alkupäivien vedennousuun saakka. Tuolloin enemmistö Saunalahden parien munapesyeistä huuhtoutui veteen. Vain kaksi paria muni uusintapesyeen, ja niistäkin toinen keskeytyi melko pian. Viisitoista pesinnästä luopunutta aikuista kokoontui Hakalanlahdelle. Poikueita selviytyi vesille seuraavasti: Saunalahti 1, Purolahti 2, Hakalanlahti 2 ja Kyläsaari 1 poikue.

Silkkiuikkujen pesänrakennus eteni v. 2024 alkuun normaalisti. Pesän sijoitukseen sopivia ruokolauttoja tai lakoontuneita ruokosaarekkeita oli hyvin. Saunalahden kolonian parit olivat rakentaneet 13.5. mennessä 14 pesää, mutta pian tämän jälkeen parit kuin myös pesät katosivat nopeasti. 22.5. pesiä oli Saunalahdella jäljellä enää neljä ja 22.5. kaksi. Silkkiuikkujen määrä väheni samassa ajassa neljästäkymmenestä kahteenkymmeneen eli uikuista puolet kaikkosi lahdelta. Merivesi oli samana ajanjaksona matalalla (- 30 - - 40 cm teoreettisen keskivedenkorkeuden alapuolella), joten veteen eivät munat huuhtoutuneet. Saukko sekä minkki kuuluvat Vanhankaupunginlahden nisäkselajistoon, ja molempien on sangen helppoa vieraila uikkujen pesillä.

Vuonna 2023 suurin osa Kivinokan – Saunalahden kolonian pareista (14/21) oli edennyt pesinnässään haudontavaiheeseen 7.5. mennessä. Useana keväänä on enemmistö pesistä ollut valmiina jo toukokuun ensimmäisen viikon lopulla. Viimeisen kolmentoista vuoden aikana (v. 2022 lukuun ottamatta) on valmiiden pesien osuus (emo makuulla) ollut toukokuun puolivälissä n. 70 – 100 % lopullisesta määrästä. Vuonna 2022 myöhäinen jäiden lähtö luultavasti viivästytti pesänrakennuksen aloitusta. Kolonian pesien määrä oli ennen v. 2023 kannan vähentymistä keskimäärin 34. Vuonna 2021 koloniassa valmistui vain yhdeksän pesää ja v. 2023 siis 14, mikä myös oli pienimmästä päästä. Enimmillään pesiä on ollut koloniassa 54 (v. 2017).

Merellisessä ympäristössä vedennousu on aina mahdollinen, samoin kuin korkea aallokko, ja munapesyeitä voi tuhoutua molemmista syistä. Vuonna 2015 äkillinen vedennousu toukokuun puolivälissä tuhosi 34 pesästä kolmea lukuun ottamatta kaikki ja lopulta vain noin puolet pareista pesi. Vuonna 2017 vedennousu yhdessä korkean aallokon kanssa huuhtoi munapesiä veteen touko- kesäkuun vaihteessa. Suurin osa emoista poistui saman tien lahdelta tekemättä uusintapesää. Vuonna 2022 melko korkealle noussut vesi (n. + 20 cm) koetteli puolivalmiita pesiä toukokuun puolivälissä ja pesiä hajosi. Moniko pareista rakensi uuden, ei selvinnyt, sillä uusi ruoko kätki tuolloin osan koloniasta.

Vuonna 2023 ei tuhoisia vedennousuja esiintynyt pesänrakennus- tai haudonta-aikaan. Uikkujen suosimalla Kivinokan edustalla ja Saunalahdella oli ylivuotisia ruokolauttoja pesäalustoiksi melko hyvin. Jäättömien tai vähäjäisten talvien jälkeen (esim. keväänä 2020 ja 2021) ruokolauttoja on ollut niukasti ja pesänrakennuspaikat kolonian edustalla harvassa.

Soidin- ja osin myös pesänrakennusaikaan Vanhankaupunginlahdelta laskemani uikkujen määrä oli v. 2023 n. kaksinkertainen lopullisen parimäärän yksilömäärään verrattuna (26.4. 85 yksilöä). Viikko tämän jälkeen uikkujen määrä oli laskenut lopulliseen (7.5. 45 (21 paria)).

Sekä v. 2021 että v. 2023 keväällä näkyi saukko kolonian edustalla pesänrakennusaikaan useasti. Saukon läsnäolo saattoi karkottaa pesintää harkitsevia pareja lahdelta. Munien kaappaaminen kelluvasta pesästä käynee saukolta sujuvasti. Vuonna 2021 osa pesintää harkinneista pareista poistui ennen muninnan alkua ja mahdollisesti juuri saukon vuoksi.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskipöytä oli v. 2025 1,3 (8/6) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä 1,4 (13/9). Poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä kahteen ja yleisin poikasmäärä oli yksi. Jos v. 2024 poikuelaskennan ulkopuolella havaitut poikueet huomioidaan, eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskipöytä oli 2 (4/2) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä sama 2 (4/2).

Vuonna 2023 eri poikueiden keskipöytä oli 1,8 (7 poikasta/4 poikuetta) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä 1,6 (11/7). Poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä kahteen ja yleisin poikueiden keskipöytä oli kaksi. Vastaavasti v. 2022 eri poikueiden keskipöytä oli 2,0 (18/9) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä 1,7 (25/15). Poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä kolmeen ja yleisin poikasmäärä oli kaksi. Vuonna 2021 eri poikueiden keskipöytä oli 1,9 (17/9), kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä 1,6 (22/14) ja poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä neljään. Vuonna 2020 eri poikueiden keskipöytä oli 2,0 (14/7) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskipöytä 1,9 (23/12). Vastaavat poikuekoot olivat v. 2019 2,2 (20/9) ja 2,1 (38/18), v. 2018 1,5 (18/12) ja 2017 1,4 (25/18). Vuosien 2013 – v. 2025 aineistossa eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskipöytä on 1,8 (279/158).

Varttuneita yli kolmen viikon ikään selvinneitä poikueita havaitsin v. 2025 poikuelaskennoissa 3 ja niissä oli yhteensä 5 poikasta ($5/3 = 1,7$). Vuonna 2024 poikuelaskennan ulkopuolella näin 2 varttunutta poikuetta ja niissä oli yhteensä 4 poikasta ($4/2 = 2,0$). Vuonna 2023 poikuelaskennoissa havaitsin samoin 2 varttunutta poikuetta ja niissä 4 poikasta ($4/2 = 2,0$). Vuonna 2022 oli varttuneita poikueita 4 ja niissä 6 poikasta ($6/4 = 1,5$). Vuonna 2021 oli varttuneita poikueita 2, ja niissä yhteensä 2 poikasta ($2/2 = 1,0$). Vuonna 2020 oli varttuneita poikueita 5, ja niissä yhteensä 9 poikasta ($9/5 = 1,8$). Vastaavasti v. 2019 6 varttunutta poikuetta ja 13 poikasta ($13/6 = 2,2$) sekä v. 2018 7 varttunutta poikuetta, joissa oli yhteensä 11 poikasta ($7/11 = 1,6$). Vuonna 2017 näin 2 varttunutta poikuetta, ja niissä oli yhteensä 2 poikasta ($2/2 = 1,0$). Vastaavat luvut olivat v. 2016 8 varttunutta poikuetta ja 14 poikasta ($14/8 = 1,8$), v. 2015 1 varttunut poikanen ja 1 poikue ($1/1 = 1,0$), v. 2014 3 varttunutta poikuetta ja 5 poikasta ($5/3 = 1,7$) sekä v. 2013 6 varttunutta poikuetta ja 10 poikasta ($10/6 = 1,7$). Vuosina 2013 – v. 2025 varttuneiden poikueiden keskipöytä on ollut 1,7 (75/44).

Silkkiuikun, kuten monen muun Vanhankaupunginlahdella pesivän vesilinnun, suurimmat pesinnän tappiot tulevat haudonta-ajalla. Poikasia katoaa myös silkkiuikkupoikueista, mutta selvästi vähemmän kuin esim. sinisorsalla tai telkällä.

Vuoden 2025 poikuelaskentojen perusteella 16 % ($3/19 = 0,16$) silkkiuikkupareista sai kasvatettua poikueensa turvalliseen, n. neljän viikon ikään. Tämä oli parhaimpia tuloksia viimeisen kolmentoista vuoden jaksolla. Vuonna 2024 pareista sai poikuelaskennan ulkopuolisten havaintojen perusteella 11 % ($2/18$) poikueen turvalliseen ikään. Havaittua suurempi osa silkkiuikkuparien poikueista kuitenkin selvinnee vähintään kolmen – neljän viikon ikään, sillä osa pareista kuljettaa poikueensa pois Vanhankaupunginlahdelta, kun poikaset ovat melko pieniä. Vuosina 2013 – 2023 parit onnistuivat seuraavasti: v. 2013 13 % ($6/45$), v. 2014 10 % ($5/46$), v. 2015 2 % ($1/44$), v. 2016 16 % ($8/49$), v. 2017 3 % ($2/64$), v. 2018 15 % ($7/46$), v. 2019 13 % ($6/45$) ja v. 2020 11 % ($5/44$), v. 2021 7 % ($2/29$), v. 2022 11 % ($4/37$), v. 2023 9 % ($2/21$). Poikastuoton vaihteluväli on ollut 2 - 16 %.

Nokikanan pareista (15) enemmistö pesi Saunalahdella (11/15), samoin kuin v. 2024 (9/12). Erillispesintöjä Purolahden – Hakalanlahden poukamissa ei entiseen tapaan ollut. Perinteisessä nokikanakeskittymässä Pornaistenniemen etulampareella parimäärä on laskenut aiemmasta kuudesta – kahdeksasta parista, ja jäi tänä vuonna kahteen. Loput parit pesivät Pornaistenniemen takalampareella (1) ja Keinumäen edustan lampareella (1).

Pareista kaksi eli 13 % ($2/15$) tuotti poikueen vesille v. 2025.

Onnistumisprosentti on vaihdellut nokikanalla v. 2013 – v. 2025 välillä melkoisesti: 0 – 79 %. Vuonna 2013 emoista onnistui 43 % ($9/21 = 0,49$), v. 2014 jopa 79 % ($31/39 = 0,79$), v. 2015 29 % ($11/38 = 0,29$), v. 2016 32 % ($10/31 = 0,32$), v. 2017 0 %, v. 2018 15 % ($3/20 = 0,15$), v. 2019 69 % ($18/26 = 0,69$), v. 2020 26 % ($9/34 = 0,26$) ja v. 2021 24 % ($6/25 = 0,24$), v. 2022 15 % ($4/27 = 0,15$), v. 2023 55 % ($5/9 = 0,55$) ja v. 2024 8 % ($1/12 = 0,08$).

Nokikanapoikueet tulevat yleensä hyvin havaituiksi, ei vähiten lajin näkyvän reviirikäyttäytymisen kuin myös poikueiden kuuluvan kerjuuääntelyn vuoksi. Tässä suhteessa arviot pesinnän onnistumisesta ovat luotettavammalla tasolla kuin esimerkiksi piilottelevammalla sinisorsalla. Useana vuonna poikueita on näkynyt myös poikuelaskentojen ulkopuolisissa laskennoissa.

Vuonna 2025 näin poikuelaskennoissa kaksi poikuetta ja keskimääräinen poikuekoko oli 1,5 ($3/2$). Ensimmäiset ja ainoat poikueet näin 24.6. Saunalahden eteläisessä pohjukassa: 1 alle viikon ikäinen poikanen ja 2 yli kolmen, mutta alle neljän viikon ikäistä poikasta (kuoriutumisen n. 1.6.). poikuelaskentojen ulkopuolisina päivinä ei uusia poikueita näkynyt. 15.8. näin Saunalahdella 2 nuorta ja

Purolahdella 3 nuorta lintua, joista myös Purolahden linnut saattoivat olla Vanhankaupunginlahdella varttuneita.

Vuonna 2024 näin poikuelaskennoissa vain yhden poikueen, ja siinä oli yksi poikanen. Keskimääräinen poikuekoko oli siis 1,0. Jos poikuelaskentojen ulkopuolisten käyntien poikuehavainnot lasketaan mukaan, näin yhteensä kaksi poikuetta ja 7 (1 + 6) poikasta, jolloin keskimääräinen poikuekoko olisi 3,5 (7/2). Vuonna 2023 keskimääräinen poikuekoko oli 2,0 (10/5) eikä poikuelaskentojen ulkopuolella näkynyt muita poikueita.

Vuonna 2022 poikuelaskennassa ja sen ulkopuolisilla retkillä eri poikueiksi tulkittuja poikueita näkyi yhteensä 7 ja poikasia 21. Nämä havainnot huomioon ottaen keskimääräinen poikuekoko oli kaikkien havaintojen perusteella 3,0 (21/7) ja pareista 26 % (7/27) onnistui tuottamaan poikueen. Samoin v. 2021 havaitsin poikuelaskentojen ulkopuolella poikueita. Nämä mukaan lukien poikueita oli lahdella vähintään 9 ja poikasia 30. Tällöin keskimääräiseksi poikuekooksi tuli 3,3 (30/9) ja pareista 36 % (9/25) onnistui tuottamaan poikueen. Samoin v. 2020 havaitsin poikuelaskentojen ulkopuolella kaksi poikuetta lisää, joten pesintä onnistui myös tuolloin hieman paremmin kuin poikuelaskennat antoivat olettaa ($11/34 = 0,32$).

Vuosien välinen vertailu tapahtuu kuitenkin poikuelaskentojen pohjalta.

Vuosina, jolloin poikueita on havaittu enemmän kuin yksi tai kaksi, on poikuekoko vaihdellut poikuelaskentojen perusteella seuraavasti: v. 2014 2,4 (34/14), v. 2015 1,4 (15/11), v. 2016 1,8 (18/10), v. 2019 2,5 (38/15), v. 2020 2,3 (21/9), v. 2021 2,5 (15/6), v. 2022 2,5 (10/4) ja v. 2023 2,0 (10/5).

Poikueiden suurimmat poikasmäärät vaihtelivat v. 2023 yhdestä neljään. Ennen poikuelaskentoja (30.5.) havaitsin Pornaistenniemen etulampareella vasta kuoriutuneen poikueen, jossa oli 6 poikasta. Poikuelaskennoissa tämän poikueen koko oli pudonnut ensin neljään (26.6.) ja sitten kolmeen (16.7.)

Varttuneita poikueita näin v. 2025 2 ja niissä oli yhteensä 3 poikasta ($3/2 = 1,5$). Vuonna 2024 näin vain yhden varttuneen poikasen ja siinä oli yksi poikanen ($1/1 = 1,0$). Tästä poikuelaskennassa havaitusta poikueesta oli ensimmäinen havainto jo ennen poikuelaskentoja 17.6, ja silloin 3 vähän alle kolmen viikon ikäistä poikasta. Samassa paikassa oli kuitenkin 30.7 4 nuorta. Tämä huomioon ottaen varttuneiden poikueiden keskikooksi tulisi 4.

Vuonna 2023 oli varttuneita poikueita 4 ja niissä oli yhteensä 8 poikasta ($8/4 = 2,0$). Vastaavasti v. 2022 näin poikuelaskennoissa 2 poikuetta ja niissä oli yhteensä 2 poikasta ($2/2 = 1,0$). Varttuneita poikueita oli tuona vuonna kuitenkin poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa yhteensä 4 ja niissä oli yhteensä 10 poikasta ($10/4 = 2,5$). Vuonna 2021 näin poikuelaskennoissa 4 varttunutta poikuetta ja niissä yhteensä 11 poikasta ($11/4 = 2,8$), mutta yhdessä poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa poikueita oli 8 ja niissä 22 poikasta ($22/8 = 2,8$).

Pareista sai v. 2025 13 % (2/15) kasvatettua poikueensa varttuneeseen ikään, mikä oli keskiverto tulos v. 2013 – v. 2025 jaksolla.

Aiempien vuosien vastaavat osuudet olivat poikuelaskentojen perusteella v. 2013 10 % (2/21), v. 2014 35 % (14/39), v. 2015 16 % (6/38), v. 2016 26 % (8/31), v. 2017 0 % (ei poikuehavaintoja edes poikuelaskentojen ulkopuolella), v. 2018 5 % (1/20), v. 2019 35 % (9/26), v. 2020 12 % (4/34) ja v. 2021 16 % (4/25 (poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa 32 % (8/25), v. 2022 7 % (2/27 (poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa 15 % (4/27)), v. 2023 44 % (4/9) ja v. 2024 11 % (1/12).

Vuosina, jolloin kuoriutuneiden poikueiden määrä on ollut suuri, myös varttuneita poikueita on näkynyt poikuelaskennoissa eniten (v. 2014, v. 2016 ja v. 2019), poikkeuksena vain v. 2013. Vuonna 2016 suhteellisesti suurin osa kuoriutuneista poikueista selvisi turvalliseen ikään.

Nokikanan pesät ovat tukevampia ja korkeampia kuin silkkiuikun, mutta vedennousu yhdessä kovan aallokon kanssa touko- kesäkuun vaihteessa saattaa tuhota munapesiä juuri ennen kuoriutumisvaihetta. Niissä oloissa ovat eniten vaarassa avoveden äärelle, kuten Kivinokan pohjoisen poukaman ja Saunalahden länsireunan edustalle rakennetut pesät. Tänä vuonna vedenpinta nousi kesäkuun alkupäivinä, joka on saattanut tuhota joitain nokikanan munapesyeitä. Sen sijaan vuoden 2017 täydellisen epäonnistumisen pääsyyinä voi pitää voimakkaita tuulia ja korkeaa vettä. Vuonna 2018 pesintöjä tuhoutui Pornaistenniemen lampareelle pesiytyneen minkin toimesta.

Myös tällä pesimäkaudella sekä v. 2021, v. 2022, v. 2023 ja v. 2024 asusteli minkki samaisella lampareella. Vuoden 2023 huhtikuussa siellä havaittiin myös saukko ja v. 2024 juhannuksen aikoihin kaksi saukkoa kisailemassa. Vuosien 2021 – 2024 keväänä reviireille asettumisen aikaan lampareella kiisteli viidestä kuuteen nokikanaparia, mutta pesimään jäi lopulta vain yksi tai kaksi paria. Vuoden 2025 keväällä lampareella oli enimmillään vain kolme paria, joista yksi poistui ennen pesinnän alkua. Parien poistumisen pontimena on mitä todennäköisimmin ollut minkki ja kolmena viime vuotena myös saukko.

Vuoden 2019 huhtikuussa lampareelta saatiin loukutettua minkkinaaras juuri ennen nokikanan munintojen alkua ja pesintätulos parani. Vuonna 2016 kymmenestä Vanhankaupunginlahdella havaitsemastani poikueesta peräti kahdeksan oli Pornaistenniemen – Keinumäen lamparealueella ja vain kaksi muualla lahdella.

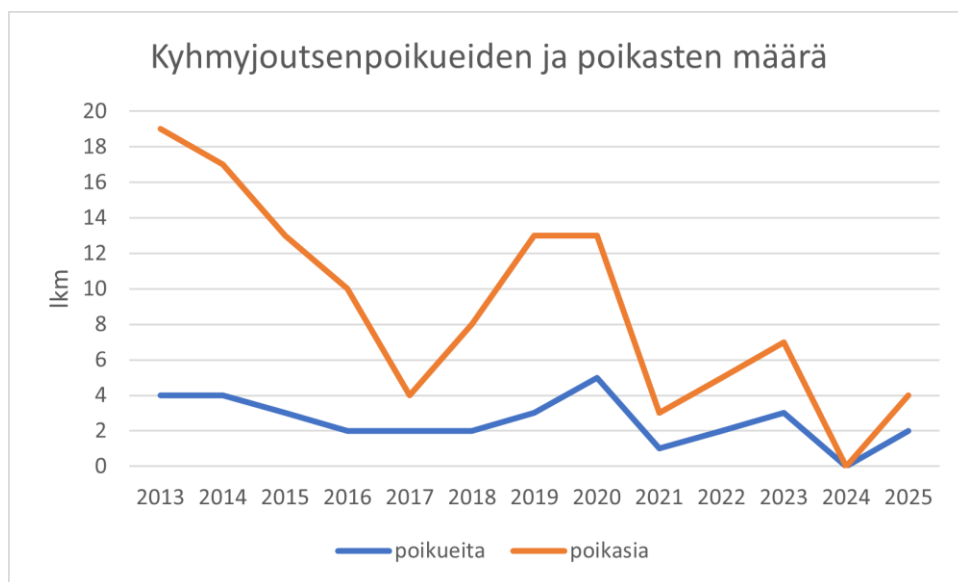
Vuosien 2022 – 2025 kuudestatoista onnistuneesta pesinnästä yhdeksän on ollut Saunalahdella ja kolme Pornaistenniemen etulampareella. Loput Purolahdella (2), Hakalanlahdella (1) ja Keinumäen edustan lampareella (1).

Vuonna 2022 näin Kivinokan pohjoisessa poukamassa, varhain 24.5. aamulla, ketun noutavan ensin yhden ja heti perään toisen, luultavimmin nokikanan munan läheltä vesirajaa.

Kyhmyjoutsenia pesi kolme paria, ja poikueita kuoriutui kaksi. Poikueet näyttäytyivät 13.8. Purolahdella (4 n. viiden - kuuden viikon ikäistä poikasta) ja Kivinokan pohjoisrannassa (2 n. viiden - kuuden viikon ikäistä poikasta). Poikueet olivat kuoriutuneet melko myöhään, heinäkuun alkupäivinä. Molemmista poikueista yksi poikanen menehtyi 1.10. mennessä.

Vuonna 2024 lajin pesintä epäonnistui täysin, mikä oli ensimmäinen kerta v. 2013 alkaneella tarkastelujaksolla. 19.5. oli Leposaaren luodolla seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä neljän munan pesä (Eero Haapanen), ja 24.6. ui Leposaaren vierellä luultavasti tästä pesästä kuoriutuneet neljä korkeintaan viikon ikäistä poikasta emoineen. Tämä perhe näyttäytyi syys - lokakuussa myös seuranta-alueella.

Kyhmyjoutsenten parimäärä on laskussa Vanhankaupunginlahdella ja viimeisenä neljänä vuonna myös poikasten yhteismäärä on ollut vähäinen (Kuvaaja 14, s. 59).



Kuvaaja 15. Kyhmyjoutsenpoikueiden ja poikasten määrä v. 2013 – v. 2025

Vuonna 2023 viidestä kyhmyjoutsenparista kolme tuotti poikueen (4, 1 ja 2 poikasta). Saunalahdella ruokaili 26.6. kolme vähän yli viikon ikäistä poikasta emojensa seurassa ja samassa paikassa luultavasti sama poikue 6.7., mutta tuolloin poikueessa olikin neljä poikasta (vähän yli kahden viikon ikäisiä). On tavallista, että ruoikon reunassa ruokailevan joutsenperheen jäsenistä joku jää kasvillisuuden taa piiloon. Tästä perheestä oli 16.7. jäljellä enää kaksi poikasta (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Nämä kaksi varttuivat lahdella lentokykyisiksi. Arabianrannassa ui 26.6. yksi alle viikon ikäinen poikanen emoineen ja uudelleen 6.7. sekä läpi kesän eri puolilla lahtea. Kolmannen poikueen näin Purolahdella 16.7., ja siinä kaksi kolmen

viikon ikäistä poikasta. Myös tämä poikue viihtyi yli kesän sekä syksyn eri puolilla lahtea. Viidestä pesästä kolme oli Kuusiluodon – Kokkoluodon alueella, yksi Purolahdella ja yksi Kivinokan pohjoisen poukaman edustalla.

Vuonna 2022 neljästä kyhmyjoutsenparista kaksi sai poikueen (2 ja 3 poikasta). Lammassaaren rannassa ruokaili juhannuksen aikaan (22.6.) kaksi alle viikon ikäistä poikasta emojensa kera. Perhe siirtyi Ryönälahdelle, millä suunnalla poikue varttui nuoruusikään. Saunalahdelle ilmaantui 12.7. kolme vajaan kahden viikon ikäistä poikasta, joista parin viikon kuluttua (25.7.) oli jäljellä vain yksi. Tämä poikanen varttui nuoruusikään Saunalahden suunnalla. Neljästä pesästä kolme oli Purolahden – Ryönälahden alueella ja yksi Kuusiluodon koillisrannalla.

Vuonna 2021 seitsemästä kyhmyjoutsenparista vain yksi sai poikueen (3 poikasta). Ryönälahdella pesineen parin poikue kuoriutui kesäkuun viime päivinä. Poikueesta oli 19.7. jäljellä enää 1. Kyhmyjoutsenperhe liikkui heinäkuusta aina loka-marraskuun vaihteeseen Ryönälahden - Purolahden alueella. Koko lahden ainoa kyhmyjoutsenen poikanen oli saavuttanut lentokyvyn marraskuun 1. päivänä, jolloin nuori lintu lensi emojensa kera Pornaistenniemen etulampareelle. Siivilleen poikanen pääsi siis n. neljän kuukauden kuluttua kuoriutumisesta. Seitsemästä pesästä oli Ryönälahdella kolme, Purolahdella kaksi, Saunalahdella yksi ja Kuusiluodon koillisreunassa yksi.

Vuonna 2020 seitsemän kyhmyjoutsenparia tuotti viisi poikuetta (2, 2, 2, 3 ja 4 poikasta). Ensimmäinen, havaintohetkellä 23.6. n. kahden viikon ikäinen kolmen poikasen poikue, oli kuoriutunut 10.6. aikoihin. Kahden poikasen poikueista havaitsin kaksi vasta n. 4 viikon ikäisinä, ja poikasia onkin voinut olla kuoriutumisaikaan enemmän. Toinen näistä poikueista oli kuoriutunut melko myöhään, heinäkuun ensimmäisellä viikolla. Kahden Saunalahdelle asettuneen parin pesintä keskeytyi parin viikon kuluttua haudonnan aloituksesta, ja syynä saattoi olla samalla lampareella pesinyt laulujoutsen.

Vuonna 2013 havaitsin neljä poikuetta (3, 4, 6 ja 6 (joista 3 valkoista)) poikasta, v. 2014 neljä (1, 4, 6 ja 6 (joista 1 valkoinen) poikasta), v. 2015 kolme (7, 4 ja 2 poikasta), v. 2016 kaksi (4 ja 6 poikasta), v. 2017 kaksi (2 ja 2 poikasta), v. 2018 kaksi (3 ja 5 poikasta) ja v. 2019 kolme (2, 5 ja 6 poikasta).

Kuoriutuneiden poikueiden määrä on vaihdellut v. 2013 – v. 2025 vähintään yhdestä enintään viiteen. Poikueen poikasmäärä on ollut vähimmillään yksi ja enimmillään seitsemän.

Keskimääräinen poikuekoko on vaihdellut v. 2013 – v. 2025 vähintään kahdesta enintään viiteen: v. 2016 keskimääräinen poikuekoko, 5,0 (10/2), oli tarkastelujakson suurin. Vuonna 2013 poikueissa oli keskimäärin 4,75 (19/4), v. 2014 4,25 (17/4), v. 2015 4,3 (13/3), v. 2016 5,0 (10/2), v. 2017 2,0 (4/2), v. 2018 4 (8/2), v. 2019 4,3 (13/3), v. 2020 2,6 (13/5), v. 2021 3 (3/1), v. 2022 2,5 (5/2), v. 2023 2,3 (7/3), v. 2024 0 (0/4) ja v. 2025 2,0 (6/2). Keskimääräinen poikuekoko on ollut 2020-luvulla selvästi pienempi kuin edellisellä vuosikymmenellä.

Poikasia on voinut kuolla jo ennen kuin poikueet on ensimmäisen kerran havaittu. Pääsääntöisesti ne ovat olleet vajaan viikon tai korkeintaan kahden viikon ikäisiä ensimmäisellä havaintohetkellä. Osa pienistä poikueista saattaa olla munapesyeen menettämisen jälkeen munittuja uusintapesyeitä, joissa munaluku on pienempi tai sitten pesintä voi olla parin ensimmäinen. Ankarien talvien jälkeen munaluku jää yleensä pienemmäksi kuin leutojen.

Uusintapesyeen munimiseen vierähtää helposti pari – kolme viikkoa. Toisaalta nuorelta parilta voi pesäpaikan eli vapaan ruoikonreunan löytämiseen mennä joutsenten jo sangen tiheään asuttamalla lahdella aikaa. Nämä lienevät syitä, miksi joka vuosi yksi tai kaksi pesyettä ilmaantuu Vanhankaupunginlahden vesille vasta heinäkuun alussa. Yleensä kyhmyjoutsenpoikueet kuoriutuvat lahdella kesäkuun puolivälin - juhannuksen vaiheilla. Koska kyhmyjoutsenen poikaset saavuttavat lentokyvyn vähän yli neljän kuukauden ikäisinä, kuoriutumisen viivästyminen yli heinäkuun puolivälin asettaisi ne vaaraan jäädä varhaisen talven sattuessa jäiden saartamiksi. Vuoden 2021 syksynä Vanhankaupunginlahden itäiset osat jäätivätkin 27. marraskuuta, v. 2022 28. marraskuuta ja v. 2023 jo 17.11.

Pareista onnistui v. 2025 pesinnässään eli sai poikueen vesille 67 % ($2/3 = 0,67$). Vuonna 2013 pareista onnistui 67 % ($4/6 = 0,67$), v. 2014 57 % ($4/7 = 0,57$), v. 2015 50 % ($3/6 = 0,50$), v. 2016 25 % ($2/8 = 0,25$), v. 2017 40 % ($2/5 = 0,40$), v. 2018 29 % ($2/7 = 0,29$), v. 2019 33 % ($3/9 = 0,33$), v. 2020 71 % ($5/7 = 0,71$) v. 2021 14 % ($1/7 = 0,14$), v. 2022 50 % ($2/4 = 0,50$), v. 2023 60 % ($3/5$) ja v. 2024 0 % ($0/2$).

Vanhankaupunginlahdella pesivien laulujoutsenparien (v. 2014 – v. 2019 yksi, v. 2020 – v. 2022 kaksi, v. 2023 yksi ja v. 2024 – v. 2025 kaksi) koiraiden käytös on ollut kiivasta niin kyhmyjoutsenia kuin myös meri- ja kanadanhanhia kohtaan. Kyhmyjoutsenten pesät sijoittuvat nykyisin mahdollisimman etäälle laulujoutsenten pesä- ja ruokailupaikoista.

Laulujoutsenet ovat vuosittain häätäneet muutamia jo pesimään asettuneita kyhmyjoutsenia pesäpaikaltaan. Pois ajetuista pareista osa ei ole aloittanut uutta pesintää haudonnan keskeydyttyä, ainakaan seuranta-alueella. Esimerkiksi vuoden 2021 toukokuun 22. päivänä laulujoutsenpari ajoi hautovan kyhmyjoutsenen Purolahden pesältä. Laulujoutsenet asettuivat lepäämään kaapatulle pesäkummulle, jonka painaumassa kyhmyjoutsen hetki sitten oli hautonut munapesyettään. Laulujoutsenpari ei kuitenkaan ollut kumpikaan lahdella pesivistä ja ne poistuivat joidenkin päivien kuluttua paikalta. Kyhmyjoutsenparia se ei auttanut, eivätkä ne tapauksen jälkeen palanneet pesälleen.

Kyhmyjoutsen voi tehdä uusintapesyeen, jos tuho tapahtuu pesinnän varhaisessa vaiheessa. Keväällä 2023 kyhmyjoutsen hautoi Purolahdella Möylän kallion edustan poukamassa 10.5. saakka. Pari hylkäsi pesänsä tuntemattomasta syystä, mutta kokoili pian tämän jälkeen uuden pesän n. 400 m päähän, Klobbenin kaakkoispuolen ruoikon reunaan. 22.5. pesässä jo haudottiin.

Laulujoutsen pesi ensimmäisen kerran Vanhankaupunginlahdella v. 2014. Vuonna 2020 pareja oli ensimmäistä kertaa kaksi: toinen Pornaistenniemessä ja toinen Saunalahdella. Samoilla paikoilla pesittiin myös v. 2021 ja v. 2022. Vuoden 2023 keväällä pesintöjä käynnistyi vain yksi, Pornaistenniemessä. Vuonna 2024 – v. 2025 pareja on pesinyt taas kaksi, toinen Pornaistenniemessä ja toinen Purolahdella. Lahdella oleili läpi pesimäkauden pesimätön pari, joten parimäärä saattaa lähivuosina nousta kolmeen.

Ensimmäisenä pesimävuonna pari valtasi vanhan kyhmyjoutsenen pesän Klobbenin kannaksen länsireunassa. Vuodesta 2015 alkaen sama pari on pesinyt Pornaistenniemen takalampareella, ja myös siellä alkujaan kyhmyjoutsenen kokoamalla ruokokummulla. Vuonna 2020 pari jätti tuon kummun, mutta sama lampare säilyi pesimäpaikkana. Tyhjäksi jääneeseen pesään asettui v. 2020 harmaahaikara.

Vuoden 2025 kahdesta parista molemmat saivat poikueen vesille. Purolahden vastakuoriutunut viiden poikasen poikue näkyi 22.5. Samana päivänä pesässä lepäsi näiden lisäksi yksi kuollut poikanen. Kaikki viisi poikasta olivat hengissä vielä 11.6., mutta 14.6. enää neljä. Nämä neljä varttuivat lentokykyisiksi. Ensimmäisen kerran kolme poikueen poikasista näkyi lentämässä 29.8. (99 vrk kuoriutumisesta).

Pornaistenniemen parin poikueessa oli 2.6 kaksi alle viikon ikäistä poikasta. Parin nähtiin vuorokautta tai kahta aiemmin kuljettavan myöhään illalla viittä poikasta Pornaistenniemestä Lammassaaren hoitoniityn yli Hakalanlahdelle. Korpit nappasivat ylityksen aikana ainakin kaksi pientä poikasta. Vielä 18.6. molemmat poikaset olivat elossa, mutta 23.6. enää yksi. Jäljelle jäänyt poikanen varttui lentokykyiseksi.

Vuonna 2024 yhtään laulujoutsenpoikuetta ei uinut näkösalille. Purolahden parin pesällä haudottiin vielä 24.5., mutta 27.5. pesintä oli keskeytynyt. Pornaistenniemen lampareiden pesälle ei ole näköyhteyttä. Aiempina vuosina pari on uittanut pienet poikaset Pornaistenniemen etulampareelle näkösalille ja poikasten kasvettua Purolahdelle tai Hakalanniemen edustalle. Molemmat parit jäivät pesinnän jälkeen lahdeksi.

Vuonna 2023 poikue kuoriutui toukokuun lopulla: Pornaistenniemen etulampareelle (piilokojulampare) 29.5. uineessa poikueessa oli kuusi poikasta. 10.6. poikasista oli jäljellä kolme (P. Montonen). Nämä kolme poikasta selvisivät lentokykyisiksi. Lentokykyisiä ne olivat viimeistään lokakuun alkupäivinä, n. 17 – 18 viikkoa kuoriutumisesta (n. 120 vrk).

Perhe oleili Pornaistenniemen lampareilla aina elokuun loppupuolelle, jolloin se siirtyi Hakalanlahden ja Purolahden rantavesille (21.8. hav. T. Sulander). Siitä lähtien joutsenet ruokailivat erityisesti Purolahden hoitoniityn vesirajan läheisyydessä ja lokakuun alusta alkaen myös Etu-Viikin puiduilla viljapelloilla.

Vuonna 2022 Pornaistenniemen parin poikue kuoriutui kesäkuun alkupäivinä. Ensimmäisen kerran viiden poikasen poikue nähtiin 5.6. Pornaistenniemen etulampareella (P. Lankila) ja seuraavan kerran 7.6., jolloin poikaset olivat vähän alle viikon ikäisiä (T. Sulander). 10.6. poikue oli siirtynyt emoineen Purolahdelle. Viikon kuluttua (17.6.) poikueesta oli jäljellä neljä (D. Assmann) ja 22.6. enää kaksi. Nämä

varttuivat Purolahdella ainakin 15.7. saakka. Tämän jälkeen laulujoutsenperhe siirtyi näkymättömiin Pornaistenniemen lampareille. Elokuun loppuun tultaessa poikue oli pienentynyt yhteen. 19.9. nuori lintu ruokaili emon seurassa Purolahden hoitoniityllä. Kuoriutumisesta lentokykyisyyteen kului n. 16 viikkoa (n. 110 vrk).

Vuonna 2021 Pornaistenniemen pari menetti usean vuoden onnistumisten jälkeen poikueensa kokonaisuudessaan. Ensihavainto noin viikon ikäisestä viiden poikasen poikueesta tehtiin 3.6. Keinumäen ja Hakalanlahden välisen niityn kaakkoisreunassa (T. Sulander). Perhe oli pyrkimässä niityltä Hakalanlahdelle. Toinen emoista pääsi lahdele, mutta toinen jäi hetkeksi jumiin karjatien verkkoaitaan. Emo vapautettiin Pelastuslaitoksen eläinpelastuksen ja Sulanderin yhteistyöllä ja joutsenet pääsivät taas yhteen. Perhe näkyi kokonaisuudessaan Hakalanlahdella saman päivän iltana, mutta 4.6. poikueen huomattiin huppenneen kolmeen. Perhe oleili tässä koostumuksessa Hakalanlahden pohjoisosassa ja Purolahden hoitoniityn tuntumassa aina n. 20.6. saakka. Tuolloin kettu vei ainakin yhden poikasista (P. Montonen)) ja 22.6 alkaen oli poikueesta jäljellä enää yksi. Viimeinenkin poikanen hävisi heinäkuun toisella viikolla: 10.7. poikanen nähtiin emojen seurassa (O. Häärä), mutta ei enää 11.7. jälkeen.

Ensimmäisestä pesintävuodesta 2014 aina vuoteen 2017 parin poikue tuhoutui tuntemattomasta syystä ensimmäisen viikon aikana. Poikaset vain katosivat, ilman että kukaan näki miksi. Petoeläimillä, etenkin ketulla, saattaa olla iso osuus Vanhankaupunginlahden laulujoutsenparien poikastappioissa.

Viides vuosi toden sanoi, minkä jälkeen v. 2018 – v. 2020, v. 2022 ja v. 2025 ainakin yksi poikanen selvinnyt lentokykyiseksi: v. 2018 alkujaan neljän poikasen poikueesta selvisi kaksi, v. 2019 kuuden poikasen poikasesta neljä, v. 2020 neljän poikasen poikueesta kolme ja v. 2022 viiden poikasen poikueesta yksi. Vuonna 2014 poikasia kuoriutui 4, v. 2015 3, v. 2016 5, v. 2017 4. Tämä pari on kahdentoista vuoden pesimähistoriansa aikana saanut yhtenätoista keväänä vesille ainakin 51 poikasta (4, 3, 5, 4, 4, 6, 4, 5, 5, 6, 0, 5), joista 14 (27 %) on selvinnyt lentokykyisiksi.

Pornaistenniemen parin poikueet ovat vuosina v. 2014 – v. 2023 ja v. 2025 kuoriutuneet seuraavasti: 17.6., 30.5., 27.5., 23.5., 3.6., 27.5., 18.5., 26.5., 3.6., 29.5. ja n. 27.5. Vaihtelu varhaisimman kuoriutumisen (18.5.) ja myöhäisimmän (17.6.) välillä on 30 vrk! Myöhäisin kuoriutumisajankohta oli parin ensipesintä ja aikaisin jäättömän talven 2019/2020 ja sitä seuranneen lämpimän maaliskuisen – huhtikuun siivittämä (laulujoutsenpari vietti koko talven lahdele). Vuonna 2023 lahti vapautui jäistä 12.4., v. 2024 10.4. ja v. 2025 19.3.

Pornaistenniemen laulujoutsenparin poikue kuoriutui v. 2017 asti joka vuosi aiemmin: v. 2014 17.6., v. 2015 30.5., v. 2016 27.5., v. 2017 23.5. Vuonna 2018 vastakuoriutunut poikue nähtiin 3.6. ja v. 2019 27.5. Vuoden 2018 myöhäinen jäidenlähtö (18.4.) saattoi viivästyttää haudonnan alkua ja pienet poikaset havaittiin vasta kesäkuun ensimmäisellä viikolla, samoin kuin v. 2022 (jäidenlähtö 23.4.). Jäät lähtivät v.

2014 26.3., v. 2015 21.3., v. 2016 6.4., v. 2017 6.4., v. 2019 7.4. ja v. 2021 6.4. Jäiden lähdön aikaisuus näyttäisi aikaistaneen ja myöhäisyys myöhentäneen laulujoutsenparin pesinnän aloitusta ensimmäisten harjoitteluvuosien jälkeen.

Purolahdella v. 2024 pesintää yrittänyt ja v. 2025 pesinnässä onnistunut pari on mahdollisesti alkujaan Saunalahdella pesimähistoriansa aloittanut pari. Vuonna 2023 pari ei aloittanut pesintää, vaikka oleskeli lahdella keväästä alkaen, alkuun Saunalahdella ja loppukeväästä Purolahdella. Pari näkyi myös ruoikon reunan pesäkummulla Kivinokan lavan lampareella, mutta jostain syystä varsinainen pesintä ei alkanut. Saunalahden vesillä liikkui säännöllisesti saukko, joka saattoi estää parin pesintäaikoja.

Vuonna 2022 parin pesintä epäonnistui Saunalahdella. Itälampareen pesässä hautoi emo vielä 16.5., mutta 19.5. pesä oli tyhjä ja sotkettu (E. Haapanen). Pesä tuhoutui mahdollisesti jonkin pedon (kettu) toimesta.

Sama pari sai v. 2021 kolme poikasta ja ne nähtiin ensimmäisen kerran 3.7. Poikaset olivat tuolloin jo noin kolmen viikon ikäisiä (kuoriutumisen kesäkuun toisella viikolla). Joutsenperhe oleili Saunalahdella aina elokuun puoleenväliin, jonka jälkeen ne siirtyivät Hakalanlahden pohjoisreunan ja Purolahden pohjukan väliselle alueelle, missä toinen laulujoutsenpari (Pornaistenniemiellä pesinyt pari) oli jo menettänyt poikasensa. Saunalahden parin poikaset olivat tuolloin varttuneet jo n. yhdeksänviikkoisiksi. Poikue säilyi samansuuruisena syyskuun toisen viikon alkuun, (7.9.), minkä jälkeen poikasia oli enää kaksi. Lokakuun kolmannella viikolla poikasista toinen katosi. 21.10. alkaen nähtiin vain yksi. Ainokainen saavutti lentokyvyn pian tämän jälkeen.

Vuonna 2020 Saunalahdella tuolloin ensimmäistä kertaa pesineen parin 5 vastakuoriutunutta poikasta nähtiin kesäkuun alkupäivinä (M. Soini). Kaksi poikasta hävisi tästä poikueesta 23.6. mennessä ja vielä yksi 13.7. mennessä. Elokuun lopulla ei poikueesta ollut enää yhtään jäljellä.

Saunalahden – Purolahden pari on kuuden vuoden pesimähistoriansa aikana tuottanut vesille 13 poikasta (5, 3, 0, 0, 0, 5), joista 5 (38 %) on selvinnyt lentokykyisiksi.

Kanadanhanhi pesi v. 2014 Vanhankaupunginlahdella ensimmäistä kertaa ja heti kahden parin voimin (Kokkoluoto ja Klobben). Vuonna 2015 parimäärä tuplaantui (Klobben 2 paria, Kokkoluoto 1 pari ja Lemmenlehto/Lammassaaren hoitoniitty 1 pari). Vuonna 2016 kolme paria aloitti haudonnan (Klobben, Kokkoluoto ja Lemmenlehto/Lammassaaren hoitoniitty) ja näistä kaksi sai poikueen vesille (Lemmenlehdon parin haudonta keskeytyi viikon jälkeen). Vuonna 2017 havaitsin vain yhden pesän (Kokkoluoto), mutta on hyvin mahdollista, että jokin hautoja jäi huomaamatta. Yllätys oli, kun v. 2018 parimäärä moninkertaistui: hautovia lintuja löytyi peräti kahdeksan (Lammassaaren hoitoniitty 6 (vanha osa 5, pitkosten viereinen niitty 1), Klobben 1, Kokkoluoto 1). Uusille pareille näytti löytyvän tilaa Lammassaaren hoitoniityltä, mistä

ne oli myös helppo laskea. Vuonna 2019 parimäärä säilyi kahdeksassa, mutta hautojien määrä Lammassaaren hoitoniityllä väheni yhteen (niityn vanha osa). Hautojia oli muualla seuraavasti: Pornaistenniemen etulampare, Kokkoluoto, Kokkoluodon luoteisreunan ruoikko, Kuusiluodon länsireuna, Purolahti, Saunalahden länsireuna, Klobben.

Vuonna 2020 oli pesiviä pareja kuusi: Saunalahdella, Klobbenilla, Pornaistenniemen etulampareella, Keinumäen edustan lampareella, Kokkoluodolla ja Arabianrannan edustalla. Lisäksi seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä Varjosaassa pesi kaksi paria.

Vuonna 2021 kanadanhanhia pesi kahdeksan paria: Pornaistenniemen etulampareella (2), Kokkoluodon ja Kuusiluodon alueella (4), Klobbenilla (1) ja Saunalahdella (1).

Vuonna 2022 pareja oli seitsemän.

Kokkoluodolla tai sen viereisessä poukamassa kanadanhanhet ovat pesineet yhdeksänä vuonna ja Klobbenilla seitsemänä. Vähitellen, parimäärän kasvaessa, pesimäpaikoiksi on valittu muitakin kuin saaria. Nykyisellään kanadanhanhia pesii harvakseltaan koko seuranta-alueella, mutta tiheimmin avovesialueen ruoikoiden reunoilla Kokkoluodon läheisyydessä sekä Pornaistenniemen – Keinumäen lampareilla. Uudeksi pesän paikaksi valikoitui v. 2022 Viikin vanhan puhdistamon altaiden välinen kannas.

Vuonna 2023 parimäärä kasvoi kymmeneen. Pesimäpaikkoja olivat Pornaistenniemen etulampare, Saunalahti, Kivinokan länsiosa, Kuusiluoto/Kokkoluoto, Viikin vanha puhdistamo, Lammassaaren hoitoniitty, Viikinojan altaat (uusi pesimäpaikka), Hakalanlahti, Klobben ja Arabianranta. Näistä pesähavaintoja oli viisi ja reviirihavaintoja viisi.

Vuonna 2024 pareja pesi kahdeksan, ja uudeksi pesimäpaikaksi tuli hulevesialtaat. Pesimäpaikoista selvisi seitsemän: Viikin vanha puhdistamo (pesä), Lammassaaren hoitoniitty (pesä), Viikinojan altaat (pesä), Hulevesialtaat (pesä), Pornaistenniemen etulampare (reviiri), Arabianranta 1 (reviiri), Purolahti (reviiri). Lisäksi yhden parin tulkitsin poikuehavainnon perusteella.

Vuonna 2025 pesiviä pareja oli kahdeksan, uusina pesimäpaikkoina Hakalanlahdelle (pesä) ja Purolahdelle (pesä) ankkuroidut pesimälautat ja Kumpulanpuron lampi Arabianrannassa (pesä), Muita pesimäpaikkoja olivat Pornaistenniemen ranta (reviiri), Pornaistenniemen etulampareella (2 reviiriä), Kivinokan pohjoisrannassa (reviiri) ja Kivinokan länsikärjessä (pesä).

Kanadanhanhen pesinnät ovat onnistuneet erinomaisesti (Kuvaaja 16, s. 67). Neljänä vuonna kahdestatoista kaikki parit ovat saaneet poikueen vesille ja viitenä yhtä vaille kaikki.

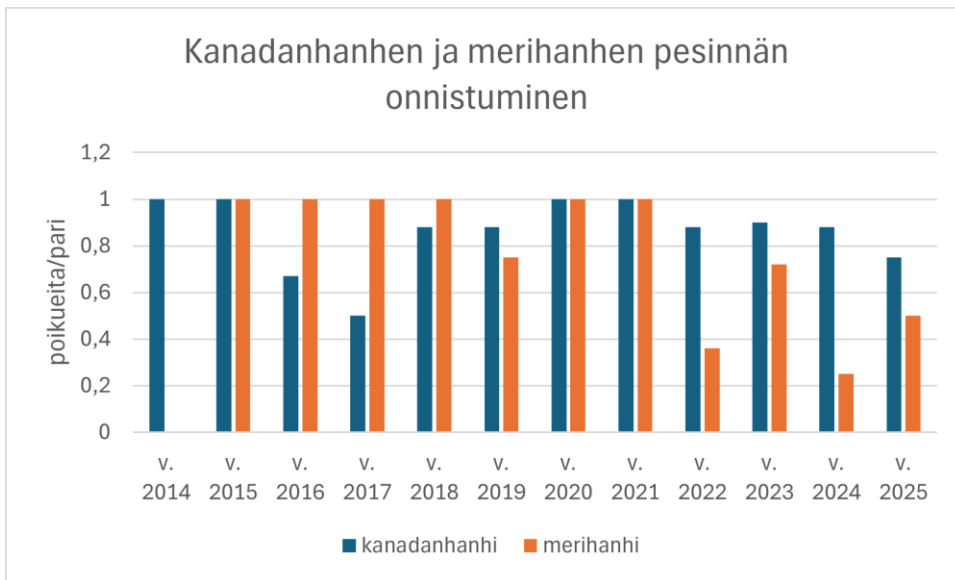
Vuonna 2025 tapasin vähintään kuusi poikuetta. Ensimmäiset kaksi poikuetta havaitsin 12.5.: Kivinokan länsikärjessä ruokaili 3 muutaman vuorokauden ikäistä poikasta ja Arabianrannan eteläosassa samoin 3 muutaman vuorokauden ikäistä poikasta. 27.5. Arabianrannassa oli yhteen parveen kokoontunut emojensa seurassa kolme poikuetta (1, 3, 4), kaikki noin kahden viikon ikäisiä. Näistä ainakin yksi poikue oli uusi.

Kaksi uutta poikuetta ruokaili 4.6. Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa, joista toisessa oli 1 noin kahden viikon ikäinen poikanen ja toisessa 2 noin kolmen viikon ikäistä poikasta. Nämä poikueet luultavasti liittyivät Arabianrannan poikasarveen. Tässä parvessa oli 17.6. eteenpäin ainakin 14.7. saakka vähintään 13 poikasta (4.7. 14 poikasta). 24.6. Kivinokan W-kärjessä näkyi yksi uusi poikue, jossa oli 2 n. viiden viikon ikäistä poikasta. Tämä poikue saattoi toisinaan olla osana Arabianrannan parvea. Poikueiden ensimmäisellä tapaamishetkellä niissä oli 3, 3, 4, 1, 2 ja 2 poikasta. Kesimääräinen poikueko oli 2,5 (15/6).

Vuonna 2024 poikueita kuoriutui seuranta-alueella seitsemän. Ensimmäiset alle viikon ikäiset poikueet havaitsin 18.5.: Lammassaaren hoitoniityllä 3, Pornaistenniemen etulampareella 4 ja puhdistamon altaassa 7 poikasta. Eri poikueiksi tulkittuja alle viikon ikäisiä poikasia näkyi yhteensä 30 (1, 2, 2, 3, 6, 7, 9). Keskimääräinen poikueko oli 4,3 (30/7).

Lisäksi alueen ulkopuolelta Leposaaren – Varjosaaren alueelta tulleita poikueita näkyi kaksi (5 ja 7 poikasta). Seuranta-alueella näkyi yhteensä 42 poikasta (9 poikuetta). Enimmäismäärä yhtenä päivänä (24.5.) laskettuja poikasia oli 41 (1, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 7, 9). 14.6. alkaen poikasia näkyi enää 22, jotka liikkuvat perhekuntana (useamman parin poikasia) aikuisten seurassa alkuun Arabianrannan nurmilla. Perhekunta viihtyi Arabianrannassa ainakin 18.7. saakka. Nämä siirtyivät heinäkuun lopulla Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityille. Tällöin nuoruusvaiheeseen varttuneita poikasia oli jäljellä 21 kuuden aikuisen seurassa.

Vuonna 2023 poikueita kuoriutui ainakin yhdeksän. Eri poikueiksi tulkituista vastakuoriutuneista poikueista tein seuraavat ensihavainnot: 21.5. Purolahden hoitoniity 5 poikasta, Kivinokan länsikärki 6 poikasta ja Kyläsaari 2 poikuetta perhekunnassa, jossa yhteensä 15 poikasta. 23.5. Purolahden hoitoniityllä 6 poikasta. 24.5. Viikin vanhalla puhdistamolla 4 poikasta. 30.5. Lammassaaren hoitoniityllä 1 poikanen ja Purolahden hoitoniityllä 2 poikasta. 6.6. Lammassaaren hoitoniityllä 7 poikasta. Arabianrannan perhekunta kasvoi kesän aikana niin, että parvessa oli enimmillään 26.6. 29 poikasta ja 15.8. saman verran nuoriksi varttuneita. Poikasia oli kaikkiaan 46 ja niissä oli keskimäärin 5,1 poikasta (46/9).



Kuvaaja 16. Kanadanhanhen ja merihanhen pesinnän onnistuminen.

Vuonna 2022 ainakin kuudelta parilta seitsemästä kuoriutui poikasia. Ensimmäiset vastakuoriutuneet poikueet näyttäytyivät emojensa seurassa 22.5.: Kuusiluodossa 2 poikasta (E. Haapanen) ja Lammassaaren hoitoniityllä 3 poikasta. Seuraavat kaksi alle viikon ikäistä poikuetta (4 ja 5 poikasta) laidunsivat 24.5. myös Lammassaaren hoitoniityllä, jonka vesirajan matalaan kasvustoon monet kanadanhanhiemot ovat aiemminkin saattaneet poikasensa pian kuoriutumisen jälkeen. Samalle niitylle ilmestyi uusi, vastakuoriutunut 5 poikasen poikue 25.5. ja viimeisin kuudesta poikueesta (9 pientä poikasta) puolestaan Purolahden hoitoniitylle. Vajaan viikon ikäisiä poikasia havaitsin yhteensä 28. Poikueissa oli keskimäärin 4,6 poikasta (28/6), pienimmässä 2 ja suurimmassa 9 poikasta. Poikueet emoineen yhdistyivät parveksi kesäkuun puolella ja siirtyivät Arabianrantaan. Perhekunnat viettivät siellä suurimman osan kesää. Enimmillään oli emojen seurassa 22.6. 21 ja 21.7. 20 poikasta.

Vuonna 2021 kaikki kahdeksan paria saivat poikasia, vähintään 25 poikasta yhteensä. Ensimmäinen poikue (3 vastakuoriutunutta) seuraili emojaan 17.5. Arabianrannassa, mutta nämä olivat kuoriutuneet todennäköisesti seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä Varjosaarella, missä haudonta oli samaan aikaan päättynyt. 24.5. havaitsin jo neljä poikuetta, joissa ruokaili 1, 2 ja 3 poikasta Lammassaaren hoitoniityllä ja 4 Arabianrannassa. Seuraavissa uusissa poikueissa oli 2.6. 1 poikanen Arabianrannassa, 8.6. 3 poikasta Kuusiluodossa ja 5 Lammassaaren hoitoniityllä sekä 14.6. 6 poikasta Lammassaaren hoitoniityllä.

Ensimmäisellä tapaamishetkellä poikueissa oli siis 1, 1, 2, 3, 3, 4, 5, 6, keskimäärin 3,1 poikasta/poikue (25/8). Kuusi poikueista oli tapaamishetkellä muutaman vrk:n ikäisiä ja kaksi jo 3 - 4 viikon ikäisiä (3 ja 6 poikasta).

Alkuun perheet ruokailivat etenkin Lammassaaren hoitoniityllä vesirajan läheisyydessä, mutta muutaman viikon ikäisiä poikueita emot kuljettivat jo ruoikoiden reunoille ruokailemaan. Myöhemmin kesällä poikaset jäävät helposti ruokojen katveeseen ja poikastappioiden arvionti vaikeutuu. Arabianrannassa kaksi tai kolme perhettä liittyi jo varhain perhekunniksi. Esimerkiksi 3.7. Arabianrannan nurmella ruokaili kuuden aikuisen ja 14 poikasen ryhmä.

Aikaisena v. 2020 keväänä kuusi paria tuotti kuusi poikuetta. Ensimmäisenä kuoriutunut poikue, jossa oli ainakin 3 vastakuoriutunutta poikasta, seuraili emojaan hyvin varhain, jo 7.5. Kokkoluodon edustalla. Lopuissa poikueissa oli 2, 3, 4, 6 ja 7 poikasta, ja nämä ilmaantuivat kesäkuun alkuun mennessä kuoristaan. Poikueissa oli poikasia keskimäärin 4,2 (25/6).

Touko- kesäkuun vaihteesta lähtien perhekunnat viihtyivät vain ja ainoastaan Arabianrannassa ja sielläkin isompana joukkona (esim. 10.6. 21, 26.6. 24 ja 3.7.25 poikasta). Poikastappioita en havainnut, mutta yksi aikuinen jäi kyyttöjen telomaksi Lammassaaren hoitoniityllä. Vahingoittunut yksilö jäi pian ketun saaliiksi.

Vuonna 2019 kuoriutui ainakin 7 poikuetta. Ensimmäiset 5 vastakuoriutunutta poikasta seuraili emojaan 9.5. Lammassaaren hoitoniityllä. Tämän jälkeen näin kuusi eri poikuetta, kooltaan 1 – 10 poikasta. Poikueet kuoriutuivat 15.5. – 28.5. ja oleskelivat erityisesti Lammassaaren hoitoniityllä. Poikueista joku saattoi olla peräisin seuranta-alueen ulkopuolelta, esim. Varjosaaren – Leposaaren tienoilta. Usean poikueen yhteenliittymä oleskeli lähivuosien tapaan Arabianrannan nurmilla toukokuun loppupuolella ja edelleen kesäkuussa (mm. 28.5. 26 poikasta neljän aikuisen seurassa).

Vuonna 2018 havaitsin seitsemän vastakuoriutunutta poikuetta 21.5. ja 28.5. välillä. Poikueissa oli yhteensä 24 poikasta (2,2,2,3,4,4 ja 7) ja keskimäärin 3,4 poikasta (24/7). Vähäisen poikasmäärän perusteella suurin osa emoista oli todennäköisesti nuoria.

Vuosien 2018 ja v. 2020 – v. 2025 poikueiden keskimääräinen poikuekoko on 3,9 (193 poikasta/49 poikuetta). Muina vuosina poikueet ovat ehtineet varhain sekoittua toisiinsa.

Vuonna 2017 havaitsin ensimmäiset kaksi poikuetta 20.5.: Kyläsaaressa näkyi 12 poikasta ja Lammassaaren hoitoniityllä 4. Tämän jälkeen alkoi lahden vesillä uida alueen välittömässä läheisyydessä pesineitä emoja poikasineen. Perhekunnassa ruokaili Arabianrannan nurmilla enimmillään 21 poikasta. Vuonna 2016 ensimmäinen poikue oli vesillä 18.5. Purolahdella (7 poikasta) ja suurin yhdellä kertaa havaittu poikasmäärä oli tuona vuonna Lammassaaren hoitoniityllä ruokailleet 42 poikasta. Vuonna 2015 poikueita oli 4 ja v. 2014 2.

Varhaisimmillaan ensimmäinen vastakuoriutunut poikue on näkynyt 7.5. (v. 2020) ja myöhimpään 22.5. (v. 2022). Jäät pysyivät v. 2022 pitkään (jäiden lähtö 23.4.), kuten myös v. 2018 (jäiden lähtö 18.4.), jolloin

ensimmäiset poikaset kuoriutuivat reilusti toukokuun jälkipuoliskolla (21.5.). Samoin kuin laulujoutsenella myöhäinen jäiden lähtö näyttää siirtävän pesinnän alkua.

Merihanhi pesi v. 2015 ensimmäistä kertaa Vanhankaupunginlahdella. Pareja oli silloin kaksi, ja sama parimäärä säilyi myös v. 2016 ja v. 2017. Pesät sijaitsivat todennäköisesti Klobbenilla, sillä haudonta-aikana kaksi yksinäistä merihanhikoirasta (merihanhilla, kuten myös kanadanhanhilla, vain naaras hautoo) odotteli usein Klobbenin rantavesissä (Hakalanlahdella ja Purolahdella) puolisoaan ruokailemaan. Vuonna 2018 merihanhipareja pesi jo viisi. Pesistä kolme sijaitsi Klobbenin – Purolahden alueella, yksi Säynäslahden lampareilla ja yksi Saunalahdella.

Vuonna 2019 pesiviä pareja oli neljä. Kaksi pesi Purolahdella (toinen pesä sijaitsi luultavasti Mölylän kallion edustan ruokoniemekkeellä), yksi Saunalahden eteläpohjukassa (pesä oli luultavasti ruokosaarekkeella) ja yksi pari Pornaistenniemen ja Keinumäen välisellä lamparealueella.

Vuonna 2020 parimäärä nousi seitsemään. Kaikkia pesäpaikkoja en onnistunut enää selvittämään; uudet parit tuntuvat hakeutuvan ruoikon lamparealueille, joihin ei ole suoraa näköyhteyttä. Pareista kaksi pesi Saunalahdella, kaksi Purolahdella, yksi Keinumäen edustalla, yksi Pornaistenniemen etulampareella ja yksi jossain päin Säynäslahden ruoikkoaluetta.

Vuonna 2021 kasvoi pesivien parien määrä jo yhdeksään. Yhä useammalla merihanhiparilla on pesäpaikka Pornaistenniemen ja Säynäslahden/Keinumäen välisellä lamparealueella. Pesinnät olivat Pornaistenniemen lampareilla (2), Säynäslahden/Keinumäen lampareilla (2), Purolahdella (3) ja Saunalahdella (2).

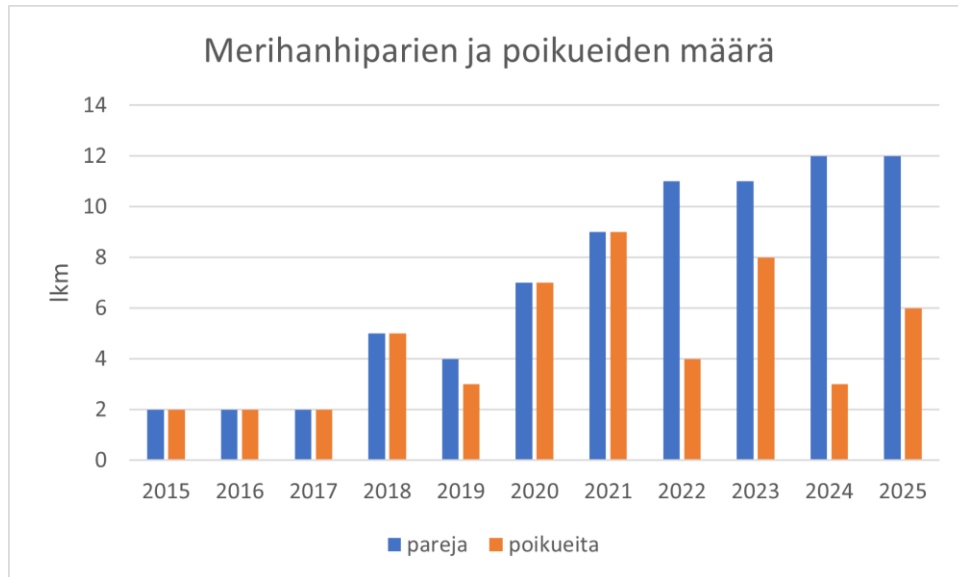
Vuonna 2022 Vanhankaupunginlahden merihanhikanta jatkoi kasvuaan ja pareja pesi jo yksitoista. Pesinnöistä neljä oli Saunalahdella, neljä Pornaistenniemen – Säynäslahden – Keinumäen alueella ja kolme Purolahdella – Klobbenilla ja/tai sen kannaksella.

Parimäärä säilyi v. 2023 ennallaan (11). Pesimäpaikkoja olivat Pornaistenniemen etulampareella (2), Keinumäen - Säynäslahden lampareilla (3), Lammassaaren hoitoniityllä (1), Kuusiluodon luoteisessa poukamassa (1), Purolahden ja Klobbenin ympäristössä (2), Saunalahdella (1) ja Kivinokan pohjoisessa poukamassa (1).

Vuonna 2024 parimäärä nousi 12:een. Arvioin parimäärän seuraavilla perusteilla: 1) hautovien yksilöiden, 2) yksittäisten puolisoaan ruokailemaan odottavien koiraiden tai ruokailemaan lähtevien parien, 3) parien tai yksinäisten lintujen välisten kiistojen sekä 4) vasta kuoriutuneiden poikueiden perusteella. Tarkkoja pesimäpaikkoja (hautovat) ja oletettuja pesimäpaikkoja olivat: Saunalahti 2 (1 hautova), Purolahti 2, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa 1 (hautova), Hakalanlahti 2, Pornaistenniemen lampareet 2, Keinumäen - Säynäslahden lampareet 2, Kuusiluodon - Pornaistenniemen ruoikot 1.

Vuonna 2025 parimäärä säilyi 12:ssa. Pesimäpaikat ja niissä pesineiden parien määrät olivat seuraavat: Saunalahti 2 (1 hautova), Purolahti 1 (hautova), Fastholman lumenkaatopaikka 1, Hakalanlahti 2 (1 hautova), Pornaistenniemen lampareet 3, Keinumäen - Säynäslahden lampareet 2, Kuusiluodon E-ranta 1.

Merihanhen pesinnät ovat v. 2022 ja v. 2024 lukuun ottamatta onnistuneet erinomaisesti (Kuvaaja 16, s. 67 ja Kuvaaja 17, s. 70).



Kuvaaja 17. Merihanhiparien ja poikueiden määrä v. 2015 – v. 2025

Vuonna 2025 havaitsin kuusi poikuetta ja niissä oli yhteensä 32 poikasta (4, 5, 5, 6, 6, 6), keskimäärin 5,3 (32/6) poikasta. Viisi ensimmäistä poikuetta olivat havaintohetkellä vastakuoriutuneita ja kuudes vähän alle viikon ikäinen. Varhaisimmat 5 poikasta uivat 2.5. Hakalanlahden pohjukassa, Purolahden hoitoniityn vesirajassa. Toinen poikue (6 poikasta) ruokaili 7.5. Purolahden hoitoniityllä, kuten myös kolmas (6 poikasta) 12.5., neljäs (5 poikasta) 19.5. sekä viides poikue (6 poikasta) 23.5. Kuudennen poikueen (4 poikasta) havaitsin 5.6. Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa. Poikueet ruokailivat ja lepäilivät pääsääntöisesti Purolahden hoitoniityllä ja sen lampareilla. Juhannuksen tienoilta emot kuljettivat varttuneimmat poikueet ulommas lahdelle, mm. Saunalahden ruoikoiden reunoille.

Poikasia hupeni niin, että esim. ensimmäisinä (2.5.) kuoriutuneesta 5 poikasen poikueesta oli 14.6. jäljellä 4. Kaikista kuudesta poikueesta oli 4.7. ainakin osa poikasista elossa: n. viiden viikon ikäisestä poikueesta 3 (alkuun 4), n. kuuden viikon ikäisestä 5 (alkuun 6), n. seitsemän viikon ikäisestä 3 (alkuun 5 tai kuusi), n. seitsemän viikon ikäisestä 4 (alkuun 5 tai 6), n. kahdeksan viikon ikäisestä 5 (alkuun 6) ja n. yhdeksän viikon ikäisestä 4 (alkuun 5). Heinäkuun alussa oli 24 poikasta jäljellä alkuperäisestä 32 poikasesta (kuolleisuus 25 %).

Pesinnässä onnistui eli sai poikueen vesille 50 % (6/12) pareista. Tulos oli lähivuosien menestykseen verrattuna sangen hyvä. Vuoteen 2021 asti pesinnät onnistuivat huomattavasti paremmin kuin nykyään (Kuvaaja 17, s. 70).

Vuonna 2024 poikueita ui näkyville kolme ja niissä oli yhteensä 14 poikasta (4, 5, 5), keskimäärin 4,7 (14/3) poikasta. Ensimmäinen poikue, 5 vastakuoriutunutta, ui Purolahden hoitoniityn läntisellä lampareella 10.5. Seuraavat kaksi alle viikon ikäistä poikuetta (4 ja 5) ruokailivat 18.5. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. Poikueet ruokailivat emoineen aina kesäkuun lopulle Purolahden hoitoniityllä ja sen lampareilla. Sen jälkeen poikueet (edelleen 4, 5, 5) emoineen alkoivat ruokailla laajemmin Vanhankaupunginlahdella, esim. 24.6. ne hamuilivat järviruo'on lehtiä Saunalahden ja Kuusiluodon edustoilla. Poikueista vanhin (5 poikasta) oli tuolloin 7 viikon ikäinen ja loput kaksi poikuetta (4, 5) 6 viikon ikäisiä. 14.7. poikaset olivat varttuneet jo nuoruuspukuun (siipisulat täyspitkät), mutta niitä oli jäljellä enää 9. Yksi poikasista liikkui yksinään ja loput (4, 4) emojensa kera. Tämän jälkeen lahdelle alkoi saapua merihanhia (joukossa myös nuoria) seuranta-alueen ulkopuolelta, joten lahden omien poikueiden seuranta ei voinut luotettavasti jatkaa.

Vuonna 2024 pesinnässä onnistui eli poikueen sai vesille vain 25 % (3/12) pareista. Tulos oli pesimähistorian huonoin. Kaikki kuoriutumisajankohdan poikueet ja niiden poikaset selvisivät varttuneeseen ikään. Kesäkuun lopulla – heinäkuun alkupuoliskolla 5 poikasta menetti kuitenkin henkensä. Tappiot tulivat sen jälkeen, kun hanhiperheet lähtivät liikkumaan laajemmin lahdella.



Vuonna 2023 merihanhet saivat ainakin kahdeksan poikuetta ja 28 poikasta (2, 2, 3, 3, 4, 4, 4, 6), keskimäärin 3,5 (28/8) poikasta. Ensimmäiset kaksi poikuetta (yhteensä 10 poikasta) havaittiin 17.5. Purolahden ja Hakalanlahden rantavesissä. Kaikki merihanhiperheet ruokailivat juhannuksen tienoille Purolahden hoitoniityn etelä- ja pohjoisosassa uusien lampareiden läheisyydessä. Havaitsin eri poikueiksi

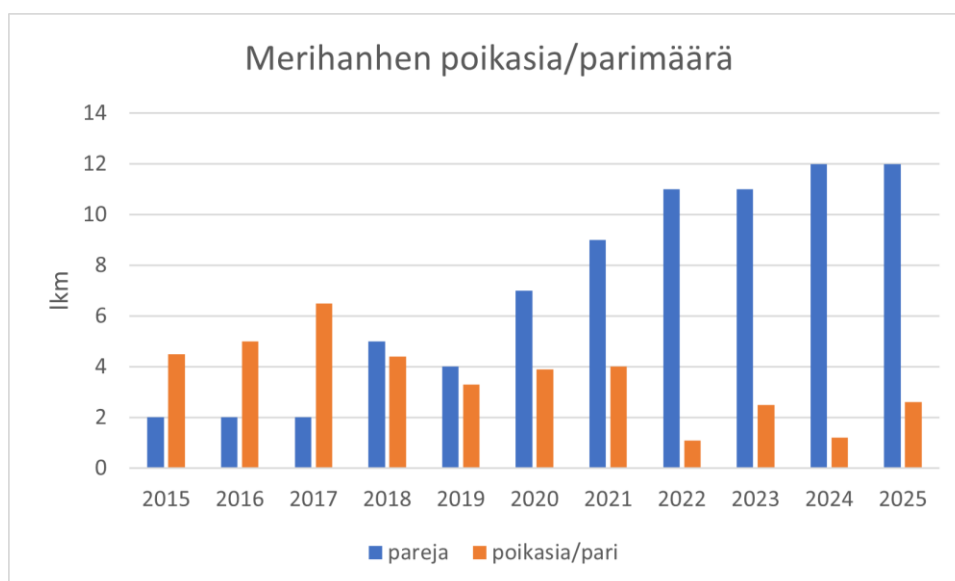
tulkitsemani poikueet ensimmäisen kerran seuraavina päivinä: 22.5. 3 poikasta (alle viikon ikäisiä) ja 4 poikasta (alle viikon ikäisiä), 23.5. 4 poikasta (noin viikon ikäisiä), 24.5. 3 poikasta (alle viikon ikäisiä), 30.5. 4 poikasta (alle viikon ikäisiä), 6.6. 2 poikasta (noin viikon ikäisiä), 7.6. 6 poikasta (alle viikon ikäisiä), 7.8. 2 poikasta (n. kahdeksan viikon ikäisiä).

Elokuun alkupuolella (9.8.) Purolahden hoitoniityllä ruokaili ja sen lampareiden reunoilla lepäili kahdeksan poikuetta, joissa oli yhteensä 20 nuorta (2+2+2+2+3+4+5) ja 2 höyhenpuvultaan lähes nuorta poikasta. Alkuperäinen poikasmäärä (28) oli pienentynyt kuudella (poikasmäärä paria kohden oli nyt 2,75). Kuoriutumisajankohdan poikasmäärästä selvisi varttuneeseen ikään suuri osa, 79 %. Pesinnässä onnistui eli poikueen sai vesille 73 % (8/11) pareista. Poikastuotto oli yhtä hyvä, sillä kaikista kahdeksasta kuoriutuneesta poikueesta selvisi poikasia varttuneeseen ikään. Purolahden hoitoniitty oli aiempaa turvallisempi paikka poikueille, sillä ketun kulkiessa niityn reunalla emot johdattivat poikasensa nopeasti uusiin lampareisiin uimaan.

Elokuun alusta alkaen ja koko syksyn näkyi yksi nuori merihanhi kanadanhanhiparven mukana. Olikohan poikanen eksynyt oman lajinsa poikueesta ja leimautunut kanadanhanhiin?

Juhannuksen aikoihin merihanhiperheet alkoivat liikkua Purolahden hoitoniityn ulkopuolella esim. Ryönälähdellä ruokoiden reunoilla. Emot ja poikaset lipoivat siellä ruokojen lehtiä. Vaikutti siltä, että ne söivät tuoreiden lehtien lisäksi kohteita lehtien alapinnoilta (ilmeisimmin kirvoja). Tässä vaiheessa poikaset olivat n. 4 - 5 viikon ikäisiä.

Vanhankaupunginlähdellä pesivien merihanhiin poikuemäärä ei ole kasvanut samassa suhteessa kuin parimäärä, ja poikasmäärä paria kohden on viime vuosina ollut laskemaan päin (Kuvaaja 18, s. 72).



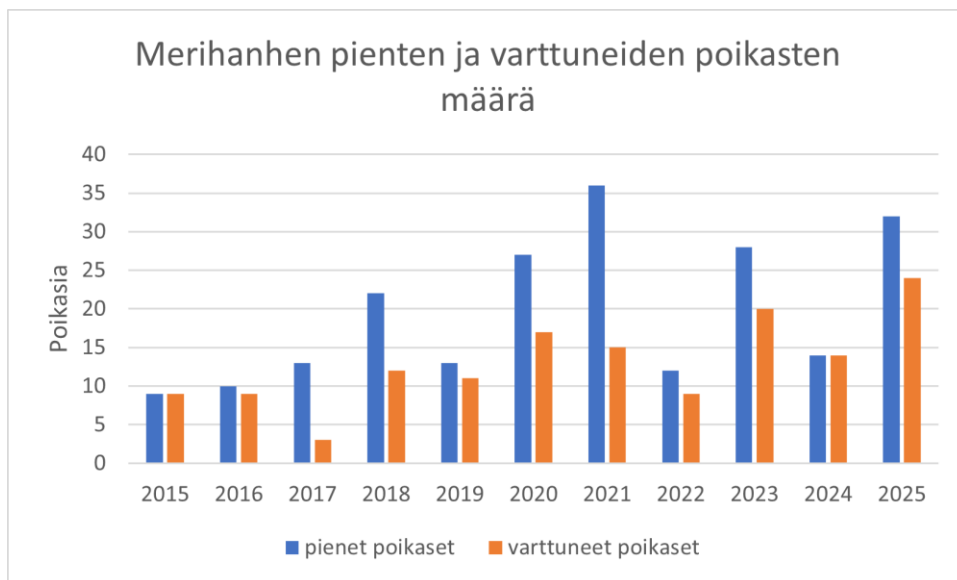
Kuvaaja 18. Merihanhen poikasten määrä suhteessa parimäärään v. 2015 – v. 2025

Vuonna 2022 poikueita kuoriutui selvästi aiempia vuosia vähemmän, vain neljä, ja poikasmäärä paria kohden oli pieni. Alle viikon ikäisiä poikasia oli niissä yhteensä 12. Poikueissa oli poikasia 1, 2, 4 ja 5, keskimäärin 3 (12/4). Ensimmäiset kolme poikuetta (2, 4 ja 5) havaittiin ensimmäisen kerran aikavälillä 18.5. – 20.5. Purolahdella. Viimeinen, yhden poikasen poikue ui näkyville vasta kuukautta myöhemmin (19.6.).

Merihanhiin ja todennäköisesti myös kanadanhanhiin munapesyeet sekä pienet poikaset olivat v. 2022, v. 2023 ja v. 2024 vaarassa, sillä suojelualueella ja sen reunoilla pesi ainakin kaksi, ja v. 2023 mahdollisesti kolme paria kettuja. Vuonna 2022 ja v. 2023 Ruohokarilla (= Lemmenlehdossa) pesi kettupari. Vuonna 2022 kettu kulki useasti saaliin kanssa Klobbenille. Samoin lahden eteläosassa, Saunalahden ja Kivinokan rannoilla oli kettu tavallinen näky parhaimpaan muninta- ja haudonta-aikaan. 21.5.2022 Lammassaaren hoitoniityn linnustokartoituksen yhteydessä kohtasin ketun, hampaittensa välissä hanhen suuri muna. Joku Pornaistenniemen lampareiden hanhen pesyeistä oli pienentynyt yhdellä. Vuonna 2023 ketun pesäkolo ja sen edustalla leikkivät pennut olivat kaikkien nähtävillä Purolahden hoitoniityn pohjoisosan kumpareella. Vuonna 2024 ketulla oli pesäpaikka luultavasti Fastholmassa. Myös toinen pari pesi lahden liepeillä, havaintojen perusteella Lammassaaren suunnalla.

Vuonna 2022 pesistään selvinneet poikueet viihtyivät Purolahden hoitoniityllä, ja ruokailivat siellä aina juhannuksen tienoille eli neljän - viiden viikon ikäisiksi. Yhdessä viihtyvät merihanhihiperheet laajensivat ruokailualueitaan tämän jälkeen mm. Lammassaaren ja Klobbenin ruokoiden edustoille. 12.7. oli kahden poikasen poikue hävinnyt. Poikueita oli jäljellä kolme ja poikasia 10 (1 + 4 + 5). Viiden ja neljän poikasen poikueet olivat tuolloin kahdeksan viikon ikäisiä ja yhden poikasen neljän viikon vanha. Viiden poikasen poikueesta katosi 18.7. mennessä yksi. Viikon kuluttua tästä vanhimpien poikueiden poikaset nousivat siivilleen.

Jos haudontavaiheen tappiot olivat merkittävät, niin poikasajan tappiot olivat pienet. Kuoriutumisajankohdan 12 poikasesta 9 selvisi nuoruusvaiheeseen eli 75 % alkuperäisestä poikasmäärästä (vastakuoriutuneita 3,0 poikasta/pari ja selvinneitä 2,3/pari). Monena vuonna poikasajan kuolleisuus on ollut suurempaa (Kuvaaja 16, s. 67). Pesinnän onnistuminen (poikueita/parimäärä) oli toiseksi huonoin Vanhankaupunginlahden merihanhihikannan historiassa: vain 36 % pareista sai haudottua poikueen kuoriutumisvaiheeseen.



Kuvaaja 19. Merihanhen pienten poikasten ja varttuneiden poikasten määrä v. 2015 – v. 2025

Vuonna 2021 kaikki parit saivat poikasia, yhteensä 36 poikasta (enintään muutaman vrk:n ikäisten määrä).

Poikueissa oli poikasia 2, 2, 3, 3, 3, 4, 6, 6, 7, keskimäärin 4,1 (36/9).

Ensimmäinen poikue (6 poikasta) näkyi 8.5 Purolahdella ja seuraavat uudet poikueet seuraavasti: 10.5. 3 ja 3, 11.5 3, 12.5. 4 ja 7, 22.5. 2 sekä 28.5. 2 ja 6.

Poikuekoko väheni niin, että keskimääräinen poikuekoko oli 22.5 4,3 (n = 6), 25.5. 4,2 (n = 6), 28.5. 4,0 (n = 7), 4.6. 3,8 (n = 8), 8.6. 3,9 (n = 9), 14.6. 3,4 (n = 8), 28.6. 3,4 (n = 5) ja 3.7 3,0 (n = 5).

Nuoruvaiheen eli lentokykyisyyden oli saavuttanut 13.7. ainakin 9 poikasta (1, 3 ja 5). Tuolloin liikkui lahdella vielä myös 4 (1 ja 3) lähes täysikasvuista poikasta. Jos nämä 13 poikasta (5 poikuetta) olivat ainoat selvinneet, oli keskimääräinen poikuekoko laskenut 2,6:een. Havaittujen poikasten kokonaismäärä väheni niin, että 8.6. poikasia näkyi vielä yhteensä 35, 14.6. 27, 29.6. 20 ja 3.7. 15. Mikäli poikasista vain edellä mainitut 15 selvisivät heinäkuun alkuun, olisi selvinneiden osuus 42 % alkuperäisestä poikasmäärästä (vastakuoriutuneita 4,1/pari, selvinneitä 1,7 /pari).

Merihanhiperheet ruokailivat pääasiassa Purolahden hoitoniityllä sekä poikasten kasvaessa myös Lammassaaren hoitoniityn vesirajan tuntumassa, mistä ne olivat hyvin laskettavissa. Isojen poikasten aikaan n. juhannuksesta alkaen, emot kuljettivat poikueitaan myös kauemmas lahden ruoikkorannoille ja joitain poikasia jäi hyvinkin näkymättömiin.

Merikotka saalisti 2.8. yhden emoista Hakalanlahdelta. Emo sukelsi, mutta merikotka onnistui nappaamaan sen ja raahaamaan Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan, missä ateriointi alkoi. Merikotka sekä kettu yrittivät saalistaa joitakin poikasia, mutta yhtään varmaa havaintoa ei tietooni tullut.

Vuosien 2015 – v. 2020 pesinnät sujuivat seuraavasti:

Vuoden 2015 kahdessa merihanhipoikueessa oli 4 ja 5 poikasta (ensimmäiset kuoriutuneet näkyivät 12.5.). Molemmat poikueet selvisivät vähintään nuoruusvaiheeseen.

Vuonna 2016 kuoriutuneessa kahdessa poikueessa oli 6 ja 4 poikasta (ensimmäiset 9.5.). Toinen poikue selviytyi kokonaisuudessaan, mutta toisesta menehtyi yksi.

Vuoden 2017 kahdessa poikueessa oli 6 ja 7 poikasta (ensimmäiset 9.5.). Kuuden poikasen poikue hupeni nopeasti, sillä 18.5. oli jäljellä 4 ja 20.5. enää 1, joka sitten selvisi ainakin nuoruuspuikuun. Saman vuoden toisesta poikueesta (7 poikasta) katosi poikasia niin, että 11.7. jäljellä oli 3 ja 21.7. vain 2 poikasta.

Vuonna 2018 kuoriutui viisi poikuetta ja yhteensä 22 poikasta (2, 3, 3, 6 ja 8), keskimäärin 4,4/pari. Myöhäisen kevään ensimmäinen poikue näkyi 23.5., jolloin 2 vastakuoriutunutta poikasta liuskeli Purolahden hoitoniityllä. Seuraavat, korkeintaan parin vuorokauden ikäiset poikueet, havaitsin 25.5. (6 poikasta), 29.5. (8 poikasta) ja 31.5. (3 poikasta). Viimeinen poikue ilmaantui 13.6. (3 poikasta). Poikueista oli 18.6 jäljellä ainakin kolme ja poikasia 12 (2, 2 ja 8). Kahdeksan poikasen poikueesta oli 30.7 jäljellä seitsemän ja toisesta kahden poikasen poikueesta yksi. Poikueiden havaitseminen vaikeutui ruoikon kasvun myötä, joten epävarmuus poikueiden selviytymisestä kasvoi kesän edetessä.

Vuonna 2019 havaitsin kaikkiaan kolme poikuetta ja yhteensä 13 poikasta (2, 5 ja 6), keskimäärin 4,3/pari. Ensimmäinen poikue kuoriutui 11.5 ja siinä oli 5 poikasta, 15.5 mennessä poikue oli huvennut kolmeen, ja ne selvisivät ainakin nuoruusvaiheeseen. Muissa poikueissa en havainnut tappioita ja poikueet varttuivat lahdella elokuulle saakka.

Vuonna 2020 merihanhipoikueissa (7) oli yhteensä 27 poikasta (1, 3, 3, 4, 4, 6, 6), keskimäärin 3,9/pari. Ensimmäisen vastakuoriutuneen poikueen havaitsin 10.5. ja siinä oli 6 poikasta. Seuraavat kaksi poikuetta näkyivät 18.5. (3 ja 4 poikasta), ja siitä eteenpäin 20.5. (6), 3.6. (3), 4.6. (1) ja 8.6. (4). Osa poikueista oli ensimmäisen havainnon hetkellä jo viikon - kahden viikon ikäisiä.

Poikueita näkyi yleisesti hoitoniityillä ruokailemassa tai niiden tuntumassa kesäkuun ensimmäiselle viikolle, jonka jälkeen havainnot vähenivät. Tyypilliseen tapaan emot veivät isoiksi varttuneita poikasiansa toisaalle lahden ruoikkoreunoihin ja ruokojen katveeseen, usean perheen yhteenliittymänä. Juhannuksen aikaan poikueissa oli jäljellä 60 % kuoriutumisasajankohdan poikasmäärästä (1, 1, 1, 2, 3, 4 ja 5). Luultavasti osa oli kuollut petojen suihin tai muista syistä.

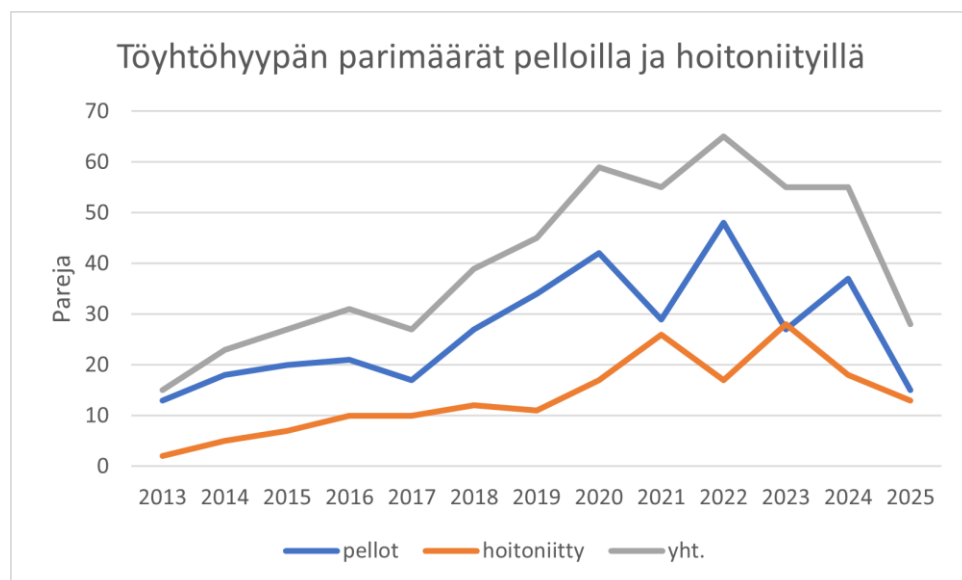
Merikotkan asettuminen Klobbenin saarelle Purolahden suulle pesimään v. 2020 ei ihme kyllä lopettanut merihanhi-perheiden ruokailuja Purolahden niityllä. Yhdenkään hanhenpoikasen en nähnyt jäävän kotkan saaliiksi enkä kuullut kenenkään kanssaharrastajan sellaista nähneen. Kerran tai kaksi näin merikotkien kuitenkin yrittävän hanhien saalistusta. Mahdollista on, että ne jonain toisena kertana myös onnistuivat, ilman että kukaan oli näkemässä.

Vastakuoriutuneissa merihanhipoikueissa (n = 45) oli v. 2015 – v. 2024 vähintään 1 ja enintään 8 poikasta. Yhden poikasen poikueita oli kaksi ja kahdeksan poikasen yksi. Useimmiten poikasia oli kolme, neljä tai kuusi (kolmen poikasen poikueita oli yhdeksän, neljän poikasen kymmenen ja kuuden poikasen yhdeksän). Eri poikuekokojen osuudet olivat: 1 (4 %), 2 (15 %), 3 (20 %), 4 (22 %), 5 (11 %), 6 (20 %), 7 (4 %) ja 8 (2 %).

Vuosien 2015 – 2025 keskimääräinen poikuekoko oli 4,2 (216/51). Kirjallisuuden mukaan merihanhen munamäärä on Suomen leveysillä 4 – 9. Vanhankaupunginlahden varhaisin havainto vastakuoriutuneesta poikueesta oli tänä vuonna 2.5. näkynyt poikue (5 poikasta) ja myöhäisin 15.6. (7 poikasta).

Kahlaajien pesinnöistä

Töyhtöhyypän parimäärä romahti v. 2025. Pesiviä pareja (28) oli vain noin puolet edeltävien viiden vuoden parimääriin (55 – 59) verrattuna (v. 2013 15, v. 2014 23, v. 2015 27, v. 2016 31, v. 2017 27, v. 2018 39, v. 2019 45, v. 2020 59, v. 2021 55, v. 2022 65, v. 2023 55 ja v. 2024 55) (Kuvaaja 20, s. 76). Pareja (pesien määrä ennen uusintapesyeitä) oli pelloilla 15 (v. 2013 13, v. 2014 18, v. 2015 20, v. 2016 21, v. 2017 17, v. 2018 27, v. 2019 34, v. 2020 42, v. 2021 29, v. 2022 48, v. 2023 27 ja v. 2024 37). Hoitoniityillä pesi 13 paria (v. 2013 2, v. 2014 5, v. 2016 10, v. 2017 10, v. 2018 12, v. 2019 11, v. 2020 17, v. 2021 26, v. 2022 17, v. 2023 28 ja v. 2024 18). Vuoden 2024 pesien sijoittumiset pelloilla ja hoitoniityillä on esitetty Kartassa 2 (s. 81).



Kuvaaja 20. Töyhtöhyypän parimäärät v. 2013 – v. 2025.

Vuoden 2025 pesimäkaudella hyyppiä pesi huomattavasti viime vuosia vähemmän Viikin pelloilla, mistä noin kolmasosa jo pesimään asettuneista hyypistä poistui kesken munintavaiheen. Syynä oli kymmenien

korppien joukko, joka vei hyyppien pesistä munia ennen munaluvun (4) täyttymistä ja haudonnan alkua. Korpit käytännössä munittivat hyyppiä. Hyypät pystyvät joukkovoimallaan puolustamaan sekä munia että poikasia, jos vastassa on pari varista, mutta yksikin korppi on vastuksena liian suuri.



Korppiparvet pesiviä hyyppiä häiritsemässä on ilmiönä uusi, ja seurausta Viikin entisellä puhdistamoalueella toimivan biojäteaseman tarjoamasta helposta ravinnosta. Sama korppien sekä varisten häirintä on todennäköinen syy hyyppien, punajalkaviklojen ja pikkutyllien parimäärän vähentymiseen hoitoniityillä v. 2025.

Hoitoniityillä pesivien töyhtöhyyppien parimäärän kasvu ennen v. 2025 romahdusta oli seurausta Lammassaaren hoitoniityn tehostuneesta hoidosta sekä niittyalan laajentumisesta yhteensä n. 20 hehtaarilla (v. 2017 loppukesästä niitettiin ruoikosta uutta niittyä n. 10 hehtaaria ja v. 2020 loppukesästä n. 10 ha). Niittyjä alettiin niittää vuosittain v. 2014 loppukesästä alkaen, joka sekin lisäsi töyhtöhyyppien suosiman matalan kasvillisuuden alaa. Erityisesti Lammassaaren hoitoniityn vanha osa on kehittynyt tehostuneen laidunnuksen (kyytöt ja lampaat) ja niiton yhteistuloksena yhä suotuisammaksi hyyppien pesinnän kannalta. Laiduntajien oikea-aikaisella ohjauksella niiton jälkeistä ruokojen kasvua saatiin hillittyä Lammassaaren hoitoniityn uudella osalla (pitkosten viereinen niitty) syksyinä 2019, 2021, 2022, 2023 ja v. 2024. Lyhytaikaisenkin laidunnuksen tuloksena niityn kasvillisuus oli keväinä 2020, 2022, 2023 ja 2024 tavallista matalampaa, joka saattoi olla yhtenä syynä töyhtöhyyppien parimäärien kasvuun Lammassaaren hoitoniityn uudella osalla. Niiton jälkeisen laidunnuksen ansiosta niityllä on levähtänyt runsaasti kahlaajalintuja, erityisesti taivaanvuohia ja liroja, sekä syys- että kevätmuuton aikaan. Hoitotoimien onnistuminen on lisännyt myös pelloilla pesivien hyyppien ruokailumahdollisuuksia viljelyalueen ulkopuolella.

Seurasin Etu-Viikin pelloilla pesivien töyhtöhyppien pesien sijoittumista ympäristöltään erilaisille peltolohkoille, kuten olin seurannut myös v. 2020 – v. 2024. Kasvillisuuden peittävyys suhteen erilaisia ympäristöjä oli kaksi: kynnöspello (sisältää kevytluokatut pellot, joilla ohuesti sänkien jäänteitä) sekä laidun/nurmi (kokonaan kasvillisuuden peittämä tai puolipeittävä (sänkipellot)). Yhtään sänkipeltoa ei v. 2022, v. 2023 ja v. 2025 ollut, toisin kuin v. 2020, v. 2021 ja v. 2024. Sänkipelloilla oli edellisvuonna joko 1) viljan sekaan kylvettyä nurmea, joka puinnin jälkeen oli lähtenyt kasvuun tai 2) puidulla rypsipellolle kasvanutta harvaa ruohovartiskasvillisuutta (esim. peltosauniota).

Kun katsotaan v. 2025 hautojen osuutta eri peltoympäristöissä, ennen äestyksiä ja kylvöjä aloitetuista 10 pesinnästä (1. pesinnät) havaitsin kynnöspelloilla 8 (80 %) ja laitumilla/nurmilla 2 (20 %). Korppien ja maataloustöiden aiheuttamien peseyden tuhoutumisten jälkeen haudottiin pelloilla enimmillään 15 pesässä, joista kynnöspelloilla oli 13 (87 %) ja laitumilla/nurmilla 2 (13 %). Nämä kaikki olivat uusintapesyeitä.

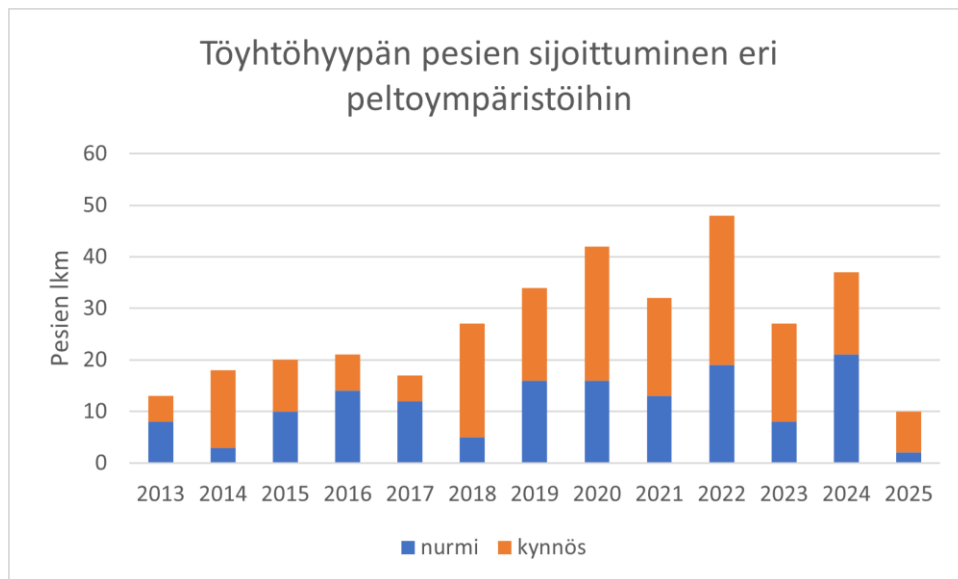
Hyypä siirtyi korppien aiheuttamien pesätuhojen jälkeen lähinnä peltosten vilkasta hiekkatietä sijainneelle kynnöselokolle niin, että viidestä hautojasta kolme oli uusintapeseyttä hautovia lintuja. Korpi selvästi välttivät ihmisten läheisyyttä ja hyypät olivat mahdollisesti huomanneet tämän. Valitettavasti nämä uusintapesyeet (joista yksi oli jo 3. uusintapesye) tuhoutuivat myöhemmin kylvöissä.

Hyypien 1. pesintöjen pesistä yli puolet (55 – 80 %) oli v. 2020 – v. 2023 ja v. 2025 kynnöspelloilla ja vain kerran, v. 2024, sitä vähemmän (43 %) (Kuvaaja 21, s. 79)

Vuonna 2024 37 pesinnästä kynnöspelloilla oli 16 (43 %) pesää ja laitumilla/nurmilla 21 (57 %). Vuonna 2023 27 pesinnästä oli kynnöspelloilla 19 (70 % hautojista) ja laitumella/nurmella 8 (30 %). Vuonna 2022 hautojen määrä oli kynnöspelloilla 30 (63 % hautojista) ja laitumella/nurmella 18 (37 %). Vuonna 2021 hautoi kynnöspelloilla 16 (55 % hautojista), laitumilla/nurmilla 9 (31 %) ja sänkipelloilla 4 (14 %) pareista. Vastaavasti v. 2020 kynnöspelloilla hautoi 26 (62 % hautojista), laitumilla/nurmilla 8 (19 %) ja sänkipelloilla 8 (19 %) hyypistä.

Kun pesien määrää verrataan tarjolla olevien ympäristöjen (kynnöspellot tai kasvipeitteiset) osuuksiin koko viljelypinta-alasta, pesät sijoittuivat likimain ympäristön osuutta vastaavasti. Vuonna 2025 kynnöspellojen osuus koko viljelypinta-alasta oli 77 % (83 ha) ja niille munitujen peseyden osuus 80 %. Vuonna 2024 kynnöspellojen osuus viljelypinta-alasta oli 38 % (41 ha) ja niille munitujen peseyden osuus 43 %. Vuonna 2022 kynnöspellojen osuus oli 60 % (65 ha) peltosten pinta-alasta ja suosio (63 %). Myös kasvipeitteisiä pelloja (35 % ja 43 ha) valittiin saman verran kuin niitä oli pinta-alansa puolesta tarjolla, sillä pesistä 37 % sijaitsi niillä.

Vuonna 2021 kynnöspeltojen (53 %) ja kasvipeitteisten peltöjen (47 %) osuudet olivat lähes vastaavat kuin niiden suosio hautojien keskuudessa (55 % ja 45 %). Tilanne oli samanlainen v. 2020, jolloin kynnöspeltojen osuus oli 70 % ja kasvipeitteisen 30 %, ja vastaavasti hautojia 62 % ja 38 %.



Kuvaaja 21. Töyhtöhyypän pesien jakautuminen eri peltoympäristöihin v. 2013 – v. 2025.

Yksi hyppien pesäpaikan valintaan johtavista piirteistä on taipumus yhteispuolustukseen munien tai poikasten ryövääjiä vastaan. Lähekkäin pesivät muodostavat nopeasti joukkovoiman ja tehokkuus munia ja poikasia havittelevien variksien tai kettujen torjunnassa kasvaa. Varsinkin v. 2020 lähekkäin pesimisen suosio näkyi: 95 % (40/42) ennen toukokuuta aloitetuista pesinnöistä oli kahdessa hautojien keskittymässä, toisessa 26 ja toisessa 14 pesää. Näiden keskittymien yhteispinta-ala oli 20 ha eli vajaa viidesosa koko viljelypinta-alasta. Välimatka keskittymästä toiseen oli n. 500 m.

Vuonna 2021 pesät sijoittuivat samalla tavoin kahteen keskittymään. Erona edellisvuoteen nämä muodostuivat muutamista, aavistuksen erillään sijaitsevista ryhmistä. Isommassa keskittymässä oli 19 (4, 6 ja 9 hautojan ryhmät) ja toisessa 10 hautojaa (6 ja 4 hautojan ryhmät). Yksittäiset hautojat hautoivat lähimmillään parinkymmenen metrin päässä toisistaan. Hyppäryhmien alat vaihtelivat kolmesta neljään hehtaariin.

Myös v. 2022 hyypät keskittyivät kahdelle eri alueelle, ja niiden yhteispinta-ala oli n. 30 ha (1/4 peltoalasta). Isommalla n. 20 ha alalla oli 37 ja pienemmällä n. 10 ha alalla 11 pesää. Isommassa keskittymässä oli kolme hieman toisistaan erillään olevia pesäryhmittymää, joista tiuhimmassa oli 9 pesää n. kahden hehtaarin alalla (4,5 pesää/ha).

Vuonna 2020 14 hautojan keskittymä oli kokonaan kynnöspeltoa, mutta v. 2021 saman alueen 10 hautojan keskittymässä toinen ryhmä (6) hautoi kynnöspellolla ja toinen (4) sänkipellolla. Vuoden 2020 26:n ja v. 2021 19:n hautojan keskittymässä oli kaikkia kolmea kasvipeitteisyydeltään erilaista peltolohkoa. Vuonna 2022 isomman keskittymän 37 parin pesäpaikkavalinnassa painottui nurmi: hautojista n. puolet (18) sijoittui nurmelle, jota oli kuitenkin vain kolmasosa pesintäkeskittymän pinta-alasta.



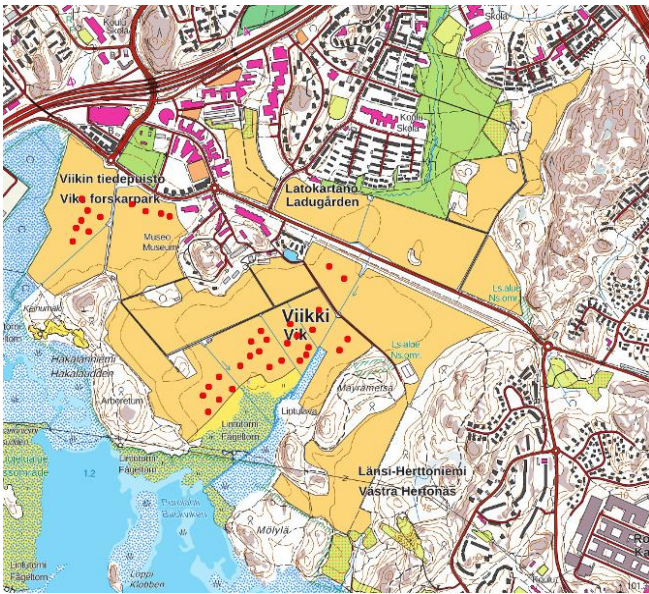
Vuonna 2023 Purolahden hoitoniityn pohjoisosa muokkaantui lampareiden kaivuun yhteydessä töyhtöhyyppiä houkuttelevaksi, alkukeväällä osin kasvittomaksi ympäristöksi. Niitty veti hyppäpareja puoleensa moninkertaisesti myös keväällä 2024 verrattuna aiempiin vuosiin. Todennäköisesti suurin osa siellä pesinnän aloittaneista olisi muussa tapauksessa pesinyt siihen välittömästi rajautuvilla peltolohkoilla.

Pesimäkeskittymiä oli vuonna 2023 tavalliseen tapaan kaksi, mutta Purolahden hoitoniityyn rajautuvassa, pesimäkeskittymistä suuremmassa hautoi aiempaa vähemmän hyyppiä. Isommassa keskittymässä oli 20 hautojaa muutamissa, aavistuksen erillään sijaitsevilla ryhmissä (6, 6, 4 ja 4 hautojaa ryhmässä) ja toisessa 7 hautojaa (5 ja 2 hautojaa ryhmässä). Yksittäiset hautojat hautoivat lähimmillään parinkymmenen metrin päässä toisistaan.

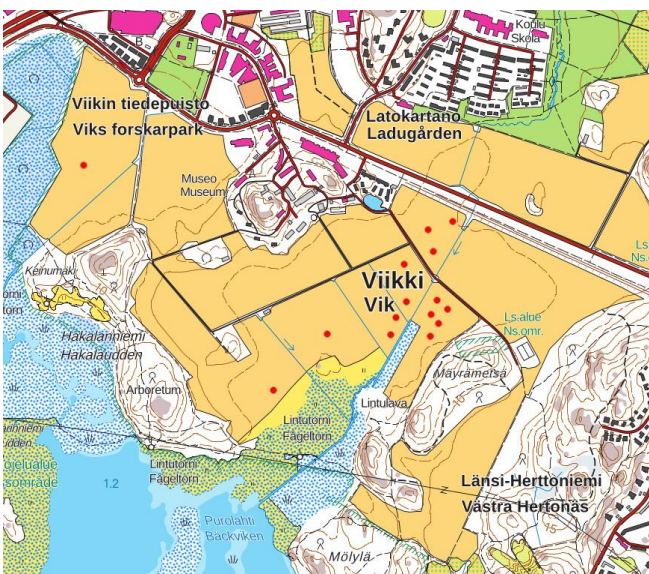
Vuonna 2024 peltoalueen hyyppien pesät keskittyivät aiempien vuosien tapaan kahdelle alueelle, joiden välinen etäisyys oli n. 800 m. Viljelyaukean kaakkoisosan, Purolahden hoitoniityn pohjoisosaan rajautuvassa keskittymässä oli 26 pesää ja luoteisosan, Säynäslahden tervaleppäluhtaan ja Viikintiehen rajautuvassa keskittymässä 11 pesää (Kartta 2, s. 81).

Vuonna 2025 pesimäkeskittymiä oli vain yksi, viljelyaukean kaakkoisosan keskittymä (Kartta 3, s. 81). Säynäslahden tervaleppäluhtaan ja Viikintiehen rajautuvalla peltoalueella vain yksi pari yritti pesintää,

mutta korpit tuhosivat munapesyeen ennen haudonnan alkua. Useampi kymmen korppia tähyteli läpi kevään Säynäslahden tervaleppäluhdan puoleisissa puissa, mikä teki pesinnän mahdottomaksi aiemmin suosituilla pelloilla.



Kartta 2. Töyhtöhyypän pesät Etu-Viikin pelloilla v. 2024



Kartta 3. Töyhtöhyypän pesät Etu-Viikin pelloilla v. 2025

Kuovitaanko pesä nurmelle tai kenties kynnökselle on luultavasti usean painoarvoltaan erilaisen tekijän summa. Hyypät ryhtyvät yhteispuolustukseen yleensä vain omalla peltolohkollaan eli lähekkäisten pesijöiden voimin, joten jonkin ympäristön (kynnös/nurmi) suosio pesäpaikanvalinnan aikaan voi kallistaa vaakaa suosituimman suuntaan, ainakin niin kauan kuin kyseisellä aukean osalla on tilaa. Varhaiskevään kasvittomuuden katsotaan ennustavan matalampaa eli liikkumisen ja oletettavasti myös

ravinnonhankinnan kannalta helpompaa poikasajan ympäristöä, jollaisina kynnöspellot näyttäytyvät. Toisaalta nurmet on asutettu Viikin keväisillä pelloilla nopeimmin ja haudonta on alkanut niissä hieman aiemmin kuin kynnöspelloilla. Niitä eivät uhkaa myöskään toukutyöt kesken haudonnan, mutta muistavatko hyypät tämän?

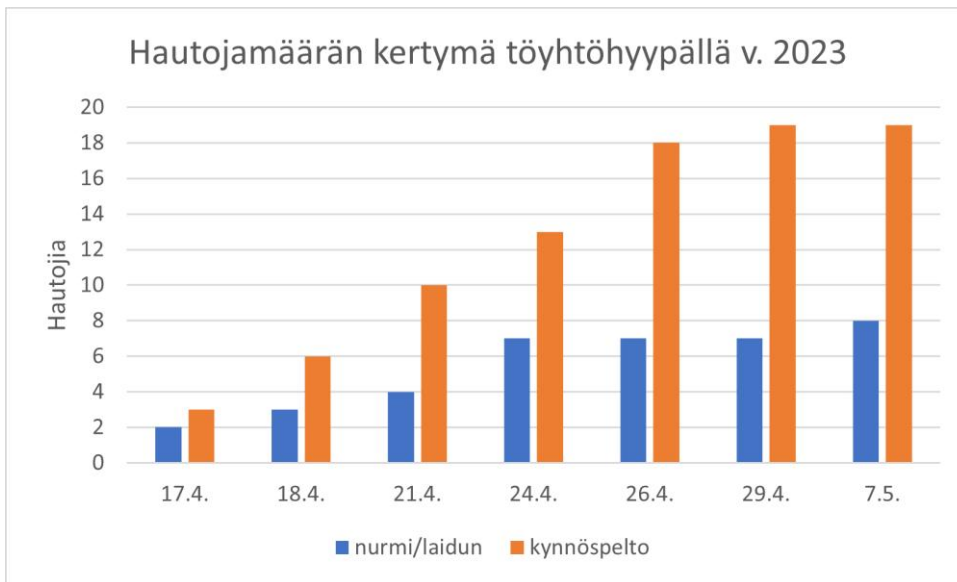
Pelloilla v. 2025 pesineistä hyypistä ensimmäiset hautojat (2) näkyivät 8.4. Molemmat pesät olivat kynnöksellä. Tarkkailun aikana korppi söi toisesta pesästä munan. 16.4. hautojia oli 10 (kynnös 8, nurmi 2).

Pelloilla v. 2024 pesineistä hyypistä varhaisimmat hautojat (10) näkyivät 14.4. Hautojista kahdeksan oli nurmella ja kaksi kynnöspelloilla. 18.4. hautojia oli 26 (nurmi 15, kynnös 11) ja 10.5. 37 (nurmi 21, kynnös 16).

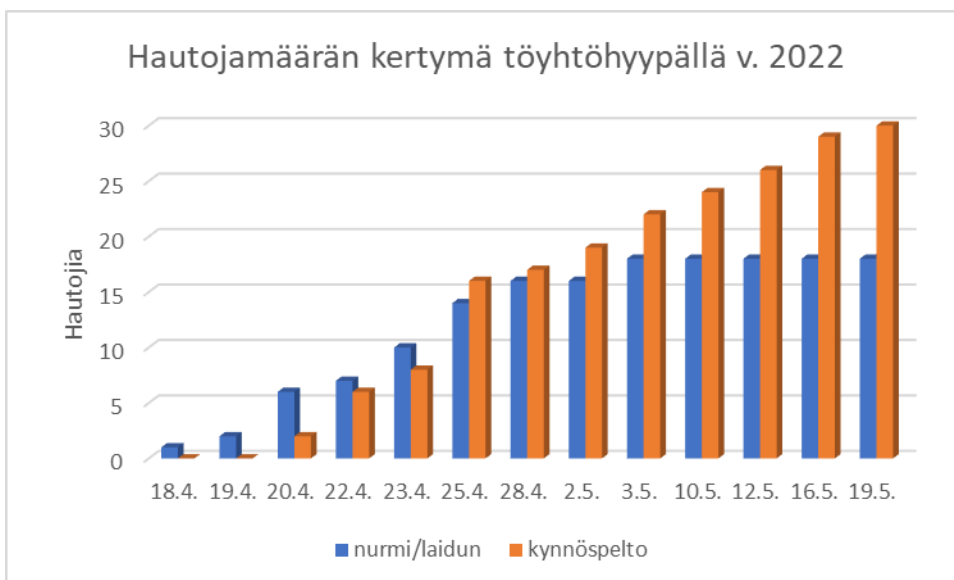
Vuonna 2023 pesineistä hyypistä varhaisimmat hautojat (5) näkyivät 17.4. Hautojista kolme oli kynnöksellä ja kaksi nurmella. Siitä eteenpäin hautojamäärän (1. pesye) kertymä oli seuraava: 18.4. 9 (kynnös 6, nurmi 3), 21.4. 14 (kynnös 10, nurmi 4), 24.4. 20 (kynnös 13, nurmi 7), 26.4. 25 (kynnös 18, nurmi 7), 29.4. 26 (kynnös 19, nurmi 7), 7.5. 27 (kynnös 19, nurmi 8). Haudonnoista yli puolet oli aloitettu 20.4. mennessä (Kuvaaja 22, s. 83).

Vuonna 2022 pesineistä hyypistä varhaisin hautoja näkyi 18.4. (nurmella) ja kaksi päivää myöhemmin hautojia oli kahdeksan (kynnös 2, nurmi 6). Siitä eteenpäin hautojamäärän (1. pesye) kertymä oli seuraava: 22.4. 13 (kynnös 6, nurmi 7), 23.4. 18 (kynnös 8, nurmi 10), 25.4. 30 (kynnös 16, nurmi 14), 28.4. 33 (kynnös 17, nurmi 16), 2.5. 35 (kynnös 19, nurmi 16), 3.5. 12.5. 44 (kynnös 26, nurmi 18), 10.5. (kynnös 24, nurmi 18), 16.5. 47 (kynnös 29, nurmi 18), 19.5. 48 (kynnös 30, nurmi 18) (Kuvaaja 23, s. 83).

Vuonna 2022 haudonnoista yli puolet oli aloitettu 25.4. mennessä, ja tuolloin pesien määrä kynnöspelloilla ylitti nurmilla pesivien määrän. Siitä eteenpäin uusia hautojia ilmaantui lähestulkoon ainoastaan kynnöspelloille. Ainakin osa toukokuun mittaan pesinnän aloittaneista saattoi olla hoitoniityillä (Lammassaari ja Keinumäen edusta) pesintää harkinneita ja sieltä pelloille siirtyneitä. Kyseisten niittyjen alasta oli 90 % veden vallassa 22.4. ja viikkoa myöhemmin vielä 60 %. Uusia tulijoita ilmaantui peltojen koilliskulman laajalle kynnöslohkolle, jonne vähitellen kasvoi kymmenen parin keskittymä.



Kuvaaja 22. Töyhtöhyppien hautojen määrän kertymä eri peltoympäristöissä v. 2023



Kuvaaja 23. Töyhtöhyppien hautojen määrän kertymä eri peltoympäristöissä v. 2022

Ensimmäisiä hautoja on aiempina vuosina näkynyt seuraavasti: v. 2015 14.4. (1 hautoja), v. 2016 11.4. (9), v. 2017 18.4. (3), v. 2018 16.4 (3), v. 2019 7.4. (4), v. 2020 6.4. (1) ja v. 2021 6.4. (1). Aikaiset haudonnan aloitukset keväällä 2019, 2020, 2021 ja v. 2025 ovat suoraa seurausta varhaisista keväistä (terminen kevät alkoi v. 2019 14.3., v. 2020 1.3., v. 2021 21.3. ja v. 2025 21.2.).

Vuoden 2025 huhtikuun toisen viikon kylmä jakso viivästytti uusien pesintöjen aloituksia. Säiden lämmettyä korppien häirintä ja munienryöstö jatkui ja pelloille jo asettuneista pareista noin kolmannes poistui. Peltojen äestyksen aikainen aloitus (16.4.) yhdessä korppien työn kanssa johti kaikkien huhtikuisten munapesyeiden (10) tuhoutumiseen. Nämä kymmenen naarasta munivat uudet pesyeet ja lisäksi pelloilta löytyi 13.5. mennessä viisi uutta hautojaa. Kaikki viisitoista pesyettä tuhoutuivat toukokuun

kuluessa, sekä korppien toimeliaisuuden että maataloustoimien seurauksena (viimeiset 27.5. kylvössä). Suurin osa pesintää yrittäneistä hyypistä oli 3.6. mennessä vetäytynyt pesinnästä ja siirtynyt Lammassaaren hoitoniityn lietteille. Jäljelle jäi neljä hautojaa, joiden pesyeet olivat vähintään 2. uusintapesyeitä ja ainakin yksi 3. uusintapesye.

Havaitsin pelloilla tänä vuonna kaksi poikuetta ja 5 poikasta (4, 1), keskimäärin 2,5 poikasta/poikue. Molemmat poikueet kuoriutuivat lohkolla, joka oli pesimäkauden alussa kynnöksellä ja kylvettiin 17.5 – 18.5.

Ensimmäinen vastakuoriutunut poikue (4 poikasta) näkyi 23.6. hiekkatien viereisellä peltolohkolla. Poikaset ruokailivat valkoposkihanhiiden matalaksi (5 cm) kaluamassa rypiskasvustossa. Naaras otti poikaset vähän väliä höyhenyksensä alle suojaan. Hyppäparin ensimmäinen munapesye meni korppien suihin ja toinen tuhoutui maataloustöissä. Kolmas yritys onnistui. Lähellä tarkkaili nytkin viisi korppia. Samalla lohkolla näkyi 26.6. kaksi alle viikon ikäistä poikuetta (1 ja 2 poikasta), joita naaraat kaitsivat. Poikaset painuivat vähän väliä pellonreunan ruohikkoon piiloon. Näistä kahdesta poikueesta oli 14.7. mennessä varttunut 2 vähintään viiden viikon ikäisiksi. 31.7. näkyi viereisellä peltolohkolla yksi lähes nuoruusikään ehtinyt poikanen.

Vuonna 2024 takatalvi yllätti hyypät huhtikuun loppupuolella. Uusi lumi (10 cm) peitti hyppien pesiä 24.4. Haudonnan oli takatalveen mennessä aloittanut 28 paria, mutta nyt kyyhötti hyppiä vain viidessä pesässä, loput parvena tuppaiden väleissä. 27.4., kun lämpö sai jo lumen hupenemaan, hautoi hyppiä kolmessatoista pesässä ja 2.5. kahdessakymmenessä. Lopullinen pesymäärä (37) oli koossa 10.5.

Vuonna 2024 näin ensimmäisen vastakuoriutuneen poikueen (4 poikasta) 13.5. kynnöspellolla. Samalla lohkolla näin yhden ensimmäisistä hautojista (14.4.) 29 vrk aiemmin. Havaitsin pelloilla tänä vuonna vain viisi poikuetta ja 10 poikasta (1, 1, 2, 2, 4), keskimäärin 2 poikasta/poikue.

Kaikki poikueet olivat ennen 12.5. alkaneita toukotöitä munittuja. Uusintapesyeistä ei poikueita kuoriutunut. Pelloille munituista 1. pesyeistä (37) tuhoutui äestyksissä ja kylvöissä 12.5. – 20.5. ainakin 28 eli 76 %. Hyypät munivat uusintapesyeitä niin, että 27.5. hautojia oli 20. Näistä oli 14.6. mennessä suurin osa keskeytynyt ja pesissä makasi enää 5 hautojaa. 24.6. pelloilla hautoi enää yksi.

Vuonna 2023 näin ensimmäisen vastakuoriutuneen poikasen 23.5. kynnöspellolla. Samalla lohkolla näkyi yksi ensimmäisistä hautojista 17.4. (36 vrk aiemmin). Havaitsin peltoalueella tällä pesimäkaudella ainoastaan viisi poikuetta ja 7 poikasta (1 + 1 + 1 + 1 + 3). Näistä kaksi poikuehavaintoa perustuu varoitteleviin emoihin, ja näiden poikueiden poikasmääräksi merkitsin yhden. Keskimääräinen poikuekoko oli 1,4 (7/5).

Ennen toukokuuta munittujen 1. pesyiden poikueita kuoriutui 30.5. mennessä ainakin neljä, ja niistä kolme kynnöksellä ja yksi nurmella. Yksi uusintapesyeen poikue ilmaantui 19.6. kynnöspelloille (1. pesyeet olivat tuhoutuneet tuolta peltolohkolta 8.5. – 10.5. toukokuussa).

Ensimmäisen traktorin näin 20.4. äestämässä kynnöspeltoa. Kevään toukokuussa (lannoitus, kyntäminen, äestys, kylvö) aikavälillä 20.4. – 10.5. tuhoutui 12 ensimmäisen pesyeen pesää, joista 11 kynnöspelloilta ja 1 nurmelta. Lisäksi 2 pesää tuhoutui todennäköisesti muusta syystä nurmelta. Uusintapesyeitä munittiin 14 ja niistä ainakin yksi tuhoutui kylvön yhteydessä 25.5.

Vuonna 2022 näin kevään ensimmäiset kaksi untuvikkoa 16.5. nurmilohkolla. Kyseisellä lohkolta olin nähnyt ensimmäisen hautojan 28 vrk aiemmin. 19.5. poikueita oli kuoriutunut ainakin 7, joista nurmella 3 ja kynnöspelloilla 4.

Toukokuu alkoivat vähän ennen toukokuun puoliväliä. Alkuun äestettiin vain sellaisia pelloja, joilla ei pesinyt hyppiä. Olin lähettänyt koetilalle kartan pesien sijainneista ja tämä oli ilmeisesti vaikuttanut työjärjestykseen. Silti yksi pesä tuhoutui 19.5. Vähitellen äestykset etenivät kynnöspeltojen lohkoille, joilla myöhään aloittaneet parit hautoivat ja pesistä tuhoutui 23.5. mennessä ainakin 15. Lyhyiden rituaalien jälkeen naaraat munivat 30.5. – 7.6. yhteensä 8 uutta pesyettä. Näistä ei kuitenkaan kuoriutunut yhtään poikuetta.

Havaitsin pelloilta yhteensä 19 poikuetta ja niissä 49 poikasta (keskimäärin 2,6 poikasta/poikue). Viimeiset kaksi pesyettä kuoriutuivat toukokuun viimeisinä päivinä, joten ne oli munittu vapun aikoihin.

Kynnöspelloille munituista pesyeistä kuoriutui 13 poikuetta (68 % poikueista) ja niissä havaitsin yhteensä 33 poikasta (keskimäärin 2,5 poikasta). Nurmilohkoille munituista syntyi ainakin 6 poikuetta (32 %), joista laskin 16 poikasta (keskimäärin 2,6 poikasta). Eniten poikueita (5) havaitsin Purolahden hoitoniityn viereiseltä kynnöspelloilta, joka sai olla rauhassa maatöiltä aina 7.6. saakka. Tämä poikuemäärä oli 56 % (5/9) lohkolle munituista.

Vuoden 2021 12 poikueesta 58 % (7) näkyi kynnöspelloilla, 33 % (4) nurmella ja 9 % (1) sänkipelloilla. Vastaavasti v. 2020 poikueita näkyi 19. Näistä 68 % (13) näkyi kynnöspelloilla, 5 % (1) laitumella/nurmella ja 27 % (5) sänkipelloilla.

Vuoden 2023 pesinnöistä onnistui kynnöspelloilla 20 % ja nurmilla 14 %. Vuoden 2022 pesinnöistä onnistui kynnöspelloilla 43 % ja nurmilla 33 %. Sekä v. 2020 että v. 2021 menetettiin äestyksissä ja kylvöissä ainakin 12 munapesyettä (v. 2020 6.5. ja 2021 4.5 alkaen). Vuonna 2021 tuhoutui kynnöspeltojen pesinnöistä 8 (50 % kynnöksille munituista), sänkipelloilta 3 (75 %) ja nurmelta 1 (8 %). Nurmipesän tuhon syynä oli lannoitetta levittänyt traktori, muissa äestys. Lisäksi v. 2020 yhdeltä sänkipelloilta keskeytyi vapun aikaan äkillisesti viiden munapesyeen haudonta kahdeksasta. Olikohan asialla kettu tai jokin muu

maapeto? Yhteensä ainakin 17 paria joutui v. 2020 munimaan uuden pesyeen. Enin osa pesyeistä munittiin samalle lohkolle viikon sisällä, mutta osa vaihtoi lohkoa.

Poikueet on helpoin havaita kasvittomilta kynnöspelloilta ja vaikein laitumilta/nurmilta, missä korkeaksi kohonnut kasvillisuus peittää poikaset taakseen toukokuun puolestavälistä alkaen. Vuonna 2021 havaittujen poikueiden määrä vastasi melko hyvin eri peltoympäristöjen osuuksia, joten haudonta-ajan tappioihin ei ympäristöllä näyttänyt olleen vaikutusta. Sen sijaan vuonna 2020 näkyi laitumilla/nurmilla vähemmän poikueita, mitä pesintöjen osuudesta ympäristössä olisi osannut odottaa. Hätäilevien emojen perusteella nurmilla oli tuolloin kuitenkin kaksi poikuetta enemmän kuin oli näkyvillä.

Vuonna 2021 poikueita ilmaantui pelloilla pesiville hyypille aikavälillä 4.5. – 13.5. (poikueista tehdyt ensihavainnot). Mahdollisesti vielä yksi uusintapesyeen poikue kuoriutui kesäkuun lopussa. Ennen toukokuuta, käytännössä vappuun mennessä aloitettujen pesintöjen poikueita näkyi yhteensä 12 ja poikasia 30 (keskimäärin 2,5 poikasta). Vuonna 2020 poikueita kuoriutui pitemmällä jaksolla, 30.4. – 16.6. Uusintapesyeitä kuoriutui useampia. Poikueita havaitsin 23 ja poikasia 49 (keskimäärin 2,1 poikasta), mukaan lukien uusintapesyeet.

Poikasmäärä on aina minimiarvio. Vastakuoriutuneista poikueista usein vain osan pääsee näkemään kokonaan, sillä emot ottavat niitä yhtenäisen höyhenyksensä alle suojaan, ja varsinkin ensimmäisinä kuoriutumisen jälkeisinä vuorokausina. Poikasmäärän joutuu silloin merkitsemään vähintään yhdeksi. Vuonna 2022 näin kävi yhden ja v. 2021 neljän poikueen kanssa.

Aikainen haudonnanaloitus on kynnöspelloille munivien pelastus silloin, kun maataloustyöt ovat merkittävien tappioita aiheuttava tekijä. Varhaisimmin munitut pesyeet ehtivät juuri ja juuri kuoriutua ennen äestysten alkua. Pesien sijainnista voi aina myös tiedottaa viljelijää. Toimin näin v. 2020, v. 2021 ja v. 2022, ja osan pesistä äestäjät onnistuivatkin kiertämään.

Vuonna 2020 ennen äestyksiä aloitetuista pesyeistä kuoriutui 17.5. mennessä 13 ja sen jälkeen vielä 6 29.5. mennessä. Tästä eteenpäin, v. 2020 kesäkuun ensimmäisestä viikosta alkaen havaitut 4 vastakuoriutunutta poikuetta olivat todennäköisesti uusintapesyeitä. Vuonna 2021 uusintapesinnät epäonnistuivat, poikkeuksena yksi havainto hätäilevästä naaraasta ja mahdollisesta poikueesta (poikasia en onnistunut näkemään).

Uusintapesyeet tuottavat paljon huonommin poikasia kuin ensimmäiset pesyeet. Vuonna 2025 kaikki parit munivat vähintään yhden uusintapesyeen ja ainoat kaksi poikuetta kuoriutuivat 2. uusintapesyeistä. Vuonna 2024 uusintapesyeistä ei syntynyt yhtään poikuetta. Vuonna 2023 vain 1/14 uusintoista tuotti poikueen. Vuonna 2020 neljäsosa (4 poikuetta/17 uusintapesyettä) haudonnoista johti kuoriutumiseen. Tuolloin vielä toukokuun viimeisellä viikolla pelloilla tehtiin myöhäisiä kylvöjä (rypsiä/rapsia ja kauraa) ja

ainakin 10 munapesyettä tuhoutui haudonnan viime päivinä. Näiden pesyeiden emot eivät munineet enää uutta pesyettä.

Vuonna 2025 hyyppiä luopui pesinnästä aikaisemmin kuin aiempina vuosina. Aikuisia oli kerääntynyt jo 27.5. Lammassaaren lietteille 23 yksilöä ja 3.6. 52. Viimeiset munapesyeitä tuhonneet peltotyöt tehtiin 27.5.

Vuoden 2024 kesäkuun 17. päivänä Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan oli kerääntynyt 25 pesinnästä luopunutta hyyppeä, 24.6. 42 ja 28.6. 90.

Vuonna 2023 kesäkuun 1. päivänä Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan oli kokoontunut 16 pesinnän lopettanutta hyyppeä. Tämä vastaa noin kolmasosaa pelloilla pesineiden yksilömäärästä. Vastaavasti v. 2022 kesäkuun 3. päivänä Lammassaaren hoitoniityn vesirajalle oli kerääntynyt 20 aikuisen hyypän parvi, noin viidesosa pelloilla pesineiden yksilömäärästä. Vuoden 2021 kesäkuun ensimmäisellä viikolla oli aikuisista pelloilla pesineistä hyypistä poistunut saman verran ja kesäkuun toisella viikolla n. 60 % sekä kolmannella jo n. 80 % pelloilla pesineistä yksilöistä.

Pellot jättäneissä aikuisissa on sekä pesinnöissään onnistuneita (poikue kuoriutui) että epäonnistuneita (ei poikuetta). Kaikkina neljänä vuonna juhannuksen tienoilla oli pelloilla jäljellä kymmenkunta aikuista - koiraita ja naaraita. Vuonna 2021 oli aikuisilla valvottavanaan pari nuorta ja muutama lentokyvytön poikanen. Vuonna 2022 samaan aikaan näkyivät peltojen viimeiset poikaset, kolme neliviikkoista. Vuonna 2024 juhannuksen aikaan oli neljällä parilla vähintään kolmen viikon ikäinen poikanen kaitsettavanaan. Pelloilta poistuneet aikuiset eivät kuitenkaan jättäneet Viikin – Vanhankaupunginlahden aluetta, vaan viihtyivät etupäässä rantaniittyjen lietteillä syksyä kohti kasvavissa parvissa.

Hyyppien pesinnät ovat menneet heikosti viimeiset kolme vuotta. Havaittujen poikueiden määrän perusteella v. 2025 13 % (2 poikuetta/15 paria) pelloilla pesineistä pareista onnistui tuottamaan poikueen, v. 2024 ainakin 14 % (5 poikuetta/37 paria) ja v. 2023 ainakin 19 % (5 poikuetta/27 paria). Vastaavasti v. 2022 ainakin 40 % (19/48), v. 2021 ainakin 41 % (12/29) ja v. 2020 ainakin 55 % (23 poikuetta/ 42 paria) pareista onnistui. Vuonna 2021 havaitsin myös yhden ja v. 2020 muutaman parin, joilla hätäilyn tai muun käytöksen perusteella oli poikasia lähettyvillä, mutta joita en onnistunut kasvillisuuden seasta löytämään. Havaintojen perusteella peltojen pesinnöistä on v. 2020 – v. 2025 onnistunut huonoimmillaan 13 % (v. 2025) ja parhaimmillaan 55 % (v. 2020).

Vuoden 2025 kahdesta poikueesta yksi selvisi vähintään viiden viikon ikään. Toinen poikueista katosi ennen kahden viikon ikää.

Vuoden 2024 viidestä poikueesta yksi selvisi vähintään kahden viikon, yksi vähintään kolmen viikon, kaksi vähintään viiden viikon ikään ja yksi nuoruusvaiheeseen. Noin kolmen viikon ikäisellä on jo kohtuulliset mahdollisuudet selvitä lentokykyiseksi.

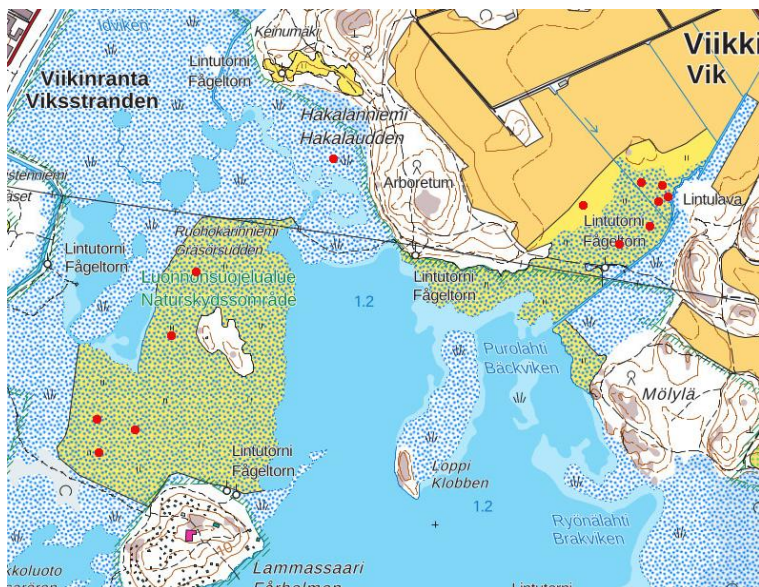
Vuonna 2023 ainakin yksi poikue varttui n. kahden viikon ikäiseksi (v. 2022 7, v. 2020 11, v. 2021 8). Sitä vanhempia poikueita en v. 2023 havainnut. Vuonna 2020 selvisi kolmen viikon ikäisiksi 3, v. 2021 5 ja v. 2022 3 poikuetta. Neljän viikon ikäisiksi varttui v. 2020 2, v. 2021 2 ja v. 2022 2.

Luultavasti yksi tai kaksi tulvaniityn viereisen pellon poikueista siirtyi ainakin v. 2021, v. 2022 ja v. 2023 parin viikon ikäisinä Purolahden hoitoniityn pohjoisosaan, jonka heinikoista tai niityn hyppäpoikueista niitä ei voinut enää erottaa. Vuonna 2021 kesäkuun 11. päivänä näkyi seitsemän juuri lentämään oppineen töyhtöhyypän parvi, joten nuoriksi selvinneiden määrä pellolla syntyneistä oli vähintään tämä.

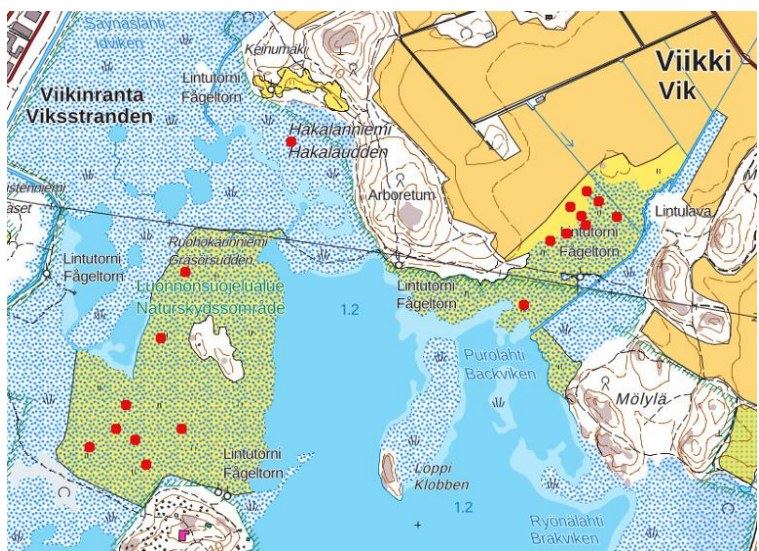
Poikasia katoaa poikueista nopeasti ja kriittisimmät hetket näyttävät sijoittuvan välittömästi kuoriutumisen jälkeisiin päiviin. Vuosien 2025, 2024 ja 2023 poikashavaintoja on liian vähän tähän tarkasteluun, mutta v. 2022 alle viikon ikäisissä poikueissa oli keskimäärin 2,9 poikasta (29 poikasta/10 poikuetta) (v. 2020 2,7 poikasta (71/26 (kaikki alle viikon ikäisistä tehdyt poikuehavainnot) ja v. 2021 2,5 poikasta (30/12)). Noin viikon tai kahden viikon ikäisissä poikueissa oli v. 2022 2,1 (15/7) (v. 2021 2,0 (16/8)) ja kolmen viikon ikäisissä 2,0 (4/2) (v. 2021 1,6 (8/5)). Vastaavasti v. 2020 vähintään viikon vanhoissa poikueissa oli lähes aina vain yksi, harvoin kaksi poikasta.

Haudonta alkaa hoitoniityillä yleensä hieman myöhemmin kuin pelloilla, ja samoin kävi myös v. 2025: Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (tulvaniitty) hautoi ensimmäinen hyppä 13.4. eli viisi päivää myöhemmin kuin pelloilla. Lammassaaren hoitoniityn pitkosten viereisellä niityllä hautoivat ensimmäiset kaksi hyppää 25.4. Hyppäpareja pesi hoitoniityillä yhteensä 13 (Kartta 4, s. 89)

Vuonna 2024 ensimmäiset hautojat näkyivät poikkeuksellisesti samaan aikaan kuin pelloilla: 14.4. yksi hyppä hautoi Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. Lammassaaren hoitoniityllä hautoi ensimmäinen hyppä vasta 2.5. (pitkosten viereinen niitty). Lammassaaren ja Keinumäen edustan niityt olivat vapun aikaan vielä suureksi osaksi veden alla, mikä viivästytti pesinnän aloitusta. Osa odottelevista hyypistä saattoi siirtyä pelloille pesimään, hautojien määrään tuli siellä iso, noin kymmenen parin lisäys toukokuun toisella viikolla. Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä pesi lopulta vain yhdeksän hyppäparia, viisi paria vähemmän kuin v. 2022 ja v. 2023 (Kartta 5, s. 89).



Kartta 4. Töyhtöhyppien pesät hoitoniityllä v. 2025



Kartta 5. Töyhtöhyppien pesät hoitoniityllä v. 2024.

Vuonna 2023 ensimmäiset kolme hautojaa näkyivät 17.4., Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (tulvaniityllä). Lammassaaren hoitoniityllä havaitsin varhaisimmat hautojat (4) 19.4. Toisin kuin v. 2022 Lammassaaren hoitoniitty ei ollut erityisen vetinen pesinnän alkuvaiheessa, ja hyypät saattoivat asettua sinne isommassa määrin ja ajoissa pesimään.

Vuonna 2022 ensimmäiset hautojat näkyivät 22.4. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. Lammassaaren niityltä havaitsin ensimmäiset kaksi hautojaa vasta 30.4., jolloin iso osa niityistä oli vielä veden alla. Vuonna 2020 ja v. 2021 näin varhaisimmat hautojat 14.4. (v. 2021 Lammassaaren hoitoniityllä ja v. 2020 Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa). Meri nousi v. 2021 huhtikuun puolivälissä hoitoniityille ja viivästytti ainakin viikolla haudonnan alkua Lammassaaren niityllä.

Tapasin hoitoniityillä v. 2025 neljä poikuetta. Ensimmäisen poikuehavainnon tein 4.6. Lammassaaren pitkosten niityllä. Emot varoittelivat ruohikossa piilottelevaa poikuetta. Purolahden hoitoniityn pohjoisosan (tulvaniitty) ruohikossa oli 6.6. – 27.6. naaraan käyttäytymisen perusteella toinen hoitoniityjen poikueista. Kolmannen poikueen onnistuin näkemään 23.6. Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa. Poikueessa oli kaksi n. neljän viikon ikäistä poikasta. Neljäs poikue näkyi samalla niityllä 24.6, ja siinä oli kaksi n. kolmen viikon ikäistä poikasta.

Korpi tuhosivat varmuudella Purolahden hoitoniityn munapesyeitä. Esimerkiksi 7.5. 28 korpin parvi tutki tarkkaan niityn kohdan, missä hyypät olivat edellisenä päivänä hautoneet neljässä pesässä. 8.5. ei hautojia enää ollut. 15.5. oli niitylle munittu kaksi uusintapesyettä, joista ainakin toinen tuotti poikueen.

Vuoden 2024 ensimmäinen poikue ilmaantui 6.6. näkyville Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä, kaksi noin kahden viikon ikäistä poikasta. Hoitoniityillä näyttäytyi yhteensä neljä poikuetta ja 7 poikasta. Eniten poikueita (3) oli Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa, ja niissä yhteensä 5 poikasta (1, 1, 3). Purolahden hoitoniityn vesirajassa lepäili 3 nuorta hyppää 28.6., jotka saattoivat olla hoitoniityn pohjoisosassa varttuneita. Lammassaaren hoitoniityn vanhalta osalta en nähnyt yhtään poikuetta, mutta varoittellevia emoja kesäkuun alkuviikolla kylläkin. Epäselväksi jäi, oliko niillä poikasia.

Vuonna 2023 ensimmäiset kaksi poikuetta (1 ja 2 vastakuoriutunutta) piipersi 15.5. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa, eli viikkoa aiemmin kuin havaintoni peltoalueen aikaisimmasta poikueesta. Havaitsin hoitoniityillä 12 poikuetta, joissa oli ainakin 25 poikasta. Eniten poikueita (8) oli Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa ja niissä oli 16 poikasta (1, 1, 1, 2, 2, 3, 3, 3). Purolahden hoitoniityn eteläosassa näin kaksi poikuetta ja yhteensä 7 poikasta (3 ja 4). Keinumäen edustan niityllä ja Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä oli molemmissa yksi poikue (1 poikanen) ja useampi varoittleva emo. Lammassaaren vanhalta niityltä en tavannut yhtään poikuetta, mutta varoittellevia emoja lukuisasti. Ruohokarilla (Lemmenlehdossa) pesinyt kettu oli saanut ainakin yhden töyhtöhyppäaikuisen saaliiksi (osittain kaluttu yksilö pesäkolon edustalla).

Vuonna 2022 ensimmäinen poikue oli aikuisten hermostuneen käytöksen perusteella kuoriutunut 21.5 Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä. Vasta 28.5. näin samaisella niityllä kaksi enintään viikon ikäistä poikasta. 19.6. mennessä onnistuin näkemään niityillä vain kaksi poikuetta (2 ja 3 poikasta). Hätäilevät emolinnut olivat yleisiä kaikilla niityillä, mutta poikasten huomaaminen mättäisestä maastosta oli mahdotonta.

Vuonna 2020 ja v. 2021 havaitsin ensimmäisen poikasen Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa: v. 2021 12.5. ja v. 2020 kahta viikkoa myöhemmin (27.5.). Vuonna 2021 tulvaniitylle ilmaantunut varhaisin

poikanen saattoi kuitenkin olla vaeltanut viereiseltä peltolohkolta eikä peräisin niityllä kuoriutuneesta pesyeestä.

Vuonna 2021 havaitsin hoitoniityillä yhteensä neljä poikuetta ja 8 poikasta. Poikueista kaksi oli tulvaniityllä (1 + 3 poikasta) ja kaksi Lammassaaren hoitoniityllä (1 + 3). Päättellen siellä täällä hätäilleistä emolinnuista poikueita liikkui huomattavasti enemmän, mitä onnistuin hoitoniityiltä, ja erityisesti Lammassaaren niityltä löytämään. Lintutornit tarjoavat näkymiä hoitoniityille ja helpottavat ruokailevien hyypänpoikasten etsintää, kun taas nopeasti kohoavat ruohovartisten kasvien tiheiköt ja toisaalta niittyjen laajuus vaikeuttavat tarkkailua. Vaikeuksia on siis enemmän verrattuna viljelymailla pesivien hyppien pesinnän seurantaan.

Vuonna 2020 kaikki hoitoniityillä tavatut poikueet näkyivät Purolahden niityn etelä- tai pohjoisosassa, yhteensä viisi poikuetta ja 9 poikasta. Myös tuolloin näkyi ja kuului hätäileviä emoja poikasaikaan hoitoniityillä selvästi enemmän kuin itse poikasia, esimerkiksi 3.6. kartoituslaskennassa havaitsemistani 28 hyypästä 23 oli varoittelevia.

Vuonna 2025 havaitsin pelloilla ja niityillä yhteensä vähintään 11 poikasta (pelloilla 5 ja hoitoniityillä 6). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,4/pari (11/28). Pelloilla poikasia näkyi 0,3 ja hoitoniityillä 0,5 paria kohden. Vuosien 2023, 2024 ja 2025 tulos oli huonoin pelloilla pesineillä hyypillä v. 2013 – v. 2025 jaksolla (Kuvaaja 24, s. 92).

Vuonna 2024 pelloilla ja hoitoniityillä havaittujen poikasten yhteismäärä oli 17 (pelloilla 10 ja hoitoniityillä 7). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,3/pari (17/55). Pelloilla poikasia näkyi 0,3 ja hoitoniityillä 0,4 paria kohden.

Vuonna 2023 poikasia näkyi pelloilla ja hoitoniityillä kaikkiaan 32 (pelloilla 7 ja hoitoniityillä 25). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,6/pari (32/55). Pelloilla poikasia näkyi 0,3 ja hoitoniityillä 0,9 paria kohden. Purolahden hoitoniitty on kasvillisuudeltaan aukkoinen ja töyhtöhyypän poikaset on helpompi havaita sieltä kuin Lammassaaren ja Keinumäen edustan niityn yhtenäisemmästä ruohovartiskasvillisuudesta.



Kuvaaja 24. Töyhtöhyypän pesinnän onnistuminen pelloilla.

Vuonna 2022 poikasia näkyi 54 (pelloilla 49, hoitoniityillä 5). Parimäärään suhteutettuna poikasmäärä oli 0,8/pari (54/65). Pelloilla poikasia näkyi 1,0 ja niityillä 0,3 pesinnän aloittanutta paria kohden.

Vuonna 2021 havaitsin poikasia yhteensä 38 (pelloilla 30, hoitoniityillä 8). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,7/pari (38/54). Pelloilla näin poikasia 1,0 ja niityillä 0,3 paria kohden.

Vuonna 2020 havaitsin poikasia kaikkiaan 58, joista pelloilla 49 ja hoitoniityillä 9. Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 1,0/pari (58/59). Pelloilla näin poikasia 1,2 paria kohden. Tämä oli yli kaksi kertaa enemmän kuin hoitoniityillä, joilla havaitsin 0,5 poikasta/pari.

Vastaavasti eri poikasiksi tulkittuja poikasia näkyi v. 2015 52, v. 2016 32, v. 2017 18, v. 2018 16 ja v. 2019 38. Parimäärään suhteutettuna (v. 2015 27 paria, v. 2016 31 ja v. 2017 27, v. 2018 39, v. 2019 45 paria) poikasia on näkynyt seuraavasti: v. 2015 1,9, v. 2016 1,0, v. 2017 0,7, v. 2018 0,4 ja v. 2019 0,8 paria kohden.

Peltoympäristön poikasmäärä paria kohden on vaihdellut v. 2015 – v. 2019 seuraavasti: v. 2015 0,9, v. 2016 0,6, v. 2017 0,9, v. 2018 0,1 ja v. 2019 0,8.

Vuonna 2015 Purolahden hoitoniityn pohjoisen osan eli tulvaniityn viereisellä peltolohkolla pesineiden liki kymmenen parin poikueista suurin osa vaelsi hoitoniitylle pian kuoriutumisen jälkeen. Poikasten liike tuona vuonna suosituksen, kesannolle jätetyn peltolohkon pesäpaikalta läheiselle niitylle väärin v. 2015 tuloksia hoitoniittyjen ja peltoympäristön poikasmäärien eroista. Tämä näkyy v. 2015 osalta hoitoniittyjen paria kohden suhteutetussa poikasmäärässä, joka oli 5,0 eli enemmän kuin hyppien munamäärä. Vuosina 2016 – v. 2019 hoitoniittyjen poikasmäärät/pari olivat seuraavat: v. 2016 1,9, v. 2017 0,3, v. 2018 1,0 ja v. 2019 1,0.

Muut peltolohkot ovat etäällä hoitoniitystä ja lohkot rajautuvat toisistaan useimmilta sivuiltaan syvillä ojilla. Havaintojeni mukaan poikueet pysyttelevät lähes poikkeuksetta syntymälohkoillaan, ja ainoat havaittujen poikasten lukumääriin vaikuttavat tekijät ovat ravinnon puute, pedot (mukaan lukien varikset ja lokit) sekä poikasten piiloutuminen lohkojen reunakasvillisuuteen, jolloin vihkoon kirjatut lukumäärät jäävät todellista pienemmiksi. Tosin joskus poikueet voivat liikkua etäällekin syntymälohkoltaan: sekä v. 2019 että v. 2020 viljelyalueen luoteisreunalla pesineen parin poikue oli vaeltanut Keinumäen lintutornia ympäröivälle nurmialueelle ja ruoikon lietteiselle reunalle, osin ulkoiluteitä, n. 500 m matkan. Myös v. 2022 johdattivat kahden parin aikuiset muutaman vuorokauden ikäiset poikasensa (2 ja 3) n. 500 m päähän kuivuuden vaivaamalta kynöspelloilta vehreämmälle lohkolle.

Poikasista vain pieni osa selviää nuoruusvaiheeseen, v. 2025 yksi peltujen poikasista. Lammassaaren hoitoniityllä 4.7. näkyneet saattoivat olla niityllä varttuneita tai muualta tulleita.

Vuonna 2024 yhteensä neljä selvisi lentokykyisiksi: yksi peltujen ja kolme todennäköisesti Purolahden hoitoniityn poikasista näyttäytyi 28.6.

Vuoden 2023 kesäkuun 26. päivänä lepäili kaksi nuorta lintua Purolahden hoitoniityn vesirajassa. Muutamaa päivää myöhemmin (29.6.) ruokaili kuusi nuorta hyökkää Lammassaaren hoitoniityn lietteillä. Nämä nuoret olivat varmaankin syntyjään Viikin – Vanhankaupunginlahden alueelta. Sen sijaan 9.7. Etu-Viikin pelloilla lepäilleiden 26 nuoren joukosta ison osan voi olettaa saapuneen muualta.

Vuoden 2022 heinäkuun 2. päivänä oli Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa 136 aikuisen seurassa 2 nuorta, ja nämä olivat ainoat mahdolliset seuranta-alueella tuona vuonna varttuneet. Heinäkuun lopulla - elokuun alussa näkyi hoitoniityjen lietteillä enimmillään 14 nuorta, mutta nämä saattoivat olla jo saapuneet alueen ulkopuolelta.

Sen sijaan v. 2021 kerääntyi hoitoniityjen lietealueille ilahduttavan runsaasti nuoria: 28.6. 20, 29.6. 25 ja 3.7. 30 yksilöä. 13.7. nuoria oli jo 57 enkä usko niiden kaikkien kasvaneen Viikin – Vanhankaupunginlahden pelloilla ja niityillä. Kesäkuun lopun nuorista enemmistö saattaa hyvinkin olla seuranta-alueen omia nuoria, ja tuona vuonna ennemmin hoitoniityillä kuin pelloilla syntyneitä.

Vuonna 2020 hoitoniityillä oleskeli 23.6. neljä nuorta, joten ainakin tuon verran Viikin – Vanhankaupunginlahden hyypät onnistuivat silloin tuottamaan. 13.7. näkemäni seitsemän nuorta lintua saattoivat olla jo alueen ulkopuolelta lentäneitä.

Vuonna 2019 näkyi 4.7. Lammassaaren hoitoniityllä kolme nuorta ja 14.7. kahdeksan nuorta. Vuonna 2018 hyökkien poikasista ei yksikään selvinnyt yli kahden viikon ikään.

Pikkutyllipareja pesi tänä vuonna vain 5, yhtä vähän kuin v. 2024. Yhtenä viime vuoden vähentymisen syynä oli pesintään sopivan alan pienuus Fastholman lumenkaatopaikalla; talven suuri lumimäärä peitti 3/4

kaakkoisesta, pikkutylliin suosimasta kentästä vielä kesäkuun puolivälissä. Vuonna 2025 samaa ongelmaa ei ollut ja pesimiseen sopivaa kasvitonta tai matalakasvusta alaa oli aiempien vuosien veroisesti.

Pesivien pikkutylliin määrä nousi hoitoniityillä niittojen ja vesirajan avoimena pitämisen ansiosta ja pysyi 4 – 6 parissa v. 2024 saakka. Tämä näkyi alkuun parimäärien kasvuna erityisesti Purolahden niityllä, missä kasvua oli joka vuosi yhdellä parilla, v. 2013 yhdestä parista vuoden 2016 neljään pariin. Vuosina 2017 – v. 2019 pareja oli Purolahden niityllä kaksi, ja v. 2020 – v. 2022 vain yksi. Viimeisenä kolmena vuonna pikkutylli pesi vain niityn merenpuoleisessa eteläosassa. Syystä tai toisesta niityn pohjoisella osalla (tulvaniityllä) ruohovartinen kasvillisuus peitti niityn aiemmin lietteisiä osia vuosi vuodelta tiheämmin ja sen myötä pikkutylliin kuin myös muiden kahlaajien suosima avoin ala väheni olemattomiin. Talvella 2023 kaivettujen lampareiden rannoille jäi työmaan jäljiltä kasvittomia, pikkutyllille sopivia ruokailupaikkoja, ja laji asettui taas niityn pohjoiselle osalle pesimään. Pesimäkauteen 2024 mennessä ruohovartinen kasvillisuus oli vallannut nämä kasvittomat alat.

Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityillä pesivien parien määrä on viime vuosina ollut lievässä laskussa: v. 2013 2, v. 2014 3, v. 2015 4, v. 2016 6, v. 2017 4, v. 2018 4, v. 2019 4, v. 2020 3 ja v. 2021 3. Niittyalan laajentuminen (uutena Keinumäen edustan niitty) ja toisaalta syyskesän laidunnus Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä, suosivat pikkutylliä ja v. 2022 ja v. 2023 hoitoniityillä pesi yhteensä 4 paria. Vuonna 2024 ja v. 2025 pareja oli hoitoniityillä vain 2.

Hoitoniittyjen ulkopuolella on pesinyt lähivuosina yhä enemmän pikkutyllejä, esimerkiksi Fastholman lumenkaatopaikan hiekkakentällä, ja myös Etu-Viikin pelloilla v. 2024 lukuun ottamatta. Pesivät aikuiset sekä seuranta-alueella syntyneet nuoret linnut heinäkuusta alkaen, käyvät hoitoniittyjen lietteillä ruokailemassa.

Pikkutyllejä pesi tänä vuonna 5 paria. Pesimäpaikkoja olivat: Lammassaaren hoitoniityn vanha osa (1 pari), Purolahden hoitoniityn pohjoisosa (1), Fastholman lumenkaatopaikka (2), Etu-Viikin pellot (1).

Seuranta-alueen parimäärät ovat vaihdelleet seuraavasti: v. 2015 8, v. 2016 9, v. 2017 8, v. 2018 9, v. 2019 10, v. 2020 10, v. 2021 11, v. 2022 11, v. 2023 9 ja v. 2024 5. Vuosina 2023 ja 2024 Fastholman lumenkaatopaikan lumensulamisedet peittivät läpi pesimäkauden aiempaa suuremman alan, ja siten myös kuivaa, pesimiseen sopivaa kenttää ei riittänyt useammalle kuin kahdelle parille.

Tänä vuonna havaitsin kaksi poikuetta: Fastholman lumenkaatopaikan koillisella kentällä oli 18.6. neljä korkeintaan muutaman vuorokauden ikäistä poikasta. Saman poikueen kolme poikasta näkyi 24.6. ja 4.7. neljä poikasta. Etu-Viikin pelloilla (radanvarren takapellolla) näin 4.7. kaksi juuri lentokyvyn saavuttanutta poikasta emojensa seurassa (todennäköisesti peltojen parin poikasia).

Vuonna 2024 en havainnut yhtään poikuetta. Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa ruokaili 14.7. seitsemän nuorta, mutta ainakin osa saattoi olla seuranta-alueen ulkopuolelta saapuneita.

Vuonna 2023 havaitsin kaksi poikuetta. Fastholmassa lumenkaatopaikan kaakkoisella kentällä näkyi 14.6. yksi korkeintaan viikon ikäinen poikanen. Fastholman koillisella kentällä juoksenteli 15.6. kolme noin viikon ikäistä poikasta, jotka olivat 6.7. mennessä kehittyneet höyhenpuvultaan jo lähes nuoriksi. Nuori yksilö näkyi Etu-Viikin pelloilla 9.7. ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa kolme nuorta 16.7. Nuoret ovat jo liikkuvaisia ja nämä yksilöt ovatkin saattaneet syntyä muualla kuin havaintopaikalla.

Vuonna 2022 näin kuusi pikkutyllipoikuetta ja niissä yhteensä 14 poikasta (1, 2, 2, 2, 3 ja 4). Fastholmassa näkyi neljä poikuetta, joista ensimmäinen luoteisreunan kentällä 19.6. (yksi alle viikon ikäinen poikanen). Kaakkoisosan kentällä oli 2.7. yksi alle viikon ikäinen poikanen, mutta 12.7. kaksi isohkoa poikasta (eri poikue?). Lounaisreunan kentällä (risukasat) juoksenteli kaksi isoa poikasta 2.7. ja samana päivänä näkyi myös koillisreunan kentällä kolme noin viikon ikäistä poikasta. Viikinojan varteen kaivetuilla altailla ja viereisellä peltolohkolla pesi kaksi paria ja molemmat tuottivat poikueen: 14.7. näkyi neljä vastakuoriutunutta poikasta ja 19.7. kaksi noin kahden viikon vanhaa. Pienimmät poikaset olivat uusintapesyeestä, sillä ensimmäinen tuhoutui toukotöissä n. 20.5.

Tylli ei tänä vuonna pesinyt seuranta-alueella. Vuonna 2024 pareja oli yksi: Purolahden hoitoniityn eteläosassa. Pari liikkui lietteellä huhtikuun ensimmäiseltä viikolta ja soidinteleva koiras ainakin toukokuun toiselle viikolle. Yksinäinen lintu näkyi Purolahden ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa kesäkuun loppupuoleen saakka, mutta lietteillä levähtää myös lintuja kesken muuttomatkan.

Vuonna 2023 pareja oli kaksi: Purolahden hoitoniityllä (1) ja Kyläsaareissa (1). Purolahden pari oli paikalla maaliskuun viimeiseltä viikolta ainakin 15.5. saakka, mutta soidin – ja reviirikäyttäytymistä enempää, pesinnän varmistamista havaintoa en tehnyt. Kyläsaaresta löytyi 29.5. pesä, jossa oli neljä munaa. Hautova lintu lähti pesästä (Jarkko Santaharju).

Vuonna 2022 tyllipareja oli yksi. Pari oleskeli huhtikuun lopulta toukokuun 26. päivään saakka Etu-Viikin pelloilla Viikinojan altaiden viereisellä kynnös-/mulloslohkolla. Puolisot soidintelivat 13.5. Koiras kyyristeli naaraan vieressä ja kaiveli ”pesäkuoppaa” pellon kohdassa, missä oli runsaasti pieniä kiviä. Toukokuun viimeisen viikon äestysten jälkeen en enää havainnut paria.

Tylli pesi Kyläsaaren – Arabianrannan nykyisin suureksi osaksi rakennetulla täyttömaa-alueella v. 1993 – 1994. Tämän jälkeen oli vuosien tauko, kunnes v. 2015 tylli soidinteli ja hallitsi reviiriä Purolahden hoitoniityn eteläosassa. Sama toistui v. 2016, mutta molemmilla kerroilla jäi pesintä kesken, ilmeisesti veden nousun vuoksi. Vuonna 2017 oli seuranta-alueella peräti kolme tyllireviiriä (Kyläsaari, Etu-Viikin pellot, Purolahden eteläosa), joista kaksi tuotti myös onnistuneesti poikasia: 6.6 alkaen oli Kyläsaareissa 4 poikasta ja 7.6 alkaen Etu-Viikin pelloilla ainakin 2 poikasta. Vuonna 2018 pesi yksi tyllipari Purolahden

hoitoniityllä ilmeisesti vailla menestystä. Vuonna 2019 tyllipareja oli kaksi: Purolahden hoitoniityn eteläosassa ja Lammassaaren hoitoniityn eteläosassa. Poikasia ei havaittu.

Vuonna 2020 pareja löytyi kolme ja reviirit sijoittuivat Purolahden hoitoniityn eteläosaan, Etu-Viikin peltujen koillisosaan ja Kyläsaareen. Kyläsaaresta löytyi neljämunainen pesä toukokuun puolessavälissä (Jarkko Santaharju). Pellon pari poistui toukotöiden jälkeen toukokuun puolessavälissä. Purolahden reviiri oli asuttu vielä toukokuun viimeisellä viikolla, mutta kesäkuun puolella lintuja ei enää näkynyt.

Vuonna 2021 pareja oli yksi. Yhdestä kahteen lintua oleskeli ja ajoittain soidinteli Purolahden hoitoniityn lietealueella huhtikuun toiselta viikolta toukokuun puoliväliin saakka, minkä jälkeen mitään pesintään viittaavaa ei havaittu.

Punajalkaviklon parimäärä kasvoi seuranta-alueella v. 2013 kahdesta parista v. 2019 alkaen kahdeksaan pariin (v. 2013 2, v. 2014 3, v. 2015 4, v. 2016 4, v. 2017 5, v. 2018 7, v. 2019 8, v. 2020 8, v. 2021 8 ja v. 2022 8, v. 2023 8). Vuonna 2024 parimäärä putosi (6), ja v. 2025 edelleen (5).

Parimäärän kasvun vuoksi kaikki eivät mahtuneet pesimään hoitoniittyjen parhaimmille paikoille ja uusia pareja asettui Purolahden hoitoniittyyn rajautuville peltolohkoille sekä v. 2022 alkaen myös Viikinojan varteen kaivettujen altain reunamille. Nämä parit ruokailivat säännöllisesti hoitoniityillä ja kasvillisuudesta vapailla lieterannoilla. Lammassaaren hoitoniityn laajennus syksyllä 2017 kasvatti lajille sopivan ympäristön alaa ja uudelle, pitkosten viereiselle osalle asettuihin keväällä 2018 uusi pari ja v. 2023 asti punajalkaviklolla oli siellä reviiri. Niittyjen laajennuttua syksyllä 2020 Keinumäen edustalle myös sinne asettui punajalkaviklopari v. 2021 – v. 2023 keväänä.

Kaikkien punajalkaviklojen reviirit sijoittuvat joko kokonaan hoitoniityille tai pelloilla pesivien osalta suureksi osaksi niille.

Vuoden 2025 pareja pesi Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla (1), Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä (1), Purolahden hoitoniityn eteläisellä osalla (1) ja Purolahden hoitoniityn pohjoisella osalla (2) (toisen reviiri ulottui Etu-Viikin pelloille). Yksi poikuehavainto: 6.7. juuri lentämään oppinut nuori lintu ruokaili Viikinojan viereisillä peltolohkoilla.

Vuonna 2024 yhteensä 4 paria pesi Purolahden hoitoniityn, hoitoniittyyn rajautuvien peltolohkojen sekä Viikinojan altain muodostamalla alueella ja 2 Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla. Havaitsin hätäileviä emoja 13.6. Purolahden hoitoniityn pohjoisosalla ja Viikinojan altailla. Poikasia näkyi kahdesta poikueesta: 24.6. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa ruokaili n. kahden – kolmen viikon ikäinen poikanen ja 28.6. nuori lintu.

Vuonna 2023 emoja hätäili 24.5. alkaen, jolloin Lammassaaren hoitoniityllä oli varoitteluva emo. Myös Viikinojan altailla oli varoitteluva emo 25.5. Ainoan poikashavainnon tein 26.6., jolloin yksi noin kolmen

viikon ikäinen poikanen näkyi Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. 6.7. näkyi nuori lintu Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa ja 9.7. Purolahden pohjoisosan uuden lampareen reunalla.

Ruohokarilla (Lemmenlehdossa) ja Purolahden pohjoisosan kumpareella pesineet ketut saalistelivat v. 2023 päivittäin hoitoniityillä ja pelloilla ja kahlaajien sekä muiden lintulajien pesät ja poikaset olivat koko pesimäkauden vaarassa.

Vuonna 2022 en havainnut yhtään poikasta, vaikka hätäileviä emoja oli 29.5. alkaen. Tuolloin Purolahden hoitoniityllä varoitteli kaksi paria. Lammassaaren hoitoniityllä oli kaksi hermostunutta paria 6.6. ja tuosta päivästä eteenpäin kiivaasti huutavia pareja oli yleisesti kaikilla lahden kahdeksalla reviirillä. Poikasilla oli kuitenkin ottajia. Ruohokarilla/Lemmenlehdolla pesinyt kettu oli jatkuvasti läsnä Lammassaaren niityllä. Myös Purolahden hoitoniityillä sekä Etu-Viikin pelloilla kettu oli poikasaikaan sekä valoisalla että hämärissä liikkeellä.

Ainoat mahdollisesti lahdella syntyneet nuoret (5) näkyivät 4.7. Lammassaaren - Purolahden hoitoniityjen vesirajassa (E. Hiekkänen), mutta yhtä hyvin ne saattoivat olla muualta tulleita.

Useana aiempana vuonna poikasia on kyllä havaittu. Vuonna 2021 huomasin ensimmäisen poikasen (vähän alle kahden viikon ikäinen) 23.6 Purolahden hoitoniityn eteläosassa ja 28.6. samalla paikalla oli kolme isoa poikasta. Ainakin kahden parin poikasia (3 nuorta ja 2 isoa poikasta) ruokaili Purolahden lietteillä 3.7. Hoitoniityjen lietteille oli 13.7. kerääntynyt 11 nuorta lintua, joiden joukossa saattoi olla jo muualla syntyneitä. Poikueita oli hätäilyn tai poikashavaintojen perusteella enemmistöllä (ainakin kuudella) pareista, jos ei kaikilla.

Vuonna 2020 ainakin kahden parin poikasia (3 + 1) näkyi Purolahden hoitoniityn lieterannoilla kesäkuun ensimmäisestä viikosta alkaen kuin myös hätäileviä pareja Lammassaaren niityn saraikkoisessa länsireunassa ja pelto-ojien varsilla. Neljä nuorta lintua ruokaili rantalietteillä juhannuksen jälkeisinä päivinä. Emojen käyttäytymisen perusteella poikueita oli seitsemällä parilla.

Vuonna 2016 havaitsin poikueita yhdellä parilla (1 poikue/4 paria). v. 2017 kolmella (3/5), v. 2018 neljällä (4/7) ja v. 2019 seitsemällä (7/8).

Taivaanvuohien parimäärä (7) oli kahdentoista edellisen vuoden parimääriin nähden vähän alle keskimääräisen (v. 2013 5, v. 2014 8, v. 2015 9, v. 2016 8, v. 2017 6, v. 2018 8, v. 2019 6, v. 2020 11, v. 2021 11., v. 2022 10, v. 2023 8 ja v. 2024 7). Reviireistä neljä oli hoitoniityillä, kaksi ainakin osittain ruoikossa ja yksi tervaleppäluhdalla (Lammassaaren hoitoniityn vanha osa 1, Lammassaaren pitkosten niitty, Keinumäen edustan niitty 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa 2, Pornaistenniemi 1, Säynäslähti 1, Ryönälahden tervaleppäluhta 1). Hoitoniityille sijoittuvia reviirejä oli tavallista vähemmän, 50 % (4/8), kun

v. 2024 100 % (7/7), v. 2023 75 % (6/8), v. 2022 80 % (8/10), v. 2021 82 % (9/11), v. 2020 73 % (8/11) ja v. 2019 67 % (4/6).

Poikasia voi hyvällä onnella nähdä kasvillisuuden lomasta, varsinkin Purolahden hoitoniityn lietealueella, mutta tänä vuonna onni ei suosinut.

Meriharakoita pesi kolme paria. Arabianrannan asuintalojen tasakatoilla ranta-alueen reunalla pesi kaksi paria, yksi pari alueen pohjoisosassa ja yksi eteläosassa. Kyläsaassa pesi yksi pari. Varjosaassa, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, oli meriharakan pesä. Yksi poikashavainto: 4.7. kaksi nuorta ruokaili Arabianrannan keskiosan nurmella.

Poikashavaintoja aiemmilta vuosilta: v. 2023 yksi, lähes nuori poikanen näkyi 6.7. Arabianrannan nurmien eteläosassa. Välittömästi seuranta-alueen ulkopuolella Varjosaassa oli yksi alle viikon ikäinen poikanen 30.5.

Vuonna 2022 havaitsin poikasia juhannuksen ajoista eteenpäin, ensimmäiset kolme isoa poikasta emojen seurassa 22.6. Heinäkuun alussa (2.7.) oli Kyläsaassa 2, Arabianrannassa 1 ja Purolahdella 3 (2 + 1) nuorta lintua aikuisten seurassa. Näistä osa saattaa olla syntyjään seuranta-alueen ulkopuolisista pesinnöistä.

Vuonna 2021 poikasia näkyi 23.6. alkaen Arabianrannassa (1 nuori) ja enimmillään 19.7. neljä nuorta.

Vuosina 2013 – v. 2024 pareja on ollut seuraavasti: v. 2013 0, v. 2014 2, v. 2015 2, v. 2016 1, v. 2017 2, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 2, v. 2021, v. 2022 2, v. 2023 2 ja v. 2024 2. Lisäksi seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, Leposaassa – Varjosaassa, pesii säännöllisesti yhdestä kahteen paria, jotka käyvät ruokailemassa Kyläsaaren – Arabianrannan alueella.

Lehtokurppien parimääräarvio (2) perustuu yksittäisinä iltaöinä, joko yhdessä reviirien rajalla tai erikseen ja etäällä toisistaan havaittujen reviirilentävien koiraiden yhteismääriin. Selkeästi toisistaan erottuvat, säännölliset lentoreitit sijoittuivat seuraaville alueille: 1) Viikinranta - Keinumäki – Hakalanniemi - Mölylä ja 3) Fastholma – Rajakallio – Herttoniemen metsäselänne. Lentoreitti ja sen kattama alue voi jonkin verran vaihdella iltojen välillä, mikä hankaloittaa parimäärän arviointia. Kaksi paria on seuranta-alueen reviirien vähimmäismäärä.

Reviirien arvioitu määrä on vaihdellut viime vuosina 1 - 3 välillä: v. 2013 1, v. 2014 2, v. 2015 2, v. 2016 2, v. 2017 3, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 3, v. 2021 3, v. 2022 3, v. 2023 3 ja v. 2024 3.

Rantasipipareja (12) pesi tasaisesti Vanhankaupunginlahdella: Kivinokan länsikärjessä (1), Kivinokan luoteisrannalla (1), Saunalahden pohjukassa (2), Fastholmassa (1), Mölylässä (1), Hakalanniemen

eteläosassa (1), Säynäslahden tervaleppäluhdalla (1), Kuusiluodossa (1), Klobbenilla (1), Lammassaareissa (1) ja Pornaistenniemessä (1). Hätäileviä emoja on näkynyt aiempina vuosina kesäkuun puolivälistä eteenpäin, mutta tänä vuonna niitä ei sattunut kohdalle. Parimäärä on viime vuosina pysytellyt hieman toisella kymmenellä: v. 2013 7, v. 2014 10, v. 2015 9, v. 2016 10, v. 2017 12, v. 2018 12, v. 2019 12, v. 2020 13, v. 2021 11, v. 2022 11, v. 2023 12 ja v. 2024 12.



Hoitoniityillä pesi tai oli reviiri kaikkiaan neljällä kahlaajalajilla (töyhtöhyppä, punajalkaviklo, pikkutylli ja taivaanvuohi) (Taulukko 1, s. 103). Tyllillä oli v. 2015 – v. 2021 ja v. 2022 – v. 2024 vähintään yksi reviiri hoitoniityillä, mutta tänä vuonna laji jäi pesivänä puuttumaan. Parien yhteismäärä (25) oli roima pudotus lähivuosiin nähden (v. 2024 35 ja v. 2023 47). Hoitoniityillä pesivien kahlaajien parimäärä on v. 2013 tasoon nähden moninkertaistunut, ja on ollut parhaimpina vuosina melkein viisinkertainen: v. 2013 10, v. 2014 14, v. 2015 20, v. 2016 25, v. 2017 24, v. 2018 29, v. 2019 29 paria, v. 2020 36, v. 2021 47, v. 2022 37, v. 2023 47 ja v. 2024 35 paria. Iso osa parimäärän kasvusta on johtunut töyhtöhyppien parimäärän kasvusta. Vuonna 2013 niityillä pesi 2 paria hyppiä ja v. 2023 28, mutta yhtä lailla kaikkien kahlaajalajien parimäärä on kasvanut hoitotoimien ja niittyalan laajentumisen vuoksi. Huolestuttavinta on parimäärän vähentyminen punajalkaviklolla ja pikkutyllillä v. 2024 ja v. 2025.

Hoitoniittyjen varpuslinnuista

Hoitoniityillä pesi 20 varpuslintulajia, mikä on keskimääräistä hieman vähemmän kuluneen kolmentoista vuoden aikana (v. 2013 22, v. 2014 21, v. 2015 18, 2016 21, v. 2017 23, v. 2018 24, v. 2019 23 ja v. 2020 24, v. 2021 23, v. 2022 19, v. 2023 21 ja v. 2024 21) (Taulukko 2, s. 118). Varpuslintupareja pesi 122, joka on keskimääräistä enemmän (v. 2013 96, v. 2014 102, v. 2015 73, v. 2016 88, v. 2017 99, v. 2018 130, v. 2019 110, v. 2020 107, v. 2021 115, v. 2022 99, v. 2023 117 ja v. 2024 115), kun edeltävien kahdentoista vuoden

keskiarvo on 104 paria. Hoitoniittyjen pinta-ala on ollut nykyisen laajuinen keväästä 2021 alkaen, minkä jälkeisten vuosien parimääriin (keskiarvo 112) nähden v. 2025 parimäärä (121) oli suurin.

Varpuslintujen kokonaisparimäärän pudotus v. 2015 pesimäkaudella selittyi suureksi osaksi v. 2014 myöhäissyksyllä tehdyllä Purolahden hoitoniitylle levinneen ruoikon niitolla, mikä supisti ruoikkolajeille (ruokokerttunen ja pajusirkku) soveliaasta pesimäympäristöä. Vuoden 2018 varpuslintujen runsas parimäärä johtui ruokokerttusten päämuuton aikaan vallinneista suotuisista sääoloista, jonka seurauksena ruokokerttusreviirejä oli tavallista tiheämmin hoitoniittyjen ruoikkoisissa osissa. Vaikka ruoikkoiset alueet ovat niittyjen tehostuneen hoidon myötä kaventuneet, ruokokerttusten runsauden vuosittaiset vaihtelut selittävät suureksi osaksi varpuslintujen kokonaisparimäärän heilahtelut. Vuonna 2022 parimäärän laskuun vaikutti lajimäärän lasku itsessään sekä mm. punavarpusen (5 parin pudotus), talitiaisen sekä keltävästäräkin vähäisempi esiintyminen ja mustarastaan puuttuminen kokonaan.

Ruohokarin/Lemmenlehdon lehtipuuston harvennus on vähentänyt varpuslintujen laji- ja parimäärää siellä ja toisaalta pensaikkojen poisto Purolahden hoitoniityllä.

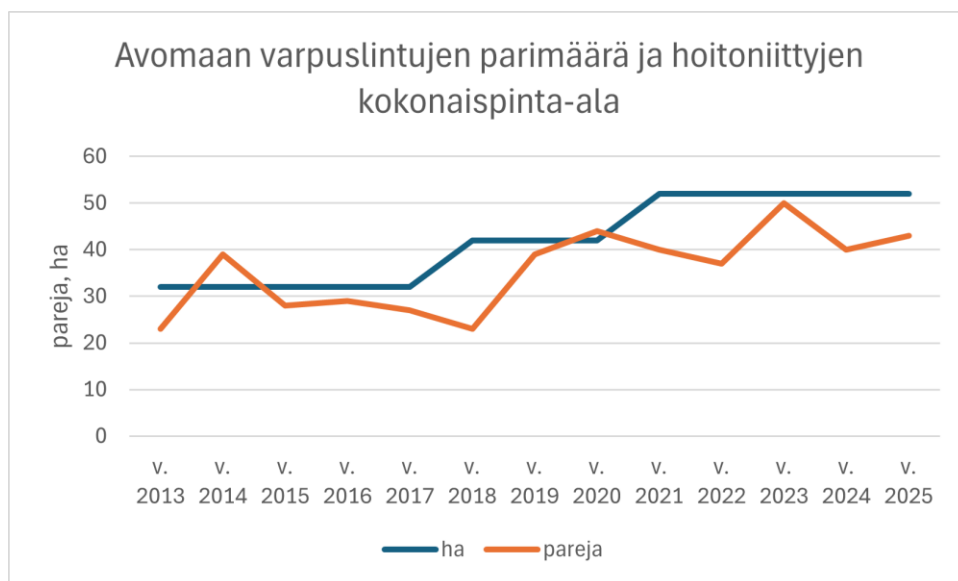
Hoitoniittyjen tehostunut hoito (erityisesti loppukesällä tehtävät niitot) sekä niittyjen pinta-alan kasvu Lammassaaren hoitoniityn laajentumisen myötä (pitkosten viereinen niitty loppukesällä 2017 ja Keinumäen edustan niitty loppukesällä 2020), ovat voimakkaamman laidunpaineen ohella lisänneet avomaan varpuslintujen parimäärän vähän yli kahdestakymmenestä ensin neljäkymmenen tuntumaan ja v. 2023 jo viiteenkymmeneen (Taulukko 3, s. 119). Hoidon sekä niittyalan laajentumisen vaikutus näkyy niin kahlaajien kuin avomaan varpuslintujen parien yhteismäärän kasvuna sekä Lammassaaren että Purolahden hoitoniityillä (Taulukko 4, s. 119 - 120). Viime vuosina näiden linturyhmien lajimäärä on kuitenkin laskenut Lammassaaren alueen hoitoniityillä (mm. sitruunavästäräkki ja tylli puuttuvat) ja joidenkin lajien (pikkutylli, punajalkaviklo ja niittykirvinen) parimäärät ovat pienentyneet.

Ruoikosta raivattu niitty ei välttämättä saavuta heti ensimmäisenä vuonna avomaan lintujen suosiota pesimäpaikkana, vaan vuosien kuluessa, kun niittyä hoidetaan. Lisäksi joinain vuosina niittyä pitkään peittävä vesi vähentää niityn houkuttelevuutta pesimäpaikkana. Vuonna 2018, ensimmäisenä keväänä Lammassaaren hoitoniityn uuden osan (pitkosten viereinen niitty) raivauksen jälkeen, niityllä pesi vain yksi pari niittykirvisiä, ainoana lintulajina. Vuonna 2019 niityllä pesi jo viisi avomaan lajia ja yhteensä 6 paria. Vuonna 2020 lajimäärä oli noussut seitsemään ja parimäärä 17:ään. Vuonna 2021 olivat avomaan lajit säilyneet samoina, mutta parimäärä oli laskenut kahdella, 15:een. Vuonna 2022 vesi peitti niittyä kauan toukokuussa. Lajimäärä laski kuuteen ja parimäärä putosi 12:een. Vuonna 2023 lajimäärä pysyi kuudessa, mutta parimäärä kohosi 17:ään. Keväällä 2024 yli puolet hoitoniityn pinta-alasta peitti vesikerros toukokuun alkupuolella, ja parimäärä laski kymmeneen. Kahtena keväänä (v. 2022 ja v. 2024) niityn

vetisyys vähensi soveliaita pesimäpaikkoja Lammassaaren pitkosten niityllä, mutta myös Keinumäen edustan niityillä.

Yhtenä tekijänä varpuslintulajien parimäärän viime vuosien kasvussa on keltavästäräkin nousu syvimmästä alhosta: v. 2015 – v. 2018 pareja oli vain 4 – 7, kun taas v. 2019 – v. 2023 13 – 19 ja v. 2024 jo 21 paria. Vuoden 2025 parimäärä (23) on suurin sitten 2000-luvun alkuvuosien n. 30 parin. Parimäärä on liki kaksinkertaistunut 2010-luvun vuosiin nähden. Avomaan varpuslintujen (keltavästäräkki, västäräkki, sitruunavästäräkki, niittykirvinen, kiuru) parimäärät ovat sitruunavästäräkkiä lukuun ottamatta säilyneet likimain samoina, ja joillain (erityisesti kiuru) on pesiviä pareja tullut myös lisää. Tosin v. 2024 kiurujen parimäärä lähes puolittui, ainakin osin Lammassaaren pitkosten niityn ja Keinumäen edustan niityn korkean veden vuoksi. Ja ikävä kyllä myös niittykirvisen parimäärä on kahtena viime vuonna laskenut.

Avomaan varpuslintujen parimäärä oli tänä vuonna hyvää tasoa, 43 (v. 2013 23, v. 2014 39, v. 2015 28, v. 2016 29, v. 2017 27, v. 2018 23, v. 2019 39, v. 2020 44, v. 2021 40, v. 2022 37, v. 2023 50 ja v. 2024 40). Niittyalan kasvu ei kuitenkaan ole kasvattanut avomaan varpuslintujen parimääriä siinä mitassa kuin pinta-alan lisäyksen perusteella voisi olettaa (Kuvaaja 25, s. 101).



Kuvaaja 25. Avomaan varpuslintujen parimäärä ja hoitoniittyjen kokonaispinta-ala (v. 2013 – v. 2017 32 ha, v. 2018 – v. 2020 42 ha, v. 2021 – v. 2025 52 ha).

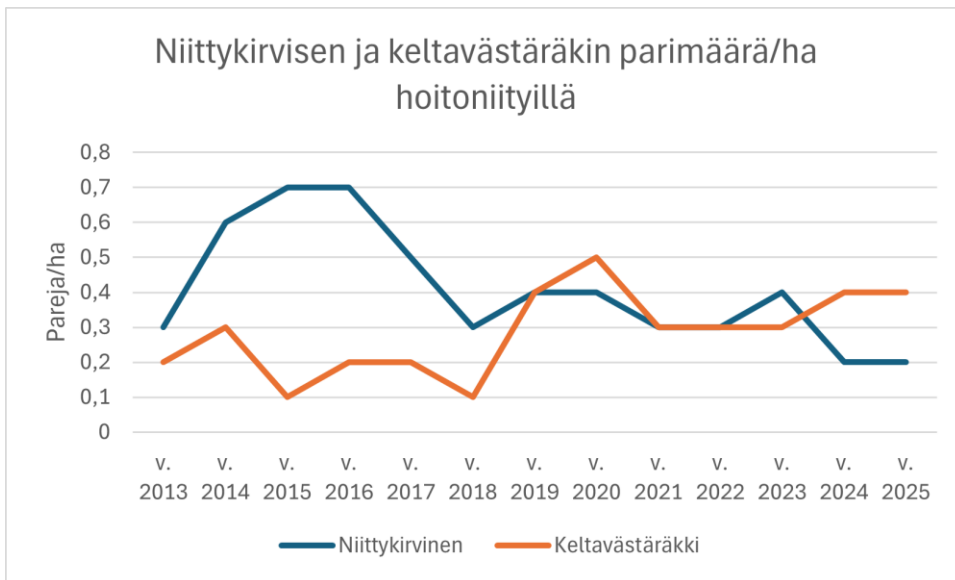
Keltavästäräkkejä pesi hoitoniityillä tänä vuonna ilahduttavan paljon (23 paria), eli kaksi paria enemmän kuin v. 2024 (21), neljä paria enemmän kuin v. 2019 (19), kahdeksan paria enemmän kuin v. 2021 ja v. 2023 (15) ja kymmenen paria enemmän kuin v. 2022 (13). Parimäärä on kasvanut etenkin Lammassaaren

ympäristön niityillä, missä v. 2025 pesi 16 paria. Tämä oli kolme paria enemmän kuin v. 2024 (13) seitsemän paria enemmän kuin v. 2023 (9) ja yhdeksän paria enemmän kuin v. 2022 (7). Purolahden niityllä parimäärä on säilynyt lähivuodet melko samoissa lukemissa (v. 2020 8, v. 2021 7, v. 2022 6, v. 2023 7, v. 2024 8 ja v. 2025 7). Vuosina 2013 – v. 2017 hoitoniityillä pesi keltavästäräkkejä vähimmillään 5 ja enimmillään 11 paria. Matkaa on vielä v. 2006 huippumääriin, jolloin huomattavasti pienialaisemmilta niityiltä laskettiin 34 paria. Vuoden 2006 keltavästäräkkien parimäärä oli niittyjen pinta-alaan suhteutettuna 1 pari/ha, kun taas v. 2025 0,4 paria/ha (Kuvaaja 26, s. 103)

Peltoalueilla keltavästäräkiparien reviirejä varmistui yksi (v. 2013 ja v. 2014 5, v. 2015 6, v. 2016 5, 2017 5, v. 2018 4, v. 2019 4, v. 2020 2, v. 2021 5, v. 2022 3, v. 2023 1 ja v. 2024 2 paria).

Niittykirvisten parimäärä hoitoniityillä (11) on tarkastelujakson pienin v. 2013 kanssa (v. 2013 11, v. 2014 19, v. 2015 22, v. 2016 21, v. 2017 17, v. 2018 13, v. 2019 17, v. 2020 17, v. 2021 16, v. 2022 16, v. 2023 21 ja v. 2024 12). Parimäärä kasvoi samaan aikaan, kun niittyjä alettiin hoitaa tehokkaammin ja laidunpaine voimistui. Kasvu kuitenkin taittui eikä lisääntynyt niittyala ole auttanut parimäärää uuteen nousuun (Kuvaaja 26, s. 103).

Vuoden 2024 huhtikuun loppupuolen (n. 19 – 25.4.) takatalvi lumipeitteineen niittykirvisten pääjoukkojen saavuttua koitui monen varhain saapuvan varpuslintulajin kohtaloksi, mm. kuolleita laulurastaita ja punarintoja löytyi runsaasti. Talvinen sää niittykirvisten pesimäkauden kynnyksellä saattoi v. 2024 johtaa parimäärän notkahdukseen, mutta v. 2025 parimäärään sen ei luulisi enää vaikuttaneen. Lajin ydinalueena olleella Lammassaaren hoitoniityn vanhimmalla osalla pesivien parien määrä on vähentynyt jo muutaman vuoden. Vuonna 2025 parimäärä oli tarkastelujakson pienin (6), ja myös v. 2023 ja 2024 pareja oli vain 7. Vuosien 2014 – v. 2016 pienemmällä niittyalalla oli pareja 15 ja v. 2017 13. Vuodesta 2018 lähtien v. 2021 saakka pareja oli 9, v. 2022 10.



Kuvaaja 26. Niittykirvisen ja keltavästäräkin parimäärä/ha v. 2013 – v. 2025. (v. 2013 – v. 2017 niittyala 32 ha, v. 2018 – v. 2020 42 ha, v. 2021 – v. 2025 52 ha)

Purolahden hoitoniityllä niittykirvisen parimäärä on vaihdellut v. 2013 – v. 2017 kahden (v. 2013) ja seitsemän (v. 2016) välillä. Vuonna 2018 niityllä pesi 4, v. 2019 8, v. 2020 8, v. 2021 7, v. 2022 6, v. 2023 7 paria, v. 2024 3 paria ja v. 2025 3 paria. Etu-Viikin pelloilla on viime vuosina pesinyt viitisen paria, mutta tänä vuonna vain kolme.

Kiurujen parimäärä on kasvanut Lammassaaren hoitoniityn laajentumisen ja Keinumäen edustan niityn raivauksen seurauksena. Parimäärä oli tänä vuonna 7, joista 3 pesi Lammassaaren ympäristön niityillä ja 4 Purolahden hoitoniityllä. Vuoden 2024 notkahdus (5 paria) oli todennäköisesti seurausta keväällä Lammassaaren ympäristön niittyjä pitkään peittäneestä vedestä.

Vuonna 2023 kiurupareja oli peräti 9. Näistä Lammassaaren ympäristön hoitoniityille sijoittui 5 (vanhalle osalle 3, pitkosten viereiselle osalle 1 sekä Keinumäen edustalle 1), Purolahden hoitoniityn pohjoisosalle 3 ja eteläosalle 1. Jo v. 2019 hoitoniityillä pesi 4 paria kiuruja, kun v. 2013 – v. 2018 parien määrä oli vähimmillään 0 (v. 2016) ja enimmillään 3 (v. 2014). Karjan syyskesäinen laidunnus jo niitetyillä ja uudelleen kasvuun päässeillä hoitoniityillä luo kiuruille, mutta myös muille avomaan varpuslinnuille houkuttelevamman pesimäympäristön eli matalamman kasvillisuuden seuraavalle pesimäkaudelle kuin pelkkä loppukesän koneniitto.

Purolahden hoitoniityn itäreunalta on v. 2017 alkaen poistettu Tringa ry:n vapaaehtoisten voimin pensaikkoja niityn avoimuuden säilyttämiseksi. Pensaikkojen raivauksen merkitys puoliavoimen ympäristön varpuslintulajien (mm. pensaskerttu, pajulintu, punakylkirastas, punavarpunen) reviirimäärien vaihteluun on vaikea arvioida. Monilla näistä lajeista koko maan pesimäkanta on taantunut ja osalla muuttokauden

olosuhteet vaikuttavat suuresti reviirimääriin. Uutta vesaikkoa nousee niityn reunoille nopeasti raivauksen jälkeen, joten jonkin verran pensaikkoa niityllä joka vuosi on.

Viikinojan varteen Purolahden hoitoniityn pohjoisosaan kaivettiin talvella 2021/2022 kolme allasta hidastamaan veden virtaamaa ja ravinteiden kulkeutumista lahteen. Samassa yhteydessä ojan itäpuoliselta osalta poistettiin nuorta lehtipuustoa ja niittyala pieneni vähäisesti niityn koillisreunalta. Muutamia ojan varrella aiemmin pesineitä lajeja (mm. mustarastas) puuttui tai niiden parimäärät olivat aiempaa pienempiä tämän vuoksi ojan varressa v. 2022 - v. 2024.

Purolahden hoitoniitylle alkuvuodesta 2023 kaivetut lampareet vähensivät jonkin verran avoimen niityn alaa.

Hoitoniittyjen linnustosta

Hoitoniityillä pesi tällä pesimäkaudella 26 lajia. Näistä 20 oli varpuslintulajeja, 4 kahlaajalajeja ja 2 rantakanoja (luhtakana ja luhtahuitti). Vuosina 2013 – v. 2025 hoitoniityillä on pesinyt 37 lajia edellä mainituista ryhmistä (varpuslinnut, kahlaajat, rantakanat).

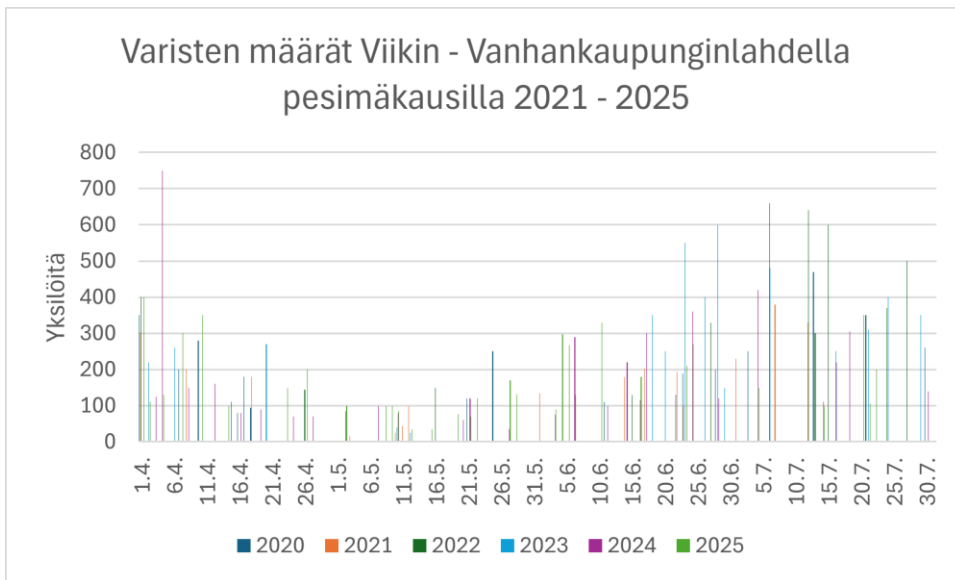
Avomaan lajeja pesi tänä vuonna 8 (keltävästäräkki, västäräkki, niittykirvinen, kiuru, töyhtöhyppä, punajalkaviklo, taivaanvuohi, pikkutylli). Kahdeksan avomaan lajia pesi Purolahden hoitoniityllä ja kahdeksan Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä (Taulukko 4, s. 119 - 120). Avomaan lajien parimäärä oli pienin lähimmän neljän vuoden parimäärästä, 67 paria (v. 2021 87, v. 2022 74, v. 2023 98, v. 2024 74). Iso osa parimäärän vaihtelusta johtuu töyhtöhyppän parimäärän vaihtelusta hoitoniityillä. Avomaan lajien pareista vähän suurempi osa, 58 % (39/67), pesi Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä, ja suuruusluokka oli samanlainen myös v. 2023 55 % (54/98) ja v. 2024 57 % (42/74). Vuonna 2021 66 % (57/87) ja v. 2022 65 % (48/74) ero oli vielä isompi Lammassaaren hyväksi.



Avomaan lajien parimäärän osuus hoitoniityllä pesineiden kaikkien lajien parimäärästä on v. 2013 – v. 2025 vaihdellut 30 % - 60 % (v. 2013 31 % (33/105), v. 2014 45 % (52/115), v. 2015 47 % (48/103), v. 2016 47 % (54/114), v. 2017 41 % (51/123), v. 2018 30 % (46/151), v. 2019 49 % (68/139), v. 2020 55 % (79/143), v. 2021 53 % (87/164), v. 2022 54 % (74/137), v. 2023 60 % (98/164), v. 2024 49 % ja v. 2025 45 %). Avomaan lajien osuus on ollut suurin v. 2020 – v. 2023. Ruokokerttusten parimäärän vaihtelu on vaikuttanut isosti kokonaisparimäärän vuosittaiseen vaihteluun ja avomaan lajien osuuteen siinä (erityisesti v. 2018 ruokokerttunen oli runsas). Tämän ohella on tehostunut laidunnus yhdessä koneniiton ja täydentävän talkootyön kanssa laajentanut matalan kasvillisuuden alaa, lisäten avonaisuutta v. 2020 edeltäviin vuosiin verrattuna. Purolahden hoitoniityn pohjoisosa oli v. 2025 pensoittunut sitten edellisten raivausten ja pensaikkolajit lähivuosia runsaampia. Loppukesäinen vesakonpoisto palautti avoimuuden.

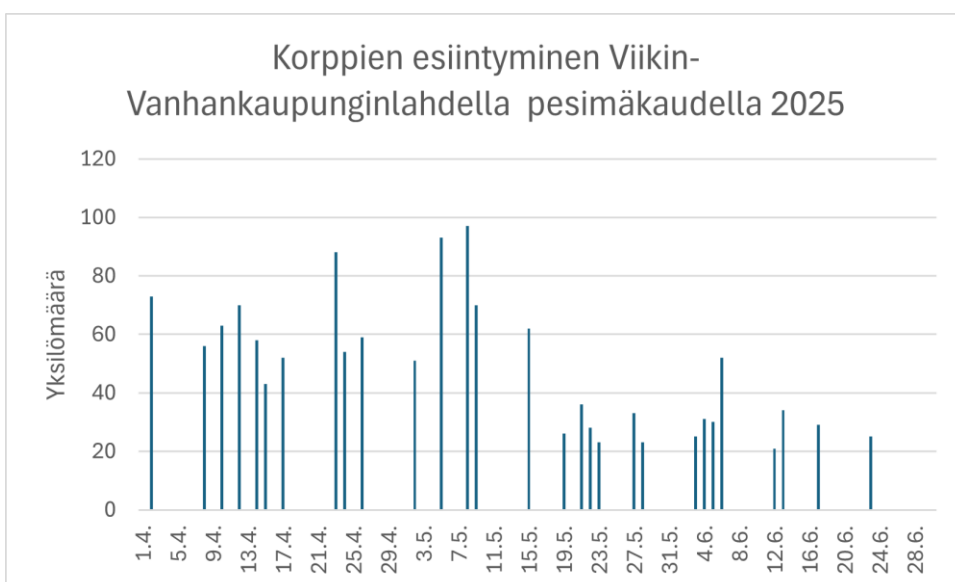
Hoitoniityillä pesineiden lajien kokonaisparimäärässä on havaittavissa tasaista nousua, suurimpana syynä avomaan lintujen (etenkin kahlaajien (Taulukko 1, s. 117) parimäärän nousu uusien niittyjen ja tehostuneen hoidon myötä. Viime vuosien kohtuullisen hyvän tilanteen taustalla ovat jokavuotinen koneniitto loppukesällä, riittävä määrä laiduneläimiä (v. 2021 – v. 2025 kyyttöjä n. 25, v. 2021 lampaita n. 80, v. 2022 – v. 2025 lampaita vähän vähemmän) sekä koneniittoja täydentävät Tringan talkoot, joilla vesiraja pidetään kasvillisuudesta vapaana ja vesakot poistetaan niityiltä.

Lammassaaren hoitoniityllä pesivien lajien menestystä varjostaa läpi pesimäkauden niityllä päivystävä varisparvi (Kuvaaja 27, s. 106). Lähemmäs kahdensadan nuoren ja pesimättömän variksen joukkio on merkittävä uhka avomaalla pesintää yrittäville linnuille. Suuren parven läsnäolo vaikuttaa kielteisesti myös pesintää harkitsevien parien päätökseen pesiäkö niityllä vai ei.



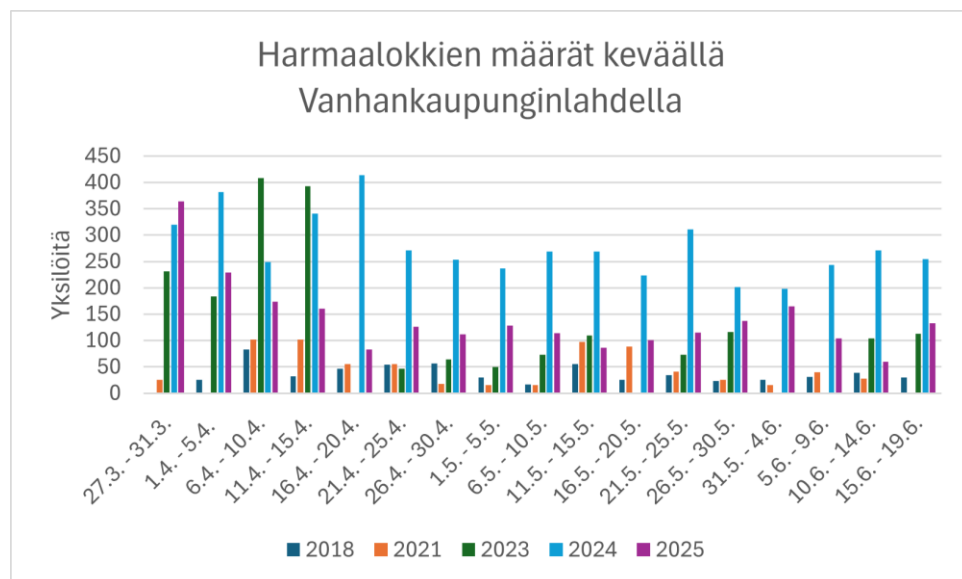
Kuvaaja 27. Varisten määrät Viikin-Vanhankaupunginlahdella pesimäkausilla v. 2020 – v. 2025

Varislintujen määrä kasvoi merkittävästi v. 2024 keväällä, kun korppeja alkoi kerääntyä Lammassaaren hoitoniityille. Toukokuisissa parvissa oli keskimäärin 29 lintua (286 yksilöä /10 havaintopäivää) ja kesäkuisissa 42 (291/7)). Isoimmissa ryhmissä oli toukokuussa 60 ja kesäkuussa 53. Keväällä 2025 korppien määrät kasvoivat entisestään (Kuvaaja 28, s. 106). Huhtikuisissa parvissa oli keskimäärin 62 lintua (620 yksilöä/10 havaintopäivää), toukokuisissa 51 (608/12) ja kesäkuisissa 31 (247/8). Suurimmat määrät (88 – 97 yksilöä) keskittyivät huhti-toukokuun vaihteeseen. Korppiparvien kohdistama uhka lintujen pesintöihin todentui töyhtöhyppien parimäärän romahduksena sekä hyppien pesintöjen epäonnistumisena (ks. töyhtöhyppä. s. x).



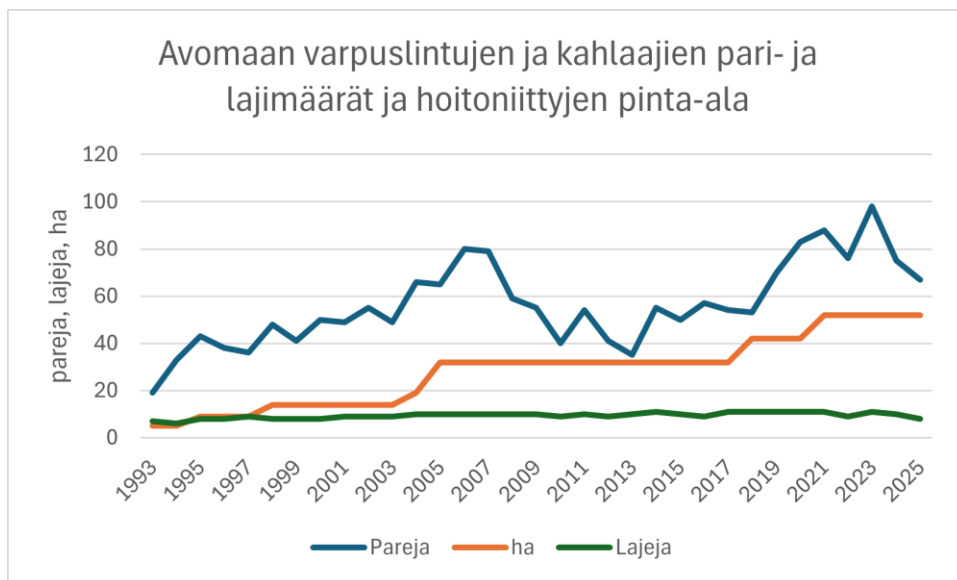
Kuvaaja 28. Korppien esiintyminen Viikin-Vanhankaupunginlahdella pesimäkaudella 2025

Myös harmaalokkien yhteismäärät kasvoivat Lammassaaren hoitoniityn lietteellä ja Viikin biojäteasemalla ennätysuuriksi v. 2024 pesimäkaudella. Toukokuuisissa keräilymissä oli keskimäärin 242 yksilöä (2176/9) ja kesäkuuisissa 233 (2099/9). Vaikka määrät keväällä 2025 laskivat, ne olivat edelleen selvästi suuremmat kuin v. 2018, v. 2021 ja v. 2023 (Kuvaaja 29, s.107). Harmaalokkien uhka luonnonsuojelualueen pesimälintujen pesä- ja poikastuhoihin on todellinen, ja etenkin vesilintujen pienet poikaset ovat tavallisia saaliita.

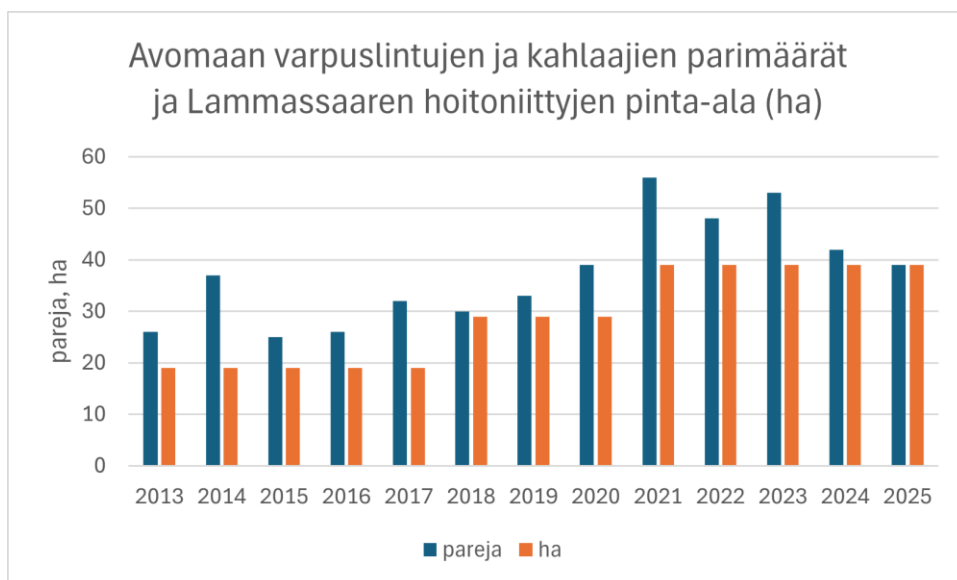


Kuvaaja 29. Harmaalokkien yhteismäärät Lammassaaren hoitoniityllä ja Viikin biojäteasemalla

Hoitoniittyjä on laajennettu useaan kertaan (v. 1994, v. 1998, v. 2003, v. 2004, v. 2017 ja v. 2020) ja jokaisen laajentumisen jälkeen avomaan varpuslintujen ja kahlaajien parimäärät ovat nousseet (Kuvaaja 30, s. 108). Lyhytaikainen hoidon heikkeneminen v. 2010 molemmiin puoliin johti parimäärien notkahdukseen, mutta uudelleen tehostunut hoito sekä Lammassaaren ympäristön niittyjen raivaus kohottivat parimäärät uudelle tasolle. Kahtena viime vuonna parimäärät ovat olleet Lammassaaren niittyjen laajentumisten ansiosta saavutettuja parimääriä selvästi alhaisempia (Kuvaaja 31, s. 108). Niittyjen hoito ei ole tänä aikana heikentynyt. Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä varisten, korppien ja harmaalokkien yhteismäärät ovat olleet suurimpia v. 2024 ja v. 2025 pesimäkausilla.



Kuvaaja 30. Avomaan varpuslintujen ja kahlaajien pari- ja lajimäärät ja hoitoniittyjen pinta-ala (ha)



Kuvaaja 31. Avomaan varpuslintujen ja kahlaajien parimäärät ja Lammassaaren ympäristön hoitoniittyjen pinta-ala.

Viikin – Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen luoteisreunassa, alueen välittömässä läheisyydessä toimiva biojäteasema on variksia, korppeja ja suurta harmaalokkiparvea ruokkiva ja luonnonsuojelualueen linnuston pesimämenestystä heikentävä tekijä.

Uhanalaiset ja harvalukuiset seuranta-alueella pesivät lajit (pesineet vähintään yhtenä v. 2013 – v. 2025 pesimäkautena) (lintudirektiivin liitteen I (D), v. 2019 uhanalaisluettelon (CR= äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), al. alueellisesti

uhanalainen sekä aiempien v. 2015, v. 2000 ja 2010 uhanalaisluettelon lajit (uhanalaisuusluokitus merkitty sulkuihin)). Vuosien 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, v. 2019, v. 2020, v. 2021, v. 2022, v. 2023 ja v. 2024 parien/reviirien määrä on ilmoitettu suluissa.

Laji	pareja/reviirejä
laulujoutsen D	2 (0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2, 1, 2)
haapana VU	23 (12, 16, 17, 14, 25, 19, 16, 26, 17, 20, 21, 18)
heinätavi VU	1 (1, 3, 3, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 2, 2, 2)
punasotka CR	0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0)
tukkasotka EN	1 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 2, 0, 0)
isokoskelo NT	2 (2, 3, 3, 3, 4, 4, 1, 1, 1, 1, 1, 1)
tukkakoskelo NT	1 (1, 1, 2, 2, 1, 1, 2, 1, 2, 0, 0, 1)
ruisrääkkä D	0 (1, 1, 1, 0, 1, 1, 0, 8, 3, 0, 0, 1)
silkkiuikku NT	19 (45, 46, 44, 49, 64, 46, 45, 44, 29, 37, 21, 18)
pikku-uikku CR	0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0)
kaulushaikara D	0 (1, 3, 1, 1, 1, 1, 0, 1, 3, 2, 0, 1)
merikotka D	0 (v. 2013 – v. 2019 0, v. 2020 1, v. 2021 0, v. 2022 0, v. 2023 0, v. 2024 0)
ruskosuohaukka D	1 (0, 0, 0, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 1, 1)
kanahaukka NT	1 (1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 1, 1, 1)
luhtahuitti D	2 (1, 2, 10, 6, 3, 3, 2, 3, 6, 1, 0, 2)
liejukana VU	6 (0, 1, 1, 1, 0, 1, 2, 6, 3, 4, 5, 5)
nokikana EN	15 (21, 39, 38, 31, 35, 20, 26, 34, 25, 27, 9, 12)
kurki D	0 (0, 0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0)
pikkutylly NT	5 (3, 4, 8, 9, 8, 9, 10, 10, 11, 11, 9, 5)
tylli (NT 2015)	0 (0, 0, 1, 1, 3, 1, 1, 3, 1, 1, 1, 1)
rantasipi (NT 2010)	12 (7, 10, 9, 10, 12, 12, 12, 13, 11, 11, 12, 12)
punajalkaviklo NT	5 (2, 3, 4, 4, 5, 7, 8, 8, 8, 8, 8, 6)
taivaanvuohi NT	7 (5, 8, 9, 8, 6, 8, 6, 11, 11, 10, 8, 7)
käki (NT 2000)	2 (1, 1, 2, 0, 1, 1, 0, 1, 0, 1, 2, 3)
tervapääsäsky EN	pesii, ei tietoa parimääristä
palokärki D	0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 0, 0, 0, 0)
pikkutikka (VU (2000))	7 (6, 6, 7, 5, 6, 7, 6, 6, 8, 6, 5, 7)

käenpiika NT	0 (3, 2, 2, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
kiuru NT	pesii, tietoa vain hoitoniittyjen parimääristä: 7 (2, 3, 1, 0, 2, 1, 4, 5, 6, 7, 9, 5)
haarapääsky VU	12 (v. 2013 – 2015 ei arviota, v. 2016 ja v. 2017 10 – 20, v. 2018 15, v. 2019 23, v. 2020 15, v. 2021 11, v. 2022 10, v. 2023 9, v. 2024 10)
räystäspääsky EN	0 (v. 2013 – 2015 ei arviota, v. 2016 5 – 10, v. 2017 0 – 5, v. 2018 2, v. 2019 0, v. 2020 0, v. 2021 0, v. 2022 0, v. 2023 0, v. 2024 0)
niittykirvinen (NT 2015) al.	hoitoniityt 11 (11, 19, 22, 21, 17, 13, 17, 17, 16, 16, 21, 12), pelloilla v. 2025 3 paria
västäräkki NT	pesii, hoitoniittyjen parimäärät: 2 (1, 2, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 1, 1, 3, 2). Natura-alue v. 2004, v.2007, v. 2012, v. 2018 ja v. 2024: 2, 10, 13, 6, 5
sitruunavästäräkki EN	0 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0)
keltavästäräkki (NT 2015) al.	hoitoniityt 23 (6, 11, 4, 7, 5, 6, 15, 19, 15, 13, 15, 21), pelloilla 1 (5, 5, 6, 5, 5, 4, 4, 2, 5, 3, 2)
kivitasku (NT 2015)	7 (5, 8, 6, 7, 5, 4, 9, 9, 9, 6, 9, 4)
pensastasku VU	1 (2, 3, 1, 2, 2, 1, 1, 3, 1, 1, 2, 2)
pensaskerttu NT	38 (v. 2019 24, v. 2020 32, v. 2021 32, v. 2022 26, v. 2023 38, v. 2024 33)
ruokokerttunen NT	pesii, hoitoniittyjen parimäärät: 23 (30, 22, 8, 12, 21, 43, 20, 13, 25, 29, 21, 21). Natura-alue v. 2004, v. 2007, v. 2012. v. 2018 ja v. 2024: 357, 424, 310, 443, 248
ruokosirkkalintu EN	1 (1, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 1, 2, 5)
rastaskerttunen VU	4 (8, 9, 6, 6, 8, 12, 11, 9, 3, 6, 7, 3)
sirittäjä (NT (2010))	15 (10, 20, 20, 8, 10, 10, 27, 22, 33, 25, 24, 25, 36)
tiltalti (VU (2000))	9 (0, 1, 2, 3, 2, 1, 5, 6, 6, 5, 1, 1)
pikkusieppo D	0 (0, 0, 0, 2, 3, 2, 0, 1, 3, 2, 1, 1)
viiksitimali VU	22 (0, 2, 5, 10, 10, 27, 20, 25, 20, 10, 10, 39), v. 2018 ja v. 2024 koko Natura-alueen kartoitus. Vuosina 2013 – 2017, 2019 – 2023 ja 2025 ei Natura-alueen kartoitusta, vain arvio.
pähkinänakkeli VU	0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 1)
pussitiainen EN	0 (3, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 1)
pikkulepinkäinen D	3 (2, 2, 2, 2, 1, 1, 2, 2, 2, 1, 3, 1)
kottarainen (NT (2000))	9 (30, 31, 26, 18, 21, 30, 29, 24, 17, 13, 12, 15)
harakka NT	5 (v. 2020 7, v. 2021 6, v. 2022 4, v. 2023 6) (v. 2004, v. 2007, v.2012, v. 2018 ja v. 2024 Natura-alue: 2, 2, 2, 1, 6)
närhi NT	7 (v. 2017 2, v. 2018 5, v. 2019 4, v. 2020 6, v. 2021 6, v. 2022 6, v. 2023 7, v. 2024 7)

varpunen EN n. 25 (10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, n. 15, 30, n. 20, n. 15, n. 20, n. 20, n. 20)

viherpeippo EN 13 (ei tietoa v. 2013 – v. 2016, v. 2017 ainakin 8, v. 2018 ainakin 8, v. 2019 14, v. 2020 ainakin 8, v. 2021 16, v. 2022 12, v. 2023 11, v. 2024 11)

punatulkku (VU 2015) 6 (v. 2013 – v. 2015 enintään muutamia pareja, v. 2016 – v. 2018 2, v. 2019 3. v. 2020 2, v. 2021 8, v. 2022 2, v. 2023 8, v. 2024 6)

punavarpunen NT 40 (n. 20, n. 20, n. 20, n. 30, n. 20, 30, 25, 33, 50, 41, 43, 48)

pajusirkku VU hoitoniityt 20 (19, 17, 10, 11, 15, 21, 14, 11, 19, 12, 21, 18). Natura-alue v. 2004, v. 2007, v. 2012, v. 2018 ja v. 2024 (122, 144, 134, 147, 171).

peltosirkku CR, D 0 (1, 1, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka havaittiin pesimäaikaan sopivassa pesimäympäristössä, mutta eivät pesineet tai pesintä epätodennäköinen:

punasotka CR, kaulushaikara D, kurki D, liro al. + NT + D, suokukko CR, palokärki D, valkoselkätikka D, harmaapäätikka D, käenpiika NT, räystäspääsky EN, sitruunavästäräkki EN, pikkusieppo D, pussitiainen EN

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka ruokailivat pesimäaikaan säännöllisesti alueella:

valkoposkihanhi D, merikotka D, sääksi D (NT (2010)), naurulokki VU, selkälokki EN, merilokki VU, harmaalokki VU, räyskä D (NT 2010)), kalatiira D, lapintiira D



Joitain vähälukuisia lajeja

Pikkutikkoja pesi 7 paria (Pornaistenniemi, Pornaistenniemi/Verkatehtaanpuisto, Säynäslahti, Keinumäki/Hakalanniemi, Ryönälähdän tervaleppäluhta, Fastholma, Kulosaaren kartano.

Käpytikkoja pesi 20 paria. Pesiä löytyi 8, maastopoikueita 1 ja reviirejä 11. Vuonna 2024 käpytikkoja pesi ennätysellisen paljon, 29 paria. Pesiä löysin 10, maastopoikueita 4 ja reviirejä tulkitsin 15. Vuoden 2024 pesimäkautta edeltävänä talvena käpytikkoja talvehti hyvän kuusensiemensadon turvin tavallista runsaammin Viikin – Vanhankaupunginlahden metsissä. Vuonna 2023 pareja oli 17 (pesiä löysin 7, maastopoikueita havaitsin 4 ja reviirejä 6). Vuonna 2022 pareja pesi 18 (11 pesälöytöä ja 7 reviiriä). Vuonna 2021 oli 19 paria.

Haarapääskypareista (12) seitsemän pesi Viikin tutkimustilan ulkorakennuksissa, kaksi Verkkosaaren veneidenlaskulaiturilla, yksi Purolahdella, yksi Kulosaaren kartanon venesatamassa ja yksi Viikin vanhalla puhdistamolla

Kivitaskupareista (7) kaksi pesi Kyläsaarella, kaksi Arabianrannassa, yksi Viikin vanhalla puhdistamolla ja kaksi Etu-Viikin pelloilla.

Kultarintoja oli keskimääräistä selvästi vähemmän, 15 reviiriä (v. 2015 25, v. 2016 17, v. 2017 29, v. 2018 26, v. 2019 21, v. 2020 28, v. 2021 17, v. 2022 20, v. 2023 17, v. 2024 13), eniten Fastholmassa (3), Pornaistenniemessä (2), Ryönälähdän tervaleppäluhdalla (2) ja Säynäslahden tervaleppäluhdalla (2)

Tiltalttireviirejä oli paljon (9), eniten Kivinokan vanhassa metsässä (3).

Peukaloisia oli suurin parimäärä v. 2016 – v. 2025 jaksolla, kaikkiaan 15 reviiriä (v. 2016 8, v. 2017 5, v. 2018 8, v. 2019 8, v. 2020 11, v. 2021 9, v. 2022 7 ja v. 2023 13, v. 2024 13). Eniten reviirejä oli Kivinokan vanhassa metsässä (3), Fastholmassa (3), Ryönälahden tervaleppäluhdalla (2) ja Keinumäen – Hakalanniemen arboretumin alueella (2). Peukaloisreviirit keskittyvät lahden itäosiin.

Puukiipijöitä pesi paljon, 17 paria. Puukiipijämäärät ovat hienoisessa kasvussa Viikin – Vanhankaupunginlahden alueella: v. 2016 reviirejä oli 9, v. 2017 11, v. 2018 10, v. 2019 9, v. 2020 14, v. 2022 13, v. 2023 12 ja v. 2024 19. Puukiipijöitä esiintyy eniten lahden itärannalla. Eniten reviirejä oli Fastholmassa (2), Mäyrämetsässä (2) ja Mölylässä (2). Reviireistä 14 sijoittui lahden itäreunan metsiin.

Närhihavaintoja, jotka viittasivat pesintään, kertyi seitsemältä paikalta: Kivinokan vanha metsä (2), Majavakallio - Rajakallio (1), Mölylä (1), Mäyrämetsä (1), Sopulitien metsä (1), Keinumäki (1).

Punatulkkureviirejä oli kuusi. Ne sijoittuivat seuraavasti: Kivinokan vanha metsä (1), Saunalahden E-reuna (1), Mölylän metsä (1), Mäyrämetsä (1), Sopulitien metsä (1), Keinumäki – Hakalanniemi (1).

Nokkavarpunen on runsastunut viime vuosina. Pareja oli tänä vuonna kahdeksan (v. 2017 1, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 6, v. 2021 7, v. 2022 7, v. 2023 6 ja v. 2024 8). Tämän vuoden reviirit sijoittuivat seuraavasti: Fastholma (1), Ryönälahden tervaleppäluhta (2), Keinumäki - Hakalanniemi (2), Majavakallio (1), Pornaistenniemen lehto (1), Pikku Mäyrämetsä (1). Viikin nokkavarpusten pesimäpaikat ovat pääosin lehtipuuvaltaisista. Sekametsätyyppisillä paikoilla kasvaa vähintään ryhmä korkeita lehtipuita. Lähietäisyydellä tavataan usein myös ns. jaloja lehtipuita, kuten jalavia ja runsaasti siemeniä tuottavia koristepeusaita sekä hedelmäpuita. Tästä syystä Hakalanniemen – Keinumäen arboretum on ollut useana vuonna nokkavarpusten suosiossa.

Urpiaisreviirejä oli yksi, ja se sijoittui Fastholman – Majavakallion alueelle. Mahdollinen toinen reviiri oli Pornaistenniemessä. Vuonna 2024 reviirejä oli yksi Fastholman – Majavakallion alueella ja mahdollisesti toinen Pornaistenniemessä. Vuonna 2023 reviirejä oli kaksi: Fastholman - Majavakallion alueella (kuten v. 2017 – v. 2022) sekä Pornaistenniemessä – Lammassaaren alueella (myös v. 2021 reviiri).

Keltasirkkureviirejä oli seuranta-alueella 33 (v. 2020 28, v. 2021 15, v. 2022 22, v. 2023 27 ja v. 2024 28). Tänä vuonna reviireistä oli Etu-Viikin pelloilla tai peltoihin rajautuvissa metsän reunoissa 16 (v. 2020 18, v. 2021 10, v. 2022 12, v. 2023 20 ja v. 2024 12).

Pyrstötiaisella oli reviiri Fastholmassa. Vuonna 2024 oli yksi havainto poikueesta: 31.7 Ryönälahden tervaleppäluhdalla kuuden parvi (J. Vuokko). Vuonna 2023 pesi kaksi paria. Säynäslahden tervaleppäluhdalla pari rakensi pesää, mutta pian tämän jälkeen pesä löytyi tuhoutuneena (Taavi Sulander). Fastholmassa pesintä onnistui. Tiedossa ei ole pyrstötiaisen pesintää aiemmilta seurantalaskentavuosilta (v. 1986 alkaen) Vanhankaupunginlahdella.

Korpin pesintä varmistui ensimmäisen kerran Vanhankaupunginlahdella. Pesästä lähti ainakin kolme poikasta. Lähivuosilta on vahvoja epäilyjä yhdestä tai kahdesta pesivästä parista, mutta pesiä ei ole etsinnöistä huolimatta löydetty.

Huomioita pesimälaskennan tuloksista

Vesilinnuista merihanhen ja harmaasorsan parimäärät ovat nousussa, kun taas silkkiuikun parimäärä on pudonnut puoleen edeltävän kymmenen vuoden tasosta ja samoin on käynyt myös nokikanalle. Jouhisorsa pesi ensimmäisen kerran Vanhankaupunginlahdella. Pesinnät tuottivat heikosti poikueita sinisorsalla, haapanalla ja nokikanalla. Molemmat laulujoutsenparit tuottivat poikueen vesille ja molemmilta varttui vähintään yksi poikanen lentokykyiseksi. Telkän pesintä onnistui hyvin ja myös poikastuotto oli mainio.

Klobbenin merimetsokolonia jatkoi voimakasta kasvuaan v. 2024 142 parista tämän vuoden 310 pariin. Myös harmaahaikaroiden parimäärä kasvoi Klobbenilla. Merimetsokolonian kasvu ei ainakaan vielä ole vähentänyt harmaahaikaroiden pesintöjä.

Töyhtöhyppien parimäärä romahti etenkin pelloilla, mutta myös hoitoniityillä pesi hieman viime vuosia vähemmän hyyppeä. Korppiparvi vei hyppien pesistä munia niin, että noin kolmannes hyppäpareista poistui pesinnän alkuvaiheessa. Munien ryöstö viivästytti huomattavasti hyppien haudontojen alkua eikä yksikään munapesye ehtinyt kuoriutua ennen viljelystöiden alkua. Kaikki parit joutuivat munimaan vähintään kaksi uusintapesyettä, ja pesinnät onnistuivat heikosti. Hoitoniityillä pesivien punajalkaviklon (5 paria) ja pikkutyllin (2 paria) parimäärät olivat toisena vuonna peräkkäin alhaiset.

Ruskosuohaukka yritti pesintää, mutta pesintä keskeytyi kesäkuun alkupuoliskolla.

Keltavästäräkkejä pesi ilahduttavan paljon hoitoniityillä, 23 paria, kun taas niittykirvisen parimäärä on pudonnut v. 2013 lukuihin (11 paria). Avomaan varpuslintujen ja kahlaajien parimäärät ovat laskeneet kahtena viime vuonna huolimatta niittyjen hyvästä hoidosta ja pinta-alan kasvusta.

Varisten ja korppien sekä harmaalokkien suuret määrät pesimäaikaan Lammassaaren hoitoniityillä ovat uhkana niityllä pesivien lintujen munille ja poikasille. Jo varisten, korppien ja harmaalokkien läsnäolo saattaa toimia pelotteena pesintää harkitseville linnuille. Biojäteasema Viikin vanhalla puhdistamolla on huomattava ravinnonlähde variksille ja viimeisen vuoden aikana kokoaan kasvattaneille korppi- ja harmaalokkiparville.

Kirjallisuus:

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja (20/2013): Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta 2012. Vuosien 2000 – 2012 yhteenveto. Mikkola-Roos Markku; Rusanen Pekka; Lehikoinen Aleks; Haapanen Eero; Pynnönen Petro; Sarvanne Hannu.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:29. Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta – Vuosien 2013 – 2019 yhteenveto. Hannu Sarvanne. Markku Mikkola – Roos, Pekka Rusanen ja Kalle Meller.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Luonnonvarakeskus: Vesilintuseurantojen tulokset (v. 2025) (<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>)

Natura 2000 – alueen pesimälinnusto v. 2004, v. 2007, v. 2012, v. 2018 ja v. 2024

Laji	v. 2004	v. 2007	v. 2012	v. 2018	v. 2024
Silkkiuikku	36	46	39	46	18
Mustakurkku-uikku	0	1	0	0	0
Merimetso	0	0	0	0	142
Kaulushaikara	1	1	0	1	1
Harmaahaikara	0	7	18	40	55
Laulujoutsen	0	0	0	1	2
Kyhmyjoutsen	4	4	9	7	2
Merihanhi	0	0	0	5	12
Kanadanhanhi	0	0	0	8	8
Haapana	14	17	12	19	18
Harmaasorsa	0	1	1	3	8
Tavi	6	4	7	13	10
Sinisorsa	123	94	84	98	82
Heinätaavi	1	1	1	2	2
Lapasorsa	2	5	4	4	6
Punasotka	0	0	1	0	0
Tukkasotka	5	3	1	1	0
Telkkä	20	27	38	31	28
Isokoskelo	2	2	1	1	1
Tukkakoskelo	2	2	1	1	1
Ruskosuohaukka	1	0	0	1	1
Fasaani	1	0	0	0	0
Luhtakana	14	13	3	17	21
Luhtahuitti	2	3	3	3	2

Pikkuhuitti	1	0	0	0	0
Ruisrääkkä	0	4	0	1	1
Liejukana	1	1	1	1	2
Nokikana	16	29	34	20	12
Meriharakka	0	0	0	0	0
Pikkutylli	1	3	2	6	2
Tylli	0	0	0	1	1
Töyhtöhyppä	6	9	5	12	18
Taivaanvuohi	6	7	8	8	7
Lehtokurppa	1	1	0	2	3
Punajalkaviklo	2	5	1	4	6
Rantasipi	3	4	4	11	8
Naurulokki	14	3	0	0	0
Kalalokki	0	0	0	0	0
Uuttukyyhky	9	5	4	3	3
Sepelkyyhky	0	1	0	0	0
Käki	0	0	0	1	0
Käenpiika	0	1	0	0	0
Käpytikka	1	1	1	3	2
Valkoselkätikka	0	0	1	0	0
Pikkutikka	2	1	1	2	3
Kiuru	4	3	2	1	5
Metsäkirvinen	1	3	0	0	0
Niittykirvinen	16	29	15	13	12
Keltavästäräkki	29	28	14	6	21
Sitruunavästäräkki	1	3	3	1	0
Västäräkki	2	10	13	6	5
Peukaloinen	1	0	1	0	2
Rautiainen	1	1	1	0	0
Punarinta	3	3	2	2	0
Satakieli	15	15	16	11	8
Pensastasku	2	1	1	1	1
Mustarastas	6	8	11	13	22
Räkättirastas	5	7	6	9	1
Punakylkirastas	5	6	2	5	2
Laulurastas	0	0	0	0	2
Pensassirkkalintu	0	1	1	1	0
Ruokosirkkalintu	2	0	0	1	5
Ruokokerttunen	357	424	310	443	248
Viitakerttunen	1	0	1	12	6
Luhtakerttunen	2	4	3	13	17
Rytikerttunen	56	61	27	59	52
Rastaskerttunen	6	6	3	12	3
Kultarinta	3	5	3	5	1
Hernekerttu	0	0	0	2	0
Pensaskerttu	21	5	15	6	11
Lehtokerttu	6	16	14	13	6
Mustapääkerttu	2	3	1	5	4
Sirittäjä	3	1	1	1	2

Pajulintu	47	32	20	29	30
Tiltaltti	0	0	0	0	1
Harmaasieppo	3	7	8	4	1
Kirjosieppo	3	5	7	1	3
Viiksitimali	16	19	0	27	39
Sinitiainen	6	11	15	13	15
Talitiainen	13	13	20	22	22
Pähkinänakkeli	0	0	0	0	1
Pussitiainen	0	0	0	1	1
Puukiiپیچ	0	3	0	1	4
Pikkulepinkäinen	1	2	2	1	1
Harakka	2	2	2	1	1
Varis	3	3	6	1	1
Naakka	0	0	0	0	6
Kottarainen	4	4	5	5	5
Peippo	31	26	31	30	27
Viherpeippo	4	9	2	0	1
Tikli	1	4	1	0	5
Vihervarpunen	0	0	1	0	0
Hemppo	0	1	0	0	0
Nokkavarpunen	0	0	0	0	1
Punavarpunen	33	27	24	30	30
Keltasirkku	1	0	2	2	2
Pajusirkku	122	144	134	147	171
Lajeja	69	71	68	72	76
Pareja	1137	1261	1031	1333	1292

Taulukko 1. Kahlaajien pari- ja lajimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2025

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Punajalkaviklo	2	3	4	4	5	7	8	8	8	8	8	6	5
Pikkutylli	2	3	4	6	4	4	4	3	3	4	4	2	2
Tylli	0	0	1	1	1	1	2	1	1	0	1	1	0
Töyhtöhyppä	2	5	7	10	10	12	11	17	26	17	28	18	13
Taivaanvuohi	4	3	4	4	4	5	4	7	9	8	6	7	4
 pareja	 10	 14	 20	 25	 24	 29	 29	 36	 47	 37	 47	 34	 24
lajeja	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4

Taulukko 2. Varpuslintujen pari- ja lajimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2025

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kiuru	2	3	1	0	2	1	4	5	6	7	9	5	7
Niittykirvinen	11	19	22	21	17	13	17	17	16	16	21	12	11
Metsäkirvinen	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Västäräkki	1	3	1	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2
Keltavästäräkki	6	11	4	7	5	6	15	19	15	13	15	21	23
Sitruunavästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Satakieli	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0
Pensastasku	2	2	1	2	2	1	1	3	1	1	1	1	1
Punakylkirastas	0	1	0	1	1	0	1	0	2	0	0	0	0
Laulurastas	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Räkättirastas	0	0	2	3	1	3	0	3	0	0	1	0	0
Mustarastas	0	0	5	0	2	1	1	2	2	0	3	2	0
Lehtokerttu	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Pensaskerttu	2	2	3	5	5	4	2	2	2	3	2	3	6
Hernekerttu	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Pensassirkkalintu	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Ruokosirkkalintu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ruokokerttunen	30	22	8	12	21	43	20	13	25	29	21	21	23
Rytikerttunen	2	2	3	2	4	4	1	3	1	3	1	2	3
Viitakerttunen	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	3	0
Luhtakerttunen	1	0	0	0	0	3	0	0	1	1	3	2	6
Pajulintu	1	3	2	4	3	2	2	4	1	1	1	2	1
Harmaasieppo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talitiainen	2	2	1	2	3	4	4	3	4	2	1	4	4
Sinitäinen	1	2	1	1	3	1	2	3	1	1	1	2	2
Viiksitimali	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	2
Pikkulepinkäinen	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2
Kottarainen	2	1	3	3	3	5	6	2	3	2	3	3	2
Naakka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Peippo	3	2	3	3	3	3	3	2	1	1	2	1	2
Viherpeippo	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Punavarpunen	3	4	2	5	2	7	8	4	7	2	4	7	3
Peltosirkku	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keltasirkku	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1	0	0
Pajusirkku	19	17	10	11	15	21	14	11	19	12	21	18	20
pareja	96	102	73	89	99	130	110	107	115	99	117	115	120
lajeja	22	21	18	21	23	24	23	24	23	19	21	21	20

Taulukko 3. Avomaan varpuslintujen pari- ja lajimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2025

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Keltavästäräkki	6	11	4	7	5	6	15	19	15	13	15	21	23
Sitruunavästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Västäräkki	1	3	1	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2
Niittykirvinen	11	19	22	21	17	13	17	17	16	16	21	12	11
Kiuru	1	3	1	0	2	1	4	5	6	7	9	5	7
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0
pareja	23	39	28	29	27	22	39	44	40	37	50	40	43
lajeja	5	6	4	3	5	5	5	5	5	4	5	4	4

Taulukko 4. Avomaan varpuslintujen ja kahlaajien pari- ja lajimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2025

4.1 Lammassaaren hoitoniitty (sisältää uuden osan v. 2018 ja Keinumäen edustan niityn v. 2021 alkaen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Keltavästäräkki	5	9	2	3	3	2	7	11	8	7	9	13	16
Sitruunavästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Västäräkki	1	2	1	1	2	1	1	1	0	0	1	0	1
Niittykirvinen	9	15	15	14	14	9	9	9	9	10	14	9	8
Kiuru	2	2	0	0	2	1	2	3	5	5	5	4	3
Kivitasku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Pikkutylli	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1
Tylli	0	0	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0
Punajalkaviklo	0	1	1	1	1	3	3	3	4	4	4	2	2
Töyhtöhyppä	1	3	2	2	3	7	5	10	22	14	14	9	6
Taivaanvuohi	3	2	2	2	3	3	1	4	6	5	3	4	2
pareja	26	37	25	26	32	30	33	39	56	48	53	42	39
lajeja	8	9	8	8	10	10	10	8	7	7	9	7	8

4.2 Purolahden hoitoniitty

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Keltavästäräkki	1	2	2	4	2	3	8	8	7	6	6	8	7
Västäräkki	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	2	2	1
Niittykirvinen	2	4	7	7	3	4	8	8	7	6	7	3	3
Kiuru	0	1	1	0	0	0	2	2	1	2	4	1	4
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0
Pikkutylli	1	2	3	4	2	2	2	1	1	1	2	1	1
Tylli	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0
Punajalkaviklo	2	2	3	3	4	4	5	5	4	4	4	4	3
Töyhtöhyppä	1	2	5	8	7	5	6	7	4	3	14	9	7
Taivaanvuohi	1	1	2	2	1	2	3	3	3	3	3	3	2
pareja	8	16	24	29	20	22	36	37	31	26	44	32	28
lajeja	6	9	8	7	7	8	9	10	10	8	10	9	8



